

Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων
Γενική Γραμματεία Αγροτικής Πολιτικής & Διαχείρισης Κοινοτικών Πόρων
Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος Αγροτική Ανάπτυξη της Ελλάδας (ΠΑΑ) 2014-2020
Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος Αλιείας και Θάλασσας (ΕΠΑΛΘ)

Ο Ρ Γ Α Ν Ι Σ Μ Ο Σ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΡΗΤΗΣ Α.Ε.

ΠΡΟΤΑΣΗ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΣΧΕΔΙΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ CLLD/LEADER

Περιοχή αναφοράς: **Π.Ε. Χανίων, τμήμα Π.Ε. Ρεθύμνης**

Πρόσκληση για την ΥΠΟΒΟΛΗ ΣΧΕΔΙΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ CLLD / LEADER

Στοιχεία φορέα: **Οργανισμός Ανάπτυξης Κρήτης Α.Ε.**

Ημερομηνία υποβολής πρότασης: **16/09/2016**

(ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ 3^η ΕΚΔ. 25/06/2019)

Πίνακας Περιεχομένων

	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	001
κεφ.1	ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΙΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΤΟΝ ΤΟΠΙΚΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ «ΕΚ ΤΩΝ ΚΑΤΩ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΑΝΩ» ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ	002
	1.1 ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ	003
	1.2 ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ	004
	1.3 ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	010
κεφ.2	ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΩΝ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΩΝ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ (SWOT ΑΝΑΛΥΣΗ)	012
κεφ.3	ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	021
	3.1 ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	021
	3.2 ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΩΝ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕ ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΤΗΣ SWOT ΑΝΑΛΥΣΗΣ	026
	3.3 ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	031
	3.4 ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΣΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	035
	3.5 ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΠΟΥ ΥΙΟΘΕΤΕΙΤΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΠΟ ΦΟΡΕΙΣ ΕΘΝΙΚΟΥ Η /ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ	039
κεφ.4	ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	044
	4.1 ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΓΤΑΑ	045
	4.1.1 Δράσεις στο πλαίσιο εφαρμογής του υπο-μέτρου 19.2	045
	4.1.2 Δράσεις στο πλαίσιο εφαρμογής του υπο-μέτρου 19.3	116
	4.1.3 Δράσεις στο πλαίσιο εφαρμογής του υπο-μέτρου 19.4	128
	4.2 ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕ ΛΟΙΠΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	130
κεφ.5	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΠΛΑΝΟ	137
	5.1 ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	137
	5.2 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΒΑΡΥΤΗΤΑ	138
	5.3 ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΝΑ ΕΤΟΣ (ΕΤΗΣΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ)	139
	5.4 ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΝΑ ΥΠΟΜΕΤΡΟ ΚΑΙ ΔΡΑΣΗ (ΕΓΤΑΑ)	140
	5.5 ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΝΑ ΥΠΟΜΕΤΡΟ ΚΑΙ ΔΡΑΣΗ (ΕΤΘΑ)	143
	5.6 ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΑ, ΣΥΛΟΓΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ (ΕΓΤΑΑ)	144

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Η Περιοχή Παρέμβασης (ΠΠ) χαρακτηρίζεται από σημαντικές ενδογενείς δυναμικές, που βασίζονται στο ισχυρό από κάθε άποψη και σημασία υλικό και άυλο κεφάλαιο της περιοχής, στους περισσότερους τομείς ενδιαφέροντος.

Το βασικό συγκριτικό πλεονέκτημα της ΠΠ είναι αδιαμφισβήτητο το φυσικό της περιβάλλον. Ολόκληρη η περιοχή χαρακτηρίζεται από πλήθος μικρό – περιοχών /μικρό-ζωνών που φέρουν μοναδικούς φυσικούς πόρους, με μεγάλο βαθμό ενδημισμού, καθώς και περιοχών υψηλής οικολογικής και αισθητικής αξίας. Η υφιστάμενη κατάσταση του περιβάλλοντος θεωρείται ότι είναι σε γενικές γραμμές καλή, ενώ πιέσεις εντοπίζονται σε περιοχές με μεγάλη πληθυσμιακή συγκέντρωση και ειδικότερα στους τομείς της διαχείρισης των στερεών αποβλήτων, των λυμάτων, των υδάτινων πόρων και του δομημένου περιβάλλοντος. Εξίσου πλούσια είναι και η πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής με σημαντικούς αρχαιολογικούς χώρους, ιστορικά μνημεία, παραδοσιακούς οικισμούς, μουσεία, μοναστήρια, πλούσια μουσική παράδοση και πλήθος πολιτιστικών εκδηλώσεων με επίκεντρο το τοπικό γίνεσθαι και την τοπική ταυτότητα.

Σ' ότι αφορά το δημογραφικό της προφίλ, η ΠΠ παρουσιάζει το διάστημα 2001-2011 θετική πληθυσμιακή μεταβολή, ιδιαίτερα στις Δημοτικές Ενότητες του βόρειου άξονα στο νότιο Ρέθυμνο, αλλά και στο Δήμο Γαύδου ο οποίος διπλασιάζει τον πληθυσμό του. Εντούτοις, εμφανές είναι το πρόβλημα της χαμηλής πληθυσμιακής πυκνότητας σε ορεινές και απομακρυσμένες περιοχές και ιδιαίτερα στους πρόποδες των Λευκών Ορέων. Εν γένει, σε αντίθεση με τις χαμηλές τιμές της ενδοχώρας και του νότου, ο βορράς χαρακτηρίζεται από ισχυρή πληθυσμιακή πυκνότητα, συγκεντρώνοντας πάνω από το 80% του πληθυσμού της περιοχής. Παράλληλα, ο νεανικός πληθυσμός στην ΠΠ μειώνεται, ενώ αυξάνεται ο πληθυσμός των ηλικιωμένων με αποτέλεσμα να παρατηρείται αρνητική σχέση μεταξύ του οικονομικά ενεργού πληθυσμού από τον οικονομικά μη ενεργό. Εντούτοις, είναι αξιοσημείωτο ότι παρά τη γήρανση του πληθυσμού της, η ΠΠ παρουσιάζει -όπως και η Περιφέρεια Κρήτης- πολύ καλύτερη εικόνα σε σχέση με το σύνολο της χώρας.

Και στο πεδίο της απασχόλησης όμως, η ΠΠ παρουσιάζει ευμενέστερη εικόνα από εκείνη της Περιφέρειας, παρά την αύξηση της ανεργίας και τις αρνητικές επιπτώσεις στο σύνολο της τοπικής κοινωνίας και οικονομίας.

Το διάστημα 2001-2011, η απασχόληση στον πρωτογενή τομέα μειώθηκε σχεδόν κατά το ήμισυ, ενώ αντίστοιχα τα ποσοστά απασχόλησης αυξήθηκαν εντυπωσιακά στον τριτογενή τομέα, ιδιαίτερα στο βόρειο κομμάτι της ΠΠ, γεγονός που συνδέεται άμεσα με την πληθυσμιακή άνθιση του εν λόγω τμήματος. Το φαινόμενο της μετακίνησης -νέων ως επί το πλείστον- εργαζομένων από την ενδοχώρα προς τους παραθαλάσσιους οικισμούς της ΠΠ κατά τους θερινούς μήνες, για αναζήτηση εργασίας στον τουριστικό τομέα, είναι πρόδηλο. Άλλωστε, η περιοχή παρέμβασης και ειδικά τα βόρεια παράλια Χανίων – Ρεθύμνου, χαρακτηρίζεται από τη μεγαλύτερη ξενοδοχειακή δυναμικότητα σε σχέση με τις υπόλοιπες ΠΕ της Κρήτης. Γενικά, καταγράφεται ισχυρή τάση εγκατάλειψης της υπαίθρου και εξαιτίας αυτού, επιτακτική ανάγκη ανεύρεσης κινήτρων για παραμονή και επιστροφή του οικονομικά ενεργού πληθυσμού στην ύπαιθρο.

Το μεγαλύτερο μέρος των εργαζομένων απασχολείται στον κλάδο των υπηρεσιών παροχής καταλύματος και εστίασης, του εμπορίου και της γεωργίας-αλιείας, ενώ οι κλάδοι των κατασκευών και της μεταποίησης παρουσιάζουν χαμηλά ποσοστά.

Παραγωγικά, η περιοχή παρέμβασης προσανατολίζεται περισσότερο στην ελαιοκομία, τα προϊόντα του αμπελιού, τα πρώιμα οπωροκηπευτικά, τα εσπεριδοειδή και κατά τόπους την τυροκομία, ενώ στην ενδοχώρα και ειδικά στην ορεινή, κυριαρχεί η εκτατική κτηνοτροφία. Το παραγωγικό κεφάλαιο της ΠΠ στο σύνολό της, περιλαμβάνει αρκετά προϊόντα (πρώτης και δεύτερης μεταποίησης) ΠΟΠ, ελαιολέβητα, οινοποιεία, μονάδες συσκευασίας κηπευτικών, τυποποίησης μελιού και μονάδες επεξεργασίας γάλακτος και παραγωγής γαλακτοκομικών προϊόντων. Ακόμα, σημαίνουσα θέση για την τοπική παραγωγή και οικονομία, κατέχει η αλιεία με αύξηση της (επαγγελματικής) αλιευτικής δραστηριότητας, της μεταποίησης, αλλά και των εξαγωγών τα τελευταία χρόνια.

Εν γένει, στο δευτερογενή τομέα εντοπίζονται διαρθρωτικά προβλήματα, με μικρές, τοπικής εμβέλειας οικογενειακές επιχειρήσεις και περιορισμένη χρήση σύγχρονης τεχνολογίας. Τα κύρια προβλήματα αφορούν στη μεταποίηση προϊόντων του πρωτογενούς τομέα και ιδιαίτερα τα πεδία της οργάνωσης, της ποιότητας, του σχεδιασμού, της τυποποίησης και εν γένει του εκσυγχρονισμού της παραγωγικής διαδικασίας και της διάθεσης. Τέλος, ελλιπής είναι και η δικτύωση μεταξύ επιχειρήσεων, καθώς και η διασύνδεση μεταξύ πρωτογενούς τομέα, μεταποίησης, υπηρεσιών με τα ακαδημαϊκά ιδρύματα και τα ερευνητικά κέντρα του νησιού.

Στον τουριστικό τομέα, η δραστηριότητα ακολουθεί τις γενικότερες τάσεις του τουρισμού στην Κρήτη, με κυριαρχία του μαζικού τουρισμού, έντονη εποχικότητα και περιορισμένη διάχυση της τουριστικής κίνησης προς την ενδοχώρα. Ταυτόχρονα, οι υποδομές της ΠΠ, αφορούν στη συγκέντρωση μεγάλων ξενοδοχειακών μονάδων στα βόρεια παράλια (δυτικά του αστικού συγκροτήματος των Χανίων και στα όρια της ΠΕ Χανίων και Ρεθύμνου) και μικρών τουριστικών καταλυμάτων διάσπαρτων στην ενδοχώρα και στο νότο. Παράλληλα, δραστηριότητα εντοπίζεται και στον κλάδο του αγροτουρισμού κατά τους καλοκαιρινούς μήνες (Βάμος, Μηλιά). Πύλες εισόδου αποτελούν το αεροδρόμιο των Χανίων, το λιμάνι της Σούδας (κυρίως για τουρισμό κρουαζιέρας) και το λιμάνι του Ρεθύμνου. Πέρα από την κύρια τουριστική ζήτηση τους θερινούς μήνες (κυρίως από Σκανδιναβικές χώρες), παρατηρείται (περιορισμένη) ζήτηση και τη χειμερινή περίοδο, γεγονός που αφήνει προοπτικές για επιμήκυνση της σεζόν.

Σ' ότι αφορά τέλος τις οικονομικές επιδόσεις της ΠΠ, σε όλη τη χρονική περίοδο 2001-2013, το ΑΕΠ στην ΠΕ Χανίων παραμένει το δεύτερο υψηλότερο στην Κρήτη, ενώ για την ίδια περίοδο το κατά κεφαλήν ΑΕΠ είναι κατά κύριο λόγο το υψηλότερο στο νησί. Από την άλλη, η ΠΕ Ρεθύμνου κατέχει από το 2006 και μετά τη χαμηλότερη θέση στο κατά κεφαλήν ΑΕΠ, σε επίπεδο Κρήτης.

ΚΕΦ.1

ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΙΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΤΟΝ ΤΟΠΙΚΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ «ΕΚ ΤΩΝ ΚΑΤΩ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΑΝΩ» ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

Στο κεφάλαιο αυτό αναφέρονται αναλυτικά τα συμπεράσματα από τη διαδικασία των διαβουλεύσεων με τους τοπικούς φορείς, τους εκπροσώπους των Ο.Τ.Α. και τον τοπικό πληθυσμό, στα πλαίσια της εξυπηρέτησης της «εκ των κάτω προς τα πάνω» διαδικασίας για τη διαμόρφωση της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης των Π.Ε. Χανίων και Ρεθύμνου.

Μέσα από το θεσμό της διαβούλευσης επιδιώκεται η αξιοποίηση της συλλογικής εμπειρίας, γνώσης και δημιουργικότητας, που υπάρχει στις τοπικές κοινωνίες, με απώτερο στόχο:

- Την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας των πολιτών.

- Την ενθάρρυνση και κινητοποίηση των τοπικών κοινωνιών.
- Τη δραστηριοποίηση των εμπλεκόμενων/ενδιαφερόμενων εταίρων.
- Την προώθηση της αμοιβαίας κατανόησης.
- Τη μείωση των συγκρούσεων κατά την λήψη αποφάσεων.
- Τη βελτίωση της κοινής αποδοχής των αποφάσεων.

Η συστημική προσέγγιση της διαβούλευσης αποτυπώνεται στις ακόλουθες αρχές – αξίες :

- **Ανακάλυψε** (προηγούμενες επιτυχίες ή μελλοντικές ευκαιρίες)
- **Φαντάσου** (το όραμα)
- **Προγραμματίσε** (το Σχέδιο Δράσης / Τοπικό Πρόγραμμα)
- **Υλοποίησε** (συμμετοχή στην υλοποίηση δράσεων του Προγράμματος)

Είναι σαφές πόσο σημαντικός είναι ο συμμετοχικός σχεδιασμός και η σπουδαιότητα της αμφίδρομης και διαδραστικής διαδικασίας της διαβούλευσης που στοχεύει στη αναζήτηση απόψεων, ιδεών, παρατηρήσεων, προτάσεων και επιχειρημάτων και τέλος, στην κατάληξη συμφωνιών - αλλά όχι απαραίτητως- για την ανάληψη ενεργειών με την μέγιστη δυνατή συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων. Άλλωστε, η φιλοσοφία του προγράμματος LEADER/CLLD συνάδει με την ενεργή εμπλοκή των τοπικών φορέων, των θεσμικών οργανώσεων και της κοινωνίας των πολιτών.

Η Ο.Τ.Δ. έχοντας συνειδητοποιήσει πλήρως, στο πλαίσιο του σχεδιασμού του Τοπικού Προγράμματος, τη σημασία της «από τα κάτω προς τα πάνω» προσέγγισης έδωσε ιδιαίτερη βαρύτητα στις ενέργειες διαβούλευσης προκειμένου να καταρτιστεί ένα άρτια δομημένο και στοχευμένο τοπικό πρόγραμμα που θα επιφέρει μετρήσιμα αποτελέσματα στην περιοχή παρέμβασης και θα είναι ένα προϊόν συμμετοχικού σχεδιασμού και απτών αποτελεσμάτων.

Παρακάτω παρουσιάζονται οι ενέργειες διαβούλευσης που πραγματοποιήθηκαν στην περιοχή παρέμβασης και στο πλαίσιο της διαμόρφωσης της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης.

1.1 ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: Συγκεντρωτικός Πίνακας Ενεργειών Διαβούλευσης

A/A	Ημερομηνία διεξαγωγής	Τόπος διεξαγωγής	Είδος Φορέων που συμμετείχαν	Αριθμός συμμετεχόντων	Αντικείμενο Διαβούλευσης
1	6-09-2016	Χανιά - ΕΒΕ ΧΑΝΙΩΝ (9:30 π.μ.)	Φορείς Ιδιωτικών και Δημοσίων Συμφερόντων (EBEX, ΤΕΕ/ Τμήμα Δυτικής Κρήτης, Οικονομικό Επιμελητήριο, Αγροτικός Κτηνοτροφικός Συνεταιρισμός Ν. Χανίων, Δίκτυο Οινοποιών Νομού Χανίων, Σωματείο ιδιοκτητών και εργαζομένων αλιέων μέσης και παράκτιας αλιείας Χανίων και Σούδας)	20	Ενημέρωση και διαβούλευση για τη διαμόρφωση της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης και τις κατηγορίες δράσεων που θα δομήσουν το Τοπικό Πρόγραμμα με την αντίστοιχη χρηματοδοτική διάρθρωση και βαρύτητα.

A/A	Ημερομηνία διεξαγωγής	Τόπος διεξαγωγής	Είδος Φορέων που συμμετείχαν	Αριθμός συμμετεχόντων	Αντικείμενο Διαβούλευσης
2	6-09-2016	Χανιά - έδρα ΟΑΚ(13:00 μ.μ.)	Φορείς Δημοσίων Συμφερόντων (Συνάντηση με Δημάρχους και στελέχη Δήμων)και ΟΤΔ	22	Ενημέρωση και διαβούλευση για τη διαμόρφωση της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης και την προώθηση δράσεων δημοσίου συμφέροντος.
3	6-09-2016	Ρέθυμνο Επιμελητήριο Ρεθύμνου (19:30 μ.μ.)	Ιδιωτικών και Δημοσίων Συμφερόντων (Επιμελητήριο Ρεθύμνου, Νομαρχιακή Επιτροπή ΤΕΕ/ΤΔΚ, Δίκτυο οινοποιών Ρεθύμνου, Σωματείο ιδιοκτητών και εργαζομένων αλιείων μέσης και παράκτιας αλιείας)	10	Ενημέρωση και διαβούλευση για τη διαμόρφωση της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης και καταγραφή επενδυτικού ενδιαφέροντος.
4	8-09-2016	Χανιά - έδρα ΟΑΚ (12:00 π.μ.)	Ιδιωτικών Συμφερόντων (πρόεδρο και στελέχη ΕΒΕ Χανίων) και ΟΤΔ	6	Ενημέρωση και διαβούλευση για τη διαμόρφωση της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης και καταγραφή επενδυτικού ενδιαφέροντος.
5	9-09-2016	Χανιά έδρα ΟΑΚ (10 :00 π.μ.)	Δημοσίων Συμφερόντων στελέχη ΟΤΔ και εκπρόσωποι Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Σαμαριάς	4	Ενημέρωση και διαβούλευση για τη διαμόρφωση της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης. Διαλογική συζήτηση για τον τομέα του περιβάλλοντος, της σύνδεσής του με τον τουρισμό και αναφορά σε ενδεικτικά που μπορούν να χρηματοδοτηθούν από το ΕΓΤΑΑ.

1.2 ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ

A/A Διαβούλευσης	1	
Είδος ενέργειας:	Συνάντηση	
Ημερομηνία διεξαγωγής:	6/9/2016 (9 : 30 π.μ.)	
Τόπος διεξαγωγής:	Χανιά (αίθουσα εκδηλώσεων ΕΒΕ Χανίων)	
Ομάδα/ες στόχος:	Φορείς Ιδιωτικών και Δημοσίων Συμφερόντων	
Αριθμός συμμετεχόντων	20	
Φορείς που συμμετείχαν	Είδος φορέων	Συμμετέχοντες (αριθμός)

ΕΒΕΧ, ΤΕΕ/ Τμήμα Δυτικής Κρήτης, Οικονομικό Επιμελητήριο, Αγροτικός Κτηνοτροφικός Συνεταιρισμός Ν. Χανίων, Δίκτυο Οινοποιών Νομού Χανίων, Σωματείο ιδιοκτητών και εργαζομένων αλιείων μέσης και παράκτιας αλιείας Χανίων και Σούδας, ΕΛΚΕΘΕ, ΣΕΔΗΚ, Δ/νση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής τμήμα Αλιείας, Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Σαμαριάς, Μορφωτικός Σύλλογος «ΚΑΡΑΝΟΥ Η ΡΙΖΑ»	Ιδιωτικών και Δημοσίων Συμφερόντων	17
ΟΑΚ Α.Α.Ε. ΟΤΑ	ΟΤΔ	3
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα		
<p>Τα στελέχη της ΟΤΔ Οργανισμός Ανάπτυξης Κρήτης Α.Α.Ε.ΟΤΑ προσκάλεσαν σε συνάντηση φορείς του ιδιωτικού και του δημοσίου τομέα από την περιοχή παρέμβασης με σκοπό την ενημέρωση για την περιοχή παρέμβασης, την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, το σχολιασμό των ευρημάτων της ανάλυσης S.W.O.T. και τη διάγνωση των αναγκών που εντοπίστηκαν αναφορικά με την περιοχή παρέμβασης. Εν συνεχεία, έγινε αναφορά στη διαδικασία σχεδιασμού της στρατηγικής του τοπικού προγράμματος, τη φιλοσοφία του, τις προτεινόμενες θεματικές κατευθύνσεις και τη στοχοθεσία. Παράλληλα, παρουσιάστηκαν οι δράσεις του ΕΓΤΑΑ και του ΕΤΘΑ και συζητήθηκαν ζητήματα όπου δόθηκε έμφαση σε προτάσεις ρεαλιστικές και βιώσιμες με καινοτόμο χαρακτήρα που θα αποδώσουν μακροπρόθεσμα αποτελέσματα στην περιοχή παρέμβασης και θα αναβαθμίσουν το βιοτικό επίπεδο του τοπικού πληθυσμού.</p> <p>Στη συνέχεια ακολούθησε ευρεία συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων αναφορικά με τα παραπάνω και δόθηκε έμφαση στις θεματικές κατευθύνσεις του προγράμματος και στο πλέγμα των δράσεων που θα ενταχθούν στο Τοπικό Πρόγραμμα, καθώς και στη χρηματοδοτική βαρύτητά τους.</p> <p>Συνοπτικά, κατά τη διαβούλευση αποτυπώθηκαν οι ανάγκες για τα ακόλουθα:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Ανάγκη ολοκληρωμένης παρέμβασης για την αξιοποίηση των ειδικών χαρακτηριστικών της περιοχής και την επίλυση διαρθρωτικών προβλημάτων. 2) Διασύνδεση του πρωτογενούς τομέα, με τον δευτερογενή και κυρίως, τον τριτογενή τομέα. 3) Ενδυνάμωση των περιοχών αλιείας και αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών. 4) Σύνδεση του αγροδιατροφικού τομέα με τον τουρισμό. 5) Προστασία του πλούσιου οικοσυστήματος της περιοχής. 6) Έργα ανάπλασης και βελτίωσης των υποδομών που αναβαθμίζουν το επίπεδο ζωής των κατοίκων. 7) Έργα για δικτύωση και συνέργεια τοπικών επιχειρήσεων, ερευνητικών κέντρων και δημόσιων οργανισμών, καθώς και επιχειρήσεων διαφορετικών κλάδων. 8) Έργα που εισάγουν καινοτομία και δημιουργούν νέα επιχειρηματική κουλτούρα. 		

Α/Α Διαβούλευσης	2
Είδος ενέργειας:	Συνάντηση
Ημερομηνία διεξαγωγής:	06/09/2016 (13:00 μ.μ)
Τόπος διεξαγωγής:	Χανιά (γραφεία ΟΑΚ)
Ομάδα/ες στόχος:	Δήμαρχοι και στελέχη των υπηρεσιών των Δήμων της περιοχής παρέμβασης
Αριθμός συμμετεχόντων	22

Φορείς που συμμετείχαν	Είδος φορέων	Συμμετέχοντες (αριθμός)
Δήμαρχοι και στελέχη των υπηρεσιών των Δήμων της περιοχής παρέμβασης	Δημοσίων συμφερόντων	21
ΟΑΚ Α.Α.Ε. ΟΤΑ	ΟΤΔ	1
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα		
<p>Τα στελέχη της ΟΤΔ Οργανισμός Ανάπτυξης Κρήτης Α.Α.Ε. ΟΤΑ προσκάλεσαν σε συνάντηση εργασίας τους Δημάρχους των Δήμων των Π.Ε. Χανίων και Ρεθύμνου, που περιλαμβάνονται στην περιοχή παρέμβασης, καθώς και τα στελέχη των υπηρεσιών των αντίστοιχων Δήμων (υπηρεσίες τεχνικών έργων, περιβάλλοντος, κοινωνικές υπηρεσίες, κ.α.).</p> <p>Έτσι στις 6 Σεπτεμβρίου στις 13 :00 μμ προσήλθαν στα γραφεία του ΟΑΚ οι Δήμαρχοι Χανίων, Κισάμου, Πλατανιά, Ρεθύμνου, Καντάνου - Σελίνου, Σφακιών και Γαύδου μαζί με ειδικούς συνεργάτες και στελέχη των υπηρεσιών τους.</p> <p>Σκοπός της συνάντησης ήταν να ενημερωθούν οι προαναφερθέντες αρχικά για τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης και τα βασικότερα ευρήματα της s.w.o.t. ανάλυσης. Εν συνεχεία, προχώρησαν στη διάγνωση των αναγκών που εντοπίστηκαν για την περιοχή παρέμβασης, καθώς και στους ανασταλτικούς παράγοντες και τα μείζονα θέματα, αναλύθηκε η διαδικασία σχεδιασμού της στρατηγικής ανάπτυξης από την ΟΤΔ, η φιλοσοφία που διέπει το Τοπικό Πρόγραμμα, οι προτεινόμενες θεματικές κατευθύνσεις και η στοχοθεσία.</p> <p>Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στη φιλοσοφία την οποία πρέπει να υπακούουν οι δημόσιες παρεμβάσεις προκειμένου να αποφευχθούν παραδείγματα του παρελθόντος που σχετίζονται με αποσπασματικές ενέργειες και επενδύσεις σε ασύνδετους μεταξύ τους τομείς (π.χ. έργα οδοποιίας και αναπλάσεων).</p> <p>Ακόμα, έγινε εκτενής διάλογος για την ισόρροπη ανάπτυξη του κλάδου της γεωργίας, της κτηνοτροφίας και της αλιείας, αναλύθηκαν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους, οι ιδιαιτερότητες τους και οι ανάγκες ανά δήμο ξεχωριστά.</p> <p>Τονίστηκε, από όλους τους παρευρισκόμενους, η ανάγκη πλεύσης σε μια νέα λογική παρεμβάσεων που δημιουργούν προστιθέμενη αξία και υπεραξία, δημιουργούν προϋποθέσεις για προσέλευση και συγκράτηση πληθυσμού στην ύπαιθρο και βελτιώνουν την ποιότητα ζωής, διατηρούν θέσεις εργασίας ή δημιουργούν νέες, δράσεις που επιλύουν βασικές ανάγκες και εν γένει δράσεις που δημιουργούν βάσιμες προοπτικές ανάπτυξης της ενδοχώρας.</p> <p>Ακόμα στο διάλογο που αναπτύχθηκε δόθηκε έμφαση στις θεματικές κατευθύνσεις του προγράμματος και στο πλέγμα των δράσεων (δημοσίου χαρακτήρα) που θα ενταχθούν στο Τοπικό Πρόγραμμα, καθώς και στη χρηματοδοτική βαρύτητά τους.</p> <p>Συνοπτικά κατά τη διαβούλευση αποτυπώθηκαν οι ανάγκες για τα ακόλουθα:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ανάδειξη και ολοκληρωμένη παρέμβαση για την αξιοποίηση των ειδικών χαρακτηριστικών της περιοχής, 2) διασύνδεση ιδιωτικών και δημόσιων έργων και προαγωγή της συνεργασίας και της δικτύωσης, μέσα από μια αθροιστική και εποικοδομητική συνεργασία μεταξύ ιδιωτικού και δημόσιου τομέα, 3) βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και ποιότητας ζωής του τοπικού πληθυσμού, 4) βελτίωση της τοπικής ανταγωνιστικότητας με τη συνδρομή, στο μέγιστο του δυνατού, του δημόσιου τομέα, 5) αναβάθμιση υποδομών των λιγότερο ευνοημένων περιοχών, 6) βελτίωση των υφιστάμενων υποδομών αλιείας και δημιουργίας νέων, όπου κρίνεται απαραίτητο 7) ώθηση για ιδιωτικές – βιώσιμες – επενδύσεις, 8) δέσμευση όλων των εμπλεκόμενων για σύμπλευση και συμπόρευση, ώστε το πρόγραμμα να 		

αποτελέσει αρωγό για βιώσιμη και μακροπρόθεσμη πρόοδο.

Α/Α Διαβούλευσης	3	
Είδος ενέργειας:	Συνάντηση	
Ημερομηνία διεξαγωγής:	06/09/2016 (19 : 30 μ.μ.)	
Τόπος διεξαγωγής:	Ρέθυμνο (αίθουσα εκδηλώσεων ΕΒΕ Ρεθύμνου)	
Ομάδα/ες στόχος:	Φορείς Ιδιωτικών και Δημοσίων Συμφερόντων	
Αριθμός συμμετεχόντων	10	
Φορείς που συμμετείχαν	Είδος φορέων	Συμμετέχοντες (αριθμός)
Επιμελητήριο Ρεθύμνου Νομαρχιακή Επιτροπή ΤΕΕ/ΤΔΚ Δίκτυο οινοποιών Ρεθύμνου, σωματείο ιδιοκτητών και εργαζομένων αλιέων μέσης και παράκτιας αλιείας	Ιδιωτικών και Δημοσίων Συμφερόντων	6
ΟΑΚ Α.Α.Ε. ΟΤΑ	ΟΤΔ	4
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα		
<p>Τα στελέχη της ΟΤΔ Οργανισμός Ανάπτυξης Κρήτης Α.Α.Ε. ΟΤΑ προσκάλεσαν σε συνάντηση όλους τους φορείς από την περιοχή παρέμβασης με στόχο την εκτενή ενημέρωση για την περιοχή παρέμβασης του προγράμματος LEADER, τα ευρήματα της ανάλυσης της υφιστάμενης κατάστασης, τα συμπεράσματα από την ανάλυση s.w.o.t. Ακόμα, παρουσιάστηκαν οι στόχοι και οι βασικές κατευθύνσεις του τοπικού προγράμματος.</p> <p>Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην ώθηση για επενδύσεις στον αγροδιατροφικό τομέα και στον τομέα του τουρισμού, αλλά κυρίως στην μεταξύ τους σύνδεση και συνεργασία, μέσω επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.</p> <p>Σχολιάστηκε εκτενώς η προώθηση και ανάδειξη του θεματικού τουρισμού, με έμφαση, στον οινοτουρισμό, αλλά και στην προβολή των τοπικών προϊόντων.</p> <p>Ακόμα, αναλύθηκαν προβλήματα του κλάδου της αλιείας, καθώς και οι ανάγκες και οι προκλήσεις που καλείται να αντιμετωπίσει ο κλάδος την προσεχή περίοδο και πώς το πρόγραμμα θα αποτελέσει ένα ουσιαστικό μέσο, ώστε να δοθεί ώθηση προόδου τόσο για τους επαγγελματίες αλιείς, όσο και για τις περιοχές δραστηριότητάς τους.</p> <p>Συμπερασματικά προέκυψαν τα ακόλουθα:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Έμφαση σε επιχειρηματικές που συνδέουν τον αγροδιατροφικό τομέα με τον τουρισμό. 2) Ώθηση σε επενδύσεις από αλιείς και μη, με στόχο την ενίσχυση του εισοδήματός τους και μακροπρόθεσμα τη βιωσιμότητα των περιοχών αλιείας. 3) Προώθηση του θεματικού τουρισμού που συνδέεται με την τοπική παραγωγή και γαστρονομία.		

Α/Α Διαβούλευσης	4
Είδος ενέργειας:	Συνάντηση
Ημερομηνία διεξαγωγής:	8/9/2016 (ώρα 12:00)

Τόπος διεξαγωγής:	Χανιά (γραφεία ΟΑΚ)	
Ομάδα/ες στόχος:	Πρόεδρος και στελέχη ΕΒΕ Χανίων	
Αριθμός συμμετεχόντων	6	
Φορείς που συμμετείχαν	Είδος φορέων	Συμμετέχοντες (αριθμός)
Πρόεδρος και στελέχη ΕΒΕ Χανίων	Ιδιωτικών Συμφερόντων	4
ΟΑΚ Α.Α.Ε. ΟΤΑ	ΟΤΔ	2
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα		
<p>Σε συνέχεια των συναντήσεων διαβούλευσης που είχαν προηγηθεί για την προετοιμασία του φακέλου Β, υπήρχε η ανάγκη να εξειδικευτούν και να αναλυθούν περαιτέρω οι προτάσεις του ΕΒΕ Χανίων. Αφού εκφράστηκε καταρχήν η ικανοποίηση για τη μέχρι σήμερα αξιοποίηση της διαβούλευσης στην ανάλυση και ιεράρχηση των θεματικών κατευθύνσεων και κυρίως στις προτεινόμενες δράσεις, διατυπώθηκαν συγκεκριμένες προτάσεις οι οποίες είναι σε επίπεδο ωριμότητας κατευθύνσεων, αλλά και αυτές που βρίσκονται σε πρώιμο στάδιο.</p> <p>Με τη σημείωση ότι προχωρούν από πλευράς ΕΒΕΧ οι αναγκαίες ενέργειες για την ωρίμανση προτάσεων έργων σε συνεργασία με τους τοπικούς ΟΤΑ και τις επιχειρήσεις τους στο αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα, προέκυψαν οι παρακάτω στοχεύσεις για την τοπική ανάπτυξη:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Η αξιοποίηση και διάχυση των έντονων τουριστικών ρευμάτων προς γνωστές περιοχές και παραλίες (π.χ. Φαλάσσαρνα, Ελαφονήσι, κ.λπ.) στις τοπικές περιοχές και αστικά κέντρα (π.χ. στα χωριά της διαδρομής προς τις περιοχές αυτές, την Κίσσαμο, κ.λπ.) με στόχο τη διάχυση της αναπτυξιακής δυναμικής πέραν των πεπατημένων και της ενίσχυσης της προσφερόμενης ποικιλίας τουριστικών υπηρεσιών. 2. Καταγραφή και αποτύπωση του αναπτυξιακού και πολιτιστικού αποθέματος της υπαίθρου, όπως π.χ. πανηγύρια, εκδηλώσεις, ορόσημα αγροτικής παραγωγής (τρύγος, ελιές, εσπεριδοειδή, κηπευτικά κ.λπ.), επισκέψιμες παραγωγικές μονάδες αγροδιατροφικού τομέα και άλλα, με σκοπό τον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος, τη διεύρυνση της τουριστικής αγοράς και την επέκταση της τουριστικής περιόδου. 3. Δικτύωση τοπικών επιχειρήσεων και στοχευμένη ενίσχυσή τους σε δράσεις συνέργειας προώθησης των προϊόντων/υπηρεσιών τους, απόκτησης τοπικής ταυτότητας προϊόντων/υπηρεσιών και βελτίωσης των παραγόμενων προϊόντων και παρεχόμενων υπηρεσιών. Πρόβλεψη επικουρικών και εποπτικών συμβουλευτικών δράσεων από τα ΕΒΕ στις περιοχές παρέμβασης για συλλογικές και συνεργατικές ενέργειες ομοειδών και αλληλοσυμπληρούμενων επιχειρήσεων με σκοπό την προβολή και ανάδειξη τοπικών χαρακτηριστικών, τοπικού «branding» και συναφών αναπτυξιακών ενεργειών. 4. Στοχευμένη ανάδειξη και προώθηση πρότυπων καλλιεργειών, ειδικών τοπικών ποικιλιών, βιολογικών προϊόντων και προϊόντων ΠΟΠ και ΠΓΕ, σε συνεργασία με τους κατά περίπτωση αρμόδιους φορείς παραγωγής, εφοδιαστικής αλυσίδας, εμπορίας και τοπικών φορέων. 5. Προώθηση της συνεργασίας επιχειρήσεων σε συνδεδεμένα επενδυτικά σχέδια (μέσω ορισμένων κοινών ενεργειών) με αύξηση της επιδότησης των επιτυχώς ολοκληρωμένων επενδύσεων. Ο σκοπός είναι η ενίσχυση των συνεργειών μεταξύ επιχειρήσεων και της συλλογικής διαμόρφωσης στρατηγικών στοχεύσεων. 6. Ενίσχυση της χρήσης αποκλειστικά παραδοσιακών μεθόδων παραγωγής, οι οποίες να συνυπάρχουν με τα σύγχρονα πρότυπα ποιότητας. Στη χρηματοδότηση ανάδειξης ΠΟΠ προϊόντων κατά περιοχή, κρίνεται η επιτυχία γιατί μόνο τότε δεν συγκρίνεται ένα προϊόν με ομοειδή του από άλλες περιοχές ή κράτη με όρους τιμής και μόνο. 7. Στις επιλέξιμες δαπάνες να περιλαμβάνονται δαπάνες για χρήση ΑΠΕ και μείωση ενεργειακών 		

- αναγκών όπως και δαπάνες συνεργειών μεταξύ τουριστικών επιχειρήσεων και τοπικών παραγωγικών μονάδων (επισκέψεις, εκδηλώσεις, κ.λπ.)
8. Ενίσχυση, συντονισμό και ένταξη σε ένα ολοκληρωμένο τοπικό σχεδιασμό εμπορικών πολυχώρων ή εμπορικών δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένων και δράσεων ενίσχυσης επιχειρηματικών συνεργειών τοπικού και υπερτοπικού επιπέδου.
  9. Ανάπτυξη εφαρμογής προώθησης του τουριστικού αποθέματος της ΠΕ Χανίων με έμφαση στην διευκόλυνση της πρόσβασης και διάχυσης της τουριστικής ζήτησης σε ποικίλους και διάσπαρτους γεωγραφικά τουριστικούς προορισμούς για πιο ισόρροπη ανάπτυξη και περαιτέρω διάχυση του τουριστικού ρεύματος.
  10. Ανάπτυξη διαδικτυακής πλατφόρμας τηλεκπαίδευσης στο EBEX για την εξυπηρέτηση των μαθητών της περιοχής LEADER από τα φροντιστήρια ξένων γλωσσών και ενισχυτικής διδασκαλίας που παρέχονται στην πόλη των Χανίων. Η ίδια πλατφόρμα θα εξυπηρετεί ενημερωτικές και διαβουλευτικές διαδικασίες της περιοχής με το αστικό κέντρο, αλλά και μεταξύ τους.
  11. Αποτύπωση και μελέτη των οικονομικών, κοινωνικών, δημογραφικών, πολιτιστικών και περιβαλλοντικών χαρακτηριστικών της περιοχής LEADER με σκοπό τον ορθολογικό σχεδιασμό και υλοποίηση των αναπτυξιακών παρεμβάσεων.

A/A Διαβούλευσης	5	
Είδος ενέργειας:	Συνάντηση	
Ημερομηνία διεξαγωγής:	09/09/2016 (10:00 π.μ.)	
Τόπος διεξαγωγής:	Χανιά (γραφεία ΟΑΚ)	
Ομάδα/ες στόχος:	Φορείς Ιδιωτικών και Δημοσίων Συμφερόντων	
Αριθμός συμμετεχόντων	4	
Φορείς που συμμετείχαν	Είδος φορέων	Συμμετέχοντες (αριθμός)
Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Σαμαριάς (τομέας περιβάλλοντος)	Δημοσίων Συμφερόντων	2
ΟΑΚ Α.Α.Ε. ΟΤΑ	ΟΤΔ	2
Συμπεράσματα / Αποτελέσματα		
<p>Στο πλαίσιο της συνέχισης της διαδικασίας διαβούλευσης, μετά την έγκριση του Φακέλου Α, για τις ανάγκες του στρατηγικού σχεδιασμού του Τοπικού Προγράμματος (Φάκελος Β), πραγματοποιήθηκε συνάντηση στα γραφεία του ΟΑΚ (Χανιά), στις 9 Σεπτεμβρίου στις 10:00 το πρωί με εκπροσώπους του Φορέα Διαχείρισης του Εθνικού Δρυμού Σαμαριάς. Συγκεκριμένα, στη συνάντηση συμμετείχαν στελέχη της ΟΤΔ και από το Φορέα Διαχείρισης παρευρέθηκαν ο Πρόεδρος, κος Πέτρος Λυμπεράκης και ο κος Αντώνης Μπαρνιάς από το Τμήμα Διαχείρισης και Προστασίας του Φορέα.</p> <p>Η ΟΤΔ θεώρησε απολύτως αναγκαία αυτή τη συνάντηση εργασίας δεδομένης της τεράστιας συμβολής του Εθνικού Δρυμού στην τοπική ανάπτυξη και οικονομία, καθώς συνιστά τον πρώτο σε επισκεψιμότητα πόλο έλξης σε ολόκληρη τη Δυτική Κρήτη. Πέραν ωστόσο του Εθνικού Δρυμού υπάρχουν και αρκετοί άλλοι θύλακες περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος οι οποίοι πρέπει να ληφθούν υπόψη και να συμπεριληφθούν στον αναπτυξιακό σχεδιασμό.</p> <p>Ειδικότερα, τα στελέχη της ΟΤΔ ενημέρωσαν αρχικά τους παρευρισκόμενους για τα συμπεράσματα που προέκυψαν από τη μελέτη της υφιστάμενης κατάστασης της περιοχής, για τα ευρήματα που ανέδειξε η ανάλυση Swot (ειδική αναφορά στα θέματα περιβάλλοντος) και εν συνεχεία παρουσιάστηκαν η φιλοσοφία</p>		

πάνω στην οποία δομείται το Τοπικό Πρόγραμμα, οι θεματικές κατευθύνσεις, αλλά και οι στόχοι του προγράμματος. Στη βάση των παραπάνω ακολούθησε γόνιμος και εποικοδομητικός διάλογος και ανταλλαγή απόψεων καταλήγοντας στο ότι οι εκπρόσωποι του φορέα είναι σύμφωνοι με τον μέχρι τώρα σχεδιασμό.

Κατόπιν, η συζήτηση εστιάστηκε αποκλειστικά σε ζητήματα προστασίας, διαχείρισης και ανάδειξης των περιβαλλοντικών πόρων της περιοχής αρμοδιότητας του Φορέα και της περιοχής παρέμβασης γενικότερα, και πώς το Τοπικό Πρόγραμμα μπορεί να συνδράμει προς αυτή την κατεύθυνση. Από τα στελέχη της ΟΤΔ παρουσιάστηκαν εκτενέστερα τα μέτρα του ΕΓΤΑΑ που μπορούν να χρηματοδοτήσουν ανάλογες δράσεις.

Συνοπτικά, από την πλευρά των εκπροσώπων του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Σαμαριάς αναφέρθηκαν ως κύρια ζητούμενα στον τομέα του περιβάλλοντος τα κάτωθι :

- ✓ προώθηση του μοντέλου της αειφόρου ανάπτυξης που σέβεται το περιβάλλον
- ✓ προστασία, αποκατάσταση και ανάδειξη των προστατευόμενων περιοχών
- ✓ κατασκευή, επισκευή ή συντήρηση αναγκαίων έργων υποδομής (π.χ. στάσεις θέας, καθαρισμός μονοπατιών, κλπ.)
- ✓ ανάπτυξη ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος ενημέρωσης των επισκεπτών για ιδιαίτερης σημασίας περιβαλλοντικές περιοχές
- ✓ προστασία των φυσικών πόρων και διασύνδεσή τους με τον τουρισμό υπό την κατεύθυνση του εναλλακτικού / θεματικού τουρισμού για τον εμπλουτισμό της τουριστικής εμπειρίας και εν γένει του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος επιτυγχάνοντας ταυτόχρονα διάχυση της τουριστικής ροής προς την ενδοχώρα
- ✓ προώθηση, υποστήριξη, οργάνωση και εφαρμογή οικοτουριστικών προγραμμάτων
- ✓ αντιμετώπιση ζητημάτων υπέρβασης της φέρουσας ικανότητας περιοχών με ευαίσθητα οικοσυστήματα και υψηλή επισκεψιμότητα
- ✓ ενημέρωση, εκπαίδευση και κατάρτιση του πληθυσμού σε θέματα περιβαλλοντικής προστασίας
- ✓ Προμήθεια κινητού σφαγείου που θα εξυπηρετεί τις ορεινές και απομακρυσμένες περιοχές

1.3 ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Συμπερασματικά, από τη διαδικασία της διαβούλευσης αναδείχθηκε το έντονο ενδιαφέρον όλων των τοπικών φορέων, τόσο του δημόσιου, όσο και του ιδιωτικού τομέα και των ΟΤΑ, καθώς και του τοπικού πληθυσμού προκειμένου να σχεδιαστεί, και εν τέλει να υλοποιηθεί, ένα πρόγραμμα υψηλών αξιώσεων που θα προσφέρει ισόποσες ευκαιρίες για επενδύσεις δημόσιου και ιδιωτικού χαρακτήρα.

Σε όλες τις συναντήσεις συζητήθηκαν εκτενώς τα θέματα και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι εκάστοτε «υπο-περιοχές» της περιοχής παρέμβασης. Εντοπίστηκαν τα ειδοποιά χαρακτηριστικά που τις διαφοροποιούν και αναλύθηκαν οι ανάγκες σε επίπεδο οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό.

Πιο συγκεκριμένα, οι προτάσεις των φορέων που συμμετείχαν, θα μπορούσαν να ομαδοποιηθούν στις παρακάτω κατηγορίες:

- **Ανάδειξη και προώθηση των τοπικών προϊόντων:** Το θέμα της ανάδειξης των τοπικών προϊόντων φαίνεται να λαμβάνει μεγάλες διαστάσεις τόσο από τους δημόσιους φορείς, όσο και από τους εμπλεκόμενους στην παραγωγική διαδικασία (παραγωγούς, κτηνοτρόφους, βιοκαλλιεργητές, οινοποιούς, αλιείς κ.ά.). Για το λόγο αυτό προτάθηκαν πλήθος δράσεων σε όλη την έκταση της περιοχής παρέμβασης, οι περισσότερες εκ των

οποίων είχαν ως προσανατολισμό τη σύνδεση του πρωτογενούς τομέα και της αλυσίδας με τον κλάδο του τουρισμού, αλλά και την ώθηση της μετασυλλεκτικής διαδικασίας.

Τέλος, έγινε ιδιαίτερη αναφορά στα προϊόντα Π.Ο.Π./Π.Γ.Ε της περιοχής παρέμβασης με στόχο την περαιτέρω και καλύτερη προώθησή τους, αλλά και τον εξωστρεφή προσανατολισμό που απαιτείται να υιοθετήσουν οι επιχειρήσεις κυρίως του πρωτογενούς τομέα και του αγροδιατροφικού κλάδου.

- **Προώθηση της δικτύωσης και συνέργειας των τοπικών επιχειρήσεων**, του δημόσιου τομέα και των ερευνητικών ιδρυμάτων της Κρήτης, προκειμένου να επιτευχθεί η μέγιστη δυνατή αξιοποίηση της γνώσης και της εμπειρίας από το σύνολο των ομοειδών επιχειρήσεων. Όπως διαπιστώθηκε από την διαδικασία της διαβούλευσης, η δημιουργία δικτύωσης θεωρείται μονόδρομος και θα προσφέρει πολλαπλά οφέλη στους τοπικούς επιχειρηματίες, καθώς θα συμβάλλει στη μείωση του κόστους παραγωγής, στην καλύτερη προώθηση των τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών και θα ενισχύσει τον εξωστρεφή προσανατολισμό των τοπικών επιχειρήσεων.
- **Αναβάθμιση της ποιότητας ζωής του τοπικού πληθυσμού**, μέσω επενδύσεων για τη βελτίωση των υφιστάμενων υποδομών και των παρεχόμενων υπηρεσιών. Ακόμα, συμφωνήθηκε η ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής παρέμβασης, μέσω δράσεων βελτίωσης των υπηρεσιών τουριστικής πληροφόρησης. Συζητήθηκαν ακόμα, εκτενώς, η ανάγκη δράσεων περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης του τοπικού πληθυσμού, δεδομένου του φυσικού πλούτου που διαθέτει η περιοχή παρέμβασης και ιδιαίτερα των ευαίσθητων οικοσυστημάτων (Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς, Λευκά Όρη, Πρέβελη).

Συμπερασματικά, για την Ο.Τ.Δ., τα αποτελέσματα της «εκ των κάτω προς τα πάνω» διαδικασίας αποτέλεσαν σημείο προβληματισμού και έμπνευσης του Τοπικού Προγράμματος. Σε συνδυασμό με τα συμπεράσματα από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης και τα ευρήματα της ανάλυσης S.W.O.T. χρησιμοποιήθηκαν τόσο για τη διαμόρφωση του οράματος και των στρατηγικών κατευθύνσεων, όσο και για την εξειδίκευση των επιμέρους δράσεων. Έτσι, ο σχεδιασμός της στρατηγικής του τοπικού προγράμματος δομείται στη βάση του συγκερασμού των στόχων, της κάλυψης των αναγκών και των επιθυμιών του τοπικού πληθυσμού, σε συνάφεια με τον εθνικό και περιφερειακό σχεδιασμό, αλλά και τους όρους και τις κατευθύνσεις που θέτει το σύνολο των κανονιστικών πλαισίων που διέπουν το παρόν πρόγραμμα.

κεφ.2

ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΩΝ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΩΝ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ
(SWOT ΑΝΑΛΥΣΗ)

Η SwotΑνάλυση αποτελεί ένα κοινά αποδεκτό και ταυτόχρονα ιδιαίτερα χρήσιμο μεθοδολογικό εργαλείο στο πλαίσιο του στρατηγικού σχεδιασμού και ειδικά στο στάδιο της διάγνωσης της αναπτυξιακής εικόνας – δυναμικής μιας συγκεκριμένης χωρικής ενότητας. Παράλληλα, συνδράμει στην σε βάθος και λεπτομερή κατανόηση και αναγνώριση του τι διαθέτει και σε τι υπερτερεί ή υστερεί μια περιοχή προκειμένου η διαδικασία αυτή να βοηθήσει τους εμπλεκόμενους τόσο στον ίδιο το χωρικό σχεδιασμό, όσο και στο να λάβουν ορθές στρατηγικές αποφάσεις αναφορικά με το είδος και το εύρος ανάπτυξης που επιδιώκεται σε όρους καινοτομίας, ρεαλισμού και βιωσιμότητας.

Η σημαντικότητα της SwotΑνάλυσης έγκειται στο ότι δεν αποτελεί μόνο μέσο έρευνας του εσωτερικού περιβάλλοντος, αλλά ταυτόχρονα εστιάζει και μελετά ενδελεχώς και το εξωτερικό περιβάλλον το οποίο σαφώς επηρεάζει την πορεία ανάπτυξης μιας περιοχής. Συνεπώς πραγματοποιείται μια ισοβαρή και σε βάθος μελέτη του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος με στόχο την εξαγωγή βάσιμων και ακριβών συμπερασμάτων για την περιοχή.

Σε ότι αφορά την περίπτωση μας, εντοπίζονται και αξιολογούνται οι πόροι της περιοχής παρέμβασης, υλικοί και άυλοι (φυσικοί πόροι, πολιτιστικοί πόροι, ανθρωπίνος πόροι, φήμη, κ.α.) που αποτελούν το ενδογενές δυναμικό και αποτυπώνουν το εσωτερικό περιβάλλον από το οποίο προκύπτουν τα τοπικά και ειδοποιά χαρακτηριστικά, τα σημεία υπεροχής – συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής που την καθιστούν ξεχωριστή και σαφώς πιο ανταγωνιστική από άλλες. Ωστόσο οι πόροι από μόνοι τους δε μπορούν να δώσουν ώθηση στην τοπική ανάπτυξη. Πρέπει να συνδυαστούν κατάλληλα και να μετατραπούν σε «θεμελιώδεις ικανότητες» που αυτόματα προσδίδουν διατηρήσιμο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και δημιουργούν τις προϋποθέσεις τοπικής ανταγωνιστικότητας. Είναι άλλωστε γνωστό ότι όταν ένα συγκριτικό πλεονέκτημα είναι περίπλοκο και περιλαμβάνει συνδυασμό πολλών ικανοτήτων και πόρων είναι δύσκολο να εντοπιστεί και να γίνει αντικείμενο μίμησης και αντιγραφής.

Δεσπόζουσας σημασίας ενέργεια κατά την ανάλυση του εσωτερικού περιβάλλοντος είναι επίσης ο εντοπισμός των αδυναμιών / ελλείψεων προκειμένου αυτές να καταστούν γνωστές και μετρήσιμες για να ληφθούν τα αναγκαία μέτρα αντιμετώπισής τους, ώστε να μην αποτελέσουν τροχοπέδη στην αναπτυξιακή δυναμική της περιοχής, καθώς οι αδυναμίες στερούν τη δυνατότητα επίτευξης διατηρήσιμης και διαχρονικά ανταγωνιστικής τοπικής ανάπτυξης.

Παράλληλα, διερευνάται το εξωτερικό περιβάλλον (οικονομικό, κοινωνικό, πολιτικό, θεσμικό περιβάλλον κ.α.) και εντοπίζονται οι ευκαιρίες που μπορούν να ενισχύσουν την αναπτυξιακή στρατηγική της περιοχής. Οι καταγεγραμμένες ευκαιρίες συνδυαζόμενες έξυπνα, καινοτόμα και αποτελεσματικά με τα συγκριτικά πλεονεκτήματα αποτελούν το στρατηγικό πλαίσιο ανάπτυξης για ελκυστικές και πολύ-λειτουργικές κοινότητες με αυξημένη ελκυστικότητα - επισκεψιμότητα και διατηρήσιμες θέσεις εργασίας. Η επιτυχία της αναπτυξιακής στρατηγικής εξαρτάται σημαντικά από τη δυνατότητα αξιοποίησης των ευκαιριών που προκύπτουν από το εξωτερικό περιβάλλον και κυρίως από την ετοιμότητα και ικανότητα προσαρμογής στις συνθήκες του συνεχώς μεταβαλλόμενου εξωτερικού περιβάλλοντος.

Επίσης, βασική παράμετρος ωστόσο αποτελεί και η διάγνωση εκείνων των μεταβλητών που ελλοχεύουν κινδύνους για την τοπική ανάπτυξη υπό την έννοια των απειλών που αν δεν εντοπισθούν και προληφθούν έγκαιρα και με σωστό τρόπο ενδέχεται να λειτουργήσουν επιζήμια στο τοπικό γίγνεσθαι.

Στο πλαίσιο αυτό, η SwotΑνάλυση που ακολουθεί αντικατοπτρίζει σε απόλυτο βαθμό την πραγματική (μίκρο – μακρο) εικόνα της περιοχής παρέμβασης αφού στηρίχθηκε στα ευρήματα και τα συμπεράσματα της ανάλυσης της υφιστάμενης κατάστασης όπως αυτά αποτυπώθηκαν λεπτομερώς στον Φάκελο Α, αλλά και στα πορίσματα που προέκυψαν από τη διαδικασία των διαβουλεύσεων του Τοπικού Προγράμματος με βασική πάντα επιδίωξη μια πλήρη και καλά τεκμηριωμένη διάγνωση των εσωτερικών και εξωτερικών σταθερών και μεταβλητών στις οποίες καλείται να ανταποκριθεί η στρατηγική της περιοχής παρέμβασης. Τα δεδομένα της SwotΑνάλυσης αποτυπώνονται τομεακά, ταυτόχρονα γίνονται στοχευμένες κλαδικές και γεωγραφικές αναφορές, ενώ τα ευρήματα ομαδοποιούνται σε: α) οικονομικά χαρακτηριστικά, β) κοινωνικά – πολιτιστικά χαρακτηριστικά και γ) χωρικά – περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά.

S.W.O.T. ANALYSIS ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

ΧΩΡΙΚΑ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

- ✓ Υψηλές τιμές κατά κεφαλήν περιφερειακού ΑΕΠ σε σχέση με την υπόλοιπη χώρα.
- ✓ Θετική μεταβολή Οικονομικά Ενεργού Πληθυσμού.
- ✓ Ανθεκτικότητα του πρωτογενούς τομέα στην απώλεια θέσεων εργασίας.
- ✓ Παραγωγή προϊόντων υψηλής και αναγνωρίσιμης ποιότητας και διατροφικής αξίας, με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και αναγνωρισμένα ως Π.Ο.Π./Π.Γ.Ε.
- ✓ Παραγωγή πρώτων κηπευτικών (θερμοκηπιακές μονάδες) στις περιοχές Φαλάσσαρνα, Κουντούρα και Ελαφονήσι.
- ✓ Ανεπτυγμένος κτηνοτροφικός τομέας σε όλη την περιοχή παρέμβασης.
- ✓ Λειτουργία μονάδων τυποποίησης αγροτικών προϊόντων.
- ✓ Λειτουργία της Ιχθυόσκαλας Σούδας, μοναδική σε ολόκληρη την Περιφέρεια.
- ✓ Δυναμικός κλάδος αλιείας (εξαγωγική δραστηριότητα, αξιόλογος αλιευτικός στόλος).
- ✓ Εκτατική καλλιέργεια εσπεριδοειδών και υποτροπικών φυτών στην περιοχή του Κάμπου Χανίων.
- ✓ Σημαντική δραστηριότητα καταλυμάτων υπαίθρου (π.χ. περιοχή Αποκόρωνα).
- ✓ Λειτουργία πολυτελών ξενοδοχείων και παροχή υψηλής ποιότητας υπηρεσιών σε μονάδες του βόρειου οδικού άξονα.
- ✓ Πολυεπίπεδη και πολυτομεακή εμπειρία της Ο.Τ.Δ.

- ✓ Θετική πληθυσμιακή μεταβολή στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης.
- ✓ Λειτουργία Ακαδημαϊκών και Ερευνητικών Ινστιτούτων (Πολυτεχνείο Κρήτης, Μ.Α.Ι.Χ., Ινστιτούτο Υποτροπικών Φυτών, Ελιάς και Αμπέλου).
- ✓ Έντονη διασύνδεση – συνέργεια – εξάρτηση αγροτικού και αστικού χώρου.
- ✓ Ονομαστή τοπική φιλοξενία – μοναδικά ήθη και έθιμα.
- ✓ Εικόνα (image) και δημοφιλία των πόλεων των Χανίων και του Ρεθύμνου διεθνώς, η οποία επηρεάζει θετικά όλη την περιοχή παρέμβασης.
- ✓ Αίσθηση ασφάλειας στις περιοχές με έντονη επισκεψιμότητα.
- ✓ Σημαντική εξοικείωση του Τοπικού Πληθυσμού και των Τοπικών Φορέων με Ολοκληρωμένα Προγράμματα Τοπικής Ανάπτυξης, μεταξύ των οποίων και η προσέγγιση LEADER.

- ✓ Πλούσιο και ιδιαίτερο φυσικό περιβάλλον (φυσικό κάλλος, υψηλή περιβαλλοντική αξία, βιοποικιλότητα, μεγάλο ποσοστό ενδημισμού).
- ✓ Γεωμορφολογική εικόνα με έντονες εναλλαγές τοπίου.
- ✓ 25 περιοχές (εντός περιοχής παρέμβασης) ενταγμένες στο δίκτυο «Natura 2000», 31 περιοχές χαρακτηρισμένες ως «Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους» και 9 περιοχές «Καταφύγια Άγριας Ζωής».
- ✓ Εμβληματικά σημεία (π.χ. Φαράγγι Σαμαριάς, Ελαφονήσι, Μπάλος, Γραμβούσα, Φαλάσσαρνα, Γαύδος, Λίμνη Κουρνά, Πρέβελη, Κουρταλιώτικο Φαράγγι).
- ✓ Σημαντικός πολιτιστικός πλούτος: ιστορικά μνημεία, αρχαιολογικοί χώροι, μουσεία, θρησκευτικά μνημεία.
- ✓ Τοπική γαστρονομία με έντονα στοιχεία μοναδικότητας και ιδιαιτερότητας.
- ✓ Ευνοϊκές κλιματολογικές συνθήκες για παραγωγή προϊόντων καθόλη τη διάρκεια του έτους.
- ✓ Η περιοχή παρέμβασης διαθέτει τη μεγαλύτερη ακτογραμμή της Κρήτης.

S.W.O.T. ANALYSIS ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

ΧΩΡΙΚΑ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ

- ✓ Περιορισμένος κλάδος τυποποίησης/μεταποίησης.
- ✓ Αποεπένδυση στον πρωτογενή τομέα.
- ✓ Μονοκαλλιέργεια γεωργικών εκμεταλλεύσεων - διαφυγόν γεωργικό εισόδημα.
- ✓ Αύξηση του κόστους παραγωγής αγροτικών προϊόντων και αλιευμάτων.
- ✓ Περιορισμένη διασύνδεση των τριών τομέων της τοπικής οικονομίας.
- ✓ Έντονη εποχικότητα τουριστικής ζήτησης.
- ✓ Χαμηλό επίπεδο τουριστικής παιδείας για παροχή υπηρεσιών καλύτερης ποιότητας στις περιοχές της ενδοχώρας.
- ✓ Υψηλός βαθμός εξάρτησης από τους μεγάλους tour-operators.
- ✓ Μονοδιάστατο τουριστικό μοντέλο, βασισμένο κυρίως στο μαζικό τουρισμό.
- ✓ Άνιση κατανομή επισκεπτών (τουριστών) στην περιοχή παρέμβασης, με μαζική συγκέντρωση στις παραθεριστικές περιοχές.

- ✓ Ενδοπεριφερειακές ανισότητες στην περιοχή παρέμβασης.
- ✓ Δυσμενείς δημογραφικοί δείκτες με χαμηλό δείκτη νεανικότητας.
- ✓ Τάση εγκατάλειψης των ορεινών κοινοτήτων και πληθυσμιακής συγκέντρωσης στο αστικό και ημιαστικό τμήμα του βόρειου παραλιακού άξονα.
- ✓ Μεγάλη μείωση της απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα.
- ✓ Απουσία Ομάδων Παραγωγών στον κλάδο της αλιείας και της κτηνοτροφίας.
- ✓ Σταδιακή εγκατάλειψη θέσεων εργασίας σε γεωργία, κτηνοτροφία και αλιεία.

- ✓ Υστέρηση σε υποδομές μεταφορών και επικοινωνιών.
- ✓ Περιβαλλοντικές πιέσεις από ανθρωπογενείς δραστηριότητες.
- ✓ Υπερβόσκηση κοπαδιών και μη καθορισμένα όρια βοσκότοπων.
- ✓ Υπερσυγκέντρωση τουριστικής δραστηριότητας, υποδομών, αλλά και πληθυσμού στο βόρειο παραλιακό τμήμα.
- ✓ Υστέρηση υποδομών και υπηρεσιών για ΑμεΑ (προβλήματα προσβασιμότητας σε υποδομές/υπηρεσίες).
- ✓ Αποκομμένες/απομονωμένες περιοχές στην ενδοχώρα, με υστέρηση σε βασικές υποδομές και εξυπηρετήσεις.

S.W.O.T. ANALYSIS ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

ΧΩΡΙΚΑ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

- ✓ Ηλεκτρονικό εμπόριο.
- ✓ Στροφή των καταναλωτών προς τοπικά, παραδοσιακά και ιδιότυπα προϊόντα ανώτερης ποιότητας.
- ✓ Αύξηση ζήτησης αλιευτικών προϊόντων.
- ✓ Ανάπτυξη του μοντέλου της οικοτεχνίας για παραγωγούς με περιορισμένο όγκο παραγωγής και διάθεσης.
- ✓ Ενισχύσεις Νέων Αγροτών και σχεδίων βελτίωσης εκμεταλλεύσεων.
- ✓ Δυνατότητα χρηματοδότησης αλιευτικών σκαφών.
- ✓ Αξιοποίηση της τοπικής παραγωγής και άμεση διασύνδεσή της με τον τουρισμό.
- ✓ Αυξανόμενη ζήτηση για εναλλακτικές μορφές τουρισμού και ύπαρξη πόρων που μπορούν να στηρίξουν την ανάπτυξή τους στην περιοχή παρέμβασης.
- ✓ Αυξανόμενο ενδιαφέρον από νέες μεγάλες τουριστικές αγορές (π.χ. Ρωσία, Κίνα).
- ✓ Ανάπτυξη ισχυρών διασυνδέσεων μεταξύ Τ.Π.Ε. και εδραιωμένων τομέων όπως ο τουρισμός και η γεωργία.
- ✓ Διασύνδεση τουρισμού – πολιτισμού με τον αγροδιατροφικό τομέα ως στρατηγική επιλογή της Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Κρήτης.

- ✓ Υιοθέτηση και εφαρμογή αποτελεσμάτων έρευνας και ανάπτυξης σε παραγωγικούς τομείς σε συνεργασία με Ανώτατα Εκπαιδευτικά και Ερευνητικά κέντρα.
- ✓ Ενίσχυση πολιτισμικών δομών.
- ✓ Δημιουργία θέσεων εργασίας στην ύπαιθρο.
- ✓ Δημιουργία Ομάδων Παραγωγών στους κλάδους γεωργίας, κτηνοτροφίας, αλιείας.
- ✓ Συνεχείς αύξηση τουριστών ειδικού ενδιαφέροντος στην περιοχή παρέμβασης (extreme sports, ορειβασία, αναρρίχηση).

- ✓ Κήρυξη των Λευκών Ορέων σε Εθνικό Πάρκο.
- ✓ Ύπαρξη ευρωπαϊκού μονοπατιού E4 και σύνδεσή του με άλλες φυσιολατρικές δραστηριότητες.
- ✓ Αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρει το λιμάνι της Σούδας ως λιμάνι διεθνούς ενδιαφέροντος και εθνικής σημασίας.
- ✓ Χαρακτηρισμός του λιμανιού της Κισσάμου ως λιμάνι εθνικής σημασίας σύμφωνα με την αναθεώρηση του Π.Π.Χ.Σ.Α.Α.
- ✓ Τάσεις εγκατάστασης νέου πληθυσμού στην ύπαιθρο.

S.W.O.T. ANALYSIS ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

ΧΩΡΙΚΑ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

ΑΠΕΙΛΕΣ

- ✓ Οικονομική κρίση/ύφεση.
- ✓ Συρρίκνωση του πρωτογενή τομέα και περαιτέρω τριτογενοποίηση της τοπικής οικονομίας.
- ✓ Απουσία σταθερής τουριστικής πολιτικής με μακροπρόθεσμο ορίζοντα.
- ✓ Βασική στοχοθέτηση στο μαζικό τουρισμό, με υποβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών και υπέρβαση της φέρουσας ικανότητας σε θύλακες αυξημένης επισκεψιμότητας.
- ✓ Ευμετάβλητο φορολογικό πλαίσιο.
- ✓ Περιορισμένη επαγγελματική κουλτούρα, πνευματική συνέργεια και συνεργασία.

- ✓ Συνεχιζόμενη εγκατάλειψη και ερήμωση των ορεινών οικισμών.
- ✓ Αποψίλωση κοινωνικών υποδομών υγείας και εκπαίδευσης στην ύπαιθρο.

- ✓ Επιβάρυνση οικοσυστημάτων σε περιοχές εντατικής καλλιέργειας.
- ✓ Υπέρβαση της φέρουσας ικανότητας σε περιοχές με ευαίσθητα οικοσυστήματα και υψηλός κίνδυνος ερημοποίησης λόγω κλιματικής αλλαγής και ανθρωπίνης δραστηριότητας.
- ✓ Διαχρονική μείωση αλιευτικών προϊόντων.

Από το σύνολο των ευρημάτων της Swot Ανάλυσης παρουσιάζονται παρακάτω τα σημαντικότερα πορίσματα - συμπεράσματα εξ αυτών, από τα οποία μάλιστα αναδεικνύονται και προκύπτουν οι βασικές αναπτυξιακές ανάγκες και προτεραιότητες της περιοχής παρέμβασης στις οποίες καλείται να στοχεύσει το Πρόγραμμα.

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΔΙΑ

➤ Πληθυσμιακή αποδυνάμωση των αγροτικών περιοχών και γήρανση του πληθυσμού

Παρόλο που η Περιφέρεια Κρήτης τα τελευταία είκοσι χρόνια, αυξάνει συνεχώς το πληθυσμιακό της μέγεθος και παρά το γεγονός ότι η ίδια η ΠΠ στο σύνολό της παρουσιάζει θετική πληθυσμιακή μεταβολή, δε συμβαίνει το ίδιο με τις ορεινές περιοχές της. Αντίθετα, στις ορεινές και αγροτικές περιοχές της ΠΠ, παρατηρείται έντονη αδυναμία συγκράτησης του πληθυσμού και κίνδυνος πληθυσμιακής ερήμωσης, φαινόμενο που ενισχύεται και από τη χαμηλή πληθυσμιακή πυκνότητα ιδιαίτερα στους πρόποδες των Λευκών Ορέων. Λόγω της απόκλισης από τα χαρακτηριστικά της αστικής ζωής, οι νέοι της ενδοχώρας και του νοτίου τμήματος της ΠΠ (με εξαίρεση το Δήμο Γαύδου), μετακινούνται προς τις πόλεις των Χανίων και του Ρεθύμνου ("αγροτική έξοδος"), με αποτέλεσμα ο νεανικός πληθυσμός να μειώνεται και ο πληθυσμός της τρίτης ηλικίας να αυξάνεται (ποσοστιαία). Αυτό συμβαίνει και λόγω των περιορισμένων και χαμηλού επιπέδου παρεχόμενων υπηρεσιών στους τομείς της υγείας, της εκπαίδευσης, της ψυχαγωγίας κλπ., καθώς και λόγω των περιορισμένων ευκαιριών απασχόλησης πέραν του πρωτογενή τομέα. Κατά συνέπεια, παρατηρείται έντονη εξάρτηση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού από τον οικονομικά μη ενεργό πληθυσμό, με τον δείκτη εξάρτησης της ΠΠ να ξεπερνάει τον αντίστοιχο σε επίπεδο Περιφέρειας και συνόλου της χώρας και μάλιστα σε ορισμένες περιοχές της ενδοχώρας οι τιμές να εμφανίζονται διπλάσιες και τριπλάσιες. Βάσει των παραπάνω, κρίνεται επιτακτική η προσπάθεια αναβάθμισης της ποιότητας ζωής του αγροτικού χώρου, τόσο με τη δημιουργία κοινωνικών δομών, όσο και προϋποθέσεων διατήρησης και δημιουργίας θέσεων εργασίας.

➤ Μείωση της απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα και τριτογενοποίηση της οικονομίας

Σε άμεση συνάφεια με τη δυσμενή δημογραφική εικόνα της ΠΠ, είναι και οι τιμές απασχόλησης του πρωτογενή τομέα, ο οποίος έχασε μέσα σε μια δεκαετία σχεδόν τους μισούς απασχολούμενους. Το εν λόγω φαινόμενο είναι εντονότερο στις περιφερειακές περιοχές των Χανίων και του Ρεθύμνου, καθώς και στο Δήμο Γαύδου. Μαζί με τη μείωση της απασχόλησης στην αγροτική παραγωγή ο κοινωνικός αυτός μετασχηματισμός, περιλαμβάνει την κατακόρυφη αύξηση των απασχολούμενων στον τριτογενή τομέα και πιο συγκεκριμένα στους κλάδους εστίασης, καταλυμάτων και εμπορίου, που κατά βάση συνδέονται με τον τουριστικό τομέα. Προς αντιμετώπιση του παραπάνω φαινομένου, είναι αναγκαία η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας στον πρωτογενή τομέα μέσω ενίσχυσης της μετασυλλεκτικής διαδικασίας, των Νέων Αγροτών, των σχεδίων βελτίωσης των εκμεταλλεύσεων, καθώς και η επείγουσα διασύνδεσή του τόσο με τη μεταποίηση, όσο και με τον τουρισμό κατά κύριο λόγο.

➤ Μαζικός τουρισμός

Χαρακτηριστικό της τουριστικής δραστηριότητας στην ΠΠ, είναι η κυριαρχία της 'mainstream' τουριστικής προσφοράς (μαζικός τουρισμός) κυρίως στο βόρειο τμήμα της. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τον υψηλό βαθμό εξάρτησης από μεγάλους tour-operators, την έντονη εποχικότητα της τουριστικής ζήτησης και σε κάποιες περιπτώσεις την υπέρβαση της φέρουσας ικανότητας των τουριστικών περιοχών κυρίως στο βόρειο τμήμα της. Λόγω της κυριαρχίας του μαζικού τουρισμού, η δυνατότητα διάχυσης της τουριστικής κίνησης σε περιοχές της ενδοχώρας περιορίζεται με αποτέλεσμα να διατηρούνται οι ενδοπεριφερειακές ανισότητες με ότι αυτό συνεπάγεται για την τοπική κοινωνία και οικονομία. Η ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού που θα συνδέσουν το προσφερόμενο τουριστικό προϊόν με τους τομείς της αγρο-διατροφής, του περιβάλλοντος και του πολιτισμού είναι επιτακτική και απολύτως χρήσιμη. Και αυτό γιατί η ενίσχυση ενός πολύμορφου εναλλακτικού τουριστικού προϊόντος θα συμβάλει στη διάχυση της τουριστικής κίνησης προς την ενδοχώρα και θα διασφαλίσει

πιο δίκαιους όρους λειτουργίας και ισόρροπης ανάπτυξης της τοπικής οικονομίας, ενώ θα αναβαθμίσει την ποιότητα των προσφερόμενων τουριστικών υπηρεσιών, με μακροπρόθεσμα οφέλη στην κατεύθυνση της πολυλειτουργικότητας και της κοινωνικής συνοχής στον αγροτικό και παράκτιο χώρο.

➤ Διαρθρωτικά προβλήματα στον κλάδο της μεταποίησης

Παρά τον μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων (πρώτης και δεύτερης) μεταποίησης αγροτικών-αλιευτικών προϊόντων κυρίως στην ΠΕ Χανίων, ο μεταποιητικός κλάδος αντιμετωπίζει μια σειρά διαρθρωτικών προβλημάτων όπως: οργανωτικές αδυναμίες, χαμηλή ένταση καινοτομίας, αδυναμίες στον εκσυγχρονισμό της παραγωγικής διαδικασίας και τη χρήση νέων τεχνολογιών, έλλειψη οργάνωσης εμπορικών δικτύων και χαμηλό επίπεδο διασύνδεσης του πρωτογενή τομέα με τα ερευνητικά και εκπαιδευτικά ιδρύματα του νησιού. Γι' αυτό η εστίαση στον εκσυγχρονισμό των μεταποιητικών μονάδων και η συνέργεια των φορέων του κλάδου με την έρευνα και την τεχνολογία, δημιουργεί τις δυνατότητες και προοπτικές για τη θεραπεία των παραπάνω αδυναμιών.

➤ Περιβαλλοντική υποβάθμιση

Παρά τη σημασία του ως συγκριτικό πλεονέκτημα για την ανάπτυξη της ΠΠ, το φυσικό περιβάλλον αντιμετωπίζει σοβαρές απειλές. Χαρακτηριστικό είναι ότι η ΠΠ εμπίπτει στις περιοχές μέτριου και υψηλού κινδύνου ερημοποίησης. Βασικοί παράγοντες της περιβαλλοντικής της υποβάθμισης, είναι η υστέρηση που παρατηρείται ακόμη στη διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων ή η ρυπογόνα λειτουργία πολλών ελαιολαγών, η υπερβολική χρήση φυτοφαρμάκων που επιβαρύνουν τους υδροφόρους ορίζοντες της περιοχής, η υπερβόσκηση ως απότοκο της ανεξέλεγκτης κτηνοτροφίας, η εντατική καλλιέργεια και η υπέρβαση της φέρουσας ικανότητας ορισμένων περιοχών σε ότι αφορά τις τουριστικές δραστηριότητες που επιβαρύνουν το φυσικό περιβάλλον.

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

➤ Θετική πληθυσμιακή μεταβολή

Σε αντίθεση με το φαινόμενο της αρνητικής πληθυσμιακής μεταβολής που παρατηρείται σε άλλες Περιφέρειες (και στο σύνολο της χώρας), η ΠΠ, όπως και η Περιφέρεια Κρήτης, σημειώνει συνεχή πληθυσμιακή αύξηση. Το γεγονός αυτό υπογραμμίζει τη δυνατότητα της ΠΠ, όχι μόνο να συγκρατεί και να ανανεώνει τον πληθυσμό της, αλλά και να αποτελεί (κάτω από συγκεκριμένες προϋποθέσεις) εν δυνάμει πόλο έλξης μόνιμων κατοίκων από άλλες περιοχές της Ελλάδας, καθώς και μεταναστών.

➤ Κλίμα, περιβάλλον, πολιτισμός

Βασικό πλεονέκτημα της ΠΠ, είναι το άριστο κλίμα, με υψηλό ποσοστό ηλιοφάνειας, μεγάλης διάρκειας καλοκαίρι και ήπιο χειμώνα, στοιχεία που απαντώνται σε λίγες περιοχές σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Οι εν λόγω κλιματολογικές συνθήκες είναι ευνοϊκές για την παραγωγή προϊόντων καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, όπως και για τη διευρυμένη τουριστική σεζόν (Απρίλιος-Οκτώβριος). Εξίσου σημαντική είναι τόσο η περιβαλλοντική εικόνα της ΠΠ, με πολλές προστατευόμενες περιοχές, όσο και ο πολιτισμικός της πλούτος με πλήθος μνημείων, αρχαιολογικών χώρων, παραδοσιακών οικισμών και ζωντανή πολιτιστική ζωή και παράδοση. Ακόμα, η ΠΠ διαθέτει τη μεγαλύτερη ακτογραμμή στο νησί, όπως κι έναν σημαντικό αριθμό (τουριστικών) καταλυμάτων υπαίθρου, που συγκεντρώνονται κατά κύριο λόγο στην περιοχή του Αποκόρωνα, του Νοτίου Ρεθύμνου και των περιοχών στα δυτικά της ΠΕ Χανίων.

➤ Υψηλής ποιότητας τοπικά προϊόντα

Η ΠΠ χαρακτηρίζεται από παραγωγή προϊόντων υψηλής και αναγνωρίσιμης ποιότητας και διατροφικής αξίας, με ιδιαίτερη φήμη και αναγνωρισμένα πολλά απ' αυτά ως Π.Ο.Π./Π.Γ.Ε. Το ισχυρό αυτό αγροδιατροφικό κεφάλαιο, είναι άμεσα συνδεδεμένο με την πλούσια τοπική πολιτιστική παράδοση, αλλά και το περιβάλλον. Ελπιδοφόρο είναι το γεγονός ότι από την πρώτη δεκαετία του 21^{ου} αιώνα, παρατηρείται μια σαφή στροφή των καταναλωτών προς τοπικά, αναγνωρίσιμα και ιδιότυπα προϊόντα ανώτερης ποιότητας, ενώ τα τελευταία χρόνια το εγχώριο καταναλωτικό κοινό έχει στραφεί κι αυτό προς τη συγκεκριμένη κατεύθυνση.

➤ Εναλλακτικές μορφές τουρισμού

Λόγω της εικόνας της περιοχής παρέμβασης, όπως αυτή υπογραμμίστηκε από την ανάλυση Swot, κρίνεται ιδανική για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού όπως ο γαστρονομικός, ο θρησκευτικός, ο αλιευτικός, ο ορειβατικός τουρισμός, κ.α. Η άποψη αυτή, ενισχύεται και από την αυξανόμενη ζήτηση όπως και τη συνεχή αύξηση τουριστών ειδικού ενδιαφέροντος (extremesports, ορειβασία, αναρρίχηση) στην ΠΠ. Τέλος, ο εν λόγω κλάδος μπορεί να αποτελέσει το βασικό πυλώνα στον οποίο μπορεί να βασιστεί η επιμήκυνση της τουριστικής σεζόν της ΠΠ, καθώς και η διάχυση του τουριστικού ρεύματος προς την ενδοχώρα.

➤ Αλιεία

Τα στοιχεία που υπάρχουν για την αλιεία στην ΠΠ, σχηματίζουν μια αρκετά καλή εικόνα τόσο στα πεδία της παραγωγής, της απασχόλησης, της μεταποίησης και των εξαγωγών. Συγκεκριμένα, τα τελευταία χρόνια σημειώνεται αύξηση τόσο στη ζήτηση αλιευτικών προϊόντων, όσο και στο ποσοστό απασχόλησης στον κλάδο. Αύξηση σημειώνεται και στο πεδίο της μεταποίησης, ενώ στο πεδίο των εξαγωγών τα προϊόντα αλιείας αποτελούν το τρίτο στη σειρά εξαγώγιμο προϊόν της ΠΠ. Η αλιεία λοιπόν, αποτελεί για την ΠΠ έναν αρκετά δυναμικό και ελπιδοφόρο κλάδο και η ενίσχυσή της μέσα από δράσεις χρηματοδότησης υποδομών (αλιευτικός εξοπλισμός, αλιευτικά καταφύγια, μονάδες μεταποίησης, κλπ.) δημιουργεί βάσιμες προοπτικές για την οικονομική ανάπτυξη των αλιευτικών περιοχών, αλλά και της ΠΠ συνολικά.

➤ Λειτουργία Ακαδημαϊκών και Ερευνητικών Ιδρυμάτων

Ένα από τα πολύ σημαντικά κεφάλαια της ΠΠ (και της Κρήτης συνολικά) είναι τα ακαδημαϊκά ιδρύματα και τα ερευνητικά ινστιτούτα που υπάρχουν στο νησί, αλλά και ειδικά στην περιοχή παρέμβασης όπως π.χ. το Πολυτεχνείο Κρήτης, το Μ.Α.Ι.Χ. και το Ινστιτούτο Υποτροπικών Φυτών, Ελιάς και Αμπέλου. Τα εν λόγω ιδρύματα (σε συνεργασία με τα υπόλοιπα ερευνητικά κέντρα του νησιού), μπορούν να συμβάλλουν στην ποιοτική αναβάθμιση των υπηρεσιών, των προϊόντων και των υποδομών της τοπικής οικονομίας, διαμέσου της δικτύωσής τους με τις επιχειρήσεις και τους παραγωγούς της περιοχής. Οι κλάδοι που θα επωφεληθούν στο μέγιστο βαθμό από την εν λόγω διασύνδεση, είναι αναμφίβολα της μεταποίησης και εμπορίας προϊόντων του πρωτογενούς τομέα.

➤ Στρατηγική γεωγραφική θέση της Κρήτης

Η Κρήτη και η ΠΠ ως το δυτικότερο τμήμα της, κατέχει προνομιακή γεωπολιτική θέση στη νοτιοανατολική Μεσόγειο όπου αποτελεί ουσιαστικά γέφυρα προς τις χώρες της Μέσης Ανατολής και της Βορείου Αφρικής δημιουργώντας ευοίωνες προοπτικές ως προς την ανάπτυξη επιχειρηματικών-εμπορικών συνεργασιών τόσο με την Ευρώπη, όσο και με τον υπόλοιπο κόσμο με έμφαση εκτός των άλλων και στον τομέα της ενέργειας, με την Κρήτη να μετατρέπεται τα επόμενα χρόνια σε ενεργειακό κόμβο.

ΚΕΦ.3

ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

3.1 ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (CLLD), βασίζεται στο σχεδιασμό αναπτυξιακών στρατηγικών με τη συμμετοχή δημόσιων, συλλογικών, κοινωνικών και επιχειρηματικών φορέων που δρουν στην περιοχή παρέμβασης, καθώς και της κοινωνίας των πολιτών προκειμένου να αντιμετωπιστούν μετρήσιμες ανάγκες και προκλήσεις που συναντούμε σε αγροτικές περιοχές σε όλη την ελληνική επικράτεια.

Ο σχεδιασμός της στρατηγικής για την τοπική ανάπτυξη δομείται στο πλαίσιο του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης και του Προγράμματος Αλιείας και Θάλασσας για την περίοδο 2014 - 2020, το οποίο διαρθρώνεται γύρω από τρεις κύριους, αλληλένδετους και συμπληρωματικούς θεματικούς στόχους:

- Τη δημιουργία ενός ισχυρού, ανταγωνιστικού και βιώσιμου αγρο-διατροφικού συστήματος και αλιευτικού τομέα.
- Την προαγωγή της αειφορίας του αγρο-διατροφικού συστήματος και των αγροτικών και παράκτιων περιοχών.
- Τη δημιουργία βιώσιμων και πολύ-λειτουργικών περιοχών υπαίθρου και εγγύς της θάλασσας.

Οι παραπάνω στόχοι επιδιώκουν να βρουν εφαρμογή μέσω του εργαλείου της Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤΟΚ) στον αγροτικό, θαλάσσιο και παράκτιο χώρο και φιλοδοξούν να ενισχύσουν «νέες και πιο καινοτόμες» προσεγγίσεις με βάση τα τοπικά αναπτυξιακά δεδομένα δίνοντας έμφαση στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της βιωσιμότητας των αγροτικών και θαλάσσιων περιοχών.

Το εγχείρημα της βιώσιμης ανάπτυξης της υπαίθρου, είναι διαχρονικό και ταυτόχρονα αποτελεί μια σύνθετη κοινωνικοπολιτική διαδικασία που απαιτεί παρέμβαση σε όλα τα πεδία της οικονομικής και κοινωνικής ζωής του αγροτικού χώρου. Το στρατηγικό πλάνο λοιπόν για την Περιοχή Παρέμβασης, βασίζεται σε μια σφαιρικότερη αντιμετώπιση των αναπτυξιακών προβλημάτων: ανθρώπινη ανάπτυξη με εστίαση στη διασφάλιση, ανάδειξη και αξιοποίηση της ενδογενούς ποιότητας των τοπικών πόρων, υπηρεσιών και προϊόντων [Μπεριάτος, Ψαλτόπουλος: 2003].

Στην προσπάθεια εναρμόνισης του σχεδιασμού της στρατηγικής του τοπικού προγράμματος, με τις βασικές επιδιώξεις του εθνικού σχεδιασμού για τον αγροτικό και θαλάσσιο χώρο, είναι αναγκαίο η στρατηγική να στηριχτεί, μεταξύ άλλων σε ένα αδιαπραγμάτευτο ισχυρό όπλο, στο **τοπικό κεφάλαιο**, που αναμφίβολα αποτελεί το συγκριτικό πλεονέκτημα που κατέχει η περιοχή παρέμβασης. Με τον όρο τοπικό κεφάλαιο “νοούνται όλα εκείνα τα στοιχεία που συνθέτουν τον πλούτο της περιοχής(φυσικό περιβάλλον, πολιτιστικό απόθεμα, τοπικά προϊόντα, ανθρώπινο κεφάλαιο, κ.ά.)”¹. Στόχος κατά συνέπεια, είναι ο εντοπισμός των ιδιαίτερων δεδομένων και χαρακτηριστικών του τοπικού κεφαλαίου, τα οποία θα μπορέσουν να αξιοποιηθούν στα πλαίσια της αναπτυξιακής διαδικασίας.

Επιπλέον, η ανάδειξη, η αξιοποίηση και η ένταξη του τοπικού κεφαλαίου σε αυτήν (αναπτυξιακή διαδικασία) δύναται να αποτελέσει την πλατφόρμα για την διαφοροποίηση, ενδυνάμωση, παραγωγική ανασυγκρότηση της τοπικής οικονομίας και εν τέλει την ανταγωνιστικότητάς της. Ακόμα, θα συμβάλλει στην ενίσχυση και τον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος βελτιώνοντας τις συνθήκες διαβίωσης και ποιότητας ζωής του τοπικού πληθυσμού.

¹ «Καινοτομία στον Αγροτικό Χώρο» - Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο LEADER, Δεκέμβριος 1999

Η διαφοροποίηση και ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας θέτει ως μεσοπρόθεσμο στόχο την αύξηση της ανταγωνιστικότητας μέσω της αξιοποίησης του τοπικού κεφαλαίου. Έτσι δύναται να δημιουργηθεί ένα αναπτυξιακό δίπολο όπου η οικονομική διαφοροποίηση θα συνεπάγεται την αύξηση της (τοπικής) ανταγωνιστικότητας και η ανταγωνιστικότητα θα ενισχύει την (τοπική) οικονομική ενδυνάμωση.

Η διαφοροποίηση της τοπικής οικονομίας όπως προαναφέρθηκε αφορά όλες τις επιχειρηματικές δραστηριότητες της περιοχής παρέμβασης, τόσο στον πρωτογενή τομέα, όσο και στα πεδία της επιχειρηματικότητας, του τουρισμού, του πολιτισμού και του περιβάλλοντος. Μέσα λοιπόν από την διαφοροποίηση της τοπικής οικονομίας της περιοχής παρέμβασης επιδιώκεται η ενδυνάμωση και η οικονομική πρόοδος της τοπικής κοινωνίας δημιουργώντας ένα αστικό επίπεδο ζωής για τον τοπικό πληθυσμό.

Σε ότι αφορά το τοπικό πρόγραμμα (φιλοσοφία, στόχευση, διάρθρωση) αυτό που στην πράξη τελεσφορεί να προσφέρει είναι η βελτίωση της «χωρικής ανταγωνιστικότητας» για όλη την περιοχή παρέμβασης. Στον όρο «χωρική ανταγωνιστικότητα²» περιλαμβάνεται η ικανότητα της περιοχής να καταστεί «θετικά διαφορετική» σε σχέση με άλλες (διαφοροποίηση), διασφαλίζοντας ταυτόχρονα την περιβαλλοντική, οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική της ταυτότητα, ιστορία και βιωσιμότητα.

Βασικές προϋποθέσεις για την επίτευξη της «χωρικής ανταγωνιστικότητας» αποτελούν: η αξιοποίηση των ενδογενών πόρων της περιοχής (τοπικό κεφάλαιο) με γνώμονα την ποιότητα, η ενεργή συμμετοχή των τοπικών φορέων και των συλλογικών οργανώσεων, η ένταξη των τομέων δραστηριότητας σε μια λογική καινοτομίας, η συνεργασία με άλλες περιοχές και κράτη και η συνάφεια με τις περιφερειακές, εθνικές και ευρωπαϊκές πολιτικές.

Η επιτυχία του τοπικού σχεδίου, θα κριθεί τόσο από την ικανότητα και αποτελεσματικότητα των επιτελικών δομών της κεντρικής διοίκησης, όσο και, κυρίως, από το σύστημα των αποκεντρωμένων φορέων [Μπεριάτος, Ψαλτόπουλος: 2003], δηλαδή το σύνολο των τοπικών φορέων, που αποτελούν δυνητικά τα οργανικά τμήματα της αναπτυξιακής προσπάθειας.

Απαιτείται επομένως, οι τοπικοί φορείς και οι συλλογικές οργανώσεις να δράσουν συλλογικά και να δημιουργήσουν κάθετες και οριζόντιες δικτυώσεις σε τοπικό, διατοπικό και διακρατικό επίπεδο, με κινητήρια δύναμη το ανθρώπινο κεφάλαιο και πρώτη ύλη τους οικονομικούς, κοινωνικούς, περιβαλλοντικούς και πολιτιστικούς πόρους της περιοχής.

Παράλληλα, η ανάπτυξη της υπαίθρου επιβάλλει σχεδιασμό στρατηγικής με όρους αειφορίας. Η επιδίωξη της αειφορίας εντάσσει περιβαλλοντικές παραμέτρους δύο διαστάσεων: την περιβαλλοντική προστασία, δηλαδή την αντιμετώπιση περιβαλλοντικών προβλημάτων και επιπτώσεων που προέρχονται από οικονομικές δραστηριότητες και την αξιοποίηση των περιβαλλοντικών πόρων ως «αργούντος κεφαλαίου οικονομικής ανάπτυξης». Προκειμένου να ενσωματωθούν οι περιβαλλοντικές παράμετροι στον σχεδιασμό της ανάπτυξης της τοπικής οικονομίας, βασική συνιστώσα αποτελεί η αντικειμενική εκτίμηση των παραμέτρων αυτών και η ανάπτυξη περιβαλλοντικής συνείδησης και ευαισθησίας από τον τοπικό πληθυσμό. Ακόμα, σε επίπεδο περιβαλλοντικών πόρων, περιλαμβάνει το πέρασμα από την περιβαλλοντική προστασία στο καθεστώς της περιβαλλοντικής ανάπτυξης, στο οποίο διαχειριστές θα είναι οι τοπικοί πληθυσμοί και οι εκπρόσωποι τους [Αλέγρας: 2003].

² «Καινοτομία στον Αγροτικό Χώρο» - Φακ. Αριθμ. 6 – Τεύχος 5, Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο LEADER

Μία ακόμα βασική παράμετρος-διάκριση για τη χάραξη στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης είναι η «αγροτική διαφοροποίηση» η οποία καταδεικνύει το περιβάλλον ως άμεσο πόρο ανάπτυξης και στήριξης των τοπικών οικονομιών. Η στρατηγική αυτή, απαιτεί τον προσδιορισμό της φέρουσας ικανότητας ή της οικολογικής χωρητικότητας μιας περιοχής, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η αειφορία των πόρων. Ορισμένες δυνατότητες που δημιουργεί η αξιοποίηση των περιβαλλοντικών πόρων στο πλαίσιο του αναπτυξιακού σχεδιασμού είναι: η ανάπτυξη νέων και καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών, η παραγωγή ποιοτικών προϊόντων με εστίαση στη βιολογική καλλιέργεια, η παραγωγή εναλλακτικών γεωργικών προϊόντων όπως φαρμακευτικά βότανα, η αξιοποίηση ενεργειακών πόρων όπως η βιομάζα, η ηλιακή ενέργεια και το νερό, η δημιουργία μόνιμων πολιτιστικών υποδομών, κ.α.

Οι δυνατότητες βέβαια της αγροτικής διαφοροποίησης είναι ανεξάντλητες και αποτελούν κάθε φορά προϊόν της “τοπικής ευφυΐας” και του πνεύματος καινοτομίας που διακρίνει τις τοπικές κοινωνίες, οι οποίες ωστόσο στην προσπάθειά τους αυτή πρέπει να ενισχύονται από τους θεσμικούς αναπτυξιακούς φορείς με “εισροές τεχνογνωσίας και εμπειριών” [Αλέγρας: 2003].

Μία σημαντική ακόμα συνιστώσα για την οικονομική διαφοροποίηση της περιοχής παρέμβασης αποτελεί η εισαγωγή της καινοτομίας στις εκφάνσεις της επιχειρηματικότητας, της διαχείρισης των πόρων, της προστασίας του περιβάλλοντος και του επίπεδου ζωής του τοπικού πληθυσμού. Η καινοτομία δεν ταυτίζεται απαραίτητα με την παραγωγή ενός νέου προϊόντος ή μιας νέας υπηρεσίας. Ως καινοτόμος μπορεί να θεωρηθεί οποιαδήποτε δράση, ενέργεια ή παρέμβαση, η οποία είναι πέρα από τα καθιερωμένα και η οποία αποδεδειγμένα, διαφαίνεται ότι βελτιώνει το αποτέλεσμα ή δημιουργεί ένα καινούργιο.

Αναλύοντας τα δεδομένα της υφιστάμενης κατάστασης στην περιοχή παρέμβασης, καθίσταται σαφές ότι η αξιοποίηση των ενδογενών πόρων δημιουργούν τις προϋποθέσεις για καινοτόμες δράσεις, που αφορούν είτε στη δημιουργία νέων προϊόντων ή/και υπηρεσιών, είτε στην εφαρμογή νέων μεθόδων ή μορφών οργάνωσης που δε χρησιμοποιούνταν μέχρι σήμερα. Έτσι, συνοψίζοντας τα πεδία όπου εντάσσεται η καινοτομία στο σχεδιασμό του προγράμματος, προκύπτουν τα εξής:

- Νέα προϊόντα – υπηρεσίες.
- Διαφοροποίηση των τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών της περιοχής παρέμβασης.
- Διαφοροποίηση της παραγωγικής διαδικασίας.
- Καινοτόμες κοινωνικές δράσεις με στόχο την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής του τοπικού πληθυσμού.
- Ευαισθητοποίηση για καινοτόμες περιβαλλοντικές δράσεις από τον τοπικό πληθυσμό.

Συνοψίζοντας και λαμβάνοντας υπόψη τα ευρήματα από την ενδελεχή ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, τα ευρήματα της ανάλυσης S.W.O.T. και θέτοντας σαν στόχο την κάλυψη των αναγκών όπως αυτές αναδείχθηκαν από την διαδικασία της διαβούλευσης με τους τοπικούς φορείς, τις συλλογικές οργανώσεις και τον τοπικό πληθυσμό, καθορίστηκαν με απόλυτη ακρίβεια και σαφήνεια οι στόχοι του τοπικού προγράμματος, καθώς και η στρατηγική που ενδείκνυται για την επίτευξή τους.

Σύμφωνα με όσα προαναφέρθηκαν θεωρείται δεδομένο ότι η περιοχή παρέμβασης διαθέτει ένα ιδιαίτερο και πολύ ισχυρό τοπικό κεφάλαιο, το οποίο αποτελεί τη βάση στήριξης και εξέλιξης της αναπτυξιακής διαδικασίας της περιοχής. Απαιτείται επομένως η υιοθέτηση μιας στρατηγικής με κύρια συνιστώσα την ποιότητα. Η στρατηγική αυτή μπορεί να συνδεθεί συνειρμικά και κατά παράφραση με τον όρο της **ΕΝΤΟΠΟΙΟΤΗΤΑΣ, την αξιοποίηση δηλαδή του τοπικού κεφαλαίου, με γνώμονα την ποιότητα και στόχο την ενδογενή ανάπτυξη του τόπου.**

ΕΝ – ΤΟ – ΠΟΙΟΤΗΤΑ

Επομένως η ποιότητα, θα αποτελεί το βασικό γνώμονα και εν πολλοίς τον οδικό χάρτη σε όλα τα επίπεδα και τους τομείς ανάπτυξης, ήτοι:

- **Ποιοτικά προϊόντα** : βιολογικά και πιστοποιημένα αγρο-διατροφικά προϊόντα.
- **Ποιοτικός τουρισμός**: διαφοροποιημένο τουριστικό προϊόν στο πρότυπο του τουρισμού εμπειριών, υψηλά καταρτισμένο ανθρώπινο δυναμικό στον τουρισμό, ποιοτικές και τουριστικές υποδομές και υπηρεσίες.
- **Ποιότητα ζωής**: ποιοτικές παρεχόμενες υπηρεσίες στον κάτοικο, τον επισκέπτη και τον επιχειρηματία στη βάση της ισότητας των ευκαιριών.
- **Ποιότητα στο περιβάλλον**: εξοικονόμηση και αποδοτική χρήση πόρων, ορθολογική διαχείριση περιβάλλοντος, ήπιες παρεμβάσεις ανάδειξης φυσικών πόρων, φέρουσα ικανότητα, σύνδεση περιβάλλοντος με τουρισμό στην κατεύθυνση του εναλλακτικού τουρισμού κ.α.
- **Ποιότητα στον πολιτισμό**: διαφύλαξη στοιχείων τοπικής παράδοσης, ήπια ανάδειξη πολιτιστικών στοιχείων, διασύνδεση πολιτισμού με τουρισμό στην κατεύθυνση του τουρισμού εμπειριών, συνεργασίες πολιτιστικών φορέων, επιχειρήσεων και πολιτών.
- **Ποιότητα στην επιχειρηματικότητα**: διασύνδεση επιχειρήσεων με φορείς παραγωγής έρευνας και γνώσης, εισαγωγή τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών, αξιοποίηση καινοτομίας, πιστοποίηση προϊόντων και υπηρεσιών, κοινωνική εταιρική ευθύνη, εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό.

Επιπλέον, οι συσχετισμοί μεταξύ αξιοποίησης του τοπικού κεφαλαίου και της ενδογενούς ανάπτυξης με όρους ποιότητας, συναινούν στην υιοθέτηση της στρατηγικής του προγράμματος θέτοντας ως **Ειδικούς Στόχους Τοπικής Στρατηγικής**, τους παρακάτω:

1. **Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της τοπικής επιχειρηματικότητας για την ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας.** Η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας στην περιοχή παρέμβασης με όρους «ποιότητας» και αξιοποίησης του τοπικού παραγωγικού και κοινωνικού κεφαλαίου στο δευτερογενή και τριτογενή τομέα αποτελεί τον βασικό πυλώνα για την οικονομική ενδυνάμωση και την κοινωνική πρόοδο του τοπικού πληθυσμού.
2. **Διαφοροποίηση της οικονομικής βάσης και προώθηση της πολύ-λειτουργικότητας στο πλαίσιο της διασύνδεσης αγρο-διατροφής – πολιτισμού/περιβάλλοντος – τουρισμού.** Με όρους βιώσιμης παραγωγικότητας και αξιοποίησης του συγκριτικού πλεονεκτήματος της Περιφέρειας Παρέμβασης που συνδυάζει την διασύνδεση του αγροδιατροφικού τομέα με το δίπολο πολιτισμός/περιβάλλον - τουρισμός δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην διαφοροποίηση της τοπικής οικονομίας και της δυνατότητας ανάδειξης ενός πολύ – λειτουργικού μοντέλου παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών αναβαθμίζοντας την ύπαιθρο και δημιουργώντας ένα αστικό επίπεδο ζωής.
3. **Αναβάθμιση της ποιότητας ζωής στην ύπαιθρο με ζητούμενο τη διατήρηση και προσέλκυση πληθυσμού.** Όπως προαναφέρθηκε, η δημιουργία ενός αστικού επιπέδου ζωής μέσω της δημιουργίας κατάλληλων υποδομών αλλά και παρεχόμενων υπηρεσιών υψηλής ποιότητας συνεπάγεται αφενός βελτίωση της ποιότητας ζωής του τοπικού πληθυσμού αφετέρου την συγκράτηση των νέων (και των νέων επιστημόνων) στην ύπαιθρο. Έτσι, μέσα από στοχευόμενες δράσεις ενισχύεται η επιχειρηματικότητα στον τομέα των παρεχόμενων υπηρεσιών στοχεύοντας στην συγκράτηση του τοπικού πληθυσμού και στην προσέλκυση επισκεπτών.
4. **Διατήρηση και ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων της υπαίθρου.** Η πολιτιστική και φυσική κληρονομιά της Περιφέρειας Παρέμβασης αποτελεί συγκριτικό πλεονέκτημα, και η διατήρηση και ανάδειξή της

αποτελεί μονόδρομο για την πρόοδο της τοπικής οικονομίας. Προς αυτή την κατεύθυνση θα εφαρμοστούν δράσεις στόχος των οποίων θα είναι πρωτίστως η προστασία του περιβάλλοντος, η διατήρηση σπάνιων οικοτόπων και η ανάδειξη ιστορικών μνημείων τα οποία αναδεικνύουν τη πλούσια ιστορία της περιοχής παρέμβασης και διατηρούν την φυσική μοναδικότητά της.

Στη βάση όλων των παραπάνω στόχων επιλέχθηκε η στρατηγική του προγράμματος η οποία προσανατολίζεται και εστιάζει:

**στην διαφοροποίηση και ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας
(βασική θεματική κατεύθυνση)**

Ο βασικός θεματικός άξονας πλαισιώνεται με δευτερεύουσες θεματικές κατευθύνσεις οι οποίες στοχεύουν στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της αλυσίδας αξίας του αγρο – διατροφικού τομέα, στην αύξηση της ελκυστικότητας της περιοχής παρέμβασης και στην ενίσχυση του τουριστικού προϊόντος, στην βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και ποιότητας ζωής του τοπικού πληθυσμού, στην ενίσχυση δράσεων – παρεμβάσεων για το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή και στην διατήρηση των πολιτιστικών στοιχείων της περιοχής.

Ακόμα, βασικός πυλώνας του στρατηγικού σχεδίου για την Περιοχή Παρέμβασης, αποτελεί η αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των λιγότερο ευνοημένων ή μειονεκτικών περιοχών με στόχο τη διατήρηση του πληθυσμού τους ή την προσέλκυση νέου. Πρόκειται για περιοχές στις οποίες η αγροτική παραγωγή υπόκειται σε περιορισμούς γεωγραφικής και πολιτικο-οικονομικής φύσης (ορεινές, άγονες, απομονωμένες περιοχές), οι οποίες ταυτόχρονα αντιμετωπίζουν και κοινωνικής φύσεως μειονεκτήματα όπως η χαμηλή πληθυσμιακή πυκνότητα, η πληθυσμιακή συρρίκνωση και η μείωση της απασχόλησης. Ο ορισμός λοιπόν των λιγότερο ευνοημένων ή μειονεκτικών περιοχών ξεπερνάει τη στενή αναφορά στην αγροτική παραγωγή και αναφέρεται στη γενικότερη ανάπτυξή τους [Σπιλάνης, Κίζος, Ιωσηφίδης: 2004].

Επίσης, τα χαρακτηριστικά αυτά δεν εμφανίζονται παντού στην ίδια ένταση ή με την ίδια μορφή, γεγονός που καθιστά το πρόβλημα πολυσύνθετο. Η εν λόγω συνθετότητα δημιουργεί αντιφάσεις σε σχέση με την προοπτική αύξησης της ελκυστικότητας των αγροτικών περιοχών και γι' αυτό απαιτεί εξειδικευμένη και περιπτώσιολογική προσέγγιση. Για παράδειγμα, η αύξηση της απασχόλησης στον τριτογενή τομέα μπορεί σε κάποιες περιοχές να εντείνει το έτσι κι αλλιώς υπαρκτό πρόβλημα της “αποαγροτοποίησης” [Γούσιος: 1999, Παπαδόπουλος: 1999] με αποτέλεσμα να αυξάνει την ελκυστικότητά τους ως προς την εποχική απασχόληση, αλλά ταυτόχρονα να την μειώνει ως προς την προοπτική μόνιμης διαβίωσης. Το φαινόμενο αυτό οδηγεί σε εναλλασσόμενες περιόδους κατοίκησης του πληθυσμού, με αποτέλεσμα να μην επιτρέπει τη δημιουργία του απαραίτητου κοινωνικού ιστού που θα σηκώνει το βάρος μιας αναπτυξιακής διαδικασίας στα πρότυπα της ολοκληρωμένης αγροτικής ανάπτυξης [Σπιλάνης, Κίζος, Ιωσηφίδης: 2004].

Επομένως, ο πολυδιάστατος και ποικιλόμορφος χαρακτήρας του προβλήματος, απαιτεί επιλεκτικές και στοχευμένες παρεμβάσεις που παράλληλα με την ενίσχυση της απασχόλησης, θα αφορούν τη δημιουργία βιώσιμων κοινωνικών υποδομών που θα αναβαθμίσουν τη ζωή του χωριού στα πεδία της περίθαλψης, της εκπαίδευσης, της αναψυχής αστικών περιοχών, ενώ οι υποδομές που θα δημιουργηθούν θα προσδώσουν στη δημόσια σφαίρα των μειονεκτικών περιοχών, τη χαμένη τους δυναμική.

Ο μεγαλύτερος κίνδυνος για τις ορεινές περιοχές όμως, δεν είναι μόνο η πληθυσμιακή τους συρρίκνωση, αλλά και η άμεση και έμμεση κατασπατάληση των φυσικών τους πόρων [Τσίπτρας: 2004]. Μπορεί τα στοιχεία του φυσικού

περιβάλλοντος, να γίνονται αντικείμενο του αναπτυξιακού σχεδιασμού μόνο εφόσον μπορούν να έχουν οικονομικό ενδιαφέρον, να παίξουν ρόλο δηλαδή, στη διαμόρφωση της χωρικής οικονομικής λειτουργίας, είναι όμως πλέον κατανοητό, ότι το περιβάλλον δεν είναι σταθερό, αλλά αποτελεί έναν μη ανανεώσιμο πόρο που μπορεί να υποστεί σημαντικές φθορές [Χριστιανόπουλος: 2003].

Στην περίπτωση των μειονεκτικών και ορεινών περιοχών, η φυσική κληρονομιά αποτελεί θεμελιώδες προτέρημα και ταυτόχρονα αναξιοποίητη πρώτη ύλη διαρκούς ανάπτυξης, καθώς δημιουργεί τις προοπτικές για μια ήπια αναπτυξιακή δραστηριότητα με προοπτική δημιουργίας θέσεων εργασίας και δυνατότητα για διατήρηση του πληθυσμού μιας ορεινής περιοχής. Επομένως, η αξιοποίηση του περιβαλλοντικού πλούτου της περιοχής παρέμβασης δημιουργεί σημαντικές ευκαιρίες για μια ενδογενή και ολοκληρωμένη ανάπτυξη.

Συνοψίζοντας, η **βασική φιλοσοφία** του τοπικού σχεδιασμού αφορά:

- Δράσεις που δημιουργούν προστιθέμενη αξία και επιδιώκουν υπεραξία.
- Δράσεις που στοχεύουν όχι (μόνο) στην απορροφητικότητα, αλλά λειτουργούν ως πολλαπλασιαστές με μετρήσιμα οικονομικά και κοινωνικά αποτελέσματα.
- Δράσεις που συγκρατούν - προσελκύουν πληθυσμό στην ύπαιθρο και δημιουργούν συνθήκες αστικού επιπέδου ζωής.
- Δράσεις που διατηρούν θέσεις εργασίας και δημιουργούν βάσιμες προϋποθέσεις για νέες.
- Δράσεις που ο δημόσιος και ο ιδιωτικός τομέας λειτουργούν αποδεδειγμένα συμπληρωματικά και αθροιστικά.
- Δράσεις που αντιμετωπίζουν ανάγκες, δίδουν λύσεις και αξιοποιούν ευκαιρίες και δυνατότητες.
- Δράσεις που πείθουν, παρακινούν, συνεργούν και δημιουργούν προοπτικές.
- Δράσεις που επιβραβεύουν προσπάθειες, ιδέες και σχέδια.
- Δράσεις που κάνουν το όραμα πράξη και την ελπίδα αποτέλεσμα.

Η υλοποίηση των δράσεων που δομούν το Τοπικό Πρόγραμμα θα επιτευχθεί μέσω μόχλευσης επενδύσεων δημόσιου και κυρίως ιδιωτικού χαρακτήρα.

3.2 ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΩΝ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕ ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΤΗΣ SWOT ΑΝΑΛΥΣΗΣ

Η πολύ καλή γνώση της περιοχής σχεδιασμού και κατ' επέκταση η ακριβής και ενδελεχής αποτύπωση αφενός των πλεονεκτημάτων και αδυναμιών της και αφετέρου, του εξωτερικού περιβάλλοντος στο οποίο αναπτύσσεται, συνιστά ένα από τα κομβικότερα στάδια του στρατηγικού σχεδιασμού. Επιτυχημένος σχεδιασμός είναι εκείνος ο οποίος από τη μια υπακούει στις καταγεγραμμένες ανάγκες τις οποίες επιδιώκει να καλύψει και από την άλλη, καταφέρνει να αξιοποιήσει τις ευκαιρίες που αναδύονται από το εξωτερικό περιβάλλον.

Στην κατεύθυνση αυτή και προκειμένου το Τοπικό Πρόγραμμα να αποτελέσει ένα πραγματικό αναπτυξιακό εργαλείο που θα αναβαθμίσει σε όλα τα επίπεδα τις περιοχές της υπαίθρου και τις αλιευτικές ζώνες και θα τις καταστήσει ελκυστικές ως τόπο κατοικίας και εργασίας δίδεται ιδιαίτερη βαρύτητα και σημασία στα πορίσματα της Swot Ανάλυσης, τα οποία αποτελούν το αποθετήριο για τον προσδιορισμό της στρατηγικής και των θεματικών κατευθύνσεων (βασική και δευτερεύουσες) του Προγράμματος.

Ειδικότερα:

Τα χρόνια διαρθρωτικά προβλήματα του πρωτογενή τομέα (αποεπένδυση, εγκατάλειψη θέσεων εργασίας σε γεωργία, κτηνοτροφία και αλιεία, μονοκαλλιέργεια γεωργικών εκμεταλλεύσεων, περιορισμένη διασύνδεση με τους άλλους παραγωγικούς τομείς, έντονος ανταγωνισμός σε υφιστάμενα παραγόμενα προϊόντα όπως λάδι και κρασί) σε συνάρτηση με τη νέα τάση εγκατάστασης κατοίκων στην ύπαιθρο ως μια ευκαιρία (κυρίως) αυτό-απασχόλησης

(λόγω της οικονομικής κρίσης), σε συνδυασμό με τα νέα καταναλωτικά πρότυπα για ποιοτικά και ασφαλή προϊόντα, τις κλιματικές συνθήκες που είναι ιδανικές και για άλλες δυναμικές καλλιέργειες στην περιοχή παρέμβασης, την προτεραιότητα της RISCRETE για διασύνδεση του αγρο-διατροφικού τομέα με τον τουρισμό και τον πολιτισμό και την αυξανόμενη ζήτηση για εναλλακτικές μορφές τουρισμού και συνεπώς για διαφοροποίηση του εδραιωμένου μέχρι σήμερα τουριστικού μοντέλου (μαζικός τουρισμός) οδηγούν στην ανάγκη για αναπροσαρμογή (διαφοροποίηση) του παραγωγικού προτύπου.

Με το παρών σχέδιο επιδιώκεται η στροφή σε άλλου τύπου και λογικές επενδυτικές πρωτοβουλίες σε όλους τους τομείς της οικονομίας με αιχμή την επίτευξη προστιθέμενης αξίας σε προϊόντα και υπηρεσίες, την αξιοποίηση καινοτομίας και ΤΠΕ, την προώθηση της πράσινης ανάπτυξης, του θεματικού τουρισμού, της κοινωνικής επιχειρηματικότητας κλπ.

Επίσης, η λειτουργία ανώτατων εκπαιδευτικών και ερευνητικών ιδρυμάτων στην περιοχή παρέμβασης αποτελούν τον απόλυτο σύμμαχο μιας τέτοιας προσπάθειας. Η διασύνδεση της έρευνας και της γνώσης με την παραγωγική και μεταπαραγωγική διαδικασία θα συμβάλει στην αξιοποίηση της αλυσίδας αξίας του αγρο-διατροφικού τομέα με τα ανάλογα αποτελέσματα στην ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας.

Παράλληλα, η ύπαρξη σπάνιων φυσικών και πολιτιστικών πόρων, πλούσιας και μοναδικής γαστρονομίας, τοπικής παράδοσης (ήθη και έθιμα), κ.α., συνθέτουν την τοπική ταυτότητα της περιοχής παρέμβασης και αποτελούν (πολύτιμα) στοιχεία που πρέπει να αναδειχθούν προς χάριν της ενίσχυσης της φήμης, της ελκυστικότητας και της επισκεψιμότητάς της, αλλά και ως μοχλός ανάπτυξης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και στήριξης της τοπικής επιχειρηματικότητας.

Η επιλογή της θεματικής κατεύθυνσης για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης (μέσω της ενδυνάμωσης της τοπικής οικονομίας) και ποιότητας ζωής του τοπικού πληθυσμού τεκμηριώνεται από την απομόνωση ορισμένων περιοχών της ενδοχώρας και την υστέρηση σε βασικές υποδομές και εξυπηρετήσεις, τους δυσμενείς δημογραφικούς δείκτες, την εγκατάλειψη των ορεινών οικισμών και τη μετακίνηση του πληθυσμού σε ημιαστικά και αστικά κέντρα. Επίσης, η τάση εγκατάστασης νέου πληθυσμού στην ύπαιθρο για να γίνει πραγματικότητα απαιτεί και επιβάλλει την εξασφάλιση ανάλογων συνθηκών διαβίωσης με τα αστικά κέντρα προκειμένου να μπορέσει να προσελκύσει, αλλά και εν συνεχεία να συγκρατήσει τους νέους κατοίκους.

Όσον αφορά στην προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης των αλιευτικών περιοχών είναι μια επιλογή που πηγάζει από τις περιβαλλοντικές πιέσεις που δέχεται το παράκτιο οικοσύστημα από διάφορες ανθρωπογενείς δραστηριότητες και τις αρνητικές συνέπειες που προκαλούν στον αλιευτικό πλούτο την ίδια στιγμή μάλιστα που καταγράφεται αυξημένη ζήτηση για αλιευτικά προϊόντα και δραστηριότητες σχετικές με τον τουρισμό (αλιευτικός τουρισμός, καταδυτικός τουρισμός, τουρισμός κρουαζιέρας – ημερήσιας κυρίως) δημιουργώντας νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες.

Τέλος, η χαμηλή αξία των προϊόντων, ο χαμηλός βαθμός αξιοποίησης ΤΠΕ, η περιορισμένη εξωστρέφεια παρά τη δυναμική των προϊόντων και την αυξημένη ζήτηση βάσει των καταναλωτικών τάσεων, η σε μικρό βαθμό μεταποίηση και τυποποίηση των προϊόντων και η ανεπάρκεια γνώσεων και δεξιοτήτων για την αύξηση της αλυσίδας αξίας των προϊόντων καθιστούν απολύτως αναγκαία την προώθηση του θεσμού της δικτύωσης και της συνεργασίας τόσο μεταξύ των ίδιων των παραγωγών, όσο και μεταξύ των παραγωγών με τα ερευνητικά ιδρύματα και άλλους οικονομικούς και κοινωνικούς φορείς.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η συσχέτιση των ευρημάτων της Swot Ανάλυσης τόσο με τη βασική θεματική κατεύθυνση, όσο και με τις δευτερεύουσες κατευθύνσεις.

ΜΗΤΡΑ ΣΥΣΧΕΤΙΣΗΣ ΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΩΝ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕ ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΤΗΣ SWOT ΑΝΑΛΥΣΗΣ

ΒΑΣΙΚΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ	ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ				
Διαφοροποίηση και ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας	Βελτίωση της ελκυστικότητας της περιοχής παρέμβασης και ενίσχυση του τουριστικού προϊόντος	Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της αλυσίδας αξίας του αγρο – διατροφικού τομέα	Βελτίωση συνθηκών διαβίωσης και ποιότητας ζωής του τοπικού πληθυσμού	Ενίσχυση δράσεων και παρεμβάσεων για το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή	Διατήρηση – βελτίωση των πολιτιστικών στοιχείων της περιοχής
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Μεγάλη μείωση της απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα ✓ Περιορισμένη διασύνδεση των τριών τομέων της τοπικής οικονομίας ✓ Τάσεις εγκατάστασης (λόγω οικονομικής κρίσης) νέου πληθυσμού στην ύπαιθρο ✓ Τάση εγκατάλειψης των ορεινών κοινοτήτων και πληθυσμιακής συγκέντρωσης στο αστικό και ημιαστικό τμήμα του βόρειου παραλιακού άξονα ✓ Λειτουργία Ακαδημαϊκών και Ερευνητικών Ινστιτούτων (Πολυτεχνείο 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Αυξανόμενη ζήτηση για εναλλακτικές μορφές τουρισμού και ύπαρξη πόρων που μπορούν να στηρίξουν την ανάπτυξή τους στην περιοχή παρέμβασης ✓ Μονοδιάστατο μέχρι σήμερα τουριστικό μοντέλο, βασισμένο κυρίως στο μαζικό τουρισμό ✓ Διασύνδεση τουρισμού – πολιτισμού με τον αγροδιατροφικό τομέα ως στρατηγική επιλογή της Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Κρήτης ✓ Ονομαστή τοπική φιλοξενία – μοναδικά 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Αποεπένδυση στον πρωτογενή τομέα ✓ Μονοκαλλιέργεια γεωργικών εκμεταλλεύσεων ✓ Σταδιακή εγκατάλειψη θέσεων εργασίας σε γεωργία, κτηνοτροφία και αλιεία ✓ Ευνοϊκές κλιματολογικές συνθήκες για παραγωγή προϊόντων καθόλη τη διάρκεια του έτους. ✓ Ενισχύσεις Νέων Αγροτών και σχεδίων βελτίωσης εκμεταλλεύσεων ✓ Παραγωγή προϊόντων υψηλής και αναγνωρίσιμης ποιότητας και διατροφικής αξίας, με ιδιαίτερα 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Τάση εγκατάλειψης των ορεινών κοινοτήτων και πληθυσμιακής συγκέντρωσης στο αστικό και ημιαστικό τμήμα του βόρειου παραλιακού άξονα ✓ Λειτουργία Ακαδημαϊκών και Ερευνητικών Ινστιτούτων (Πολυτεχνείο Κρήτης, Μ.Α.Ι.Χ., Ινστιτούτο Υποτροπικών Φυτών, Ελιάς και Αμπέλου) ✓ Δυσμενείς δημογραφικοί δείκτες με χαμηλό δείκτη νεανικότητας ✓ Τάση εγκατάλειψης των ορεινών κοινοτήτων και πληθυσμιακής συγκέντρωσης στο αστικό και ημιαστικό τμήμα του 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Επιβάρυνση οικοσυστημάτων σε περιοχές εντατικής καλλιέργειας. ✓ Πλούσιο και ιδιαίτερο φυσικό περιβάλλον ✓ Περιβαλλοντικές πιέσεις από ανθρωπογενείς δραστηριότητες ✓ Λειτουργία Ακαδημαϊκών και Ερευνητικών Ινστιτούτων (Πολυτεχνείο Κρήτης, Μ.Α.Ι.Χ., Ινστιτούτο Υποτροπικών Φυτών, Ελιάς και Αμπέλου). 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Διασύνδεση τουρισμού – πολιτισμού με τον αγροδιατροφικό τομέα ως στρατηγική επιλογή της Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Κρήτης. ✓ Εικόνα (image) και δημοφιλία των πόλεων των Χανίων και του Ρεθύμνου διεθνώς, η οποία επηρεάζει θετικά όλη την περιοχή παρέμβασης.

ΒΑΣΙΚΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ	ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ				
Διαφοροποίηση και ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας	Βελτίωση της ελκυστικότητας της περιοχής παρέμβασης και ενίσχυση του τουριστικού προϊόντος	Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της αλυσίδας αξίας του αγρο – διατροφικού τομέα	Βελτίωση συνθηκών διαβίωσης και ποιότητας ζωής του τοπικού πληθυσμού	Ενίσχυση δράσεων και παρεμβάσεων για το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή	Διατήρηση – βελτίωση των πολιτιστικών στοιχείων της περιοχής
<p>Κρήτης, Μ.Α.Ι.Χ., Ινστιτούτο Υποτροπικών Φυτών, Ελιάς και Αμπέλου)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Παραγωγή προϊόντων υψηλής και αναγνωρίσιμης ποιότητας και διατροφικής αξίας, με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και αναγνωρισμένα ως Π.Ο.Π./Π.Γ.Ε. ✓ Αυξανόμενη ζήτηση για εναλλακτικές μορφές τουρισμού και ύπαρξη πόρων που μπορούν να στηρίξουν την ανάπτυξη τους στην περιοχή παρέμβασης ✓ Σταδιακή εγκατάλειψη θέσεων εργασίας σε γεωργία, κτηνοτροφία και αλιεία ✓ Αξιοποίηση της τοπικής παραγωγής και άμεση 	<p>ήθη και έθιμα</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Εικόνα (image) και δημοφιλία των πόλεων των Χανίων και του Ρεθύμνου διεθνώς, η οποία επηρεάζει θετικά όλη την περιοχή παρέμβασης ✓ Τοπική γαστρονομία με έντονα στοιχεία μοναδικότητας και ιδιαιτερότητας ✓ Αξιοποίηση της τοπικής παραγωγής και άμεση διασύνδεσή της με τον τουρισμό ✓ Αυξανόμενη ζήτηση για εναλλακτικές μορφές τουρισμού και ύπαρξη πόρων που μπορούν να στηρίξουν την ανάπτυξη τους στην περιοχή παρέμβασης 	<p>χαρακτηριστικά και αναγνωρισμένα ως Π.Ο.Π./Π.Γ.Ε.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Αξιοποίηση της τοπικής παραγωγής και άμεση διασύνδεσή της με τον τουρισμό ✓ Ανάπτυξη του μοντέλου της οικοτεχνίας ✓ Σταδιακή εγκατάλειψη θέσεων εργασίας σε γεωργία, κτηνοτροφία και αλιεία ✓ Περιορισμένος κλάδος τυποποίησης/μεταποίησης ✓ Τοπική γαστρονομία με έντονα στοιχεία μοναδικότητας και ιδιαιτερότητας ✓ Ανάπτυξη του μοντέλου της οικοτεχνίας ✓ Αξιοποίηση της τοπικής παραγωγής και άμεση 	<p>βόρειου παραλιακού άξονα</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Υστέρηση σε υποδομές μεταφορών και επικοινωνιών ✓ Υστέρηση υποδομών και υπηρεσιών για ΑμεΑ ✓ Αποκομμένες/απομονωμένες περιοχές στην ενδοχώρα, με υστέρηση σε βασικές υποδομές και εξυπηρέτησεις ✓ Αποψίλωση κοινωνικών υποδομών υγείας και εκπαίδευσης στην ύπαιθρο ✓ Αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρει το λιμάνι της Σούδας ως λιμάνι διεθνούς ενδιαφέροντος και εθνικής σημασίας. 		

ΒΑΣΙΚΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ	ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ				
Διαφοροποίηση και ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας	Βελτίωση της ελκυστικότητας της περιοχής παρέμβασης και ενίσχυση του τουριστικού προϊόντος	Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της αλυσίδας αξίας του αγρο – διατροφικού τομέα	Βελτίωση συνθηκών διαβίωσης και ποιότητας ζωής του τοπικού πληθυσμού	Ενίσχυση δράσεων και παρεμβάσεων για το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή	Διατήρηση – βελτίωση των πολιτιστικών στοιχείων της περιοχής
διασύνδεσή της με τον τουρισμό ✓ Αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρει το λιμάνι της Σούδας ως λιμάνι διεθνούς ενδιαφέροντος και εθνικής σημασίας ✓ Περιορισμένη επαγγελματική κουλτούρα, πνευματική συνέργεια και συνεργασία.	✓ Αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρει το λιμάνι της Σούδας ως λιμάνι διεθνούς ενδιαφέροντος και εθνικής σημασίας.	διασύνδεσή της με τον τουρισμό ✓ Στροφή των καταναλωτών προς τοπικά, παραδοσιακά και ιδιότυπα προϊόντα ανώτερης ποιότητας ✓ Απουσία Ομάδων Παραγωγών στον κλάδο της αλιείας και της κτηνοτροφίας. ✓ Αύξηση ζήτησης αλιευτικών προϊόντων.			

3.3 ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η φιλοσοφία του Τοπικού Προγράμματος, η συνοχή του και εν τέλει η ορθότητα του σχεδιασμού αποτυπώνεται και τεκμηριώνεται εκτός των άλλων και από τον βαθμό εναρμόνισης των δράσεων με τις θεματικές κατευθύνσεις. Στο πλαίσιο αυτό καταρτίζεται μήτρα συσχέτισης των δράσεων του ΕΓΤΑΑ και του ΕΤΘΑ με τη βασική θεματική κατεύθυνση, αλλά και με τις δευτερεύουσες θεματικές κατευθύνσεις του Προγράμματος.

Μελετώντας προσεκτικά τη συγκεκριμένη μήτρα καθίσταται απόλυτα σαφές ότι όλες οι δράσεις του προγράμματος ικανοποιούν τη βασική θεματική κατεύθυνση που υιοθετήθηκε για την περιοχή παρέμβασης και αφορά στην διαφοροποίηση και ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας.

Σε ό,τι αφορά τις δευτερεύουσες θεματικές κατευθύνσεις στόχος είναι να συμβάλλουν αθροιστικά και συμπληρωματικά με την κύρια θεματική κατεύθυνση. Ειδικότερα:

- Η «βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της αλυσίδας του αγρο – διατροφικού τομέα» περιλαμβάνει υπό - δράσεις με στόχο την ενίσχυση της αγροτικής επιχειρηματικότητας, μέσω της παραγωγής προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας. Ακόμα, στοχεύει στην προαγωγή συνεργείων και συνεργασιών μεταξύ επιχειρηματικών και ακαδημαϊκών φορέων που εδρεύουν στην περιοχή παρέμβασης.
- Η «βελτίωση της ελκυστικότητας της περιοχής παρέμβασης και η ενίσχυση του τουριστικού προϊόντος» θα επιτευχθεί μέσω των υπο – δράσεων για την ενίσχυση επενδύσεων, με στόχο την ανάπτυξη του θεματικού – εναλλακτικού τουρισμού, συνδέοντας τον με τον αγροδιατροφικό τομέα, το φυσικό περιβάλλον και τον πολιτισμό.
- Οι υπο – δράσεις για την «βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και ποιότητας ζωής του τοπικού πληθυσμού» προσανατολίζονται στην ενίσχυση επενδύσεων σε παρεχόμενες υπηρεσίες για την εξυπηρέτηση του τοπικού πληθυσμού οι οποίες θα εξασφαλίσουν ένα αστικό επίπεδο ζωής, ενώ παράλληλα θα συγκρατούν τους νέους επιστήμονες στην ύπαιθρο.
- Η «ενίσχυση δράσεων και παρεμβάσεων για το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή» περιλαμβάνει υπο – δράσεις, οι οποίες στηρίζουν τις επενδύσεις που συνδέονται με την διατήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής παρέμβασης, καθώς και τοπίων και τόπων με υψηλή φυσική αξία, ενώ ταυτόχρονα παρακινείται η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση του τοπικού πληθυσμού.
- Τέλος, η «διατήρηση – βελτίωση των πολιτιστικών στοιχείων της περιοχής» προάγει την παραγωγή πολιτιστικών εκδηλώσεων, οι οποίες σαν στόχο έχουν την εμψύχωση του τοπικού πληθυσμού και την επαφή του με την πλούσια παράδοση του τόπου τους.

Τα προαναφερθέντα αποτυπώνονται στον πίνακα που ακολουθεί:

ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΓΤΑΑ												
	19.2.2 Στήριξη για επενδύσεις στη μεταποίηση εμπορίακαι / ή ανάπτυξη γεωργικών προϊόντων			19.2.3 Οριζόντια ενίσχυση στην ανάπτυξη / βελτίωση της επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας της περιοχής εφαρμογής				19.2.4 Βασικές υπηρεσίες & ανάπλαση χωριών σε αγροτικές περιοχές				
	ΥΠΟ - ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΓΤΑΑ											
Θεματικές Κατευθύνσεις	19.2.2.2 Ενίσχυση επενδύσεων στην μεταποίηση, εμπορία και/ή ανάπτυξη γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα μη γεωργικό προϊόν για την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής	19.2.2.4 Ενίσχυση επενδύσεων στους τομείς της βιοτεχνίας, χειροτεχνίας, παραγωγής ειδών μετά την 1η μεταποίηση, και του εμπορίου με σκοπό την εξυπηρέτηση	19.2.2.6 Ενίσχυση επενδύσεων οικοτεχνίας και πολυλειτουργι κών αγροκτημάτων με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής	19.2.3.1 Οριζόντια εφαρμογή μεταποίησης, εμπορίας και/ή ανάπτυξης γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα γεωργικό προϊόν με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής.	19.2.3.3 Οριζόντια εφαρμογή ενίσχυσης επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής.	19.2.3.4 Οριζόντια εφαρμογή ενίσχυσης επενδύσεων στους τομείς της βιοτεχνίας, χειροτεχνίας, παραγωγής ειδών μετά την 1η μεταποίηση, και του εμπορίου με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής.	19.2.3.5 Οριζόντια εφαρμογή ενίσχυσης επενδύσεων παροχής υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του αγροτικού πληθυσμού (παιδικοί σταθμοί, χώροι αθλητισμού, πολιτιστικά κέντρα κλπ) με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής.	19.2.4.2 Στήριξη για τη δημιουργία, βελτίωση ή επέκταση τοπικών βασικών υπηρεσιών για τον αγροτικό πληθυσμό, καθώς και των σχετικών υποδομών (πχ. παιδικοί σταθμοί, αγροτικά ιατρεία, κ.λπ.)	19.2.4.3 Στήριξη για επενδύσεις για δημόσια χρήση σε υπηρεσίες και υποδομές αναψυχής, ανάπλασης χώρων εντός οικισμών, τουριστικές πληροφορίες και τουριστικές υποδομές μικρής κλίμακας (π.χ. σημάνσεις, κοινόχρηστοι χώροι, προβολή προώθηση περιοχών, ποδηλατικές διαδρομές κλπ)	19.2.4.4 Ενίσχυση πολιτιστικών εκδηλώσεων	19.2.4.5 Στήριξη για μελέτες και επενδύσεις, που συνδέονται με τη διατήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς των χωριών, των αγροτικών τοπίων και των τόπων με υψηλή φυσική αξία, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών κοινωνικο-οικονομικών πτυχών, καθώς και δράσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης (συμπεριλαμβανομένων πολιτιστικών, συνεδριακών κέντρων, μουσείων, πολιτιστικών χαρακτηριστικών της υπαίθρου-μύλοι, γεφύρια κλπ)	
	ΒΑΣΙΚΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ											
	Διαφοροποίηση και ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας	○	○				○					
		ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ										
Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της αλυσίδας αξίας του αγροδιατροφικού			○	○					○		○	

τομέα											
Βελτίωση της ελκυστικότητας της περιοχής παρέμβασης και ενίσχυση του τουριστικού προϊόντος											
Βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και ποιότητας ζωής του τοπικού πληθυσμού											
Ενίσχυση δράσεων και παρεμβάσεων για το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή											
Διατήρηση – βελτίωση των πολιτιστικών στοιχείων της περιοχής											
	Δράσεις ΕΓΤΑΑ						Δράσεις ΕΤΘΑ				
Θεματικές Κατευθύνσεις	19.2.7 Συνεργασία μεταξύ διαφορετικών παραγόντων		19.3 Διακρατική και διατοπική Συνεργασία		Δράση 1 Ιδιωτικές επενδύσεις για την αειφόρο ανάπτυξη των αλιευτικών περιοχών		Δράση 2 Δημόσιες επενδύσεις για την αειφόρο ανάπτυξη των αλιευτικών περιοχών			Διαπεριφερειακή – διακρατική συνεργασία μεταξύ αλιευτικών περιοχών μέσω της δικτύωσης και της διαβούλευσης βέλτιστων πρακτικών	
	Υπό – Δράσεις ΕΓΤΑΑ				Υπό – Δράσεις ΕΤΘΑ						
	19.2.7.2 Ανάπτυξη νέων προϊόντων, πρακτικών, διεργασιών και τεχνολογιών στον τομέα των τροφίμων και της δασοπονίας	19.2.7.3 Συνεργασία μεταξύ μικρών επιχειρήσεων για διοργάνωση κοινών μεθόδων εργασίας και την κοινή χρήση εγκαταστάσεων και πόρων καθώς και για την ανάπτυξη και/ή την εμπορία τουριστικών υπηρεσιών που συνδέονται με τον αγροτουρισμό		Δράσεις διατοπικής και Διακρατικής συνεργασίας		1α. Επενδύσεις που συμβάλλουν στην διαφοροποίηση του εισοδήματος των αλιέων	1β. Επενδύσεις από μη αλιείς	2α.Υποδομές που μεγιστοποιούν τη συμμετοχή αλιείας/ υδατοκαλλιέργει ας στην βιώσιμη ανάπτυξη των περιοχών αλιείας και υδατοκαλλιέρνει	2β. Υποδομές για την ενθάρρυνση της τουριστικής δραστηριότητας.	2γ. Υποδομές και Υπηρεσίες για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αλιευτικές περιοχές	Διατοπική συνεργασία

						ας				
ΒΑΣΙΚΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ Διαφοροποίηση και ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας			○							
	ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ									
Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της αλυσίδας αξίας του αγροδιατροφικού τομέα		○								
Βελτίωση της ελκυστικότητας της περιοχής παρέμβασης και ενίσχυση του τουριστικού προϊόντος										
Προώθηση της συμμετοχής, της συνεργασίας, της δικτύωσης και της ανταλλαγής τεχνογνωσίας μεταξύ διαφορετικών περιοχών, εταίρων και κρατών				○						
Βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και ποιότητας ζωής του τοπικού πληθυσμού										
Ενίσχυση δράσεων και παρεμβάσεων για το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή										
Διατήρηση – βελτίωση των πολιτιστικών στοιχείων της περιοχής										

3.4 ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΣΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το στάδιο της στοχοθεσίας κατά τη διάρκεια διαμόρφωσης της στρατηγικής του Προγράμματος συνιστά ένα ιδιαίτερα κρίσιμο σημείο και τυγχάνει καίριας σημασίας και προσοχής, δεδομένου ότι σηματοδοτεί το πλαίσιο για τον προσδιορισμό των αναπτυξιακών κατευθύνσεων και την προώθηση του κατάλληλου μίγματος δράσεων για την επίτευξή τους.

Μεθοδολογικά, ο προσδιορισμός των στόχων στηρίχθηκε στα δεδομένα και τα πορίσματα για την περιοχή παρέμβασης όπως αυτά προέκυψαν τόσο από τη σε βάθος ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης στο πλαίσιο του Φακέλου Α, όσο και από την ανάλυση Swot. Παράλληλα, ελήφθησαν υπόψη και ενσωματώθηκαν στο σχεδιασμό οι απόψεις και οι προτάσεις των συμμετεχόντων στις κατά τόπους διαβουλεύσεις, μέσα από τις οποίες αναδεικνύονται οι πραγματικές ανάγκες και οι προοπτικές της περιοχής παρέμβασης.

Κύριο ζητούμενο στο πλαίσιο του στρατηγικού σχεδιασμού είναι να τεθούν ρεαλιστικοί, συγκεκριμένοι και κυρίως εφικτοί στην ικανοποίησή τους στόχοι. Η από τα κάτω προς τα πάνω προσέγγιση (bottomup), φιλοσοφία που διαπνέει στο σύνολό του το σχεδιασμό του παρόντος Τοπικού Προγράμματος, συνδράμει βάσιμα προς την κατεύθυνση αυτή. Υπογραμμίζεται ότι οι στόχοι του Τοπικού Προγράμματος πρέπει απαραίτητα να συνεργούν με τις προτεινόμενες δράσεις γιατί έτσι μόνο θα υπάρχει ολοκληρωμένη προσέγγιση και έτσι θα προκύψουν συγκεκριμένα και μετρήσιμα αποτελέσματα.

Στο πλαίσιο αυτό και για την ανάγκη τεκμηρίωσης της σύνδεσης της στοχοθεσίας και των δράσεων του Τοπικού Προγράμματος σχεδιάστηκε ένας πίνακας διπλής εισόδου συσχετίζοντας τις εν λόγω μεταβλητές. Βασική διαπίστωση είναι ότι σε κάθε στόχο αντιστοιχεί συγκεκριμένη δράση με την οποία αναμένεται άμεση συσχέτιση, ωστόσο υπάρχουν και αρκετοί στόχοι που συνάδουν με πλήθος δράσεων.

Πιο συγκεκριμένα:

Ο στόχος «Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της τοπικής επιχειρηματικότητας για την ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας» ικανοποιείται από 7 υπο-δράσεις (από το σύνολο των 13). Ακολουθεί από άποψη συνέργειας ο στόχος «διαφοροποίηση της οικονομικής βάσης και προώθηση της πολύ-λειτουργικότητας στο πλαίσιο της διασύνδεσης αγροδιατροφής-πολιτισμού-περιβάλλοντος-τουρισμού», ο οποίος προβλέπεται να ικανοποιηθεί μέσα από επτά κατηγορίες υπο-δράσεων. Όσον αφορά τους στόχους «αναβάθμιση της ποιότητας ζωής στην ύπαιθρο με ζητούμενο τη διατήρηση και προσέλκυση πληθυσμού» και «διατήρηση και ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων της υπαίθρου» εμφανίζουν εξίσου υψηλή συνέργεια με τις δράσεις. Συγκεκριμένα ο μεν πρώτος συνεργεί με τις υπο-δράσεις 19.2.3.5, 19.2.4.2, 19.2.4.3, 19.2.4.4, 19.2.4.5, ενώ ο δεύτερος με τις δράσεις 19.2.4.3, 19.2.4.4, 19.2.4.5.

Τέλος, ο στόχος για τη διατήρηση και ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων της υπαίθρου αναμένεται να επιτευχθεί και μέσα από τα διατοπικά σχέδια του ΕΓΤΑΑ.

Η αρτιότητα και η συνοχή του Τοπικού Προγράμματος προκύπτει και υπογραμμίζεται από την ομοιόμορφη και χωρίς μεγάλες αποκλίσεις σχέση συνάφειας δράσεων και στόχων, η οποία παρουσιάζεται στον πίνακα και το γράφημα που ακολουθούν:

		ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΓΤΑΑ									
		19.2.2 Στήριξη για επενδύσεις στη μεταποίηση εμπορικών / ή ανάπτυξη γεωργικών προϊόντων		19.2.3 Οριζόντια ενίσχυση στην ανάπτυξη / βελτίωση της επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας της περιοχής εφαρμογής				19.2.4 Βασικές υπηρεσίες & ανάπλαση χωριών σε αγροτικές περιοχές			
	ΥΠΟ - ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΓΤΑΑ										
Στόχοι Τοπικού Προγράμματος	19.2.2.2 Οριζόντια εφαρμογή μεταποίησης, εμπορίας και/ή ανάπτυξης γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα μη γεωργικό προϊόν με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής.	19.2.2.4 Ενίσχυση επενδύσεων στους τομείς της βιοτεχνίας, χειροτεχνίας, παραγωγής ειδών μετά την 1η μεταποίηση, και του εμπορίου με σκοπό την εξυπηρέτηση	19.2.2.6 Ενίσχυση επενδύσεων οικοτεχνίας και πολυλειτουργικών αγροκτημάτων με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής	19.2.3.3 Οριζόντια εφαρμογή ενίσχυσης επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού με σκοπό την εξυπηρέτησ η των στόχων της τοπικής στρατηγικής	19.2.3.4 Οριζόντια εφαρμογή ενίσχυσης επενδύσεων στους τομείς της βιοτεχνίας, χειροτεχνίας, παραγωγής ειδών μετά την 1η μεταποίηση, και του εμπορίου με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής.	19.2.3.5 Οριζόντια εφαρμογή ενίσχυσης επενδύσεων παραχής υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του αγροτικού πληθυσμού (παιδικοί σταθμοί, χώροι αθλητισμού, πολιτιστικά κέντρα κλπ) με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής.	19.2.4.2 Στήριξη για τη δημιουργία, βελτίωση ή επέκταση τοπικών βασικών υπηρεσιών για τον αγροτικό πληθυσμό, καθώς και των σχετικών υποδομών (πχ. παιδικοί σταθμοί, αγροτικά ιατρεία, κ.λπ.)	19.2.4.3 Στήριξη για επενδύσεις για δημόσια χρήση σε υπηρεσίες και υποδομές αναψυχής, ανάπλασης χώρων εντός οικισμών, τουριστικές πληροφορίες και τουριστικές υποδομές μικρής κλίμακας (π.χ. σημάνσεις, κοινόχρηστοι χώροι, προβολή προώθηση περιοχών, ποδηλατικές διαδρομές κλπ)	19.2.4.4 Ενίσχυση πολιτιστικών εκδηλώσεων	19.2.4.5 Στήριξη για μελέτες και επενδύσεις, που συνδέονται με τη διατήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς των χωριών, των αγροτικών τοπίων και των τόπων με υψηλή φυσική αξία, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών κοινωνικο- οικονομικών πτυχών, καθώς και δράσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης (συμπεριλαμβανομένων πολιτιστικών, συνεδριακών κέντρων, μουσείων, πολιτιστικών χαρακτηριστικών της υπαίθρου-μύλοι, γεφύρια κλπ)	
	Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της τοπικής επιχειρηματικότητας για την ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας.	○	○	○	○	○					
	Διαφοροποίηση της οικονομικής βάσης και προώθηση της πολύ-		○		○	○		○			

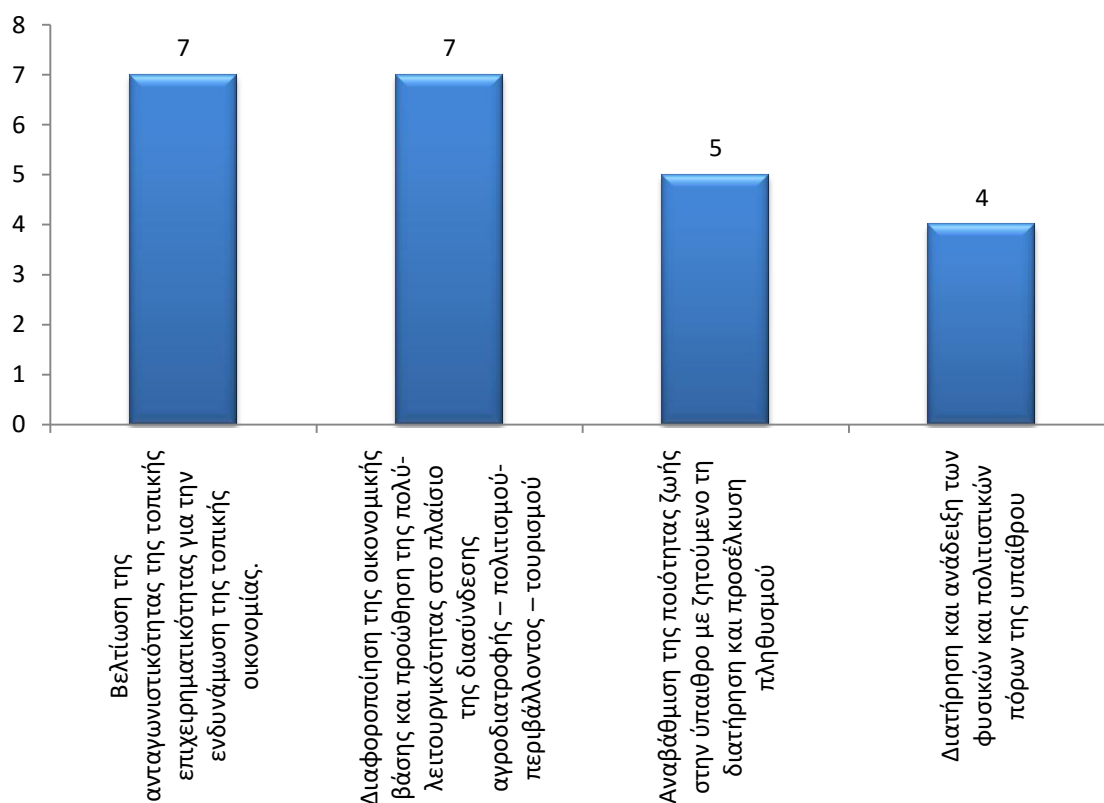
Λειτουργικότητας στο πλαίσιο της διασύνδεσης αγροδιατροφής – πολιτισμού- περιβάλλοντος – τουρισμού										
Αναβάθμιση της ποιότητας ζωής στην ύπαιθρο με ζητούμενο τη διατήρηση και προσέλκυση πληθυσμού						○	○	○	○	○
Διατήρηση και ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων της υπαίθρου								○	○	○
	Δράσεις ΕΓΤΑΑ					Δράσεις ΕΤΘΑ				
Ειδικοί Στόχοι Τοπικού Προγράμματος	19.2.7 Συνεργασία μεταξύ διαφορετικών παραγόντων			19.3 Διακρατική και διατοπική Συνεργασία		Δράση 1 Ιδιωτικές επενδύσεις για την αειφόρο ανάπτυξη των αλιευτικών περιοχών		Δράση 2 Δημόσιες επενδύσεις για την αειφόρο ανάπτυξη των αλιευτικών περιοχών		Διαπεριφερειακή – διακρατική συνεργασία μεταξύ αλιευτικών περιοχών μέσω της δικτύωσης και της διαβούλευσης βέλτιστων πρακτικών
	Υπό – Δράσεις ΕΓΤΑΑ					Υπό – Δράσεις ΕΤΘΑ				
	19.2.7.2 Ανάπτυξη νέων προϊόντων, πρακτικών, διεργασιών και τεχνολογιών στον τομέα των τροφίμων και της δασοπονίας	19.2.7.3 Συνεργασία μεταξύ μικρών επιχειρήσεων για διοργάνωση κοινών μεθόδων εργασίας και την κοινή χρήση εγκαταστάσεων και πόρων καθώς και για την ανάπτυξη και/ή την εμπορία τουριστικών υπηρεσιών που συνδέονται με τον αγροτουρισμό			Δράσεις διατοπικής και Διακρατικής συνεργασίας		1α. Επενδύσεις που συμβάλλουν στην διαφοροποίηση του εισοδήματος των αλιέων	1β. Επενδύσεις από μη αλιείς	2α.Υποδομές που μεγιστοποιούν τη συμμετοχή αλιείας/ υδατοκαλλιέργειας στην βιώσιμη ανάπτυξη των περιοχών αλιείας και υδατοκαλλιέργειας	2β. Υποδομές για την ενθάρρυνση της τουριστικής δραστηριότητας.

Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της τοπικής επιχειρηματικότητας για την ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας.	○	○						
Διαφοροποίηση της οικονομικής βάσης και προώθηση της πολύ-λειτουργικότητας στο πλαίσιο της διασύνδεσης – αγροδιατροφής – πολιτισμού – περιβάλλοντος – τουρισμού		○	○					
Αναβάθμιση της ποιότητας ζωής στην ύπαιθρο με ζητούμενο τη διατήρηση και προσέλκυση πληθυσμού								
Διατήρηση και ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων της υπαίθρου				○				

3.5 ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΠΟΥ ΥΙΟΘΕΤΕΙΤΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΠΟ ΦΟΡΕΙΣ ΕΘΝΙΚΟΥ Η /ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ

Η στρατηγική του Τοπικού Προγράμματος (ΤΠ) εναρμονίζεται με το όραμα του **Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης 2014-2020**, ήτοι: «αναγέννηση της ελληνικής οικονομίας, δημιουργία βιώσιμων θέσεων απασχόλησης με αιχμή την εξωστρέφει, καινοτόμο και ανταγωνιστική επιχειρηματικότητα και γνώμονα την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης» και η συνάφεια τεκμηριώνεται από την κύρια θεματική κατεύθυνση του Προγράμματος που αφορά στην παραγωγική ανασυγκρότηση και τη βελτίωση της τοπικής ανταγωνιστικότητας.

Επίσης η στρατηγική εμφανίζει **απόλυτη συνάφεια με το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) 2014-2020** και το όραμα αυτού που συνοψίζεται στην ολοκληρωμένη και βιώσιμη ανταγωνιστικότητα του αγροτικού χώρου όπως και με τις κατευθυντήριες αρχές που προάγουν την προστασία του περιβάλλοντος, την αειφόρο ανάπτυξη, την υιοθέτηση αρχών βιο-οικονομίας, κλπ. Η περιοχή παρέμβασης χαρακτηρίζεται από σημαντική πρωτογενή παραγωγή και ποιοτικά τοπικά προϊόντα, για τα οποία μέσω του προγράμματος επιδιώκεται η ενίσχυση της τυποποίησης και μεταποίησης τους, η αύξηση της προστιθέμενης αξίας τους, η ενίσχυση του εξαγωγικού τους προσανατολισμού και η διασύνδεσή τους με τον τουρισμό και τον πολιτισμό, στοχεύοντας σε μια «ζωντανή» ύπαιθρο που όχι μόνο συγκρατεί, αλλά επιπλέον προσελκύει και νέο πληθυσμό.

Ταυτόχρονα, η ανάδειξη και η «αξιοποίηση» με όρους βιωσιμότητας του μοναδικού και σπάνιου φυσικού περιβάλλοντος και του πλούσιου πολιτιστικού αποθέματος (υλικού και άυλου) της περιοχής παρέμβασης, καθώς και η διασύνδεσή τους με την επιχειρηματικότητα στη λογική της ανάπτυξης θεματικού τουρισμού και τουρισμού

εμπειριών (π.χ. οικοτουρισμού, αγροτουρισμού, τουρισμού κρουαζιέρας, αλιευτικού τουρισμού, τουρισμού γαστρονομίας, κ.α.) δράσεις που προωθούνται από το Τοπικό Πρόγραμμα είναι βέβαιο ότι θα συνεισφέρουν στη δημιουργία πολύ-λειτουργικών, βιώσιμων και ανταγωνιστικών κοινοτήτων.

Κύριο ζητούμενο του Τοπικού Προγράμματος είναι παράλληλα και η αναζωογόνηση των αλιευτικών ζωνών, η αύξηση της προστιθέμενης αξίας των αλιευτικών προϊόντων, η στήριξη των απασχολούμενων στην αλιεία και την υδατοκαλλιέργεια με την ανάπτυξη συμπληρωματικών δραστηριοτήτων σε σύνδεση με τον τουρισμό (αλιευτικός τουρισμός) και η ανάδειξη, αύξηση της ελκυστικότητας των αλιευτικών περιοχών μέσω της ανάδειξης των θαλάσσιων περιοχών και της διαφύλαξης του θαλάσσιου πλούτου. Τα παραπάνω εναρμονίζονται αφενός με την εθνική στρατηγική για την αλιεία (ΕΠΑΛΘ 2014-2020) που στοχεύει στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, της μεταποίησης των προϊόντων τους και στην προστασία του περιβάλλοντος και της αποδοτικής χρήσης των πόρων και αφετέρου, με το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις υδατοκαλλιέργειες που εστιάζει στη στήριξη της υδατοκαλλιεργητικής δραστηριότητας με βιώσιμο τρόπο, στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς της και στην προστασία των περιοχών όπου αυτή αναπτύσσεται.

Σχετικά με τον περιφερειακό στρατηγικό σχεδιασμό, αυτός αποτυπώνεται μέσα από το ΠΕΠ Κρήτης 2014-2020, τη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης και το Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (βρίσκεται υπό αναθεώρηση).

Για τη νέα προγραμματική περίοδο 2014-2020 το αναπτυξιακό μοντέλο που προωθείται για την Περιφέρεια Κρήτης εστιάζει σε τρεις βασικούς πυλώνες: **1. ανάπτυξη και προώθηση του αγρο-διατροφικού τομέα, 2. βελτίωση και προβολή του τουριστικού και πολιτιστικού προϊόντος και 3. ενίσχυση της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης.**

Η στρατηγική του Τοπικού Προγράμματος κινείται στην ίδια φιλοσοφία και λογική θέτοντας ως μια δευτερεύουσα θεματική κατεύθυνση την ανάδειξη της τοπικής ταυτότητας (φύση, πολιτισμός, αγρο-διατροφικά προϊόντα) που συνιστά τη βάση όπου στηρίζεται η τουριστική και γενικότερα η τοπική ανάπτυξη και την υποστήριξη της τοπικής επιχειρηματικότητας μέσα και από την αξιοποίηση της έρευνας, της γνώσης, της καινοτομίας και της χρήση των ΤΠΕ. Επιπλέον, το Τοπικό Πρόγραμμα υιοθετεί και ενισχύει την ανάπτυξη των κάτωθι συμπλεγμάτων που προσδιορίζονται από τη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης για την Περιφέρεια Κρήτης (RISCRETE) :

Αγρο-διατροφικό Σύμπλεγμα

Υιοθετείται η πρόταση ανασυγκρότησης του αγρο-διατροφικού συμπλέγματος με προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, την ανάδειξη της αξίας της Κρητικής Διατροφής και την ενδυνάμωση των εξαγωγικών κλάδων. Προωθείται η σταδιακή στροφή στην ποιοτική παραγωγή και τα επώνυμα εδραιωμένα προϊόντα (λάδι, τυροκομικά προϊόντα, κρασί), αλλά και σε νέα μικρής παραγωγής με ευκαιρίες διευρυμένης εμπορικής εκμετάλλευσης. Προάγεται η αξιοποίηση της επιστημονικής γνώσης και έρευνας, αλλά και των ΤΠΕ με στόχο την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων του γεωργικού τομέα και της αλιείας – υδατοκαλλιέργειας με ζητούμενο προϊόντα και υπηρεσίες υψηλής ποιότητας και προστιθέμενης αξίας, ενώ επιδιώκεται παράλληλα η διασύνδεση του αγρο-διατροφικού συμπλέγματος με τον τουρισμό και τον πολιτισμό. Η συνάφεια τεκμηριώνεται από την προώθηση της βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας της αλυσίδας αξίας του αγρο-διατροφικού τομέα ως μια από τις δευτερεύουσες θεματικές κατευθύνσεις του Τοπικού Προγράμματος.

Πολιτιστικό – Τουριστικό Σύμπλεγμα

Στρατηγική κατεύθυνση αποτελεί η διασύνδεση του τουρισμού με τον πολιτισμό με απώτερο σκοπό τη διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος δεδομένης της δυνατότητας προσφοράς ενός πολυσύνθετου ποιοτικού προϊόντος που πέραν του «ήλιου και της θάλασσας» αφορά σε πολιτιστικό τουρισμό, γαστροτουρισμό, οινοτουρισμό, τουρισμό κρουαζιέρας, κ.α. στοχεύοντας στην ενδυνάμωση της ανταγωνιστικής θέσης της περιοχής στη διεθνή τουριστική αγορά.

Κύρια επιδίωξη αποτελεί η μετατροπή του τουρισμού σε μια δραστηριότητα υψηλής προστιθέμενης αξίας με θετικό αντίκτυπο στην οικονομία και την απασχόληση εν καιρώ οικονομικής κρίσης. Στην κατεύθυνση αυτή απαιτείται η ανάδειξη του πολιτισμού ως ανταγωνιστικού στοιχείου του τουριστικού προϊόντος μέσα από τη δημιουργία μοναδικών εμπειριών, αλλά και ως νέα δυναμική μορφή επιχειρηματικότητας (κλάδος δημιουργικής βιομηχανίας). Επίσης κυρίαρχη ανάγκη συνιστά η αξιοποίηση της καινοτομίας και των ΤΠΕ για την προβολή και ανάδειξη των τουριστικών πόρων και την παροχή υπηρεσιών ποιότητας με εξατομικευμένο χαρακτήρα. Η στρατηγική του Τοπικού Προγράμματος εστιάζει στην **προώθηση της ενδογενούς ανάπτυξης με όρους ποιότητας (ΕΝΤΟΠΟΙΟΤΗΤΑ)** αξιοποιώντας τους τοπικούς πόρους της περιοχής μεταξύ των οποίων και ο πολιτιστικός πλούτος (υλικός και άυλος) με γνώμονα την αειφορία και τη διασύνδεσή του με τον τουρισμό για τον εμπλουτισμό της τουριστικής προσφοράς.

Περιβαλλοντικό Σύμπλεγμα

Στον τομέα του περιβάλλοντος οι αναπτυξιακές προτεραιότητες εστιάζουν στην έξυπνη διαχείριση υδάτων και αποβλήτων, στην αποδοτική χρήση φυσικών και περιβαλλοντικών πόρων, στην επανάχρηση υλικών, στην εξοικονόμηση ενέργειας, την αξιοποίηση ΑΠΕ και τις βιώσιμες κατασκευές, όπως επίσης στην αξιοποίηση τεχνολογικών εφαρμογών για το μετριασμό περιβαλλοντικών επιπτώσεων (π.χ. μείωση περιβαλλοντικού αποτυπώματος καταλυμάτων, βιομηχανιών, δημόσιων κτιρίων). Η στρατηγική του ΤΠ προάγει το περιβαλλοντικό σύμπλεγμα, καθώς η έννοια της ποιότητας που προωθεί αφορά σε όλους τους αναπτυξιακούς τομείς και ιδίως το περιβάλλον, ενώ ταυτόχρονα θέτει στόχους για αειφόρο ανάπτυξη και διαφύλαξη των φυσικών πόρων.

Επίσης, η στρατηγική του Τοπικού Προγράμματος έλαβε υπόψη τις κατευθύνσεις του υπό αναθεώρηση ΠΠΧΣΑΑ ΚΡΗΤΗΣ βάσει του οποίου ισχύουν τα κάτωθι:

Σε επίπεδο οικιστικού δικτύου επιδιώκεται η δόμηση ενός πολυπολικού οικιστικού συμπλέγματος για την εξασφάλιση εδαφικής, κοινωνικής και οικονομικής συνοχής στο χώρο. Το φαινόμενο της εγκατάλειψης μικρών οικισμών της ενδοχώρας επιδιώκεται να αντιμετωπιστεί σε έναν βαθμό μέσα από τη συλλειτουργία οικιστικών κέντρων ως δίκτυα οικισμών/πολύπολα. Για την περιοχή παρέμβασης αναφέρονται:

- ⊙ Ρέθυμνο/ Ατσιπόπουλο- Γεράνι, Επισκοπή/ Αργυρούπολη- Ασή Γωνιά Χανίων
- ⊙ Σπήλι/ Κοξαρέ – Μέλαμπες- Αγία Γαλήνη³, Πλακιάς/ Σελλιά
- ⊙ Βρύσες/Βάμμος - Κουρνάς - Γεωργιούπολη, Χώρα Σφακίων, Καβρός, Καλύβες, Φρες
- ⊙ Χανιά (εξαιρείται από την περιοχή παρέμβασης), Πιθάρι/Κουνουπιδιανά, Γερολάκκος, Μουρνιές, Βαμβακόπουλο, Νέα Κυδωνία
- ⊙ Γεράνι/Πλατανιάς, Αλικιανός, Βουκολιές, Κολυμπάρι
- ⊙ Παλαιόχωρα/Κάντανος- Καμπανός, Καστρί Γαύδου, Έλος, Καστέλι/Δραπανιάς

Γενικότερα προωθείται σε όλη την Κρήτη η ενίσχυση του γεωργοπεριβαλλοντικού αγρο-διατροφικού τομέα ως δυναμικού αναπτυξιακού κλάδου που διαθέτει τις δυνατότητες να αναδειχθεί ως βασικός κρίκος της

³ Μόνο η Κοξαρέ είναι στην περιοχή παρέμβασης

βιωσιμότητας όχι μόνο του γεωργικού τομέα, αλλά της περιφερειακής οικονομίας συνολικότερα. Επομένως, απαιτείται η παραγωγική ανασυγκρότηση του τομέα με γνώμονα τις επιταγές της βιώσιμης ανάπτυξης, τις αρχές της υψηλής ανταγωνιστικότητας και την αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων και των τοπικών μικροκλιμάτων με σκοπό την αύξηση της προστιθέμενης αξίας των προϊόντων και τη στήριξη του εισοδήματος των αγροτών. Ζητούμενο επίσης αποτελεί η διαμόρφωση ενός σύγχρονου προτύπου αγροτικής οικονομίας με επίκεντρο την περιβαλλοντικά συμβατή /βιολογική γεωργοκτηνοτροφία και τη μεταποίηση των προϊόντων της με κριτήρια την ποιότητα, τη σταθερότητα, την τυποποίηση, την αξιοποίηση του θεσμού ποιοτικών προϊόντων και ονομασίας προέλευσης (π.χ. ΠΟΠ, ΠΓΕ), την επιθετική πολιτική προώθησης με αποτελεσματικά δίκτυα διανομών, τη σύνδεση της αγροτικής παραγωγής με τον ποιοτικό τουρισμό. Επιπλέον, επιδιώκεται η ανάπτυξη των δραστηριοτήτων της παραδοσιακής αλιείας (μέσω και της ένταξής της στο εμπλουτισμένο τουριστικό προϊόν), που σήμερα εξακολουθεί να είναι περιορισμένη, όσο και των υδατοκαλλιεργειών με περιβαλλοντικά συμβατές μεθόδους (μέσω της παραγωγής ποιοτικών προϊόντων για τις ανάγκες της δραστηριότητας εστίασης) δεδομένου ότι μπορούν να αποτελέσουν χρήσιμους κρίκους στην αλυσίδα αξίας του αγρο-διατροφικού τομέα και βασική παράμετρο της αύξησης της τοπικής προστιθέμενης αξίας.

Στον τομέα του τουρισμού η περιφερειακή στρατηγική κατεύθυνση αφορά στην προώθηση καινοτόμων πρωτοβουλιών για τη μετάβαση από ένα αδιαφοροποίητο και μονοθεματικό τουρισμό σε ένα ποιοτικό, διαφοροποιημένο και πολυθεματικό τουριστικό προϊόν, οικονομικά αποδοτικότερο και διαχρονικά ανθεκτικό και βιώσιμο. Μέσα από το παρών πρόγραμμαπροάγονται και ενισχύονται δραστηριότητες που συμβάλλουν στη διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος, στην ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών ποιοτικού τουρισμού, στη δημιουργία ειδικών τουριστικών υποδομών και την ανάπτυξη του θεματικού τουρισμού. Προωθείται επίσης η ποιοτική αναβάθμιση υφιστάμενων μονάδων, η διασύνδεση των ξενοδοχειακών και λοιπών υποδομών με τις υποδομές φυσικού/ πολιτιστικού περιβάλλοντος και οι νέες μορφές τουριστικού προϊόντος υψηλών προδιαγραφών, καθώς και ο τουρισμός (ημερήσιας κυρίως) κρουαζιέρας.

Ειδικά για τις αναπτυσσόμενες τουριστικές ζώνες και εν προκειμένω στην περιοχή παρέμβασης από Σελλιά περί το Ρέθυμνο – Γεωργιούπολη και από Κόκκινο Χωριό, Παραλία έως Κολυμπάρι περί τα Χανιά «επιβάλλεται» η αποφυγή (στο μέτρο του δυνατού) ανάπτυξης μορφών μονοθεματικού μαζικού τουρισμού, η αποφόρτιση των υψηλών πιέσεων και η αναβάθμιση του δομημένου χώρου με στόχο την εξυγίανση, την περιβαλλοντική και ποιοτική του αναβάθμιση.

Για τις αναπτυσσόμενες τουριστικές ζώνες στις νότιες ακτές των Περιφερειακών Ενοτήτων Ρεθύμνου και Χανίων, από Πρέβελι έως Φραγκοκάστελο και από Αγία Κυριακή έως και Ανύδρου ανατολικά της Παλαιόχωρας επιδιώκεται η ανάπτυξή τους με ήπιους και ποιοτικούς όρους, ώστε να λειτουργήσουν συμπληρωματικά και όχι ανταγωνιστικά με τις τουριστικές δραστηριότητες του βόρειου άξονα. Σύμφωνα και με τις διατάξεις του Ειδικού Πλαισίου για τον Τουρισμό προωθούνται μεταξύ άλλων ολοκληρωμένες τουριστικές παρεμβάσεις (οργανωμένοι υποδοχείς, σύνθετα καταλύματα), εκσυγχρονισμός υφιστάμενων τουριστικών μονάδων, περιορισμός κατασκευής νέων καταλυμάτων 3,4 και 5 αστέρων.

Για τη ζώνη του δυτικού μετώπου προβλέπεται ήπια τουριστική ανάπτυξη με διαφοροποιημένο τουριστικό προϊόν υψηλών προδιαγραφών με μορφές ειδικού και εναλλακτικού τουρισμού που βασίζονται στην αξιοποίηση και ανάδειξη των τοπικών πόρων με έμφαση στο περιβάλλον, τους φυσικούς πόρους, την τοπική ταυτότητα, κ.α.

Προτεραιότητα αποτελεί ακόμη η σύνδεση και κοινή αντιμετώπιση θεμάτων που άπτονται της διατήρησης και αναβάθμισης του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος μέσα από στοχευμένες χωρικές δράσεις με τις οποίες αναδεικνύεται η άρρηκτη σχέση της φυσικής και πολιτισμικής ταυτότητας (π.χ. τέχνη, μουσική, κουζίνα, τοπικά

ήθη και έθιμα) της κάθε περιοχής και ταυτόχρονα συμβάλουν στην προσπάθεια παραγωγικής ανασυγκρότησης των ορεινών περιοχών και της ενδοχώρας γενικότερα.

Επίσης στον τομέα του περιβάλλοντος επιτακτική ανάγκη αποτελεί η λήψη μέτρων για την ανάσχεση της αποψίλωσης των δασών και την ανανέωσή τους, καθώς και η ανάληψη δράσεων διατήρησης και αποτελεσματικών μέτρων προστασίας (διάβρωση εδαφών, αποψίλωση δασών, ερμηποίηση, κλπ.).

Στον ορεινό όγκο προωθείται ακόμη, η ολοκληρωμένη ανάπτυξη με σκοπό τη δημιουργία συνθηκών και προϋποθέσεων συγκράτησης του πληθυσμού μέσα από δράσεις για την ενίσχυση της ελκυστικότητας του ορεινού χώρου και δημιουργίας δυνατοτήτων διαφοροποίησης της οικονομίας και ευκαιριών συμπληρωματικής απασχόλησης (με ενέργειες αυτοτροφοδοτούμενης ανάπτυξης), καθώς και βελτίωσης της ποιότητας ζωής σε όρους αστικού περιβάλλοντος (αστικό επίπεδο ζωής).

Παράλληλα, επιχειρείται η δημιουργία δομών, υποδομών και δραστηριοτήτων σε περιοχές της ενδοχώρας όπου υπάρχει ανεπτυγμένη τουριστική δραστηριότητα ή σοβαρές ενδείξεις για δημιουργία νέας.

Ως ζώνες οργάνωσης πολυδραστηριοτήτων/ήπιας και οργανωμένης τουριστικής ανάπτυξης και ανάδειξης πολιτιστικών και φυσικών πόρων στον ορεινό και ημιορεινό χώρο ορίζονται οι περιοχές : 1) οι ημιορεινοί όγκοι από Επισκοπή έως Σελλιά, 2) οι ανατολικές παρυφές των Λευκών Ορέων από Σφακιά έως και δυτικά του διδύμου Βάμος –Βρύσες, 3) οι δυτικές παρυφές των Λευκών Ορέων από Σούγια – Οροπέδιο Ομαλού έως και Μεσκλά και 4) η νήσος Γαύδος.

Οι εν λόγω περιοχές σύμφωνα και με το νέο Ειδικό Πλαίσιο για τον Τουρισμό χαρακτηρίζονται ως περιοχές με περιθώρια ανάπτυξης ειδικού και εναλλακτικού τουρισμού (χειμερινός – ορεινός τουρισμός, περιπατητικός, αγροτουρισμός, γαστροτουρισμός, κ.α.) που μπορούν με νέα ειδικά τουριστικά προϊόντα να συμβάλουν στην αποφόρτιση του παράκτιου μετώπου, αλλά και στην επέκταση της τουριστικής περιόδου προστατεύοντας και αναδεικνύοντας ταυτόχρονα τα στοιχεία της φυσικής και της πολιτιστικής φυσιογνωμίας της κάθε περιοχής.

Η Τοπική Στρατηγική συνάδει με όλα τα παραπάνω εντάσσοντας στο Πρόγραμμα δράσεις μη γεωργικής δραστηριότητας όπως καταλύματα, επενδύσεις εναλλακτικού τουρισμού, πολιτισμού, αναψυχής κλπ., αλλά και τουριστικές υποδομές μικρής κλίμακας δημόσιου χαρακτήρα αποσκοπώντας στον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος. Επίσης, το Πρόγραμμα αναμένεται να συμβάλει στην επίτευξη καίριων στόχων όπως : αναβάθμιση της ποιότητας του τουριστικού προϊόντος, ανάδειξη νέων μορφών τουρισμού και ευκαιριών απασχόλησης μέσω αυτών, διάχυση της τουριστικής κίνησης στην ενδοχώρα και αποσυμφόρηση «κορεσμένων» τουριστικά περιοχών, ανάδειξη της στρατηγικής σχέσης τουρισμού – πολιτισμού – περιβάλλοντος – αγρο-διατροφής, ανάπτυξη σύνθετων τουριστικών επενδύσεων με σκοπό τον τουρισμό εμπειριών, αξιοποίηση των ΤΠΕ και της γνώσης για ένα καινοτόμο, ανταγωνιστικό και ποιοτικό τουριστικό προϊόν.

Τέλος, σημειώνεται ότι στον τομέα του περιβάλλοντος, η εθνική και περιφερειακή στρατηγική εστιάζει στη διαφύλαξη και προστασία του, στην αποδοτική χρήση των πόρων, στη διασύνδεσή του με την τουριστική ανάπτυξη, στη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας και στην ήπια και με απόλυτο σεβασμό στο φυσικό πλούτο παραγωγή Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας. Το Τοπικό Πρόγραμμα συνάδει με τα προαναφερόμενα και τούτο τεκμηριώνεται από την ύπαρξη δράσεων για υποδομές περιβάλλοντος μικρής κλίμακας και δράσεις εναλλακτικού τουρισμού μέσω της διασύνδεσης του περιβάλλοντος με τον τουρισμό.

ΚΕΦ.4

ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Με βάση την τεκμηρίωση που προηγήθηκε ως προς τους στόχους και τη στρατηγική του τοπικού προγράμματος, τα συμπεράσματα της υφιστάμενης κατάστασης και τα αποτελέσματα των διαβουλεύσεων με την τοπική κοινωνία και τους φορείς της περιοχής παρέμβασης, προτείνονται απόλυτα στοχευμένες δράσεις, στη βάση πολυταμειακής και πολυτομιακής προσέγγισης, οι οποίες υπηρετούν συνολικά και ολοκληρωμένα τη χωρική ανάπτυξη της περιοχής και βρίσκονται σε άμεση συνάφεια και συνέργεια με τον ευρύτερο αναπτυξιακό σχεδιασμό σε τοπικό και εθνικό επίπεδο.

Συγκεκριμένα προτείνονται:

- ⊙ Ιδιωτικές επενδύσεις στην πρώτη μεταποίηση γεωργικών προϊόντων, στο δευτερογενή και τριτογενή τομέα (ΕΓΤΑΑ), καθώς και ιδιωτικές επενδύσεις για την ανάπτυξη των αλιευτικών περιοχών (ΕΤΘΑ), με στόχο την στήριξη της τοπικής οικονομίας.
- ⊙ Δημόσιες επενδύσεις σε βασικές υπηρεσίες και υποδομές σε αγροτικές περιοχές (ΕΓΤΑΑ) και περιοχές αλιείας (ΕΤΘΑ), για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και την ενίσχυση της ελκυστικότητας τους.
- ⊙ Δράσεις συνεργασίας με προσανατολισμό στην ανάπτυξη της καινοτομίας και στη στήριξη των τοπικών συμπράξεων/δικτυώσεων (ΕΓΤΑΑ), με σκοπό την ανάπτυξη κουλτούρας συνεργασίας, εξωστρέφειας και καινοτομίας ανάμεσα στους φορείς που εμπλέκονται στην παραγωγική διαδικασία.
- ⊙ Δράσεις διατοπικής/διακρατικής συνεργασίας (ΕΓΤΑΑ & ΕΤΘΑ), που εξυπηρετούν την τοπική στρατηγική και στόχευση.
- ⊙ Δράσεις λειτουργικών δαπανών και εμπύχωσης (ΕΓΤΑΑ), για την αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη εφαρμογή του Τοπικού Προγράμματος.

Ο σχεδιασμός και η εξειδίκευση του Τοπικού Προγράμματος έγινε με γνώμονα πρώτον τη μέγιστη δυνατή μόχλευση ιδιωτικών πόρων, έτσι ώστε να διασφαλιστεί κατά το μέγιστο δυνατό η συμμετοχή και συμβολή του ιδιωτικού τομέα στα αποτελέσματα του Προγράμματος και δεύτερον οι δημόσιες επενδύσεις να βρίσκονται σε απόλυτη συνάφεια και αλληλουχία με τις ιδιωτικές επενδύσεις.

Ο συνολικός προϋπολογισμός του Τοπικού Προγράμματος (ΕΓΤΑΑ & ΕΤΘΑ) ανέρχεται σε 10.565.000 ευρώ εκ των οποίων τα 7.150.000 ευρώ (67,68%) αφορούν τη δημόσια και τα 3.490.000 ευρώ (32,32%) την ιδιωτική δαπάνη. Σε ότι αφορά το ποσοστό των δαπανών των δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεων ως προς τη δημόσια δαπάνη του υπο-μέτρου 19.2 και τη δημόσια δαπάνη του μέτρου 4.2 αντίστοιχα, έχει τηρηθεί το όριο του 40% που προβλέπεται στη με Α.Π. 1435/14.06.2016 Πρόσκληση του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων.

4.1 ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΓΤΑΑ

4.1.1 Δράσεις στο πλαίσιο εφαρμογής του υπο-μέτρου 19.2

Τίτλος Δράσης	Ενίσχυση επενδύσεων στην μεταποίηση, εμπορία και/ή ανάπτυξη γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα μη γεωργικό προϊόν για την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής
Κωδικός Δράσης	19.2.2
Τίτλος υπο-δράσης	Ενίσχυση επενδύσεων στην μεταποίηση, εμπορία και/ή ανάπτυξη γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα μη γεωργικό προϊόν για την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής
Κωδικός υπο-δράσης	19.2.2.2
Νομική βάση	Άρθρο 17 του Καν (ΕΕ) 1305/2013, Καν. (ΕΕ) 1407/2013
Αναλυτική Περιγραφή Δράσης/υπο-δράσης	
<p>Στόχος της Δράσης είναι η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας στην περιοχή παρέμβασης με όρους «ποιότητας» και αξιοποίησης του τοπικού παραγωγικού και κοινωνικού κεφαλαίου στο δευτερογενή και τριτογενή τομέα της τοπικής οικονομίας, με απώτερο σκοπό την οικονομική πρόοδο της τοπικής κοινωνίας και τη δημιουργία ενός αστικού επιπέδου ζωής για τον τοπικό πληθυσμό.</p> <p>Η περιοχή εφαρμογής χαρακτηρίζεται από παραγωγή αγροτικών προϊόντων υψηλής και αναγνωρίσιμης ποιότητας και διατροφικής αξίας, με ιδιαίτερη φήμη και αναγνωρισμένα πολλά απ' αυτά ως Π.Ο.Π./Π.Γ.Ε. Για το λόγο αυτό σε επίπεδο υποδράσης, ο στόχος είναι η ανάδειξη του παράγοντα «ποιότητα», «προστιθέμενη αξία» και «υπεραξία» τόσο στη γεωργική και μη γεωργική παραγωγή, μέσα από τη στήριξη καινοτόμων και πιστοποιημένων προϊόντων, όσο και στο περιβάλλον μέσα από την αποδοτική χρήση των πόρων και την ορθολογική διαχείριση των υγρών αποβλήτων.</p> <p>Στη βάση αυτή η Υποδράση θα εξασφαλίσει στήριξη σε επενδύσεις για τη μεταποίηση, εμπορία και/ή ανάπτυξη γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα μη γεωργικό προϊόν, και συγκεκριμένα: Ιδρύσεις, εκσυγχρονισμοί, επεκτάσεις, μετεγκαταστάσεις μονάδων παραγωγής και αποθηκευτικών χώρων, συγχωνεύσεις μονάδων, μονάδες διαχείρισης υποπροϊόντων και κατεχοχόν καινοτόμων και υψηλής προστιθέμενης αξίας δράσεων των παρακάτω τομέων:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ζυθοποιία • Επεξεργασία προϊόντων κυψέλης (γύρη, πρόπολη, βασιλικός πολτός) • Μονάδες παραγωγής αιθέριων ελαίων • Μονάδες πυρηνελαιουργείων • Μονάδες παραγωγής αποσταγμάτων από σπυροκηπευτικά ή αμπελοοϊνικής προέλευσης • Μονάδες παραγωγής γεωργικών προϊόντων για την παραγωγή προϊόντων κοσμετολογίας και διατροφής • Μονάδες παραγωγής εμπορίας και συσκευασίας προϊόντων θρέψης φυτών • Μονάδες παραγωγής πυτιάς και συμπυκνωμάτων αυτής <p>Μέσω της υποδράσης θα ενισχυθεί και η χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για ίδια κατανάλωση στις επιχειρήσεις που θα χρηματοδοτηθούν, ενώ ειδικό βάρος θα δοθεί στη δημιουργία οργανωμένων χώρων παραγωγής και στην αξιοποίηση της σύγχρονης τεχνολογίας.</p> <p>Στο προτεινόμενο έργο, θα πρέπει να εξασφαλίζεται η προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία (ΑΜΕΑ),</p>	

σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο (**κριτήριο αποκλεισμού**)

Προτεραιότητα θα δοθεί σε επενδυτικά σχέδια με προσανατολισμό:

- στον εκσυγχρονισμό υφιστάμενων μονάδων για τη χρήση υλικών συσκευασίας σε καινοτόμες μορφές (π.χ. πηλίνες - οικολογικές συσκευασίες, ατομικές συσκευασίες κλπ)
- στη συσχέτιση της θέσης της μεταποιητικής μονάδας με τον τόπο παραγωγής της πρώτης ύλης
- στην πολιτική πωλήσεων & την επικοινωνιακή πολιτική των επιχειρήσεων
- σε επιχειρήσεις που συμμετέχουν σε υφιστάμενα δίκτυα ομοειδών ή συμπληρωματικών επιχειρήσεων

Για την υλοποίηση της υποδράσης θα τηρηθούν οι όροι και οι περιορισμοί του θεσμικού πλαισίου που διέπουν την εφαρμογή της, ενώ αντίστοιχα θα διαμορφωθούν και οι επιλέξιμες δαπάνες (Καν. (ΕΕ) 1305/2013).

Ένταση Ενίσχυσης		Η παρεχόμενη στήριξη διέπεται από τον Κανονισμό (ΕΕ) 1407/2013 , (γενικός <i>de minimis</i>) με ένταση ενίσχυσης 50% των επιλέξιμων δαπανών (Κρήτη) .		
Θεματική Κατεύθυνση που εξυπηρετείται				
Διαφοροποίηση και ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας				
Χρηματοδοτικά Στοιχεία				
	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο υπο-μέτρου		Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος
Συνολικός Προϋπολογισμός	702.000	10,00%		6,64%
Δημόσια Δαπάνη	351.000	8,26%		4,91%
Ιδιωτική Συμμετοχή	429.000	12,66%		10,28%
Περιοχή Εφαρμογής				
Περιοχή εφαρμογής τοπικού προγράμματος CLLD/LEADER/ΕΓΤΑΑ Π.Ε. Χανίων, τμήμα Π.Ε. Ρεθύμνης.				
Δικαιούχοι				
Φυσικά και Νομικά πρόσωπα Ιδιωτικού δικαίου που δύναται να υλοποιήσουν επενδύσεις σε πολύ μικρές, και μικρές, επιχειρήσεις κατά την έννοια της σύστασης 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής.				
Κριτήρια Επιλογής				
	ΚΡΙΤΗΡΙΟ	ΑΝΑΛΥΣΗ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ	ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)
1	Σαφήνεια και πληρότητα της πρότασης	Σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης και πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	100	10%
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης αλλά πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση	50	

		δικαιολογητικά		
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης και ελλείψεις ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	0	
2	Σκοπιμότητα της πρότασης	Συσχέτιση με το σύνολο των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	100	10%
		Συσχέτιση με το 70% των των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	70	
		Συσχέτιση με το 30% των των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	30	
		Συσχέτιση με ποσοστό μικρότερο του 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	0	
3	Προτεραιότητες υπο-δράσης	Το έργο εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης	100	12%
		το έργο δεν εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης	0	
4	Πρώθηση νεανικής επιχειρηματικότητας	Ο δικαιούχος της επένδυσης είναι νέος ≤ 35 ετών (φυσικό πρόσωπο) ή εταιρεία οι μέτοχοι της οποίας είναι στο σύνολο τους νέοι ≤ 35 ετών	100	5%
		Ο δικαιούχος είναι νομικό πρόσωπο και το μετοχικό/εταιρικό του κεφάλαιο το κατέχουν σε ποσοστό μεγαλύτερο ή ίσο 50% νέοι ≤ 35 ετών	50	
5	Τίτλοι Σπουδών σχετικοί με τη φύση της πρότασης.	Τίτλος σπουδών ΑΕΙ / ΤΕΙ	100	5%
		Πτυχίο ΙΕΚ ή ΕΠΑΣ σχετικό με τη φύση της πρότασης ή επαγγελματική κατάρτιση τουλάχιστον 200 ωρών σχετική με το αντικείμενο της πρότασης	50	
		Καμία εκ των παραπάνω εκπαίδευση	0	
6	Επαγγελματική εμπειρία (Προηγούμενη αποδεδειγμένη απασχόληση σε αντικείμενο σχετικό με τη φύση της πρότασης)	(κάθε έτος επαγγελματικής εμπειρίας βαθμολογείται με 20 μονάδες - μέγιστο τα 5 έτη)		5%
7	Σύσταση Φορέα	Έχει συσταθεί ο φορέας υλοποίησης της επένδυσης (εταιρεία, νομικό πρόσωπο κλπ) ή δεν απαιτείται σύσταση φορέα	100	5%

		Δεν έχει συσταθεί ο φορέας που απαιτείται	0	
8	Ετοιμότητα έναρξης υλοποίησης της πρότασης	Εξασφάλιση του συνόλου των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών	100	10%
		Εξασφάλιση μέρους των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών	60	
		Υποβολή αιτήσεων στις αρμόδιες αρχές για απαραίτητες γνωμοδοτήσεις/εγκρίσεις / άδειες.	30	
9	Ρεαλιστικότητα χρονοδιαγράμματος υλοποίησης επένδυσης	Χρονοδιάγραμμα σύμφωνο με το είδος και το μέγεθος του έργου	50	2%
		Ορθολογικός προσδιορισμός των επιμέρους φάσεων υλοποίησης του έργου	50	
10	Ρεαλιστικότητα και αξιοπιστία του κόστους	100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 5	100	10%
		5 < 100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 10	60	
		10 < 100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 30	30	
		100*(αιτούμενο -εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο > 30	0	
11	Καινοτόμος χαρακτήρας της πρότασης/ Χρήση καινοτομίας και νέων τεχνολογιών (μονάδες μεταποίησης και βιοτεχνικές μονάδες)	Το προϊόν χαρακτηρίζεται ως καινοτόμο	100	5%
		Η παραγωγική διαδικασία στο σύνολό της χαρακτηρίζεται ως νέα ή προηγμένη, ή αφορά σε χρήση συστημάτων αυτοματισμού-ελέγχου-καταγραφής δεδομένων στην παραγωγική διαδικασία	75	
		Η συσκευασία και η παρουσίαση των προϊόντων είναι νέα ή προηγμένη ή γίνεται εισαγωγή μιας σημαντικά βελτιωμένης διαδικασίας παραγωγής για τη συγκεκριμένη επιχείρηση, το αποτέλεσμα της οποίας είναι σημαντικό σε σχέση με τον όγκο παραγωγής της, την ποιότητα των προϊόντων ή το κόστος παραγωγής της	50	
12	Ποσοστό δαπανών σχετικών με τη εξοικονομηση ενεργειας.	Ποσοστό μεγαλύτερο ή ίσο με 20%	100	3%
		10% $\leq$ Ποσοστό < 20%	60	

		5% ≤ Ποσοστό < 10%	30	
		Ποσοστό < 5%	0	
13	Εγκατάσταση συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης (π.χ. ISO 14.000, EMAS)	Ναι	100	
		Όχι	0	3%
14	Ποσοστό δαπανών σχετικών με τη χρήση – εγκατάσταση – εφαρμογή συστήματος εξοικονόμησης ύδατος	Ποσοστό μεγαλύτερο ή ίσο με 20%	100	
		10% ≤ Ποσοστό < 20%	60	3%
		5% ≤ Ποσοστό < 10%	30	
15	Συσχέτιση της πρότασης με Έξυπνη Εξειδίκευση (RIS)	Ναι	100	
		Όχι	0	2%
16	Δυνατότητα διάθεσης ιδίων κεφαλαίων για την έναρξη υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου	Ποσοστό Ιδίων Κεφαλαίων επί της ιδιωτικής συμμετοχής *100%		10%
ΕΛΑΧΙΣΤΗ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ ΠΟΥ ΟΦΕΙΛΕΙ ΝΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΙ Ο ΕΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ (% της μέγιστης βαθμολογίας)				40
ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ = ΒΑΡΥΤΗΤΑ Χ ΜΟΡΙΟΔΟΤΗΣΗ				
Συνέργεια / συμπληρωματικότητα με άλλες δράσεις του τοπικού προγράμματος				
Η Υποδράση έχει συμπληρωματικότητα με τις Υποδράσεις 19.2.2.4, 19.2.2.6 & 19.2.3.1 και τις Υποδράσεις 1.α & 1.β, Μέτρο 4.2 (ΕΠΑΛΘ).				
Συνέργεια / συμπληρωματικότητα με λοιπές αναπτυξιακές δράσεις στην ευρύτερη περιοχή				
Διαπιστώνεται συμπληρωματικότητα σε σχέση με το περιφερειακό και το εθνικό σκέλος του ΕΣΠΑ (Α.Π. 2 & 5 του ΠΕΠ Κρήτης, Α.Π. 3 του ΕΠΑνΕΚ, Α.Π. 12 & 14 του ΕΠ Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη) και τα Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας (Ελλάδα-Κύπρος, Balkan-Med, Med, InterregEurope, MEDENICBC, ADRIION).				

Τίτλος Δράσης	Ανάπτυξη/βελτίωση της επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας της περιοχής εφαρμογής σε εξειδικευμένους τομείς, περιοχές ή δικαιούχους
Κωδικός Δράσης	19.2.2
Τίτλος υπο-δράσης	Ενίσχυση επενδύσεων στους τομείς της βιοτεχνίας, χειροτεχνίας, παραγωγής ειδών μετά την 1η μεταποίηση, και του εμπορίου με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής
Κωδικός υπο-δράσης	19.2.2.4
Νομική βάση	Άρθρο 19, παρ 1β, του Καν (ΕΕ) 1305/2013, Καν (ΕΕ) 1407/2013
Αναλυτική Περιγραφή Δράσης/υπο-δράσης	
<p>Η περιοχή εφαρμογής χαρακτηρίζεται από παραγωγή προϊόντων υψηλής και ποιότητας και διατροφικής αξίας. Το ισχυρό αυτό αγροδιατροφικό κεφάλαιο είναι άμεσα συνδεδεμένο με την πλούσια τοπική πολιτιστική παράδοση, αλλά και το περιβάλλον. Επίσης, πολλές από τις χειρωνακτικές τέχνες που έχουν εγκαταλειφθεί στην υπόλοιπη Ελλάδα, στην Κρήτη παραμένουν ζωντανές παρά τον σαφή περιορισμό τους. Η πλειοψηφία των παραδοσιακών επαγγελμάτων στη Δυτική Κρήτη συνδέεται άμεσα, όπως και σε όλο το νησί, με το γεωργικό τομέα. Παρόλα αυτά, στο πρόσφατο παρελθόν άνηθαν αρκετές τέχνες και επαγγέλματα όπως αγγειοπλάστες, ξυλουργοί, οργανοποιοί, τσαγκάρηδες, ξυλογλύπτες, μαρμαροτεχνίτες, μαχαιροποιοί, η τέχνη της καλαθοπλεκτικής, της κανιστροπλεκτικής και η υφαντική. Ιδιαίτερα η τελευταία γνώρισε μεγάλη άνθηση σε όλη την Κρήτη, με τα Σφακιά να αποτελούν σημαντικό κέντρο.</p> <p>Στόχος της Δράσης είναι η ισόρροπη ανάπτυξη της περιοχής μέσα από την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της απασχόλησης, με όρους «ποιότητας» και αξιοποίησης του παραγωγικού και κοινωνικού κεφαλαίου στο δευτερογενή και τριτογενή τομέα της τοπικής οικονομίας, με απώτερο σκοπό τη συγκράτηση του αγροτικού πληθυσμού στην ύπαιθρο και την αξιοπρεπή διαβίωση του.</p> <p>Ως ειδικοί στόχοι τοπικής στρατηγικής ορίζονται τα παρακάτω:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της τοπικής επιχειρηματικότητας για την ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας. • Διαφοροποίηση της οικονομικής βάσης και προώθηση της πολύ-λειτουργικότητας στο πλαίσιο της διασύνδεσης αγρο-διατροφής – πολιτισμού/περιβάλλοντος – τουρισμού. • Αναβάθμιση της ποιότητας ζωής στην ύπαιθρο με ζητούμενο τη διατήρηση και προσέλκυση πληθυσμού. • Διατήρηση και ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων της υπαίθρου. <p>Προς αυτή την κατεύθυνση σε επίπεδο Υποδράσης θα στηριχθούν επενδύσεις σε μη γεωργικές δραστηριότητες και συγκεκριμένα για την ίδρυση (αφορά Φυσικά και Νομικά πρόσωπα έως 35 ετών), επέκταση, εκσυγχρονισμό:</p> <ul style="list-style-type: none"> • μικρών μονάδων παραγωγής ειδών διατροφής μετά την πρώτη μεταποίηση, • μικρών βιοτεχνικών και χειροτεχνικών μονάδων, • μονάδων παραγωγής ειδών παραδοσιακής τέχνης (π.χ. παραγωγής προϊόντων ένδυσης, κλωστοϋφαντουργίας, επεξεργασίας μετάλλου, πέτρας, μαρμάρου, ξύλου, δέρματος, κατασκευής ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής, εργαστήρια κεραμικής, αγιογραφίας, ψηφιδωτού, παραδοσιακών στολών, μαχαιροποιίας, μουσικών οργάνων, αργυροχρυσοχοΐας κ.α.), • επιχειρήσεων λιανικού εμπορίου που εξυπηρετούν τις καθημερινές ανάγκες κατοίκων και επισκεπτών της υπαίθρου (π.χ. παντοπωλεία, τρόφιμα-ποτά, είδη ένδυσης, βιβλιοπωλεία, 	

αναμνηστικά είδη κ.α.)			
Μονάδες οικοτεχνίας στον τομέα των τροφίμων <u>δεν χρηματοδοτούνται</u> στο πλαίσιο της συγκεκριμένης υποδράσης.			
<u>Προτεραιότητα θα δοθεί σε επιχειρήσεις όπου:</u>			
<ul style="list-style-type: none"> Μέσω της υποδράσης θα δημιουργήσουν επισκέψιμους χώρους ώστε να ενταχθούν σε τουριστικές διαδρομές (υφιστάμενες και νέες μονάδες). Αφορούν σε εκσυγχρονισμό, με ή χωρίς μετεγκατάσταση, υφιστάμενης μονάδας,			
Για την υλοποίηση της υποδράσης θα τηρηθούν οι όροι και οι περιορισμοί του θεσμικού πλαισίου που διέπουν την εφαρμογή της, ενώ αντίστοιχα θα διαμορφωθούν και οι επιλέξιμες δαπάνες (Καν. (ΕΕ) 1305/2013).			
Οι επιλέξιμοι ΚΑΔ της Υποδράσης αναγράφονται στο Παράρτημα II_8α ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΙ ΚΑΔ ΑΝΑ ΥΠΟΔΡΑΣΗ			
Ένταση Ενίσχυσης		Η παρεχόμενη στήριξη διέπεται από τον Κανονισμό του γενικού DeMinimis (ΕΕ) 1407/2013 , με ένταση ενίσχυσης 65% των επιλέξιμων δαπανών.	
Θεματική Κατεύθυνση που εξυπηρετείται			
Διαφοροποίηση και ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας.			
Χρηματοδοτικά Στοιχεία			
	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο υπο-μέτρου	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος
Συνολικός Προϋπολογισμός	400.000	5,63%	3,79%
Δημόσια Δαπάνη	260.000	6,12%	3,64%
Ιδιωτική Συμμετοχή	140.000	4,91%	4,10%
Περιοχή Εφαρμογής			
Περιοχή εφαρμογής τοπικού προγράμματος CLLD/LEADER/ΕΓΤΑΑ Π.Ε. Χανίων, τμήμα Π.Ε. Ρεθύμνης.			
Δικαιούχοι			
1. Ίδρυση			
<ul style="list-style-type: none"> Φυσικά πρόσωπα έως 35 ετών Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού δικαίου, στο κεφάλαιο των οποίων συμμετέχουν νέοι/ες (έως 35 ετών) με ποσοστό τουλάχιστον 75% και η διαχείρισή τους ασκείται αποκλειστικά από τους νέους/ες που δύνανται να υλοποιήσουν επενδύσεις σε πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις κατά την έννοια της σύστασης της 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής			
2. Επέκταση, εκσυγχρονισμός			
<ul style="list-style-type: none"> Επιχειρήσεις του Ν. 4019/2011 «Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα και άλλες			

διατάξεις».

Ειδικά για τις νέες επιχειρήσεις εφαρμόζεται η Υ.Α. οικ. 32790/392/Φ.15 «Απλούστευση πλαισίου άσκησης μεταποιητικών και συναφών δραστηριοτήτων τροφίμων και ποτών και προτυποποίηση των διοικητικών διαδικασιών γνωστοποίησης λειτουργίας» (ΦΕΚ 1061/τ. Β΄/28.3.2017).

Σε κάθε περίπτωση οι δικαιούχοι θα πρέπει να είναι Πολύ μικρές, μικρές επιχειρήσεις κατά την έννοια της σύστασης 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής.

Κριτήρια Επιλογής				
A/A	ΚΡΙΤΗΡΙΟ	ΑΝΑΛΥΣΗ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ	Βαρύτητα (%)
1	Σαφήνεια και Πληρότητα της Πρότασης	Σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης και πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για την βαθμολόγηση δικαιολογητικά.	100	10%
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης αλλά πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά.	50	
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης και ελλείψεις ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	0	
2	Σκοπιμότητα της πρότασης (Ειδικοί ή στρατηγικοί στόχοι του τοπικού προγράμματος που εξυπηρετούνται με την υλοποίηση της πρότασης)	Συσχέτιση με το σύνολο των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	100	10%
		Συσχέτιση με το 70% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	70	
		Συσχέτιση με το 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	30	
		Συσχέτιση με ποσοστό μικρότερο του 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	0	
3	Προτεραιότητες υπο-δράσης	Το έργο εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης	100	12%

		Το έργο δεν εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης	0	
4	Προώθηση νεανικής επιχειρηματικότητας	Ο δικαιούχος της επένδυσης είναι νέος ≤ 35 ετών (φυσικό πρόσωπο) ή εταιρεία οι μέτοχοι της οποίας είναι στο σύνολο τους νέοι ≤ 35 ετών	100	10%
		Ο δικαιούχος είναι νομικό πρόσωπο και το μετοχικό/εταιρικό του κεφάλαιο το κατέχουν σε ποσοστό μεγαλύτερο ή ίσο 50% νέοι ≤ 35 ετών	50	
5	Ρεαλιστικότητα και αξιοπιστία του κόστους	$100 * (\text{αιτούμενο-εγκεκριμένο}) / \text{εγκεκριμένο} \leq 5$	100	10%
		$5 < 100 * (\text{αιτούμενο-εγκεκριμένο}) / \text{εγκεκριμένο} \leq 10$	60	
		$10 < 100 * (\text{αιτούμενο-εγκεκριμένο}) / \text{εγκεκριμένο} \leq 30$	30	
		$100 * (\text{αιτούμενο-εγκεκριμένο}) / \text{εγκεκριμένο} > 30$	0	
6	Ρεαλιστικότητα χρονοδιαγράμματος υλοποίησης επένδυσης	Χρονοδιάγραμμα σύμφωνο με το είδος και το μέγεθος του έργου	50	5%
		Ορθολογικός προσδιορισμός των επιμέρους φάσεων υλοποίησης του έργου	50	
7	Ετοιμότητα έναρξης υλοποίησης της πρότασης	Εξασφάλιση του συνόλου των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών	100	10%
		Εξασφάλιση μέρους των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών	60	
		Υποβολή αιτήσεων στις αρμόδιες αρχές για απαραίτητες γνωμοδοτήσεις/εγκρίσεις / άδειες.	30	
8	Καινοτόμος χαρακτήρας της	Το προϊόν χαρακτηρίζεται ως καινοτόμο	100	5%

	πρότασης/ Χρήση καινοτομίας και νέων τεχνολογιών (μονάδες μεταποίησης και βιοτεχνικές μονάδες)	Η παραγωγική διαδικασία στο σύνολό της χαρακτηρίζεται ως νέα ή προηγμένη, ή αφορά σε χρήση συστημάτων αυτοματισμού-ελέγχου-καταγραφής δεδομένων στην παραγωγική διαδικασία	75	
		Η συσκευασία και η παρουσίαση των προϊόντων είναι νέα ή προηγμένη ή γίνεται εισαγωγή μιας σημαντικά βελτιωμένης διαδικασίας παραγωγής για τη συγκεκριμένη επιχείρηση, το αποτέλεσμα της οποίας είναι σημαντικό σε σχέση με τον όγκο παραγωγής της, την ποιότητα των προϊόντων ή το κόστος παραγωγής της	50	
9	Ποσοστό δαπανών σχετικών με τη χρήση ή παραγωγή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ), (φωτοβολταϊκά, βιοντίζελ, βιοαέριο κ.λ.π.) για την κάλυψη των αναγκών των μονάδων.	Ποσοστό μεγαλύτερο ή ίσο με 20%	100	2%
		10% ≤ Ποσοστό < 20%	60	
		5% ≤ Ποσοστό < 10%	30	
10	Εγκατάσταση συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης (π.χ. ISO 14.000, EMAS)	Ναι	100	2%
		Όχι	0	
11	Ποσοστό δαπανών σχετικών με τη χρήση – εγκατάσταση – εφαρμογή συστήματος εξοικονόμησης ύδατος	Ποσοστό μεγαλύτερο ή ίσο με 20%	100	2%
		10% ≤ Ποσοστό < 20%	60	
		5% ≤ Ποσοστό < 10%	30	
12	Συσχέτιση της πρότασης με Έξυπνη Εξειδίκευση (RIS)	Ναι	100	2%
		Όχι	0	
13	Τίτλοι Σπουδών σχετικοί με τη φύση της πρότασης.	Τίτλος σπουδών ΑΕΙ / ΤΕΙ	100	5%
		Πτυχίο ΙΕΚ ή ΕΠΑΣ σχετικό με τη φύση της πρότασης ή επαγγελματική κατάρτιση	50	

		τουλάχιστον 200 ωρών σχετική με το αντικείμενο της πρότασης		
		Καμία εκ των παραπάνω εκπαίδευση	0	
14	Επαγγελματική εμπειρία (Προηγούμενη αποδεδειγμένη απασχόληση σε αντικείμενο σχετικό με τη φύση της πρότασης)	(κάθε έτος επαγγελματικής εμπειρίας βαθμολογείται με 20 μονάδες - μέγιστο τα 5 έτη)	0-100	5%
15	Δυνατότητα διάθεσης ιδίων κεφαλαίων για την έναρξη υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου	Ποσοστό Ιδίων Κεφαλαίων επί της ιδιωτικής συμμετοχής *100%	0-100	10%
ΕΛΑΧΙΣΤΗ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ ΠΟΥ ΟΦΕΙΛΕΙ ΝΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΙ Ο ΕΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ (% της μέγιστης βαθμολογίας) ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ = ΒΑΡΥΤΗΤΑ * ΜΟΡΙΟΔΟΤΗΣΗ				40
Συνέργεια / συμπληρωματικότητα με άλλες δράσεις του τοπικού προγράμματος				
Η Υποδράση έχει συμπληρωματικότητα με τις Υποδράσεις 19.2.2.6, 19.2.3.1, 19.2.3.2, 19.2.3.3 & 19.2.3.4 και τις Υποδράσεις 1.α & 1.β, Μέτρο 4.2 (ΕΠΑΛΘ).				
Συνέργεια/συμπληρωματικότητα με λοιπές αναπτυξιακές δράσεις στην ευρύτερη περιοχή				
Διαπιστώνεται συμπληρωματικότητα σε σχέση με το περιφερειακό και το εθνικό σκέλος του ΕΣΠΑ (Α.Π. 2 & 5 του ΠΕΠ Κρήτης, Α.Π. 3 του ΕΠΑνΕΚ, Α.Π. 12 & 14 του ΕΠ Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη) και τα Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας (Ελλάδα-Κύπρος, Balkan-Med, Med, InterregEurope, MEDENICBC, ADRION).				

Τίτλος Δράσης	Ανάπτυξη / βελτίωση της επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας της περιοχής εφαρμογής σε εξειδικευμένους τομείς, περιοχές ή δικαιούχους
Κωδικός Δράσης	19.2.2
Τίτλος υπο-δράσης	Ενίσχυση επενδύσεων οικοτεχνίας και πολυλειτουργικών αγροκτημάτων με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής.
Κωδικός υπο-δράσης	19.2.2.6
Νομική βάση	Άρθρο 17, παρ. 1β. Καν. (ΕΕ) αριθ. 1305/2013, Άρθρο 19, παρ. 1β, Καν. (ΕΕ) αριθ. 1305/2013, Καν. (ΕΕ) αριθ. 1407/2013.
Αναλυτική Περιγραφή Δράσης/υπο-δράσης	
<p>Η περιοχή παρέμβασης χαρακτηρίζεται από παραγωγή αγροτικών προϊόντων υψηλής και ποιότητας και διατροφικής αξίας. Το ισχυρό αυτό αγροδιατροφικό κεφάλαιο είναι άμεσα συνδεδεμένο με την πλούσια τοπική πολιτιστική παράδοση, αλλά και το περιβάλλον. Την ίδια στιγμή καταγράφεται σημαντική μείωση της απασχόλησης στον πρωτογενή και κατακόρυφη αύξηση των απασχολούμενων στον τριτογενή τομέα. Προς αντιμετώπιση του παραπάνω φαινομένου, είναι αναγκαία η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας στον πρωτογενή τομέα, μέσω της ενίσχυσης της μετασυλλεκτικής διαδικασίας, ήτοι τυποποίηση και μεταποίηση, καθώς και η επείγουσα διασύνδεσή του με τον τουρισμό κατά κύριο λόγο, προκειμένου τα παραγόμενα προϊόντα να αποκτήσουν προστιθέμενη αξία.</p> <p>Στόχος της Δράσης είναι η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας στην περιοχή παρέμβασης με όρους «ποιότητας» και αξιοποίησης του παραγωγικού και κοινωνικού κεφαλαίου για την εξασφάλιση ενός συμπληρωματικού εισοδήματος για τα μέλη του γεωργικού νοικοκυριού, με σκοπό την αξιοπρεπή διαβίωση του και κατ' επέκταση τη συγκράτηση του αγροτικού πληθυσμού στην ύπαιθρο. Για το σκοπό αυτό θα ενισχυθούν επενδύσεις για την πρόοδο και βελτίωση του μεταποιητικού κλάδου των γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων, καθώς και της εμπορίας τους μέσα από αποτελεσματικές μεθόδους προβολής και προώθησης.</p> <p>Ως ειδικοί στόχοι τοπικής στρατηγικής ορίζονται τα παρακάτω:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της επιχειρηματικότητας για την ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας. • Διαφοροποίηση της οικονομικής βάσης και προώθηση της πολύ-λειτουργικότητας στο πλαίσιο της διασύνδεσης αγρο-διατροφής – πολιτισμού/περιβάλλοντος – τουρισμού. • Αναβάθμιση της ποιότητας ζωής στην ύπαιθρο με ζητούμενο τη διατήρηση και προσέλκυση πληθυσμού. • Διατήρηση και ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων της υπαίθρου. <p>Ειδικότερα σε επίπεδο Υποδράσης θα στηριχθούν επενδύσεις στον τομέα της Οικοτεχνίας και των πολυλειτουργικών αγροκτημάτων, καθώς και την ίδρυση, επέκταση και εκσυγχρονισμό πολυλειτουργικών αγροκτημάτων που λειτουργούν κατά το άρθρο 52 του Ν. 4235 (ΦΕΚ 32/Α/2014 και την ΚΥΑ 543//34450/24-3-2017 (ΦΕΚ 1145/Β/3-4-2017)</p> <p>Τα είδη των προϊόντων που μπορούν να παραχθούν είναι:</p> <p>A. Προϊόντα δημητριακών π.χ. πλιγούρι, μμπομπότα,</p> <p>B. Αρτοσκευάσματα πχ παξιμάδια φρυγανιές, αρτίδια, σταφιδόψωμα, κριτσίνια, βουτήματα, λουκουμάδες με μέλι, κουλούρια, λαγάνες, διτυρίτης άρτος (γαλέτα) φύλλο κρούστας, σφολιάτα,</p>	

πίτες (αλμυρές και γλυκές),

Γ. Ζυμαρικά π.χ. τραχανάς, χυλοπίτες, λαζάνια, ξυνόχονδρος

Δ. Γλυκίσματα π.χ. χαλβάς με σιμιγδάλι, σάμαλι, ραβανί,

Ε. Προϊόντα φυτικής προέλευσης με ή χωρίς γλυκαντικές ύλες, π.χ. γλυκά κουταλιού, μαρμελάδες, κομπόστες, ζελέ φρούτων, γλυκά αλείμματα και γλυκές πάστες φρούτων και λαχανικών, φρουι γλασέ, πετιμέζι, μουσταλευριά, αμυγδαλωτά, εργολάβους, χαρουπόμελο, προϊόντα από σουσάμι

ΣΤ. Προϊόντα με extra παρθένα και παρθένα ελαιόλαδα που έχουν προστεθεί αρωματικά φυτά, μπαχαρικά, αιθέρια έλαια, κ.α. σε συσκευασία έως δύο (2) λίτρων

Ζ. Προϊόντα φυτικής προέλευσης διατηρημένα με αλάτι, ξύδι και λάδι, επιτραπέζιες ελιές, πάστες ελιάς, τουρσιά, σάλτσες.

Η. Αποξηραμένα προϊόντα φυτικής προέλευσης φρούτα και λαχανικά, ξηροί καρποί, όσπρια, αρωματικά φυτά

Θ. Προϊόντα με μέλι που έχουν προστεθεί ξηροί καρποί, αποξηραμένα φρούτα, μαστίχα, κρόκος κ.α. τρόφιμα.

Ι. Γαλακτοκομικά προϊόντα, π.χ. τυρί, βούτυρο, γιαούρτι εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που ορίζονται στη με αριθμ.3724/162303/22.12.14 ΚΥΑ (ΦΕΚ 3438 /Β/2014).

ΙΑ. Λοιπά τρόφιμα, π.χ. ξύδι, χυμοί φρούτων και λαχανικών σε συσκευασία έως ενός (1) λίτρου.

ΙΒ. Προϊόντα σαπωνοποιίας από ελαιόλαδο

Για την υλοποίηση της υποδράσης θα τηρηθούν οι όροι και οι περιορισμοί του θεσμικού πλαισίου που διέπουν την εφαρμογή της, ενώ αντίστοιχα θα διαμορφωθούν και οι επιλέξιμες δαπάνες (Καν. (ΕΕ) 1305/2013).

Οι επιλέξιμοι ΚΑΔ της Υποδράσης αναγράφονται στο Παράρτημα ΙΙ_8α ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΙ ΚΑΔ ΑΝΑ ΥΠΟΔΡΑΣΗ

Ένταση Ενίσχυσης

Η παρεχόμενη στήριξη διέπεται από τον **Κανονισμό του γενικού DeMinimis (ΕΕ) 1407/2013**, με ένταση ενίσχυσης **50%/65% των επιλέξιμων δαπανών.**

Θεματική Κατεύθυνση που εξυπηρετείται

Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της αλυσίδας αξίας του αγροδιατροφικού τομέα.

Χρηματοδοτικά Στοιχεία

	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο υπο-μέτρου	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος
Συνολικός Προϋπολογισμός	500.000	7,04%	4,73%
Δημόσια Δαπάνη	325.000	7,65%	4,55%
Ιδιωτική Συμμετοχή	175.000	6,14%	5,12%

Περιοχή Εφαρμογής

Περιοχή εφαρμογής τοπικού προγράμματος CLLD/LEADER/ΕΓΤΑΑ Π.Ε. Χανίων, τμήμα Π.Ε. Ρεθύμνης.				
Δικαιούχοι				
<p>Πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις (φυσικά και νομικά πρόσωπα εγγεγραμμένα στο Μητρώο Αγροτών και Αγροτικών Εκμεταλλεύσεων Μ.Α.Α.Ε. συμπεριλαμβανομένων και των μελών των αγροτικών νοικοκυριών εγγεγραμμένων στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Οικοτεχνιτών Κ.Η.Μ.Ο.).</p> <p>Η εγγραφή στο Μ.Α.Α.Ε. μπορεί να πραγματοποιηθεί και μετά την υποβολή της αίτησης στήριξης και της δημοσιοποίησης του πίνακα κατάταξης, αλλά σε κάθε περίπτωση πριν την έκδοση απόφασης έγκρισης πράξης.</p>				
Κριτήρια Επιλογής				
A/A	ΚΡΙΤΗΡΙΟ	ΑΝΑΛΥΣΗ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ	ΒΑΡΥΤΗΤΑ
1	Σαφήνεια και πληρότητα της πρότασης	Σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης και πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	100	15%
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης αλλά πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	50	
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης και ελλείψεις ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	0	
2	Σκοπιμότητα της πρότασης (Ειδικοί στόχοι του τοπικού προγράμματος που εξυπηρετούνται με την υλοποίηση της πρότασης)	Συσχέτιση με το σύνολο των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	100	15%
		Συσχέτιση με το 70% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	70	
		Συσχέτιση με το 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	30	
		Συσχέτιση με ποσοστό μικρότερο του 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	0	

3	Ρεαλιστικότητα και αξιοπιστία του κόστους	100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο $\leq$ 5	100	10%
		5 < 100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο $\leq$ 10	60	
		10 < 100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο $\leq$ 30	30	
		100*(αιτούμενο -εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο > 30	0	
4	Ρεαλιστικότητα χρονοδιαγράμματος υλοποίησης επένδυσης	Χρονοδιάγραμμα σύμφωνο με το είδος και το μέγεθος του έργου	50	4%
		Ορθολογικός προσδιορισμός των επιμέρους φάσεων υλοποίησης του έργου	50	
5	Ετοιμότητα έναρξης υλοποίησης της πρότασης	Εξασφάλιση του συνόλου των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών	100	10%
		Εξασφάλιση μέρους των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών	60	
		Υποβολή αιτήσεων στις αρμόδιες αρχές για απαραίτητες γνωμοδοτήσεις/εγκρίσεις / άδειες.	30	
6	Πρωώθηση νεανικής επιχειρηματικότητας	Ο δικαιούχος της επένδυσης είναι νέος $\leq$ 35 ετών (φυσικό πρόσωπο) ή εταιρεία οι μέτοχοι της οποίας είναι στο σύνολο τους νέοι $\leq$ 35 ετών	100	8%
		Ο δικαιούχος είναι νομικό πρόσωπο και το μετοχικό/εταιρικό του κεφάλαιο το κατέχουν σε ποσοστό μεγαλύτερο ή ίσο 50% νέοι $\leq$ 35 ετών	50	
7	Πρωώθηση γυναικείας επιχειρηματικότητας	Ο δικαιούχος της επένδυσης είναι γυναίκα (φυσικό πρόσωπο) ή εταιρεία οι μέτοχοι της οποίας είναι στο	100	8%

		σύνολο τους είναι γυναίκες		
		Ο δικαιούχος είναι νομικό πρόσωπο και το μετοχικό/εταιρικό του κεφάλαιο το κατέχουν σε ποσοστό μεγαλύτερο ή ίσο 50% γυναίκες	50	
8	Τίτλοι Σπουδών σχετικοί με τη φύση της πρότασης.	Τίτλος σπουδών ΑΕΙ / ΤΕΙ	100	5%
		Πτυχίο ΙΕΚ ή ΕΠΑΣ σχετικό με τη φύση της πρότασης ή επαγγελματική κατάρτιση τουλάχιστον 200 ωρών σχετική με το αντικείμενο της πρότασης	50	
		Καμία εκ των παραπάνω εκπαίδευση	0	
9	Προστασία περιβάλλοντος	Ποσοστό δαπανών σχετικών με την προστασία του περιβάλλοντος μεγαλύτερο ή ίσο του 5%	100	5%
		Ποσοστό δαπανών σχετικών με την προστασία του περιβάλλοντος μικρότερο του 5%	0	
10	Καινοτόμος χαρακτήρας της πρότασης/ Χρήση καινοτομίας και νέων τεχνολογιών (τουρισμός / υπηρεσίες)	Οργανωτική καινοτομία / καινοτομία στο προϊόν ή στην διαχείριση και λειτουργία	100	4%
11	Σύσταση Φορέα	Έχει συσταθεί ο φορέας υλοποίησης της επένδυσης (εταιρεία, νομικό πρόσωπο κλπ) ή δεν απαιτείται σύσταση φορέα	100	4%
		Δεν έχει συσταθεί ο φορέας που απαιτείται	0	
12	Συσχέτιση της πρότασης με Έξυπνη Εξειδίκευση (RIS)	Ναι	100	2%
		Όχι	0	
13	Δυνατότητα διάθεσης ιδίων κεφαλαίων για την έναρξη υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου	Ποσοστό Ιδίων Κεφαλαίων επί της ιδιωτικής συμμετοχής *100%	0-100	10
ΕΛΑΧΙΣΤΗ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ ΠΟΥ ΟΦΕΙΛΕΙ ΝΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΙ Ο ΕΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ (% της μέγιστης βαθμολογίας)				40
ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ = ΒΑΡΥΤΗΤΑ Χ ΜΟΡΙΟΔΟΤΗΣΗ				

Συνέργεια / συμπληρωματικότητα με άλλες δράσεις του τοπικού προγράμματος

Η Υποδράση έχει συμπληρωματικότητα με τις Υποδράσεις 19.2.2.4, 19.2.3.3, 19.2.3.4, και την Υποδράση 1.α, Μέτρο 4.2 (ΕΠΑΛΘ).

Συνέργεια / συμπληρωματικότητα με λοιπές αναπτυξιακές δράσεις στην ευρύτερη περιοχή

Διαπιστώνεται συμπληρωματικότητα σε σχέση με το περιφερειακό και το εθνικό σκέλος του ΕΣΠΑ (Α.Π. 2 & 5 του ΠΕΠ Κρήτης, Α.Π. 3 του ΕΠΑνΕΚ, Α.Π. 12 & 14 του ΕΠ Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη) και τα Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας (Ελλάδα-Κύπρος, Balkan-Med, Med, InterregEurope, MEDENICBC, ADRION).

Τίτλος Δράσης	Οριζόντια ενίσχυση στην ανάπτυξη/βελτίωση της επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας της περιοχής εφαρμογής
Κωδικός Δράσης	19.2.3
Τίτλος υπο-δράσης	Οριζόντια εφαρμογή μεταποίησης, εμπορίας και/ή ανάπτυξης γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα γεωργικό προϊόν με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής
Κωδικός υπο-δράσης	19.2.3.1
Νομική βάση	Άρθρο 17, παρ. 1β. Καν. (ΕΕ) αριθ. 1305/2013, παράρτημα II Καν. (ΕΕ) αριθ. 1305/2013
Αναλυτική Περιγραφή Δράσης/υπο-δράσης	
<p>Στόχος της Δράσης είναι η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας στην περιοχή παρέμβασης με όρους «ποιότητας» και αξιοποίησης του τοπικού παραγωγικού και κοινωνικού κεφαλαίου στο δευτερογενή και τριτογενή τομέα της τοπικής οικονομίας, με απώτερο σκοπό την οικονομική πρόοδο της τοπικής κοινωνίας και τη δημιουργία ενός αστικού επιπέδου ζωής για τον τοπικό πληθυσμό.</p> <p>Η περιοχή εφαρμογής χαρακτηρίζεται από παραγωγή αγροτικών προϊόντων υψηλής και ποιότητας και διατροφικής αξίας. Για το λόγο αυτό σε επίπεδο υποδράσης, ο στόχος είναι η ανάδειξη του παράγοντα «ποιότητα», «προστιθέμενη αξία» και «υπεραξία» τόσο στη γεωργική και μη γεωργική παραγωγή, μέσα από τη στήριξη καινοτόμων και πιστοποιημένων προϊόντων, όσο και στο περιβάλλον μέσα από την αποδοτική χρήση των πόρων και την ορθολογική διαχείριση των υγρών αποβλήτων.</p> <p>Ως ειδικοί στόχοι τοπικής στρατηγικής ορίζονται τα παρακάτω:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της τοπικής επιχειρηματικότητας για την ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας. • Διαφοροποίηση της οικονομικής βάσης και προώθηση της πολύ-λειτουργικότητας στο πλαίσιο της διασύνδεσης αγρο-διατροφής – πολιτισμού/περιβάλλοντος – τουρισμού. • Αναβάθμιση της ποιότητας ζωής στην ύπαιθρο με ζητούμενο τη διατήρηση και προσέλκυση πληθυσμού. • Διατήρηση και ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων της υπαίθρου. <p>Στη βάση αυτή η Υποδράση θα εξασφαλίσει στήριξη σε επενδύσεις για τη μεταποίηση, εμπορία και/ή ανάπτυξη γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα γεωργικό προϊόν, με έμφαση σε αγροτικά προϊόντα ποιότητας και προϊόντα βιολογικής καλλιέργειας, και συγκεκριμένα: ιδρύσεις, εκσυγχρονισμοί, επεκτάσεις, μετεγκαταστάσεις, μονάδων παραγωγής και αποθηκευτικών χώρων, συγχωνεύσεις μονάδων, μονάδες διαχείρισης υποπροϊόντων των παρακάτω τομέων και κατεχοχόν καινοτόμων δράσεων στους κλάδους:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Κρέας - πουλερικά - κουνέλια (σφαγεία βοοειδών, πτηνοσφαγεία, χοιρινών, αιγοπροβάτων, παραγωγή κρεατοσκευασμάτων και προϊόντων με βάση το κρέας, αλλαντικών, μονάδες δημιουργίας ζωικών υποπροϊόντων) • Γάλα (επεξεργασία γάλακτος, παραγωγή προϊόντων γάλακτος, τυρί, γιαούρτι) • Αυγά (τυποποίηση συσκευασίας αυγών, παραγωγή νέων προϊόντων) • Διάφορα Ζώα (μέλι - σηροτροφία - σαλγκάρια)	

- Ζωοτροφές (παραγωγή μιγμάτων ζωοτροφών για οικόσιτα ζώα)
- Δημητριακά (παραγωγή αλεύρων, ξήρανση δημητριακών)
- Ελαιούχα Προϊόντα (εξαιρούνται οι ιδρύσεις ελαιοτριβείων)
- Οίνος
- Οπωροκηπευτικά
- Άνθη (τυποποίηση και εμπορία ανθέων)
- Φαρμακευτικά και Αρωματικά Φυτά
- Σπόροι & Πολλαπλασιαστικό Υλικό
- Ξύδι (παραγωγή ξυδιού από οίνο, από φρούτα και άλλες γεωργικές πρώτες ύλες)

Προτεραιότητα θα δοθεί σε επενδυτικά σχέδια που δίνουν έμφαση ειδικά:

α) στη σύγχρονη συσκευασία με σχηματισμό ταυτότητας - brand, εκλεπτυσμένο design και labeling, υψηλής ποιότητας εκτυπώσεις και εμβληματικά γραφικά, φιλικά προς το περιβάλλον υλικά συσκευασίας (π.χ. ανακυκλώσιμα, βιοδιασπώμενα, ελαφρύτερα),

β) στη μικροσυσκευασία και micro-συσκευασία, στην πλύση, αποφλοιώση και τεμαχισμό (π.χ. convenience foods),

γ) στη μίξη συναφών ή συμπληρωματικών προϊόντων για άμεση χρήση (π.χ. readytoeat),

δ) σε νέα προϊόντα (π.χ. χυμοί λαχανικών, φύτρες) και τεχνολογικές μεθόδους (π.χ. ελεγχόμενες και τροποποιημένες ατμόσφαιρες),

ε) στην ίδρυση τυροκομείων μικρής δυναμικότητας σε υψόμετρο άνω των 1.000 μ.

Για την υλοποίηση της υποδράσης θα τηρηθούν οι όροι και οι περιορισμοί του θεσμικού πλαισίου που διέπουν την εφαρμογή της, ενώ αντίστοιχα θα διαμορφωθούν και οι επιλέξιμες δαπάνες (Καν. (ΕΕ) 1305/2013).

Οι επιλέξιμοι ΚΑΔ της Υποδράσης αναγράφονται στο Παράρτημα II_8α ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΙ ΚΑΔ ΑΝΑ ΥΠΟΔΡΑΣΗ

Ένταση Ενίσχυσης	Η παρεχόμενη στήριξη διέπεται από τον Κανονισμό (ΕΕ) 1305/2013 (βάσει του Παραρτήματος II) , με ένταση ενίσχυσης 50% των επιλέξιμων δαπανών .		
	Θεματική Κατεύθυνση που εξυπηρετείται		
	Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της αλυσίδας αξίας του αγροδιατροφικού τομέα.		
	Χρηματοδοτικά Στοιχεία		
	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο υπο-μέτρου	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος
Συνολικός Προϋπολογισμός	1.050.000	14,79%	9,94%
Δημόσια Δαπάνη	525.000	12,35%	7,34%

Ιδιωτική Συμμετοχή	525.000	18,42%	15,37%	
Περιοχή Εφαρμογής				
Περιοχή εφαρμογής τοπικού προγράμματος CLLD/LEADER/ΕΓΤΑΑ Π.Ε. Χανίων, τμήμα Π.Ε. Ρεθύμνης.				
Δικαιούχοι				
Φυσικά και Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου που δύναται να υλοποιήσουν επενδύσεις σε πολύ μικρές, μικρές, μεσαίες επιχειρήσεις κατά την έννοια της σύστασης 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής.				
Ειδικά για τις νέες επιχειρήσεις εφαρμόζεται η Υ.Α. οικ. 32790/392/Φ.15 «Απλούστευση πλαισίου άσκησης μεταποιητικών και συναφών δραστηριοτήτων τροφίμων και ποτών και προτυποποίηση των διοικητικών διαδικασιών γνωστοποίησης λειτουργίας» (ΦΕΚ 1061/τ. Β΄/28.3.2017).				
Κριτήρια Επιλογής				
A/A	ΚΡΙΤΗΡΙΟ	ΑΝΑΛΥΣΗ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ	ΒΑΡΥΤΗΤΑ
1	Σαφήνεια και πληρότητα της πρότασης	Σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης και πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	100	10%
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης αλλά πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	50	
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης και ελλείψεις ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	0	
2	Σκοπιμότητα της πρότασης (Ειδικοί ή στρατηγικοί στόχοι του τοπικού προγράμματος που εξυπηρετούνται με την υλοποίηση της πρότασης)	Συσχέτιση με το σύνολο των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	100	10%
		Συσχέτιση με το 70% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	70	
		Συσχέτιση με το 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	30	
		Συσχέτιση με ποσοστό μικρότερο του 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	0	
3	Προτεραιότητες υπο-δράσης	Το έργο εντάσσεται στις προτεραιότητες της	100	12%

		υποδράσης		
		το έργο δεν εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης	0	
4	Πρώθηση νεανικής επιχειρηματικότητας	Ο δικαιούχος της επένδυσης είναι νέος ≤ 35 ετών (φυσικό πρόσωπο) ή εταιρεία οι μέτοχοι της οποίας είναι στο σύνολο τους νέοι ≤ 35 ετών	100	5%
		Ο δικαιούχος είναι νομικό πρόσωπο και το μετοχικό/εταιρικό του κεφάλαιο το κατέχουν σε ποσοστό μεγαλύτερο ή ίσο 50% νέοι ≤ 35 ετών	50	
5	Τίτλοι Σπουδών σχετικοί με τη φύση της πρότασης.	Τίτλος σπουδών ΑΕΙ / ΤΕΙ	100	5%
		Πτυχίο ΙΕΚ ή ΕΠΑΣ σχετικό με τη φύση της πρότασης ή επαγγελματική κατάρτιση τουλάχιστον 200 ωρών σχετική με το αντικείμενο της πρότασης	50	
		Καμία εκ των παραπάνω εκπαίδευση	0	
6	Επαγγελματική εμπειρία (Προηγούμενη αποδεδειγμένη απασχόληση σε αντικείμενο σχετικό με τη φύση της πρότασης)	(κάθε έτος επαγγελματικής εμπειρίας βαθμολογείται με 20 μονάδες - μέγιστο τα 5 έτη)	0-100	5%
7	Σύσταση Φορέα	Έχει συσταθεί ο φορέας υλοποίησης της επένδυσης (εταιρεία, νομικό πρόσωπο κλπ) ή δεν απαιτείται σύσταση φορέα	100	5%
		Δεν έχει συσταθεί ο φορέας που απαιτείται	0	
8	Ετοιμότητα έναρξης υλοποίησης της πρότασης	Εξασφάλιση του συνόλου των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών	100	10%
		Εξασφάλιση μέρους των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών	60	
		Υποβολή αιτήσεων στις αρμόδιες αρχές για απαραίτητες γνωμοδοτήσεις/εγκρίσεις / άδειες.	30	

9	Ρεαλιστικότητα χρονοδιαγράμματος υλοποίησης επένδυσης	Χρονοδιάγραμμα σύμφωνα με το είδος και το μέγεθος του έργου	50	2%
		Ορθολογικός προσδιορισμός των επιμέρους φάσεων υλοποίησης του έργου	50	
10	Ρεαλιστικότητα και αξιοπιστία του κόστους	$100 * (\text{αιτούμενο-εγκεκριμένο}) / \text{εγκεκριμένο} \leq 5$	100	10%
		$5 < 100 * (\text{αιτούμενο-εγκεκριμένο}) / \text{εγκεκριμένο} \leq 10$	60	
		$10 < 100 * (\text{αιτούμενο-εγκεκριμένο}) / \text{εγκεκριμένο} \leq 30$	30	
		$100 * (\text{αιτούμενο-εγκεκριμένο}) / \text{εγκεκριμένο} > 30$	0	
11	Καινοτόμος χαρακτήρας της πρότασης/ Χρήση καινοτομίας και νέων τεχνολογιών (μονάδες μεταποίησης και βιοτεχνικές μονάδες)	Το προϊόν χαρακτηρίζεται ως καινοτόμο	100	5%
		Η παραγωγική διαδικασία στο σύνολό της χαρακτηρίζεται ως νέα ή προηγμένη, ή αφορά σε χρήση συστημάτων αυτοματισμού-ελέγχου- καταγραφής δεδομένων στην παραγωγική διαδικασία	75	
		Η συσκευασία και η παρουσίαση των προϊόντων είναι νέα ή προηγμένη ή γίνεται εισαγωγή μιας σημαντικά βελτιωμένης διαδικασίας παραγωγής για τη συγκεκριμένη επιχείρηση, το αποτέλεσμα της οποίας είναι σημαντικό σε σχέση με τον όγκο παραγωγής της, την ποιότητα των προϊόντων ή το κόστος παραγωγής της	50	
12	Ποσοστό δαπανών σχετικών με τη χρήση ή παραγωγή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ), (φωτοβολταϊκά, βιοντίζελ, βιοαέριο	Ποσοστό μεγαλύτερο ή ίσο με 20%	100	3%
		$10\% \leq \text{Ποσοστό} < 20\%$	60	
		$5\% \leq \text{Ποσοστό} < 10\%$	30	

	κ.λ.π.) για την κάλυψη των αναγκών των μονάδων.			
13	Εγκατάσταση συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης (π.χ. ISO 14.000, EMAS)	Ναι	100	3%
		Όχι	0	
14	Ποσοστό δαπανών σχετικών με τη χρήση – εγκατάσταση – εφαρμογή συστήματος εξοικονόμησης ύδατος	Ποσοστό μεγαλύτερο ή ίσο με 20%	100	3%
		$10\% \leq \text{Ποσοστό} < 20\%$	60	
		$5\% \leq \text{Ποσοστό} < 10\%$	30	
15	Συσχέτιση της πρότασης με Έξυπνη Εξειδίκευση (RIS)	Ναι	100	2%
		Όχι	0	
16	Δυνατότητα διάθεσης ιδίων κεφαλαίων για την έναρξη υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου	Ποσοστό Ιδίων Κεφαλαίων επί της ιδιωτικής συμμετοχής *100%	0-100	10%
ΕΛΑΧΙΣΤΗ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ ΠΟΥ ΟΦΕΙΛΕΙ ΝΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΙ Ο ΕΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ (% της μέγιστης βαθμολογίας)				40
ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ = ΒΑΡΥΤΗΤΑ * ΜΟΡΙΟΔΟΤΗΣΗ				
Συνέργεια/συμπληρωματικότητα με άλλες δράσεις του τοπικού προγράμματος				
Η Υποδράση έχει συμπληρωματικότητα με τις Υποδράσεις 19.2.2.4, 19.2.2.6 & 19.2.3.2 και τις Υποδράσεις 1.α & 1.β, Μέτρο 4.2 (ΕΠΑΛΘ).				
Συνέργεια / συμπληρωματικότητα με λοιπές αναπτυξιακές δράσεις στην ευρύτερη περιοχή				
Διαπιστώνεται συμπληρωματικότητα σε σχέση με το περιφερειακό και το εθνικό σκέλος του ΕΣΠΑ (Α.Π. 2 & 5 του ΠΕΠ Κρήτης, Α.Π. 3 του ΕΠΑνΕΚ, Α.Π. 12 & 14 του ΕΠ Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη) και τα Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας (Ελλάδα-Κύπρος, Balkan-Med, Med, InterregEurope, MEDENICBC, ADRION).				

Τίτλος Δράσης	Οριζόντια ενίσχυση στην ανάπτυξη/βελτίωση της επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας της περιοχής εφαρμογής
Κωδικός Δράσης	19.2.3
Τίτλος υπο-δράσης	Οριζόντια εφαρμογή μεταποίησης, εμπορίας και/ή ανάπτυξης γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα μη γεωργικό προϊόν με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής.
Κωδικός υπο-δράσης	19.2.3.2
Νομική βάση	Άρθρο 17 του Καν (ΕΕ) 1305/2013
Αναλυτική Περιγραφή Δράσης/υπο-δράσης	
<p>Στόχος της Δράσης είναι η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας στην περιοχή παρέμβασης με όρους «ποιότητας» και αξιοποίησης του τοπικού παραγωγικού και κοινωνικού κεφαλαίου στο δευτερογενή και τριτογενή τομέα της τοπικής οικονομίας, με απώτερο σκοπό την οικονομική πρόοδο της τοπικής κοινωνίας και τη δημιουργία ενός αστικού επιπέδου ζωής για τον τοπικό πληθυσμό.</p> <p>Η περιοχή εφαρμογής χαρακτηρίζεται από παραγωγή αγροτικών προϊόντων υψηλής και αναγνωρίσιμης ποιότητας και διατροφικής αξίας, με ιδιαίτερη φήμη και αναγνωρισμένα πολλά απ' αυτά ως Π.Ο.Π./Π.Γ.Ε. Για το λόγο αυτό σε επίπεδο υποδράσης, ο στόχος είναι η ανάδειξη του παράγοντα «ποιότητα», «προστιθέμενη αξία» και «υπεραξία» τόσο στη γεωργική και μη γεωργική παραγωγή, μέσα από τη στήριξη καινοτόμων και πιστοποιημένων προϊόντων, όσο και στο περιβάλλον μέσα από την αποδοτική χρήση των πόρων και την ορθολογική διαχείριση των υγρών αποβλήτων.</p> <p>Στη βάση αυτή η Υποδράση θα εξασφαλίσει στήριξη σε επενδύσεις για τη μεταποίηση, εμπορία και/ή ανάπτυξη γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα μη γεωργικό προϊόν, και συγκεκριμένα: Ιδρύσεις, εκσυγχρονισμοί, επεκτάσεις, μετεγκαταστάσεις μονάδων παραγωγής και αποθηκευτικών χώρων, συγχωνεύσεις μονάδων, μονάδες διαχείρισης υποπροϊόντων και κατεχοχών καινοτόμων και υψηλής προστιθέμενης αξίας δράσεων των παρακάτω τομέων:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ζυθοποιία • Επεξεργασία προϊόντων κυψέλης (γύρη, πρόπολη, βασιλικός πολτός) • Μονάδες παραγωγής αιθέριων ελαίων • Μονάδες πυρηνελαιουργείων • Μονάδες παραγωγής αποσταγμάτων από οπωροκηπευτικά ή αμπελοοινικής προέλευσης • Μονάδες παραγωγής γεωργικών προϊόντων για την παραγωγή προϊόντων κοσμετολογίας και διατροφής • Μονάδες παραγωγής εμπορίας και συσκευασίας προϊόντων θρέψης φυτών • Μονάδες παραγωγής πυτιάς και συμπυκνωμάτων αυτών <p>Μέσω της υποδράσης θα ενισχυθεί και η χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για ίδια κατανάλωση στις επιχειρήσεις που θα χρηματοδοτηθούν, ενώ ειδικό βάρος θα δοθεί στη δημιουργία οργανωμένων χώρων παραγωγής και στην αξιοποίηση της σύγχρονης τεχνολογίας.</p> <p>Προτεραιότητα θα δοθεί σε επενδυτικά σχέδια με προσανατολισμό:</p> <ul style="list-style-type: none"> • σε μεταποιητικές μονάδες επεξεργασίας / τυποποίησης αγροτικών προϊόντων ποιότητας ή ειδικής σήμανσης (ΠΟΠ, ΠΓΕ, ζωικών προϊόντων προερχόμενων από ειδικές εκτροφές, προϊόντων που φέρουν χρήση σήμανσης «νησιωτικό» και «ορεινό» σε συσκευασίες που πληρούν τις σχετικές προδιαγραφές ή	

<p>προϊόντων που παράγονται με σύστημα ολοκληρωμένης διαχείρισης ή προϊόντων που φέρουν εθνικά σήματα πιστοποίησης),</p> <ul style="list-style-type: none"> • στον εκσυγχρονισμό υφιστάμενων μονάδων για τη χρήση υλικών συσκευασίας σε καινοτόμες μορφές (π.χ. πηλίνες - οικολογικές συσκευασίες, ατομικές συσκευασίες κλπ) • στη συσχέτιση της θέσης της μεταποιητικής μονάδας με τον τόπο παραγωγής της πρώτης ύλης • στην πολιτική πωλήσεων & την επικοινωνιακή πολιτική των επιχειρήσεων • σε επιχειρήσεις που συμμετέχουν σε υφιστάμενα δίκτυα ομοειδών ή συμπληρωματικών επιχειρήσεων <p>Για την υλοποίηση της υποδράσης θα τηρηθούν οι όροι και οι περιορισμοί του θεσμικού πλαισίου που διέπουν την εφαρμογή της, ενώ αντίστοιχα θα διαμορφωθούν και οι επιλέξιμες δαπάνες (Καν. (ΕΕ) 1305/2013).</p>				
Ένταση Ενίσχυσης		<p>Η παρεχόμενη στήριξη διέπεται από τον Κανονισμό (ΕΕ) 702/2014 άρθρο 44§9β (ii), με ένταση ενίσχυσης 45% των επιλέξιμων δαπανών (Κρήτη).</p>		
Θεματική Κατεύθυνση που εξυπηρετείται				
Διαφοροποίηση και ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας				
Χρηματοδοτικά Στοιχεία				
	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο υπο-μέτρου	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος	
Συνολικός Προϋπολογισμός	780.000	10,99%	7,38%	
Δημόσια Δαπάνη	351.000	8,26%	4,91%	
Ιδιωτική Συμμετοχή	429.000	15,05%	12,56%	
Περιοχή Εφαρμογής				
Περιοχή εφαρμογής τοπικού προγράμματος CLLD/LEADER/ΕΓΤΑΑ Π.Ε. Χανίων, τμήμα Π.Ε. Ρεθύμνης.				
Δικαιούχοι				
<p>Φυσικά και Νομικά πρόσωπα Ιδιωτικού δικαίου που δύναται να υλοποιήσουν επενδύσεις σε πολύ μικρές, μικρές, μεσαίες επιχειρήσεις κατά την έννοια της σύστασης 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής.</p> <p><i>Ειδικά για τις νέες επιχειρήσεις εφαρμόζεται η Υ.Α. οικ. 32790/392/Φ.15 «Απλούστευση πλαισίου άσκησης μεταποιητικών και συναφών δραστηριοτήτων τροφίμων και ποτών και προτυποποίηση των διοικητικών διαδικασιών γνωστοποίησης λειτουργίας» (ΦΕΚ 1061/τ. Β'/28.3.2017).</i></p>				
Κριτήρια Επιλογής				
	ΚΡΙΤΗΡΙΟ	ΑΝΑΛΥΣΗ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ	ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)
1	Σαφήνεια και πληρότητα της πρότασης	Σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης και πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	100	10%

		Ασαφής περιγραφή της πρότασης αλλά πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	50	
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης και ελλείψεις ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	0	
2	Σκοπιμότητα της πρότασης	Συσχέτιση με το σύνολο των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	100	10%
		Συσχέτιση με το 70% των των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	70	
		Συσχέτιση με το 30% των των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	30	
		Συσχέτιση με ποσοστό μικρότερο του 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	0	
3	Προτεραιότητες υπο-δράσης	Το έργο εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης	100	12%
		το έργο δεν εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης	0	
4	Πρώθηση νεανικής επιχειρηματικότητας	Ο δικαιούχος της επένδυσης είναι νέος ≤ 35 ετών (φυσικό πρόσωπο) ή εταιρεία οι μέτοχοι της οποίας είναι στο σύνολο τους νέοι ≤ 35 ετών	100	5%
		Ο δικαιούχος είναι νομικό πρόσωπο και το μετοχικό/εταιρικό του κεφάλαιο το κατέχουν σε ποσοστό μεγαλύτερο ή ίσο 50% νέοι ≤ 35 ετών	50	
5	Τίτλοι Σπουδών σχετικοί με τη φύση της πρότασης.	Τίτλος σπουδών ΑΕΙ / ΤΕΙ	100	5%
		Πτυχίο ΙΕΚ ή ΕΠΑΣ σχετικό με τη φύση της πρότασης ή επαγγελματική κατάρτιση τουλάχιστον 200 ωρών σχετική με το αντικείμενο της πρότασης	50	
		Καμία εκ των παραπάνω εκπαίδευση	0	
6	Επαγγελματική εμπειρία (Προηγούμενη αποδεδειγμένη απασχόληση σε αντικείμενο σχετικό με τη φύση της πρότασης)	(κάθε έτος επαγγελματικής εμπειρίας βαθμολογείται με 20 μονάδες - μέγιστο τα 5 έτη)		5%
	Σύσταση Φορέα	Εχει συσταθεί ο φορέας	100	

		υλοποίησης της επένδυσης (εταιρεία, νομικό πρόσωπο κλπ) ή δεν απαιτείται σύσταση φορέα Δεν έχει συσταθεί ο φορέας που απαιτείται	0	
8	Ετοιμότητα έναρξης υλοποίησης της πρότασης	Εξασφάλιση του συνόλου των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών	100	10%
		Εξασφάλιση μέρους των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών	60	
		Υποβολή αιτήσεων στις αρμόδιες αρχές για απαραίτητες γνωμοδοτήσεις/εγκρίσεις / άδειες.	30	
9	Ρεαλιστικότητα χρονοδιαγράμματος υλοποίησης επένδυσης	Χρονοδιάγραμμα σύμφωνο με το είδος και το μέγεθος του έργου	50	2%
		Ορθολογικός προσδιορισμός των επιμέρους φάσεων υλοποίησης του έργου	50	
10	Ρεαλιστικότητα και αξιοπιστία του κόστους	100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 5	100	10%
		5 < 100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 10	60	
		10 < 100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 30	30	
		100*(αιτούμενο -εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο > 30	0	
11	Καινοτόμος χαρακτήρας της πρότασης/ Χρήση καινοτομίας και νέων τεχνολογιών (μονάδες μεταποίησης και βιοτεχνικές μονάδες)	Το προϊόν χαρακτηρίζεται ως καινοτόμο	100	5%
		Η παραγωγική διαδικασία στο σύνολό της χαρακτηρίζεται ως νέα ή προηγμένη, ή αφορά σε χρήση συστημάτων αυτοματισμού-ελέγχου-καταγραφής δεδομένων στην παραγωγική διαδικασία	75	
		Η συσκευασία και η παρουσίαση των προϊόντων είναι νέα ή προηγμένη ή γίνεται εισαγωγή μιας σημαντικά βελτιωμένης διαδικασίας παραγωγής για τη συγκεκριμένη επιχείρηση, το αποτέλεσμα της οποίας είναι σημαντικό σε σχέση με τον όγκο παραγωγής της, την ποιότητα των προϊόντων ή το κόστος παραγωγής της	50	
12	Ποσοστό δαπανών σχετικών με τη χρήση	Ποσοστό μεγαλύτερο ή ίσο με 20%	100	3%

	ή παραγωγή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ), (φωτοβολταϊκά, βιοντίζελ, βιοαέριο κ.λ.π.) για την κάλυψη των αναγκών των μονάδων.	10% ≤ Ποσοστό < 20%	60	
		5% ≤ Ποσοστό < 10%	30	
13	Εγκατάσταση συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης (π.χ. ISO 14.000, EMAS)	Ναι	100	3%
		Όχι	0	
14	Ποσοστό δαπανών σχετικών με τη χρήση – εγκατάσταση – εφαρμογή συστήματος εξοικονόμησης ύδατος	Ποσοστό μεγαλύτερο ή ίσο με 20%	100	3%
		10% ≤ Ποσοστό < 20%	60	
		5% ≤ Ποσοστό < 10%	30	
15	Συσχέτιση της πρότασης με Έξυπνη Εξειδίκευση (RIS)	Ναι	100	2%
		Όχι	0	
16	Δυνατότητα διάθεσης ιδίων κεφαλαίων για την έναρξη υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου	Ποσοστό Ιδίων Κεφαλαίων επί της ιδιωτικής συμμετοχής *100%		10%
ΕΛΑΧΙΣΤΗ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ ΠΟΥ ΟΦΕΙΛΕΙ ΝΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΙ Ο ΕΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ (% της μέγιστης βαθμολογίας) ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ = ΒΑΡΥΤΗΤΑ Χ ΜΟΡΙΟΔΟΤΗΣΗ				40
Συνέργεια / συμπληρωματικότητα με άλλες δράσεις του τοπικού προγράμματος				
Η Υποδράση έχει συμπληρωματικότητα με τις Υποδράσεις 19.2.2.4, 19.2.2.6 & 19.2.3.1 και τις Υποδράσεις 1.α & 1.β, Μέτρο 4.2 (ΕΠΑΛΘ).				
Συνέργεια / συμπληρωματικότητα με λοιπές αναπτυξιακές δράσεις στην ευρύτερη περιοχή				
Διαπιστώνεται συμπληρωματικότητα σε σχέση με το περιφερειακό και το εθνικό σκέλος του ΕΣΠΑ (Α.Π. 2 & 5 του ΠΕΠ Κρήτης, Α.Π. 3 του ΕΠΑνΕΚ, Α.Π. 12 & 14 του ΕΠ Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη) και τα Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας (Ελλάδα-Κύπρος, Balkan-Med, Med, InterregEurope, MEDENICBC, ADRIION).				

Τίτλος Δράσης	Οριζόντια ενίσχυση στην ανάπτυξη/βελτίωση της επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας της περιοχής εφαρμογής
Κωδικός Δράσης	19.2.3
Τίτλος υπο-δράσης	Οριζόντια εφαρμογή ενίσχυσης επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής
Κωδικός υπο-δράσης	19.2.3.3
Νομική βάση	Άρθρο 19, παρ. 1β, Καν. (ΕΕ) αριθ. 1305/2013, άρθρο 14 Καν. (ΕΕ) αριθ.651/2014
Αναλυτική Περιγραφή Δράσης/υπο-δράσης	
<p>Χαρακτηριστικό της τουριστικής δραστηριότητας στην περιοχή εφαρμογής, είναι η κυριαρχία της 'mainstream' τουριστικής προσφοράς (μαζικός τουρισμός) κυρίως στο βόρειο τμήμα της. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τον υψηλό βαθμό εξάρτησης από μεγάλους tour-operators, την έντονη εποχικότητα της τουριστικής ζήτησης και σε κάποιες περιπτώσεις την υπέρβαση της φέρουσας ικανότητας των τουριστικών περιοχών κυρίως στο βόρειο τμήμα της. Επίσης, περιορίζεται η δυνατότητα διάχυσης της τουριστικής κίνησης σε περιοχές της ενδοχώρας με αποτέλεσμα να διατηρούνται οι ενδοπεριφερειακές ανισότητες με ότι αυτό συνεπάγεται για την τοπική κοινωνία και οικονομία.</p> <p>Από την άλλη πλευρά η περιοχή εφαρμογής κρίνεται ιδανική για την ανάπτυξη εναλλακτικών και ειδικών μορφών τουρισμού, γεγονός που προκύπτει από την αυξανόμενη ζήτηση και τη συνεχή αύξηση τουριστών ειδικού ενδιαφέροντος. Ο εν λόγω κλάδος μπορεί να αποτελέσει το βασικό πυλώνα, στον οποίο μπορεί να βασιστεί η επιμήκυνση της τουριστικής σεζόν, η διάχυση του τουριστικού ρεύματος προς την ενδοχώρα και η ισόρροπη ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας, με μακροπρόθεσμα οφέλη για την κοινωνική συνοχή στον αγροτικό και παράκτιο χώρο.</p> <p>Ως ειδικοί στόχοι τοπικής στρατηγικής ορίζονται τα παρακάτω:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της τοπικής επιχειρηματικότητας για την ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας. • Διαφοροποίηση της οικονομικής βάσης και προώθηση της πολύ-λειτουργικότητας στο πλαίσιο της διασύνδεσης αγρο-διατροφής – πολιτισμού/περιβάλλοντος – τουρισμού. • Αναβάθμιση της ποιότητας ζωής στην ύπαιθρο με ζητούμενο τη διατήρηση και προσέλκυση πληθυσμού. • Διατήρηση και ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων της υπαίθρου. <p>Συνεπώς, η ανάπτυξη εναλλακτικών και ειδικών μορφών τουρισμού, στη λογική της παροχής ολοκληρωμένων υπηρεσιών διαμονής-αναψυχής, που θα συνδέσουν το προσφερόμενο τουριστικό προϊόν με τους τομείς της αγροδιατροφής, του περιβάλλοντος και του πολιτισμού είναι επιτακτική και απολύτως χρήσιμη και εφαρμόσιμη. Στη βάση αυτή η Υποδράση θα συνδράμει στη στήριξη επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού της υπαίθρου, και συγκεκριμένα για την ίδρυση, επέκταση ή εκσυγχρονισμό:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Μικρής δυναμικότητας υποδομών διανυκτέρευσης (π.χ. ξενοδοχειακά καταλύματα εντός παραδοσιακών ή διατηρητέων κτισμάτων, ξενοδοχεία κλασσικού τύπου, ενοικιαζόμενα επιπλωμένα δωμάτια-διαμερίσματα, αυτοεξυπηρετούμενα καταλύματα-τουριστικές επιπλωμένες κατοικίες, οργανωμένες τουριστικές κατασκηνώσεις (camping), Προτεραιότητα θα δοθεί σε επενδυτικά σχέδια που χωροθετούνται::<ul style="list-style-type: none"> • Στις θεσμοθετημένες περιοχές Natura 2000. • Σε οικισμούς με υψόμετρο άνω των 400μ. 2. Χώρων εστίασης και αναψυχής μικρής δυναμικότητας (με έμφαση στην ανάδειξη της τοπικής	

αρχιτεκτονικής, της τοπικής αισθητικής και της τοπικής γαστρονομίας και γενικά της τοπικής ταυτότητας),

Προτεραιότητα θα δοθεί::

- Στις θεσμοθετημένες περιοχές Natura 2000.
- Σε οικισμούς με υψόμετρο άνω των 400μ.

3. **Επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του τουρισμού της υπαίθρου** (π.χ. γραφεία ειδικού/εναλλακτικού τουρισμού, γραφεία ενοικίασης ειδών αναψυχής, γραφεία τουριστικής προβολής και ενημέρωσης επισκεπτών, γραφεία οργάνωσης εκδρομών στη φύση και υπαίθρων δραστηριοτήτων, επισκέψιμοι χώροι γευσιγνωσίας/γαστρονομίας κ.α.).

Προτεραιότητα θα δοθεί σε επενδυτικά σχέδια που αποσκοπούν :

- στην εξασφάλιση επισκεψιμότητας και εκτός της τουριστικής περιόδου, με τη δημιουργία ελκυστικών και πρωτότυπων τουριστικών προϊόντων (π.χ. διαδρομές για παιδιά με στόχο την περιβαλλοντική τους ευαισθητοποίηση)
- στην προβολή και προώθηση τουριστικών δραστηριοτήτων υπαίθρου μέσα από την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού,
- στη δημιουργία επιχειρήσεων με καινοτόμα παροχή υπηρεσιών που θα απευθύνονται σε ειδικές ομάδες πληθυσμού, όπως τυφλοί, άτομα με κινητικά προβλήματα, ηλικιωμένοι κλπ

Επειδή χρησιμοποιείται το αρ. 14 του Καν. Ε.Ε. 651/2014:

- η ενισχυόμενη πράξη θα πρέπει να αφορά «αρχική επένδυση» σύμφωνα με τον σχετικό ορισμό στον Πίνακα επεξήγησης όρων και συντμήσεων της πρόσκλησης

- δεν είναι επιλέξιμες οι ενισχύσεις για παραγωγή ενέργειας και επομένως ο εξοπλισμός παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Για την υλοποίηση της υποδράσης θα τηρηθούν οι όροι και οι περιορισμοί του θεσμικού πλαισίου που διέπουν την εφαρμογή της, ενώ αντίστοιχα θα διαμορφωθούν και οι επιλέξιμες δαπάνες (Καν. (ΕΕ) 1305/2013). Στην περίπτωση των υποδομών διανυκτέρευσης θα πρέπει να εφαρμόζεται η Κ.Υ.Α. 2986 (ΦΕΚ 3885/τ.Β'2.12.2016) και ειδικά για τις οργανωμένες τουριστικές κατασκηνώσεις η Υ.Α. 14129 (ΦΕΚ 1476/τ.Β'/14.7.2015).

Οι επιλέξιμοι ΚΑΔ της Υποδράσης αναγράφονται στο Παράρτημα II_8α ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΙ ΚΑΔ ΑΝΑ ΥΠΟΔΡΑΣΗ.

Ένταση Ενίσχυσης	Η παρεχόμενη στήριξη διέπεται από τον Κανονισμό (ΕΕ) 651/2014 (Περιφερειακός Χάρτης Ενισχύσεων) , με ένταση ενίσχυσης 45% των επιλέξιμων δαπανών .		
Θεματική Κατεύθυνση που εξυπηρετείται			
Βελτίωση της ελκυστικότητας της περιοχής παρέμβασης και ενίσχυση του τουριστικού προϊόντος			
Χρηματοδοτικά Στοιχεία			
	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο υπο-μέτρου	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος
Συνολικός Προϋπολογισμός	1.100.000	15,49%	10,41%
Δημόσια Δαπάνη	495.000	11,65%	6,92%

Ιδιωτική Συμμετοχή	605.000	21,23%	17,72%	
Περιοχή Εφαρμογής				
Περιοχή εφαρμογής τοπικού προγράμματος CLLD/LEADER/ΕΓΤΑΑ Π.Ε. Χανίων, τμήμα Π.Ε. Ρεθύμνης				
Δικαιούχοι				
Φυσικά και Νομικά πρόσωπα Ιδιωτικού δικαίου που δύναται να υλοποιήσουν επενδύσεις σε πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις κατά την έννοια της σύστασης 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής.				
Κριτήρια Επιλογής				
A/A	ΚΡΙΤΗΡΙΟ	ΑΝΑΛΥΣΗ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ	ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)
1	Σαφήνεια και πληρότητα της πρότασης	Σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης και πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	100	10%
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης αλλά πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	50	
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης και ελλείψεις ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	0	
2	Σκοπιμότητα της πρότασης (Ειδικοί ή στρατηγικοί στόχοι του τοπικού προγράμματος που εξυπηρετούνται με την υλοποίηση της πρότασης)	Συσχέτιση με το σύνολο των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	100	10%
		Συσχέτιση με το 70% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	70	
		Συσχέτιση με το 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	30	
		Συσχέτιση με ποσοστό μικρότερο του 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	0	
3	Προτεραιότητες υπο-δράσης	Το έργο εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης	100	15%
		το έργο δεν εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης	0	

4	Πρώθηση νεανικής επιχειρηματικότητας	Ο δικαιούχος της επένδυσης είναι νέος ≤ 35 ετών (φυσικό πρόσωπο) ή εταιρεία οι μέτοχοι της οποίας είναι στο σύνολο τους νέοι ≤ 35 ετών	100	5%
		Ο δικαιούχος είναι νομικό πρόσωπο και το μετοχικό/εταιρικό του κεφάλαιο το κατέχουν σε ποσοστό μεγαλύτερο ή ίσο 50% νέοι ≤ 35 ετών	50	
5	Τίτλοι Σπουδών σχετικοί με τη φύση της πρότασης.	Τίτλος σπουδών ΑΕΙ / ΤΕΙ	100	5%
		Πτυχίο ΙΕΚ ή ΕΠΑΣ σχετικό με τη φύση της πρότασης ή επαγγελματική κατάρτιση τουλάχιστον 200 ωρών σχετική με το αντικείμενο της πρότασης	50	
		Καμία εκ των παραπάνω εκπαίδευση	0	
6	Επαγγελματική εμπειρία (Προηγούμενη αποδεδειγμένη απασχόληση σε αντικείμενο σχετικό με τη φύση της πρότασης)	(κάθε έτος επαγγελματικής εμπειρίας βαθμολογείται με 20 μονάδες - μέγιστο τα 5 έτη)		5%
7	Σύσταση Φορέα	Έχει συσταθεί ο φορέας υλοποίησης της επένδυσης (εταιρεία, νομικό πρόσωπο κλπ) ή δεν απαιτείται σύσταση φορέα	100	4%
		Δεν έχει συσταθεί ο φορέας που απαιτείται	0	
8	Ετοιμότητα έναρξης υλοποίησης της πρότασης	Εξασφάλιση του συνόλου των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών	100	10%
		Εξασφάλιση μέρους των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών	60	
		Υποβολή αιτήσεων στις αρμόδιες αρχές για απαραίτητες γνωμοδοτήσεις/εγκρίσεις / άδειες.	30	
9	Ρεαλιστικότητα χρονοδιαγράμματος υλοποίησης επένδυσης	Χρονοδιάγραμμα σύμφωνο με το είδος και το μέγεθος του έργου	50	2%

		Ορθολογικός προσδιορισμός των επιμέρους φάσεων υλοποίησης του έργου	50	
10	Ρεαλιστικότητα και αξιοπιστία του κόστους	$100 * (\text{αιτούμενο-εγκεκριμένο}) / \text{εγκεκριμένο} \leq 5$	100	10%
		$5 < 100 * (\text{αιτούμενο-εγκεκριμένο}) / \text{εγκεκριμένο} \leq 10$	60	
		$10 < 100 * (\text{αιτούμενο-εγκεκριμένο}) / \text{εγκεκριμένο} \leq 30$	30	
		$100 * (\text{αιτούμενο} - \text{εγκεκριμένο}) / \text{εγκεκριμένο} > 30$	0	
11	Καινοτόμος χαρακτήρας της πρότασης/ Χρήση καινοτομίας και νέων τεχνολογιών (μονάδες μεταποίησης και βιοτεχνικές μονάδες)	Το προϊόν χαρακτηρίζεται ως καινοτόμο	100	4%
		Η παραγωγική διαδικασία στο σύνολό της χαρακτηρίζεται ως νέα ή προηγμένη, ή αφορά σε χρήση συστημάτων αυτοματισμού-ελέγχου-καταγραφής δεδομένων στην παραγωγική διαδικασία	75	
		Η συσκευασία και η παρουσίαση των προϊόντων είναι νέα ή προηγμένη ή γίνεται εισαγωγή μιας σημαντικά βελτιωμένης διαδικασίας παραγωγής για τη συγκεκριμένη επιχείρηση, το αποτέλεσμα της οποίας είναι σημαντικό σε σχέση με τον όγκο παραγωγής της, την ποιότητα των προϊόντων ή το κόστος παραγωγής της	50	
12	Προστασία περιβάλλοντος	Ποσοστό δαπανών σχετικών με την προστασία του περιβάλλοντος μεγαλύτερο ή ίσο του 5%	100	4%
		Ποσοστό δαπανών σχετικών με την προστασία του περιβάλλοντος μικρότερο του 5%	0	
13	Δυνατότητα διάθεσης ιδίων κεφαλαίων για την	Ποσοστό Ιδίων Κεφαλαίων επί της ιδιωτικής		10%

	έναρξη υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου	συμμετοχής *100%		
14	Παροχή συμπληρωματικών υπηρεσιών / προϊόντων	Δυνατότητα παροχής συμπληρωματικών υπηρεσιών και δραστηριοτήτων σε σχέση με την κύρια δραστηριότητα (π.χ. κατάλυμα και παροχή δραστηριοτήτων εναλλακτικού τουρισμού)	100	6%
ΕΛΑΧΙΣΤΗ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ ΠΟΥ ΟΦΕΙΛΕΙ ΝΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΙ Ο ΕΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ (% της μέγιστης βαθμολογίας)				60
ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ = ΒΑΡΥΤΗΤΑ Χ ΜΟΡΙΟΔΟΤΗΣΗ				
Συνέργεια / συμπληρωματικότητα με άλλες δράσεις του τοπικού προγράμματος				
Η Υποδράση έχει συμπληρωματικότητα με τις Υποδράσεις 19.2.2.4, 19.2.2.6, 19.2.3.1, 19.2.3.2, 19.2.4.3, 19.2.4.4 & 19.2.4.5 και τις Υποδράσεις 1.α & 1.β, Μέτρο 4.2 (ΕΠΑΛΘ).				
Συνέργεια / συμπληρωματικότητα με λοιπές αναπτυξιακές δράσεις στην ευρύτερη περιοχή				
Διαπιστώνεται συμπληρωματικότητα σε σχέση με το περιφερειακό και το εθνικό σκέλος του ΕΣΠΑ (Α.Π. 2 & 5 του ΠΕΠ Κρήτης, Α.Π. 3 του ΕΠΑΝΕΚ, Α.Π. 12 & 14 του ΕΠ Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη) και τα Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας (Ελλάδα-Κύπρος, Balkan-Med, Med, InterregEurope, MEDENICBC, ADRION).				

Τίτλος Δράσης	Οριζόντια ενίσχυση στην ανάπτυξη / βελτίωση της επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας της περιοχής εφαρμογής
Κωδικός Δράσης	19.2.3
Τίτλος υπο-δράσης	Οριζόντια εφαρμογή ενίσχυσης επενδύσεων στους τομείς της βιοτεχνίας, χειροτεχνίας, παραγωγής ειδών μετά την 1η μεταποίηση, και του εμπορίου με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής.
Κωδικός υπο-δράσης	19.2.3.4
Νομική βάση	Άρθρο 19, παρ. 1β, Καν. (ΕΕ) αριθ. 1305/2013, άρθρο 14 Καν. (ΕΕ) αριθ.651/2014
Αναλυτική Περιγραφή Δράσης/υπο-δράσης	
<p>Η περιοχή εφαρμογής χαρακτηρίζεται από παραγωγή προϊόντων υψηλής και αναγνωρίσιμης ποιότητας και διατροφικής αξίας, με ιδιαίτερη φήμη και αναγνωρισμένα πολλά απ' αυτά ως Π.Ο.Π./Π.Γ.Ε. Το ισχυρό αυτό αγροδιατροφικό κεφάλαιο, είναι άμεσα συνδεδεμένο με την πλούσια τοπική πολιτιστική παράδοση, αλλά και το περιβάλλον. Επίσης, πολλές από τις χειρωνακτικές τέχνες που έχουν εγκαταλειφθεί στην υπόλοιπη Ελλάδα, στην Κρήτη παραμένουν ζωντανές παρά τον σαφή περιορισμό τους. Η πλειοψηφία των παραδοσιακών επαγγελμάτων στη Δυτική Κρήτη συνδέεται άμεσα, όπως και σε όλο το νησί, με τον γεωργικό τομέα. Παρόλα αυτά, στο πρόσφατο παρελθόν άνηθαν αρκετές τέχνες και επαγγέλματα όπως αγγειοπλάστες, ξυλουργοί, οργανοποιοί, τσαγκάρηδες, ξυλογλύπτες, μαρμαροτεχνίτες, μαχαιροποιοί, η τέχνη της καλαθοπλεκτικής, της κανιστροπλεκτικής και η υφαντική. Ιδιαίτερα η τελευταία γνώρισε μεγάλη άνθηση σε όλη την Κρήτη, με τα Σφακιά να αποτελούν σημαντικό κέντρο.</p> <p>Στόχος της Δράσης είναι η ισόρροπη ανάπτυξη της περιοχής μέσα από την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της απασχόλησης, με όρους «ποιότητας» και αξιοποίησης του τοπικού παραγωγικού και κοινωνικού κεφαλαίου στο δευτερογενή και τριτογενή τομέα της τοπικής οικονομίας, με απώτερο σκοπό τη συγκράτηση του αγροτικού πληθυσμού στην ύπαιθρο και την αξιοπρεπή διαβίωση του.</p> <p>Ως ειδικοί στόχοι τοπικής στρατηγικής ορίζονται τα παρακάτω:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της τοπικής επιχειρηματικότητας για την ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας. • Διαφοροποίηση της οικονομικής βάσης και προώθηση της πολύ-λειτουργικότητας στο πλαίσιο της διασύνδεσης αγρο-διατροφής – πολιτισμού/περιβάλλοντος – τουρισμού. • Αναβάθμιση της ποιότητας ζωής στην ύπαιθρο με ζητούμενο τη διατήρηση και προσέλκυση πληθυσμού. • Διατήρηση και ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων της υπαίθρου. <p>Προς αυτή την κατεύθυνση σε επίπεδο Υποδράσης θα στηριχθούν επενδύσεις σε μη γεωργικές δραστηριότητες και συγκεκριμένα για την ίδρυση, επέκταση, εκσυγχρονισμό:</p> <ul style="list-style-type: none"> • μονάδων παραγωγής ειδών διατροφής μετά την πρώτη μεταποίηση, • βιοτεχνικών και χειροτεχνικών μονάδων, • μονάδων παραγωγής ειδών παραδοσιακής τέχνης (π.χ. παραγωγής προϊόντων ένδυσης, κλωστοϋφαντουργίας, επεξεργασίας μετάλλου, πέτρας, μαρμάρου, ξύλου, δέρματος, κατασκευής ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής, εργαστήρια κεραμικής, αγγιογραφίας, ψηφιδωτού, παραδοσιακών στολών, μαχαιροποιίας, μουσικών οργάνων, αργυροχρυσοχοΐας κ.α.), • επιχειρήσεων λιανικού εμπορίου που εξυπηρετούν τις καθημερινές ανάγκες κατοίκων και επισκεπτών της υπαίθρου (π.χ. παντοπωλεία, τρόφιμα-ποτά, είδη ένδυσης, βιβλιοπωλεία, αναμνηστικά είδη κ.α.). <p>Μονάδες οικοτεχνίας στον τομέα των τροφίμων <u>δεν χρηματοδοτούνται</u> στο πλαίσιο της συγκεκριμένης</p>	

υποδράσης.

Προτεραιότητα θα δοθεί

- στη δημιουργία επισκέψιμων χώρων σε υφιστάμενες και νέες μονάδες ώστε να μπορούν να ενταχθούν σε τουριστικές διαδρομές.

Για την υλοποίηση της υποδράσης θα τηρηθούν οι όροι και οι περιορισμοί του θεσμικού πλαισίου που διέπουν την εφαρμογή της, ενώ αντίστοιχα θα διαμορφωθούν και οι επιλέξιμες δαπάνες (Καν. (ΕΕ) 1305/2013).

Επειδή χρησιμοποιείται το αρ. 14 του Καν. Ε.Ε. 651/2014:

- η ενισχυόμενη πράξη θα πρέπει να αφορά «αρχική επένδυση» σύμφωνα με τον σχετικό ορισμό στον Πίνακα επεξήγησης όρων και συντμήσεων της πρόσκλησης
- δεν είναι επιλέξιμες οι ενισχύσεις για παραγωγή ενέργειας και επομένως ο εξοπλισμός παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Οι επιλέξιμοι ΚΑΔ της Υποδράσης αναγράφονται στο Παράρτημα II_8α ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΙ ΚΑΔ ΑΝΑ ΥΠΟΔΡΑΣΗ.

Ένταση Ενίσχυσης	Η παρεχόμενη στήριξη διέπεται από τον Κανονισμό (ΕΕ) 651/2014 (Περιφερειακός Χάρτης Ενισχύσεων) , με ένταση ενίσχυσης 45% των επιλέξιμων δαπανών .		
Θεματική Κατεύθυνση που εξυπηρετείται			
Διαφοροποίηση και ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας.			
Χρηματοδοτικά Στοιχεία			
	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο υπο-μέτρου	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος
Συνολικός Προϋπολογισμός	800.000	11,27%	7,57%
Δημόσια Δαπάνη	360.000	8,47%	5,03%
Ιδιωτική Συμμετοχή	440.000	15,44%	12,88%
Περιοχή Εφαρμογής			
Περιοχή εφαρμογής τοπικού προγράμματος CLLD/LEADER/ΕΓΤΑΑ Π.Ε. Χανίων, τμήμα Π.Ε. Ρεθύμνης.			
Δικαιούχοι			
<ul style="list-style-type: none"> Φυσικά και Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου που δύνανται να υλοποιήσουν επενδύσεις σε πολύ μικρές & μικρές επιχειρήσεις κατά την έννοια της σύστασης 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής Επιχειρήσεις του Ν. 4019/2011 «Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα και άλλες διατάξεις».			
Ειδικά για τις νέες επιχειρήσεις εφαρμόζεται η Υ.Α. οικ. 32790/392/Φ.15 «Απλούστευση πλαισίου άσκησης μεταποιητικών και συναφών δραστηριοτήτων τροφίμων και ποτών και προτυποποίηση των διοικητικών			

διαδικασιών γνωστοποίησης λειτουργίας» (ΦΕΚ 1061/τ. Β΄/28.3.2017).

Σε κάθε περίπτωση οι δικαιούχοι θα πρέπει να είναι μικρές ή πολύ μικρές επιχειρήσεις.

Κριτήρια Επιλογής				
A/A	ΚΡΙΤΗΡΙΟ	ΑΝΑΛΥΣΗ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ	ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)
1	Σαφήνεια και πληρότητα της πρότασης	Σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης και πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	100	10%
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης αλλά πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	50	
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης και ελλείψεις ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	0	
2	Σκοπιμότητα της πρότασης (Ειδικοί ή στρατηγικοί στόχοι του τοπικού προγράμματος που εξυπηρετούνται με την υλοποίηση της πρότασης)	Συσχέτιση με το σύνολο των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	100	10%
		Συσχέτιση με το 70% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	70	
		Συσχέτιση με το 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	30	
		Συσχέτιση με ποσοστό μικρότερο του 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	0	
3	Προτεραιότητες υπο-δράσης	Το έργο εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης	100	12%
		Το έργο δεν εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης	0	
4	Προώθηση νεανικής επιχειρηματικότητας	Ο δικαιούχος της επένδυσης είναι νέος ≤ 35 ετών (φυσικό πρόσωπο) ή	100	5%

		εταιρεία οι μέτοχοι της οποίας είναι στο σύνολο τους νέοι ≤ 35 ετών		
		Ο δικαιούχος είναι νομικό πρόσωπο και το μετοχικό/εταιρικό του κεφάλαιο το κατέχουν σε ποσοστό μεγαλύτερο ή ίσο 50% νέοι ≤ 35 ετών	50	
5	Τίτλοι Σπουδών σχετικοί με τη φύση της πρότασης.	Τίτλος σπουδών ΑΕΙ / ΤΕΙ	100	5%
		Πτυχίο ΙΕΚ ή ΕΠΑΣ σχετικό με τη φύση της πρότασης ή επαγγελματική κατάρτιση τουλάχιστον 200 ωρών σχετική με το αντικείμενο της πρότασης	50	
		Καμία εκ των παραπάνω εκπαίδευση	0	
6	Επαγγελματική εμπειρία (Προηγούμενη αποδεδειγμένη απασχόληση σε αντικείμενο σχετικό με τη φύση της πρότασης)	(κάθε έτος επαγγελματικής εμπειρίας βαθμολογείται με 20 μονάδες - μέγιστο τα 5 έτη)		5%
7	Σύσταση Φορέα	Εχει συσταθεί ο φορέας υλοποίησης της επένδυσης (εταιρεία, νομικό πρόσωπο κλπ) ή δεν απαιτείται σύσταση φορέα	100	5%
		Δεν έχει συσταθεί ο φορέας που απαιτείται	0	
8	Ετοιμότητα έναρξης υλοποίησης της πρότασης	Εξασφάλιση του συνόλου των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών	100	10%
		Εξασφάλιση μέρους των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών	60	
		Υποβολή αιτήσεων στις αρμόδιες αρχές για απαραίτητες γνωμοδοτήσεις/εγκρίσεις / άδειες.	30	

9	Ρεαλιστικότητα χρονοδιαγράμματος υλοποίησης επένδυσης	Χρονοδιάγραμμα σύμφωνα με το είδος και το μέγεθος του έργου	50	2%
		Ορθολογικός προσδιορισμός των επιμέρους φάσεων υλοποίησης του έργου	50	
10	Ρεαλιστικότητα και αξιοπιστία του κόστους	$100 * (\text{αιτούμενο} - \text{εγκεκριμένο}) / \text{εγκεκριμένο} \leq 5$	100	10%
		$5 < 100 * (\text{αιτούμενο} - \text{εγκεκριμένο}) / \text{εγκεκριμένο} \leq 10$	60	
		$10 < 100 * (\text{αιτούμενο} - \text{εγκεκριμένο}) / \text{εγκεκριμένο} \leq 30$	30	
		$100 * (\text{αιτούμενο} - \text{εγκεκριμένο}) / \text{εγκεκριμένο} > 30$	0	
11	Καινοτόμος χαρακτήρας της πρότασης/ Χρήση καινοτομίας και νέων τεχνολογιών (μονάδες μεταποίησης και βιοτεχνικές μονάδες)	Το προϊόν χαρακτηρίζεται ως καινοτόμο	100	5%
		Η παραγωγική διαδικασία στο σύνολό της χαρακτηρίζεται ως νέα ή προηγμένη, ή αφορά σε χρήση συστημάτων αυτοματισμού-ελέγχου- καταγραφής δεδομένων στην παραγωγική διαδικασία	75	
		Η συσκευασία και η παρουσίαση των προϊόντων είναι νέα ή προηγμένη ή γίνεται εισαγωγή μιας σημαντικά βελτιωμένης διαδικασίας παραγωγής για τη συγκεκριμένη επιχείρηση, το αποτέλεσμα της οποίας είναι σημαντικό σε σχέση με τον όγκο παραγωγής της, την ποιότητα των προϊόντων ή το κόστος παραγωγής της	50	

12	Ποσοστό δαπανών σχετικών με τη χρήση ή παραγωγή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ), (φωτοβολταϊκά, βιοντίζελ, βιοαέριο κ.λ.π.) για την κάλυψη των αναγκών των μονάδων.	Ποσοστό μεγαλύτερο ή ίσο με 20%	100	0%
		10% ≤ Ποσοστό < 20%	60	
		5% ≤ Ποσοστό < 10%	30	
13	Εγκατάσταση συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης (π.χ. ISO 14.000, EMAS)	Ναι	100	4%
		Όχι	0	
14	Ποσοστό δαπανών σχετικών με τη χρήση – εγκατάσταση – εφαρμογή συστήματος εξοικονόμησης ύδατος	Ποσοστό μεγαλύτερο ή ίσο με 20%	100	5%
		10% ≤ Ποσοστό < 20%	60	
		5% ≤ Ποσοστό < 10%	30	
15	Συσχέτιση της πρότασης με Έξυπνη Εξειδίκευση (RIS)	Ναι	100	2%
		Όχι	0	
16	Δυνατότητα διάθεσης ιδίων κεφαλαίων για την έναρξη υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου	Ποσοστό Ιδίων Κεφαλαίων επί της ιδιωτικής συμμετοχής *100%		10%
ΕΛΑΧΙΣΤΗ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ ΠΟΥ ΟΦΕΙΛΕΙ ΝΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΙ Ο ΕΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ (% της μέγιστης βαθμολογίας)				40
ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ = ΒΑΡΥΤΗΤΑ Χ ΜΟΡΙΟΔΟΤΗΣΗ				
Συνέργεια / συμπληρωματικότητα με άλλες δράσεις του τοπικού προγράμματος				
Η Υποδράση έχει συμπληρωματικότητα με τις Υποδράσεις 19.2.2.4, 19.2.2.6, 19.2.3.1, 19.2.3.2 & 19.2.3.3 και τις Υποδράσεις 1.α & 1.β, Μέτρο 4.2 (ΕΠΑΛΘ).				
Συνέργεια / συμπληρωματικότητα με λοιπές αναπτυξιακές δράσεις στην ευρύτερη περιοχή				
Διαπιστώνεται συμπληρωματικότητα σε σχέση με το περιφερειακό και το εθνικό σκέλος του ΕΣΠΑ (Α.Π. 2 & 5 του ΠΕΠ Κρήτης, Α.Π. 3 του ΕΠΑνΕΚ, Α.Π. 12 & 14 του ΕΠ Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη) και τα Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας (Ελλάδα-Κύπρος, Balkan-Med, Med, InterregEurope, MEDENICBC, ADRIQON).				

Τίτλος Δράσης	Οριζόντια ενίσχυση στην ανάπτυξη/βελτίωση της επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας της περιοχής εφαρμογής
Κωδικός Δράσης	19.2.3
Τίτλος υπο-δράσης	Οριζόντια εφαρμογή ενίσχυσης επενδύσεων παροχής υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του αγροτικού πληθυσμού (παιδικοί σταθμοί, χώροι αθλητισμού, πολιτιστικά κέντρα κλπ) με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής.
Κωδικός υπο-δράσης	19.2.3.5
Νομική βάση	Άρθρο 19 του Καν (ΕΕ) 1305/2013
Αναλυτική Περιγραφή Δράσης/υπο-δράσης	
<p>Παρά το γεγονός ότι η περιοχή εφαρμογής στο σύνολό της παρουσιάζει θετική πληθυσμιακή μεταβολή, δεν συμβαίνει το ίδιο με τις ορεινές περιοχές της, όπου παρατηρείται έντονη αδυναμία συγκράτησης του πληθυσμού και κίνδυνος πληθυσμιακής ερήμωσης, φαινόμενο που ενισχύεται και από τη χαμηλή πληθυσμιακή πυκνότητα ιδιαίτερα στους πρόποδες των Λευκών Ορέων. Λόγω της απόκλισης από τα χαρακτηριστικά της αστικής ζωής, οι νέοι της ενδοχώρας και του νοτίου τμήματος της ΠΠ (με εξαίρεση το Δήμο Γαύδου), μετακινούνται προς τις πόλεις των Χανίων και του Ρεθύμνου (“αγροτική έξοδος”), με αποτέλεσμα ο νεανικός πληθυσμός να μειώνεται και ο πληθυσμός της τρίτης ηλικίας να αυξάνεται (ποσοστιαία). Αυτό συμβαίνει και λόγω των περιορισμένων και χαμηλού επιπέδου παρεχόμενων υπηρεσιών στους τομείς της υγείας, της εκπαίδευσης, της ψυχαγωγίας κλπ., καθώς και λόγω των περιορισμένων ευκαιριών απασχόλησης πέραν του πρωτογενή τομέα, γεγονός που δημιουργεί μεγάλη ανισότητα του πληθυσμού της ενδοχώρας, σε σύγκριση με αυτόν των αστικών κέντρων. Βάσει των παραπάνω, κρίνεται επιτακτική η προσπάθεια αναβάθμισης της ποιότητας ζωής του αγροτικού χώρου, τόσο με τη δημιουργία κοινωνικών δομών, όσο και προϋποθέσεων διατήρησης και δημιουργίας θέσεων εργασίας.</p> <p>Στόχος της δράσης είναι η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας στην περιοχή παρέμβασης με όρους «ποιότητας» και αξιοποίησης του τοπικού παραγωγικού και κοινωνικού κεφαλαίου στο δευτερογενή και τριτογενή τομέα της τοπικής οικονομίας. Σε επίπεδο Υποδράσης, επιδίωξη είναι η αναζωογόνηση της υπαίθρου και ειδικά των ορεινών και απομακρυσμένων περιοχών της ενδοχώρας και η συγκράτηση του αγροτικού πληθυσμού, μέσω της στήριξης επαγγελματιών που εξυπηρετούν βασικές κοινωνικές και άλλες ανάγκες που σχετίζονται με την «καθημερινότητα» των κατοίκων και εξασφαλίζουν μια αξιοπρεπή διαβίωση και ένα αστικό επίπεδο ζωής.</p> <p>Ως ειδικοί στόχοι τοπικής στρατηγικής ορίζονται τα παρακάτω:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της τοπικής επιχειρηματικότητας για την ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας. • Διαφοροποίηση της οικονομικής βάσης και προώθηση της πολύ-λειτουργικότητας στο πλαίσιο της διασύνδεσης αγρο-διατροφής – πολιτισμού/περιβάλλοντος – τουρισμού. • Αναβάθμιση της ποιότητας ζωής στην ύπαιθρο με ζητούμενο τη διατήρηση και προσέλκυση πληθυσμού. • Διατήρηση και ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων της υπαίθρου. <p>Προς αυτή την κατεύθυνση θα στηριχθούν επενδύσεις για την ίδρυση, επέκταση, εκσυγχρονισμό επιχειρήσεων στον τομέα της παροχής επιστημονικών, τεχνικών, κοινωνικών και ψυχαγωγικών υπηρεσιών που εξυπηρετούν την τοπική οικονομία και τις καθημερινές ανάγκες κατοίκων όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> • δικηγόροι, λογιστές (ΚΑΔ 69), • αρχιτέκτονες, μηχανικοί, τοπογράφοι και γεωπόνοι (ΚΑΔ 71), • γραφίστες, διαφημιστές και φωτογράφοι (ΚΑΔ 73.1, 74.2),	

- κτηνίατροι (ΚΑΔ 75),
- εκπαιδευτικοί (ΚΑΔ 85),
- ιατροί, νοσηλεύτες, ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί, παιδαγωγοί και φροντιστές, φαρμακοποιοί κ.α (47.73, 86, 97, 88),
- δραστηριότητες στον τομέα των τεχνών, του θεάματος, του πολιτισμού και του αθλητισμού (ΚΑΔ 90, 91 & 93).

Προτεραιότητα θα δοθεί στην ίδρυση επιχειρήσεων στον τομέα της Κοινωνικής Οικονομίας, βάσει του Ν.4019/2011.

Για την υλοποίηση της υποδράσης θα τηρηθούν οι όροι και οι περιορισμοί του θεσμικού πλαισίου που διέπουν την εφαρμογή της, ενώ αντίστοιχα θα διαμορφωθούν και οι επιλέξιμες δαπάνες (Καν. (ΕΕ) 1305/2013).

Επειδή χρησιμοποιείται το αρ. 14 του Καν. Ε.Ε. 651/2014:

- η ενισχυόμενη πράξη θα πρέπει να αφορά «αρχική επένδυση» σύμφωνα με τον σχετικό ορισμό στον Πίνακα επεξήγησης όρων και συντμήσεων της πρόσκλησης

- δεν είναι επιλέξιμες οι ενισχύσεις για παραγωγή ενέργειας και επομένως ο εξοπλισμός παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Οι επιλέξιμοι ΚΑΔ της Υποδράσης αναγράφονται στο Παράρτημα II_8α ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΙ ΚΑΔ ΑΝΑ ΥΠΟΔΡΑΣΗ.

Ένταση Ενίσχυσης	Η παρεχόμενη στήριξη διέπεται από τον Κανονισμό (ΕΕ) 651/2014 (Περιφερειακός Χάρτης Ενισχύσεων) , με ένταση ενίσχυσης 45% των επιλέξιμων δαπανών .		
Θεματική Κατεύθυνση που εξυπηρετείται			
Βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και ποιότητας ζωής του τοπικού πληθυσμού.			
Χρηματοδοτικά Στοιχεία			
	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο υπο-μέτρου	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος
Συνολικός Προϋπολογισμός	800.000	11,27%	7,57%
Δημόσια Δαπάνη	360.000	8,47%	5,03%
Ιδιωτική Συμμετοχή	440.000	15,44%	12,88%
Περιοχή Εφαρμογής			
Περιοχή εφαρμογής τοπικού προγράμματος CLLD/LEADER/ΕΓΤΑΑ Π.Ε. Χανίων, τμήμα Π.Ε. Ρεθύμνης.			
Δικαιούχοι			
<ul style="list-style-type: none"> Φυσικά και Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου που δύνανται να υλοποιήσουν επενδύσεις σε πολύ μικρές,			

και μικρές επιχειρήσεις κατά την έννοια της σύστασης 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής

- Επιχειρήσεις του Ν. 4019/2011 «Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα και άλλες διατάξεις».

Σε κάθε περίπτωση οι δικαιούχοι θα πρέπει να είναι μικρές ή πολύ μικρές επιχειρήσεις.

Κριτήρια Επιλογής				
A/A	ΚΡΙΤΗΡΙΟ	ΑΝΑΛΥΣΗ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ	ΒΑΡΥΤΗΤΑ
1	Σαφήνεια και πληρότητα της πρότασης	Σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης και πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	100	10%
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης αλλά πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	50	
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης και ελλείψεις ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	0	
2	Σκοπιμότητα της πρότασης (Ειδικοί ή στρατηγικοί στόχοι του τοπικού προγράμματος που εξυπηρετούνται με την υλοποίηση της πρότασης)	Συσχέτιση με το σύνολο των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	100	10%
		Συσχέτιση με το 70% των των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	70	
		Συσχέτιση με το 30% των των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	30	
		Συσχέτιση με ποσοστό μικρότερο του 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	0	
3	Προτεραιότητες υπο-δράσης	Το έργο εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης	100	10%
		το έργο δεν εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης	0	
4	Πρωώθηση νεανικής επιχειρηματικότητας	Ο δικαιούχος της επένδυσης είναι νέος ≤ 35 ετών (φυσικό πρόσωπο) ή εταιρεία οι μέτοχοι της οποίας είναι στο σύνολο τους νέοι ≤ 35 ετών	100	5%
		Ο δικαιούχος είναι νομικό πρόσωπο και το μετοχικό/εταιρικό του κεφάλαιο το κατέχουν σε ποσοστό μεγαλύτερο ή ίσο 50% νέοι ≤ 35 ετών	50	
5	Πρωώθηση γυναικείας επιχειρηματικότητας	Ο δικαιούχος της επένδυσης είναι γυναίκα (φυσικό πρόσωπο) ή εταιρεία οι μέτοχοι της οποίας είναι στο σύνολο τους είναι γυναίκες	100	5%
		Ο δικαιούχος είναι νομικό πρόσωπο και το μετοχικό/εταιρικό του κεφάλαιο το κατέχουν σε ποσοστό μεγαλύτερο ή ίσο 50% γυναίκες	50	

6	Πρώθηση επιχειρηματικότητας σε ΑμεΑ	Ναι	100	5%
		Όχι	0	
7	Τίτλοι Σπουδών σχετικοί με τη φύση της πρότασης.	Τίτλος σπουδών ΑΕΙ / ΤΕΙ	100	5%
		Πτυχίο ΙΕΚ ή ΕΠΑΣ σχετικό με τη φύση της πρότασης ή επαγγελματική κατάρτιση τουλάχιστον 200 ωρών σχετική με το αντικείμενο της πρότασης	50	
		Καμία εκ των παραπάνω εκπαίδευση	0	
8	Σύσταση Φορέα	Έχει συσταθεί ο φορέας υλοποίησης της επένδυσης (εταιρεία, νομικό πρόσωπο κλπ) ή δεν απαιτείται σύσταση φορέα	100	5%
		Δεν έχει συσταθεί ο φορέας που απαιτείται	0	
9	Επαγγελματική εμπειρία (Προηγούμενη αποδεδειγμένη απασχόληση σε αντικείμενο σχετικό με τη φύση της πρότασης)	(κάθε έτος επαγγελματικής εμπειρίας βαθμολογείται με 20 μονάδες - μέγιστο τα 5 έτη)	0-100	5%
10	Δυνατότητα διάθεσης ιδίων κεφαλαίων για την έναρξη υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου	Ποσοστό Ιδίων Κεφαλαίων επί της ιδιωτικής συμμετοχής *100%	0-100	5%
11	Προστασία περιβάλλοντος	Ποσοστό δαπανών σχετικών με την προστασία του περιβάλλοντος μεγαλύτερο ή ίσο του 5%	100	5%
		Ποσοστό δαπανών σχετικών με την προστασία του περιβάλλοντος μικρότερο του 5%	0	
12	Καινοτόμος χαρακτήρας της πρότασης/ Χρήση καινοτομίας και νέων τεχνολογιών (τουρισμός / υπηρεσίες)	Οργανωτική καινοτομία / καινοτομία στο προϊόν ή στην διαχείριση και λειτουργία	100	3%
;13	Ετοιμότητα έναρξης υλοποίησης της πρότασης	Εξασφάλιση του συνόλου των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών	100	5%
		Εξασφάλιση μέρους των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών	60	
		Υποβολή αιτήσεων στις αρμόδιες αρχές για απαραίτητες γνωμοδοτήσεις/εγκρίσεις / άδειες.	30	

		Ασαφής περιγραφή της πρότασης αλλά πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	50	
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης και ελλείψεις ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	0	
14	Ρεαλιστικότητα χρονοδιαγράμματος υλοποίησης επένδυσης	Χρονοδιάγραμμα σύμφωνο με το είδος και το μέγεθος του έργου	50	
		Ορθολογικός προσδιορισμός των επιμέρους φάσεων υλοποίησης του έργου	50	5%
15	Ρεαλιστικότητα και αξιοπιστία του κόστους	$100 * (\text{αιτούμενο} - \text{εγκεκριμένο}) / \text{εγκεκριμένο} \leq 5$	100	
		$5 < 100 * (\text{αιτούμενο} - \text{εγκεκριμένο}) / \text{εγκεκριμένο} \leq 10$	60	
		$10 < 100 * (\text{αιτούμενο} - \text{εγκεκριμένο}) / \text{εγκεκριμένο} \leq 30$	30	10%
		$100 * (\text{αιτούμενο} - \text{εγκεκριμένο}) / \text{εγκεκριμένο} > 30$	0	
16	Αναγκαιότητα της πράξης	Δεν υπάρχει παρόμοια υπηρεσία / υποδομή στην Τοπική / Δημοτική Ενότητα	100	
		Υπάρχει παρόμοια υπηρεσία / υποδομή στην Τοπική / Δημοτική Ενότητα	0	5%
17	Συσχέτιση της πρότασης με Έξυπνη Εξειδίκευση (RIS)	Ναι	100	
		Όχι	0	2%
ΕΛΑΧΙΣΤΗ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ ΠΟΥ ΟΦΕΙΛΕΙ ΝΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΙ Ο ΕΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ (% της μέγιστης βαθμολογίας)				40
ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ = ΒΑΡΥΤΗΤΑ Χ ΜΟΡΙΟΔΟΤΗΣΗ				
Συνέργεια / συμπληρωματικότητα με άλλες δράσεις του τοπικού προγράμματος				
Η Υποδράση έχει συμπληρωματικότητα με τις Υποδράσεις 19.2.4.2 & 19.2.4.4 και τις Υποδράσεις 1.β & 2.γ, Μέτρο 4.2 (ΕΠΑΛΘ).				
Συνέργεια / συμπληρωματικότητα με λοιπές αναπτυξιακές δράσεις στην ευρύτερη περιοχή				
Διαπιστώνεται συμπληρωματικότητα σε σχέση με το περιφερειακό και το εθνικό σκέλος του ΕΣΠΑ (Α.Π. 2 & 5 του ΠΕΠ Κρήτης, Α.Π. 3 του ΕΠΑνΕΚ, Α.Π. 12 & 14 του ΕΠ Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη) και τα Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας (Ελλάδα-Κύπρος, Balkan-Med, Med, InterregEurope, MEDENICBC, ADRION).				

Τίτλος Δράσης	Βασικές υπηρεσίες & ανάπλαση χωριών σε αγροτικές περιοχές
Κωδικός Δράσης	19.2.4
Τίτλος υπο-δράσης	Στήριξη για τη δημιουργία, βελτίωση ή επέκταση τοπικών βασικών υπηρεσιών για τον αγροτικό πληθυσμό, καθώς και των σχετικών υποδομών (πχ. παιδικοί σταθμοί, αγροτικά ιατρεία, κ.λπ.)
Κωδικός υπο-δράσης	19.2.4.2
Νομική βάση	Άρθρο 20 του Καν (ΕΕ) 1305/2013
Αναλυτική Περιγραφή Δράσης/υπο-δράσης	
<p>Η βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων των αγροτικών περιοχών γενικά, προϋποθέτει την κάλυψη του ελλείμματος που διαπιστώνεται στις περισσότερες περιπτώσεις σε υποδομές και υπηρεσίες που εξυπηρετούν βασικές ανάγκες διαβίωσης και ταυτόχρονα εξασφαλίζουν ένα αστικό επίπεδο ζωής, όπως είναι η εκπαίδευση, η υγεία και η πρόνοια.</p> <p>Ειδικά σε ότι αφορά την περιοχή παρέμβασης, η πληθυσμιακή αποδυνάμωση και η γήρανση που καταγράφεται, ειδικά στους ορεινούς και απομακρυσμένους οικισμούς της περιοχής παρέμβασης, σε συνδυασμό με την αυξανόμενη εξάρτηση από τα μεγάλα αστικά κέντρα ("αγροτική έξοδος"), αλλά και η διαρκής διεύρυνση του φάσματος των ανθρώπων σε συνθήκες φτωχοποίησης, καθιστούν απαραίτητη την περαιτέρω στήριξη σε υποδομές εκπαίδευσης, πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας και κοινωνικής πρόνοιας.</p> <p>Ζητούμενο λοιπόν στο πλαίσιο της δράσης είναι η δημιουργία βιώσιμων και πολυλειτουργικών αγροτικών περιοχών, συνεισφέροντας στην ποιότητα ζωής, την ελκυστικότητα και την ήπια ανάπτυξη τους, πάντα σε συμβατότητα με την τοπική πολιτιστική – φυσική ταυτότητα τους.</p> <p>Σε επίπεδο υποδράσης, όπως προέκυψε και από τη διαδικασία της διαβούλευσης, ζητούμενο είναι η διατήρηση του τοπικού πληθυσμού, και ειδικά των νέων, στην περιοχή παρέμβασης και ειδικά στις ορεινές και απομακρυσμένες περιοχές, μέσω επενδύσεων για τη βελτίωση των υφιστάμενων βασικών υποδομών και των παρεχόμενων υπηρεσιών που εξυπηρετούν βασικές ανάγκες διαβίωσης και μειώνουν το αίσθημα απομόνωσης στον αγροτικό πληθυσμό.</p> <p>Για το σκοπό αυτό, στο πλαίσιο της υποδράσης θα στηριχτούν επενδύσεις που συγκρατούν - προσελκύουν πληθυσμό στην ύπαιθρο και ταυτόχρονα δημιουργούν συνθήκες αστικού επιπέδου ζωής. :</p> <p>Ενισχύεται η ίδρυση, επέκταση, εκσυγχρονισμός σε :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Βρεφονηπιακούς και παιδικούς σταθμούς • Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης • Κέντρα Υγείας και Περιφερειακά Ιατρεία • Κινητές μονάδες υγείας • Δομές Παροχής Υπηρεσιών Ηλικιωμένων • Βιβλιοθήκες (συμπεριλαμβανομένων ψηφιακών και κινητών βιβλιοθηκών) • Πολυκέντρα Νεολαίας • Αθλητικά γήπεδα και εγκαταστάσεις • Παιδικές χαρές <p>Προτεραιότητα θα δοθεί:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σε περιοχές στις οποίες εμφανίζεται σημαντικό έλλειμμα σε αυτού του είδους τις υποδομές, στον	

<div>εκσυγχρονισμό υφιστάμενων εγκαταστάσεων και στην προσαρμογή των υποδομών τους στην προσβασιμότητα και χρήση τους από άτομα με κινητικές δυσκολίες.</div> <div><div><div></div><div></div><div></div></div><div>Σε υποδομές που αφορούν ευπαθείς ομάδες πληθυσμού.</div><div>Σε υποδομές που εξυπηρετούν ανάγκες ικανού αριθμού τοπικού πληθυσμού της ευρύτερης περιοχής.</div><div>Στη δημιουργία μικρών μόνιμων υποδομών άσκησης αθλητικών – ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων, σε υφιστάμενα κυρίως κτίρια ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής, για την μόνιμη δραστηριοποίηση των τοπικών κοινωνιών σε θέματα αθλητισμού – ψυχαγωγίας και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους.</div></div>				
Για την υλοποίηση της υποδράσης θα τηρηθούν οι όροι και οι περιορισμοί του θεσμικού πλαισίου που διέπουν την εφαρμογή της, ενώ αντίστοιχα θα διαμορφωθούν και οι επιλέξιμες δαπάνες (Καν. (ΕΕ) 1305/2013).				
Από την υλοποίηση της δράσης δεν θα δημιουργούνται έσοδα κατά τη διάρκεια και μετά την ολοκλήρωση της.				
Ένταση Ενίσχυσης	Η υπο – δράση δεν αποφέρει κέρδος, η στήριξη δεν καθιστά κρατική ενίσχυση οπότε μπορεί να ανέλθει στο 100% των επιλέξιμων δαπανών .			
Θεματική Κατεύθυνση που εξυπηρετείται				
Βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και ποιότητας ζωής του τοπικού πληθυσμού.				
Χρηματοδοτικά Στοιχεία				
	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο υπο-μέτρου	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος	
Συνολικός Προϋπολογισμός	400.000	5,63%	3,79%	
Δημόσια Δαπάνη	400.000	9,41%	5,59%	
Ιδιωτική Συμμετοχή	0	0%	0%	
Περιοχή Εφαρμογής				
Περιοχή εφαρμογής τοπικού προγράμματος CLLD/LEADER/ΕΓΤΑΑ Π.Ε. Χανίων, τμήμα Π.Ε. Ρεθύμνης.				
Δικαιούχοι				
<div><div><div></div><div></div><div></div></div><div>Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης και τα νομικά τους πρόσωπα</div><div>Ιδιωτικοί φορείς μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, στο καταστατικό των οποίων προβλέπεται η υλοποίηση σχετικών ενεργειών</div><div>7^η Υγειονομική Περιφέρεια Κρήτης</div><div>ΕΚΑΒ</div><div>Λοιποί φορείς καθ’ αρμοδιότητα</div></div>				
Κριτήρια Επιλογής				
A/A	ΚΡΙΤΗΡΙΟ	ΑΝΑΛΥΣΗ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ	ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)
1	Σαφήνεια και πληρότητα της	Σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης	100	10%

	πρότασης	και πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά		
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης αλλά πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	50	
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης και ελλείψεις ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	0	
2	Σκοπιμότητα της πρότασης (Ειδικοί ή στρατηγικοί στόχοι του τοπικού προγράμματος που εξυπηρετούνται με την υλοποίηση της πρότασης)	Συσχέτιση με το σύνολο των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	100	15%
		Συσχέτιση με το 70% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	70	
		Συσχέτιση με το 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	30	
		Συσχέτιση με ποσοστό μικρότερο του 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	0	
3	Προτεραιότητες υπο-δράσης	Το έργο εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης	100	20%
		το έργο δεν εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης	0	
4	Ρεαλιστικότητα - αξιοπιστία κόστους	$100 * (\text{αιτούμενο} - \text{εγκεκριμένο}) / \text{εγκεκριμένο} \leq 5$	100	5%
		$5 < 100 * (\text{αιτούμενο} - \text{εγκεκριμένο}) / \text{εγκεκριμένο} \leq 10$	60	
		$10 < 100 * (\text{αιτούμενο} - \text{εγκεκριμένο}) / \text{εγκεκριμένο} \leq 30$	30	
		$100 * (\text{αιτούμενο} - \text{εγκεκριμένο}) / \text{εγκεκριμένο} > 30$	0	
5	Ρεαλιστικότητα χρονοδιαγράμματος υλοποίησης επένδυσης	Χρονοδιάγραμμα σύμφωνο με το είδος και το μέγεθος του έργου	50	5%
		Ορθολογικός προσδιορισμός των επιμέρους φάσεων	50	

		υλοποίησης του έργου		
6	Ετοιμότητα έναρξης υλοποίησης της πρότασης	Εξασφάλιση του συνόλου των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών	100	20%
		Εξασφάλιση μέρους των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών	60	
		Υποβολή αιτήσεων στις αρμόδιες αρχές για απαραίτητες γνωμοδοτήσεις/εγκρίσεις / άδειες.	30	
7	Προστασία περιβάλλοντος	Ποσοστό δαπανών σχετικών με την προστασία του περιβάλλοντος μεγαλύτερο ή ίσο του 5%	100	10%
		Ποσοστό δαπανών σχετικών με την προστασία του περιβάλλοντος μικρότερο του 5%	0	
8	Συσχέτιση της πρότασης με Έξυπνη Εξειδίκευση (RIS)	Ναι	100	2%
		Όχι	0	
9	Καινοτόμος χαρακτήρας της πρότασης	Οργανωτική καινοτομία/καινοτομία στο προϊόν ή στην διαχείριση και λειτουργία	100	5%
10	Συμβατότητα με την τοπική αρχιτεκτονική (σημ. δεν αφορά αθλητικές εγκαταστάσεις και παιδικές χαρές)	Διατηρητέο ή παραδοσιακό κτίριο	100	8%
		Παραδοσιακός οικισμός	50	
ΕΛΑΧΙΣΤΗ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ ΠΟΥ ΟΦΕΙΛΕΙ ΝΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΙ Ο ΕΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ (% της μέγιστης βαθμολογίας)				40
ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ = ΒΑΡΥΤΗΤΑ * ΜΟΡΙΟΔΟΤΗΣΗ				
Συνέργεια / συμπληρωματικότητα με άλλες δράσεις του τοπικού προγράμματος				
Η υποδράση έχει συμπληρωματικότητα με τη Υποδράση 19.2.3.5 και τη Υποδράση 2.γ, Μέτρο 4.2 (ΕΠΑΛΘ).				
Συνέργεια / συμπληρωματικότητα με λοιπές αναπτυξιακές δράσεις στην ευρύτερη περιοχή				
Διαπιστώνεται συμπληρωματικότητα σε σχέση με το περιφερειακό και το εθνικό σκέλος του ΕΣΠΑ (Α.Π. 2 & 5 του ΠΕΠ Κρήτης, Α.Π. 3 του ΕΠΑνΕΚ, Α.Π. 12 & 14 του ΕΠ Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη) και τα Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας (Ελλάδα-Κύπρος, Balkan-Med, Med, InterregEurope, MEDENICBC, ADRION).				

Τίτλος Δράσης	Βασικές υπηρεσίες & ανάπλαση χωριών σε αγροτικές περιοχές
Κωδικός Δράσης	19.2.4
Τίτλος υπο-δράσης	Στήριξη για επενδύσεις για δημόσια χρήση σε υπηρεσίες και υποδομές αναψυχής, ανάπλασης χώρων εντός οικισμών, τουριστικές πληροφορίες και τουριστικές υποδομές μικρής κλίμακας (π.χ. σημάνσεις, κοινόχρηστοι χώροι, προβολή προώθηση περιοχών, ποδηλατικές διαδρομές κλπ)
Κωδικός υπο-δράσης	19.2.4.3
Νομική βάση	Άρθρο 20 του Καν (ΕΕ) 1305/2013
Αναλυτική Περιγραφή Δράσης/υπο-δράσης	
<p>Η ποιότητα ζωής των κατοίκων των αγροτικών περιοχών θα πρέπει να συνδέεται όχι μόνο με την κάλυψη των βασικών αναγκών αλλά και των αναγκών ψυχαγωγίας και αναψυχής, με στόχο την επίτευξη ενός επιπέδου ζωής που δεν υπολείπεται σε τίποτα αυτού των κατοίκων των αστικών κέντρων. Επίσης, η ποιότητα ζωής και η οικονομική (και κατ' επέκταση τουριστική) ανάπτυξη στις αγροτικές περιοχές είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με την ανάγκη για προσβασιμότητα σε πόρους και υπηρεσίες συμπεριλαμβανόμενης της χρήσης ΤΠΕ υποδομών και υπηρεσιών.</p> <p>Η περιοχή παρέμβασης και ειδικά οι πιο ορεινές και απομακρυσμένες περιοχές στερούνται υπηρεσιών και υποδομών ψυχαγωγίας και αναψυχής, γεγονός που εντείνει την αδυναμία συγκράτησης του πληθυσμού στις περιοχές αυτές, αλλά και την περιορισμένη δυνατότητα προσέλκυσης επισκεπτών.</p> <p>Ζητούμενο λοιπόν στο πλαίσιο της δράσης είναι η δημιουργία βιώσιμων και πολυλειτουργικών αγροτικών περιοχών, συνεισφέροντας στην ποιότητας ζωής, στην ελκυστικότητα και στην ήπια ανάπτυξη τους, πάντα σε συμβατότητα με την τοπική πολιτιστική – φυσική ταυτότητα τους. Σε επίπεδο υποδράσης, στόχος είναι η διατήρηση του τοπικού πληθυσμού, ειδικά στις πιο ορεινές και απομακρυσμένες περιοχές, και ειδικά των νέων, καθώς και η οργανωμένη υποδοχή και εξυπηρέτηση επισκεπτών σε σημεία τουριστικού ενδιαφέροντος, μέσω επενδύσεων σε υποδομές που εξασφαλίζουν υψηλής ποιότητας υπηρεσίες ψυχαγωγίας και αναψυχής με κύριους άξονες, τον πολιτισμό, το θεματικό τουρισμό και τον αθλητισμό, καθώς και η πρόσβαση σε υποδομές και υπηρεσίες ΤΠΕ με σκοπό τη διευκόλυνση της επικοινωνίας, ενημέρωσης-πληροφόρησης, εξωστρέφειας, δικτύωσης, κοινωνικής συνοχής και απασχόλησης στην περιοχή παρέμβασης.</p> <p>Κατηγορίες δράσεων που ενισχύονται:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αστικός εξοπλισμός κοινόχρηστων χώρων • Ψυχαγωγικά θεματικά πάρκα • Υποδομές τουριστικής ενημέρωσης και πληροφόρησης επισκεπτών • Ορειβατικά καταφύγια • Συντήρηση, ανάδειξη και αξιοποίηση ορειβατικών και περιπατητικών διαδρομών και μονοπατιών, φαραγγίων, σπηλαίων και σημείων στάσης και θέας στη φύση και λοιπών περιοχών ειδικού τουριστικού ενδιαφέροντος • Σημάνσεις/θεματικές διαδρομές • Δημιουργία έντυπου και ηλεκτρονικού υλικού τουριστικής πληροφόρησης και προβολής, συμπεριλαμβανομένων ιστοσελίδων και εφαρμογών. • Υποδομές προσβάσιμου τουρισμού (για ΑΜΕΑ και ηλικιωμένους) (αφορά χωρικές υποδομές και όχι επιχειρήσεις) • Υποδομές τουρισμού περιπέτειας (αναρρίχηση, ορεινή ποδηλασία, διάσχιση φαραγγιού, πεζοπορία, 	

ορειβάσις, αλεξίπτωτο πλαγιάς κ.α.) (αφορά χωρικές υποδομές και όχι επιχειρήσεις)

Προτεραιότητα θα δοθεί σε :

- έργα που αφορούν στη δημιουργία, βελτίωση ή επέκταση μόνιμων υποδομών ψυχαγωγίας και αναψυχής, συμπεριλαμβανομένου του αναγκαίου εξοπλισμού
- υποδομές συμπληρωματικές των αναλλακτικών μορφών τουρισμού για ειδικές ομάδες πληθυσμού (π.χ. εκκλησιαστικός, ορειβατικός, σπηλαιολογικός, οινοτουρισμός, τουρισμός ΑΜΕΑ κλπ) όπου ο επισκέπτης θα έχει τη δυνατότητα να συνδυάσει τη διαμονή του στην περιοχή με τη δραστηριότητα που τον ενδιαφέρει.
- Σε περιοχές Natura 2000, και περιφερικά του Εθνικού Δρυμού Σαμαριάς και σε τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, φαράγγια, σπήλαια κλπ.
- Περιοχές με ειδικό περιβαλλοντικό ενδιαφέρον (ειδικά ενδημικά είδη, σπάνια χλωρίδα, ειδικά είδη βλάστησης κλπ)

Σε ότι αφορά τη χρηματοδότηση για δημιουργία ή αναβάθμιση παιδικών χαρών προϋπόθεση αποτελεί η εφαρμογή της νομοθεσίας περί οργάνωσης και λειτουργίας των παιδικών χαρών των ΟΤΑ (ΦΕΚ 931,τ. Β' /18.5.2009 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει).

Για την υλοποίηση της υποδράσης θα τηρηθούν οι όροι και οι περιορισμοί του θεσμικού πλαισίου που διέπουν την εφαρμογή της, ενώ αντίστοιχα θα διαμορφωθούν και οι επιλέξιμες δαπάνες (Καν. (ΕΕ) 1305/2013).

Από την υλοποίηση της δράσης δεν θα δημιουργούνται έσοδα κατά τη διάρκεια και μετά την ολοκλήρωση της.

Ένταση Ενίσχυσης	Η υπο – δράση δεν αποφέρει κέρδος, η στήριξη δεν καθιστά κρατική ενίσχυση οπότε μπορεί να ανέλθει στο 100% των επιλέξιμων δαπανών.		
Θεματική Κατεύθυνση που εξυπηρετείται			
Βελτίωση της ελκυστικότητας της περιοχής παρέμβασης και ενίσχυση του τουριστικού προϊόντος.			
Χρηματοδοτικά Στοιχεία			
	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο υπο-μέτρου	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος
Συνολικός Προϋπολογισμός	500.000	7,04%	4,73%
Δημόσια Δαπάνη	500.000	11,76%	6,99%
Ιδιωτική Συμμετοχή	0	0%	0%
Περιοχή Εφαρμογής			
Περιοχή εφαρμογής τοπικού προγράμματος CLLD/LEADER/ΕΓΤΑΑ Π.Ε. Χανίων, τμήμα Π.Ε. Ρεθύμνης.			
Δικαιούχοι			

- Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης και τα νομικά τους πρόσωπα
- Συλλογικοί ή ιδιωτικοί φορείς μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, στο καταστατικό των οποίων προβλέπεται η υλοποίηση σχετικών ενεργειών
- Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Σαμαριάς

Κριτήρια Επιλογής				
A/A	ΚΡΙΤΗΡΙΟ	ΑΝΑΛΥΣΗ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ	ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)
1	Σαφήνεια και πληρότητα της πρότασης	Σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης και πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	100	10%
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης αλλά πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	50	
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης και ελλείψεις ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	0	
2	Σκοπιμότητα της πρότασης (Ειδικοί ή στρατηγικοί στόχοι του τοπικού προγράμματος που εξυπηρετούνται με την υλοποίηση της πρότασης)	Συσχέτιση με το σύνολο των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	100	10%
		Συσχέτιση με το 70% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	70	
		Συσχέτιση με το 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	30	
		Συσχέτιση με ποσοστό μικρότερο του 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	0	
3	Προτεραιότητες υπο-δράσης	Το έργο εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης	100	15%
		το έργο δεν εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης	0	
4	Ρεαλιστικότητα - αξιοπιστία κόστους	$100 * (\text{αιτούμενο} - \text{εγκεκριμένο}) / \text{εγκεκριμένο} \leq 5$	100	5%
		$5 < 100 * (\text{αιτούμενο} - \text{εγκεκριμένο}) / \text{εγκεκριμένο} \leq 10$	60	
		$10 < 100 * (\text{αιτούμενο} - \text{εγκεκριμένο}) / \text{εγκεκριμένο} \leq$	30	

		30		
		100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο > 30	0	
5	Ρεαλιστικότητα χρονοδιαγράμματος υλοποίησης επένδυσης	Χρονοδιάγραμμα σύμφωνο με το είδος και το μέγεθος του έργου	50	5%
		Ορθολογικός προσδιορισμός των επιμέρους φάσεων υλοποίησης του έργου	50	
6	Ετοιμότητα έναρξης υλοποίησης της πρότασης	Εξασφάλιση του συνόλου των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών	100	20%
		Εξασφάλιση μέρους των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών	60	
		Υποβολή αιτήσεων στις αρμόδιες αρχές για απαραίτητες γνωμοδοτήσεις/εγκρίσεις / άδειες.	30	
7	Προστασία Περιβάλλοντος	Ποσοστό δαπανών σχετικών με την προστασία του περιβάλλοντος μεγαλύτερο ή ίσο του 5%	100	10%
		Ποσοστό δαπανών σχετικών με την προστασία του περιβάλλοντος μικρότερο του 5%	0	
8	Συσχέτιση της πρότασης με Έξυπνη Εξειδίκευση (RIS)	Ναι	100	2%
		Όχι	0	
9	Καινοτόμος χαρακτήρας της πρότασης	Οργανωτική καινοτομία/καινοτομία στο προϊόν ή στην διαχείριση και λειτουργία	100	5%
10	Συμβατότητα με την τοπική αρχιτεκτονική (σημ. δεν αφορά αθλητικές εγκαταστάσεις και παιδικές χαρές)	Διατηρητέο ή παραδοσιακό κτίριο	100	8%
		Παραδοσιακός οικισμός	50	

11	Αναγκαιότητα της πράξης	Δεν υπάρχει παρόμοια Υπηρεσία/Υποδομή στην Τοπική/Δημοτική Ενότητα	100	10%
		Υπάρχει παρόμοια Υπηρεσία/Υποδομή στην Τοπική/Δημοτική Ενότητα	0	
ΕΛΑΧΙΣΤΗ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ ΠΟΥ ΟΦΕΙΛΕΙ ΝΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΙ Ο ΕΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ (% της μέγιστης βαθμολογίας)				40
ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ = ΒΑΡΥΤΗΤΑ Χ ΜΟΡΙΟΔΟΤΗΣΗ				
Συνέργεια / συμπληρωματικότητα με άλλες δράσεις του τοπικού προγράμματος				
Η Υποδράση έχει συμπληρωματικότητα με τις Υποδράσεις 19.2.3.3 και 19.2.4.5 και την Υποδράση 2.β, Μέτρο 4.2 (ΕΠΑΛΘ).				
Συνέργεια / συμπληρωματικότητα με λοιπές αναπτυξιακές δράσεις στην ευρύτερη περιοχή				
Διαπιστώνεται συμπληρωματικότητα σε σχέση με το περιφερειακό και το εθνικό σκέλος του ΕΣΠΑ (Α.Π. 2 & 5 του ΠΕΠ Κρήτης, Α.Π. 3 του ΕΠΑνΕΚ, Α.Π. 12 & 14 του ΕΠ Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη) και τα Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας (Ελλάδα-Κύπρος, Balkan-Med, Med, InterregEurope, MEDENICBC, ADRION).				

Τίτλος Δράσης	Βασικές υπηρεσίες & ανάπλαση χωριών σε αγροτικές περιοχές
Κωδικός Δράσης	19.2.4
Τίτλος υπο-δράσης	Ενίσχυση πολιτιστικών εκδηλώσεων
Κωδικός υπο-δράσης	19.2.4.4
Νομική βάση	Άρθρο 20 του Καν (ΕΕ) 1305/2013
Αναλυτική Περιγραφή Δράσης/υπο-δράσης	
<p>Η πολιτιστική κληρονομιά, όπως και η σύγχρονη πολιτιστική δημιουργία, θεωρείται βασικό στοιχείο της ταυτότητας και μοχλός ανάπτυξης της κοινωνικό- οικονομικής κατάστασης ενός τόπου. Για το λόγο αυτό η αξιοποίηση και ανάδειξη της θα πρέπει να θεωρείται αναπόσπαστο κομμάτι της στρατηγικής για μια ολοκληρωμένη και βιώσιμη τοπική ανάπτυξη.</p> <p>Η περιοχή παρέμβασης έχει διατρέξει όλες τις διαφορετικές ιστορικές και πολιτισμικές περιόδους, από τη προϊστορία μέχρι την τουρκοκρατία και φέρει μέχρι και σήμερα το αποτύπωμα των ιστορικών γεγονότων και των διαφορετικών πολιτισμών, που προίκισαν ολόκληρη την Κρήτη με ένα μοναδικό πολιτισμικό κεφάλαιο. Μνημεία και κατάλοιπα διαφόρων εποχών και μια τεράστια ζωντανή παράδοση και δημιουργία που συνδυάζει τις τέχνες, τον χορό, τη μουσική, τη διατροφή, τα τοπικά προϊόντα και τη φύση, αναδεικνύουν τον τεράστιο πολιτιστικό και ιστορικό πλούτο της περιοχής.</p> <p>Ζητούμενο λοιπόν στο πλαίσιο της δράσης είναι η δημιουργία βιώσιμων και πολυλειτουργικών αγροτικών περιοχών, συνεισφέροντας στην ποιότητας ζωής, στην ελκυστικότητα και στην ήπια ανάπτυξη τους, πάντα σε συμβατότητα με την τοπική πολιτιστική – φυσική ταυτότητα τους.</p> <p>Σε επίπεδο υποδράσης, ζητούμενο είναι η ανάδειξη και αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής παρέμβασης, με σεβασμό προς την ιστορία και την παράδοση του τόπου και με στόχο την ενίσχυση δραστηριοτήτων που διέπονται από πολιτιστική αξία και ενσωματώνουν καλλιτεχνική έκφραση για τη δημιουργία θέσεων εργασίας, αναβάθμισης του πολιτιστικού επιπέδου της περιοχής παρέμβασης και της κουλτούρας του τοπικού πληθυσμού.</p> <p>Ενδεικτικά μπορούν να ενισχυθούν δράσεις που αφορούν στην ενίσχυση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • πολιτιστικών και καλλιτεχνικών εκδηλώσεων και παραστάσεων, φεστιβάλ, εκθέσεων και άλλων συναφών δραστηριοτήτων πολιτιστικής έκφρασης που αναδεικνύουν το τοπικό πολιτιστικό κεφάλαιο και προβάλλουν την παράδοση, τα τοπικά προϊόντα και τη γαστρονομία, τα παραδοσιακά επαγγέλματα, τη λαογραφία και την ιστορική και πολιτιστική ταυτότητα της περιοχής, • δημιουργικών δραστηριοτήτων και δράσεων σύγχρονου πολιτισμού και διατήρησης-προβολής-ανάδειξης της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, • εργαστηρίων και σεμιναρίων που προάγουν τις τέχνες και τα γράμματα (π.χ. ζωγραφική, μουσική και χορός, φωτογραφία, δημιουργική γραφή, χειροτεχνία, κεραμική κλπ.) <p>Για την υλοποίηση της υποδράσης θα τηρηθούν οι όροι και οι περιορισμοί του θεσμικού πλαισίου που διέπουν την εφαρμογή της, ενώ αντίστοιχα θα διαμορφωθούν και οι επιλέξιμες δαπάνες (Καν. (ΕΕ) 1305/2013).</p> <p>Προτεραιότητα θα δοθεί:</p> <ul style="list-style-type: none"> • σε εκδηλώσεις – διοργανώσεις που είναι ήδη καθιερωμένες στον τοπικό πληθυσμό με σκοπό την οργάνωσή τους σε πιο ολοκληρωμένη βάση είτε τον συνδυασμό της με άλλες δραστηριότητες της τοπικής ζωής και οικονομίας και την προβολή της για προσέλκυση μεγαλύτερου αριθμού επισκεπτών.	

- σε περιοχές στις οποίες υπάρχουν υποδομές διανυκτέρευσης αγροτουρισμού ή/και επισκέψιμοι χώροι παραγωγής, διάθεσης και προβολής τοπικών παραδοσιακών προϊόντων.

Από την υλοποίηση της δράσης δεν θα δημιουργούνται έσοδα κατά τη διάρκεια και μετά την ολοκλήρωση της.

Ένταση Ενίσχυσης	Η στήριξη παρέχεται βάσει του άρθρου 53 του Καν (ΕΕ) 651/2014 και το μέγιστο ποσοστό ενίσχυσης μπορεί να ανέλθει στο 80% των επιλέξιμων δαπανών . Σε περίπτωση που η επένδυση δεν αποφέρει κέρδος το ανώτατο ποσοστό ενίσχυσης ανέρχεται σε 100% των επιλέξιμων δαπανών.
------------------	---

Θεματική Κατεύθυνση που εξυπηρετείται

Διατήρηση – βελτίωση των πολιτιστικών στοιχείων της περιοχής.

Χρηματοδοτικά Στοιχεία

	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο υπο-μέτρου	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος
Συνολικός Προϋπολογισμός	130.000	1,83%	1,23%
Δημόσια Δαπάνη	104.000	2,45%	1,45%
Ιδιωτική Συμμετοχή	26.000	0,91%	0,76%

Περιοχή Εφαρμογής

Περιοχή εφαρμογής τοπικού προγράμματος CLLD/LEADER/ΕΓΤΑΑ Π.Ε. Χανίων, τμήμα Π.Ε. Ρεθύμνης.

Δικαιούχοι

- Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης και τα νομικά τους πρόσωπα,
- Συλλογικοί ή λουτοί φορείς μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, στο καταστατικό των οποίων προβλέπεται η υλοποίηση σχετικών ενεργειών
- Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Συλλογικού και Παραγωγικού Σκοπού (Ν. 4019/2011 «Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα και άλλες διατάξεις»).

Κριτήρια Επιλογής

A/A	ΚΡΙΤΗΡΙΟ	ΑΝΑΛΥΣΗ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ	ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)
1	Σαφήνεια και πληρότητα της πρότασης	Σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης και πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	100	15%
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης αλλά πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση	50	

		δικαιολογητικά		
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης και ελλείψεις ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	0	
2	Σκοπιμότητα της πρότασης (Ειδικοί ή στρατηγικοί στόχοι του τοπικού προγράμματος που εξυπηρετούνται με την υλοποίηση της πρότασης)	Συσχέτιση με το σύνολο των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	100	10%
		Συσχέτιση με το 70% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	70	
		Συσχέτιση με το 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	30	
		Συσχέτιση με ποσοστό μικρότερο του 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	0	
3	Προτεραιότητες υπο-δράσης	Το έργο εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης	100	20%
		το έργο δεν εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης	0	
4	Ρεαλιστικότητα - αξιοπιστία κόστους	$100 * (\text{αιτούμενο} - \text{εγκεκριμένο}) / \text{εγκεκριμένο} \leq 5$	100	5%
		$5 < 100 * (\text{αιτούμενο} - \text{εγκεκριμένο}) / \text{εγκεκριμένο} \leq 10$	60	
		$10 < 100 * (\text{αιτούμενο} - \text{εγκεκριμένο}) / \text{εγκεκριμένο} \leq 30$	30	
		$100 * (\text{αιτούμενο} - \text{εγκεκριμένο}) / \text{εγκεκριμένο} > 30$	0	
5	Ρεαλιστικότητα χρονοδιαγράμματος υλοποίησης επένδυσης	Χρονοδιάγραμμα σύμφωνο με το είδος και το μέγεθος του έργου	50	5%
		Ορθολογικός προσδιορισμός των επιμέρους φάσεων υλοποίησης του έργου	50	
6	Ετοιμότητα έναρξης υλοποίησης της πρότασης	Εξασφάλιση του συνόλου των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών	100	20%
		Εξασφάλιση μέρους των απαιτούμενων	60	

		γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών		
		Υποβολή αιτήσεων στις αρμόδιες αρχές για απαραίτητες γνωμοδοτήσεις/εγκρίσεις / άδειες.	30	
7	Προστασία περιβάλλοντος	Ποσοστό δαπανών σχετικών με την προστασία του περιβάλλοντος μεγαλύτερο ή ίσο του 5%	100	5%
		Ποσοστό δαπανών σχετικών με την προστασία του περιβάλλοντος μικρότερο του 5%	0	
8	Συσχέτιση της πρότασης με Έξυπνη Εξειδίκευση (RIS)	Ναι	100	5%
		Όχι	0	
9	Καινοτόμος χαρακτήρας της πρότασης	Οργανωτική καινοτομία/καινοτομία στο προϊόν ή στην διαχείριση και λειτουργία	100	5%
10	Επαναληψιμότητα εκδήλωσης στο πλαίσιο του παρόντος σχεδίου χρηματοδότησης	Διοργάνωση για 4 και άνω έτη	100	5%
		Διοργάνωση για 2 ή 3 έτη	50	
		Διοργάνωση για 1 έτος	0	
11	Δυνατότητα διάθεσης ιδίων κεφαλαίων για την έναρξη υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου (εφ' όσον απαιτούνται)	Βαθμολογείται ο λόγος διαθέσιμων ιδίων κεφαλαίων/το σύνολο της ιδιωτικής συμμετοχής		5%
ΕΛΑΧΙΣΤΗ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ ΠΟΥ ΟΦΕΙΛΕΙ ΝΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΙ Ο ΕΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ (% της μέγιστης βαθμολογίας)				40
ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ = ΒΑΡΥΤΗΤΑ * ΜΟΡΙΟΔΟΤΗΣΗ				
Συνέργεια / συμπληρωματικότητα με άλλες δράσεις του τοπικού προγράμματος				
Η Υποδράση έχει συμπληρωματικότητα με την Υποδράση 19.2.4.3 και την Υποδράση 2.β, Μέτρο 4.2 (ΕΠΑΛΘ).				
Συνέργεια / συμπληρωματικότητα με λοιπές αναπτυξιακές δράσεις στην ευρύτερη περιοχή				
Διαπιστώνεται συμπληρωματικότητα σε σχέση με το περιφερειακό και το εθνικό σκέλος του ΕΣΠΑ (Α.Π. 2 & 5 του ΠΕΠ Κρήτης, Α.Π. 3 του ΕΠΑνΕΚ, Α.Π. 12 & 14 του ΕΠ Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη) και τα Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας (Ελλάδα-Κύπρος, Balkan-Med, Med, InterregEurope, MEDENICBC, ADRION).				

Τίτλος Δράσης	Βασικές υπηρεσίες & ανάπλαση χωριών σε αγροτικές περιοχές
Κωδικός Δράσης	19.2.4
Τίτλος υπο-δράσης	Στήριξη για μελέτες και επενδύσεις, που συνδέονται με τη διατήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς των χωριών, των αγροτικών τοπίων και των τόπων με υψηλή φυσική αξία, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών κοινωνικο-οικονομικών πτυχών, καθώς και δράσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης (συμπεριλαμβανομένων πολιτιστικών, συνεδριακών κέντρων, μουσείων, πολιτιστικών χαρακτηριστικών της υπαίθρου-μύλοι, γεφύρια κλπ)
Κωδικός υπο-δράσης	19.2.4.5
Νομική βάση	Άρθρο 20 του Καν (ΕΕ) 1305/2013
Αναλυτική Περιγραφή Δράσης/υπο-δράσης	
<p>Στις περιοχές της υπαίθρου και ειδικά στην περίπτωση των μειονεκτικών και ορεινών περιοχών, η φυσική κληρονομιά αποτελεί θεμελιώδες προτέρημα και ταυτόχρονα αναξιοποίητη πρώτη ύλη διαρκούς ανάπτυξης, καθώς εξασφαλίζει τις ευκαιρίες για μια ήπια αναπτυξιακή δραστηριότητα με προοπτική δημιουργίας θέσεων εργασίας και δυνατότητα για διατήρηση του πληθυσμού μιας ορεινής περιοχής. Επομένως, η αξιοποίηση του περιβαλλοντικού πλούτου της περιοχής παρέμβασης δημιουργεί σημαντικές ευκαιρίες για μια ενδογενή και ολοκληρωμένη ανάπτυξη. Ταυτόχρονα, στην ύπαιθρο καταγράφεται ένας ιδιαίτερος αρχιτεκτονικός πλούτος που είναι συνυφασμένος με την παραδοσιακή αγροτική ζωή και ο οποίος αποτελεί σοβαρό συγκριτικό πλεονέκτημα των περιοχών αυτών όπου πάνω μπορεί να στηριχθεί η προβολή της φυσιογνωμίας της περιοχής, η προσέλκυση επισκεπτών και ανάπτυξη εναλλακτικών οικονομικών δραστηριοτήτων.</p> <p>Το φυσικό περιβάλλον αποτελεί αδιαμφισβήτητο το βασικό συγκριτικό πλεονέκτημα της περιοχής παρέμβασης. Ολόκληρη η περιοχή χαρακτηρίζεται από πλήθος τόπων που φέρουν μοναδικούς φυσικούς πόρους, με μεγάλο βαθμό ενδημισμού, μοναδικότητα και σπανιότητα καθώς και υψηλή οικολογική και αισθητική αξία. Επίσης, στην περιοχή παρέμβασης εντοπίζει κανείς πλήθος νερόμυλων, στους οποίους άλεθαν τα σιτηρά, αξιοποιώντας τις συχνές βροχοπτώσεις στο δυτικό τμήμα του νησιού. Στις μαδάρες των Λευκών Όρεων, υπάρχει πλήθος πέτρινων κτισμάτων (μητάτων) όπου λειτουργούσαν τόσο ως παραγωγικές μονάδες (μαντριά, τυροκομεία) όσο και ως χώροι προσωρινής διαμονής για τους κτηνοτρόφους.</p> <p>Ζητούμενο στο πλαίσιο της δράσης είναι η δημιουργία βιώσιμων και πολυλειτουργικών αγροτικών περιοχών, συνεισφέροντας στην ποιότητας ζωής, στην ελκυστικότητα και στην ήπια ανάπτυξη τους, πάντα σε συμβατότητα με την τοπική πολιτιστική – φυσική ταυτότητα τους. Σε επίπεδο υποδράσης, ζητούμενο είναι η ενίσχυση δράσεων που συμβάλουν στην προστασία και ανάδειξη περιοχών φυσικού κάλλους, καθώς και των παραδοσιακών στοιχείων της πολιτιστικής κληρονομιάς της υπαίθρου και η ανάδειξη τους σε πόλο έλξης επισκεπτών.</p> <p>Μέσω της υποδράσης θα ενισχυθούν επενδύσεις για τη</p> <ul style="list-style-type: none"> • διατήρηση-προστασία, αποκατάσταση και αναβάθμιση του εδάφους, του τοπίου και της βιοποικιλότητας, με προτεραιότητα σε τοποθεσίες υψηλής φυσικής αξίας (συμπεριλαμβανομένων περιοχών NATURA 2000), όπως φυτοτεχνικές εργασίες και δενδροφυτεύσεις, τεχνικά έργα μικρής κλίμακας, υποδομές περιβαλλοντικής ενημέρωσης και δράσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης για μείζονα περιβαλλοντικά προβλήματα και κινδύνους τοπικού επιπέδου, • διάσωση και ανάδειξη πολιτιστικών χαρακτηριστικών της αγροτικής υπαίθρου (όπως γεφύρια, μύλοι, φάμπρικες, πατητήρια, βρύσες, μητάτα, τυροκέλλια, τυρόσπιτα, δεξαμενές κ.α.) και λοιπών στοιχείων της 	

αγροτικής κληρονομιάς,

- δημιουργία, εκσυγχρονισμός και επέκταση μουσείων-συλλογών-εκθετηρίων, βιβλιοθηκών και ωδείων που σχετίζονται με τη λαογραφική/αγροτική/πολιτιστική κληρονομιά, συμπεριλαμβανομένης της ψηφιοποίησης τους και της ανάδειξής τους με τη χρήση νέων τεχνολογιών,
- δημιουργία πολιτιστικών/συνεδριακών κέντρων και αιθουσών-εργαστηρίων εικαστικών, μουσικών και παραδοσιακών τεχνών,
- θέατρα και κινηματογράφοι (συμπεριλαμβανομένων και υπαίθριων εγκαταστάσεων),
- ανοικτοί χώροι ή αίθουσες καλλιτεχνικών παραστάσεων, πολιτιστικών εκδηλώσεων και περιοδικών εκθέσεων,
- αίθουσες πολλαπλών χρήσεων,
- σύνθεση, παραγωγή, διανομή, ψηφιοποίηση και έκδοση μουσικών, οπτικοακουστικών, λαογραφικών και λογοτεχνικών έργων.
- Η ενίσχυση φορέων με έντονη και πολυποίκιλη δραστηριότητα, για μικρής κλίμακας υποδομή (προμήθεια εξοπλισμού εκδηλώσεων, μουσικών οργάνων, παραδοσιακών στολών κλπ)

Προτεραιότητα θα δοθεί:

- Σε περιοχές στις οποίες εμφανίζεται σημαντικό έλλειμμα υποδομών ή προβλήματα (δεν υπάρχει παρόμοια υποδομή/ υπηρεσία στην Τοπική Κοινότητα ή υποδομή παρουσιάζει προβλήματα)
- Σε περιοχές που παρουσιάζουν έντονη προλιτιστική δυναμική (υπηρεσίες πολιτισμού, εκδηλώσεις, εθελοντές)
- Στην εξυπηρέτηση αναγκών ικανού αριθμού τοπικού πληθυσμού της ευρύτερης περιοχής.

Για την υλοποίηση της υποδράσης θα τηρηθούν οι όροι και οι περιορισμοί του θεσμικού πλαισίου που διέπουν την εφαρμογή της, ενώ αντίστοιχα θα διαμορφωθούν και οι επιλέξιμες δαπάνες (Καν. (ΕΕ) 1305/2013).

Από την υλοποίηση της δράσης δεν θα δημιουργούνται έσοδα κατά τη διάρκεια και μετά την ολοκλήρωση της.

Ένταση Ενίσχυσης	Η υπο – δράση δεν αποφέρει κέρδος, η στήριξη δεν καθιστά κρατική ενίσχυση οπότε μπορεί να ανέλθει στο 100% των επιλέξιμων δαπανών.		
Θεματική Κατεύθυνση που εξυπηρετείται			
Ενίσχυση δράσεων και παρεμβάσεων για το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή			
Χρηματοδοτικά Στοιχεία			
	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο υπο-μέτρου	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος
Συνολικός Προϋπολογισμός	440.000	6,20%	4,16%
Δημόσια Δαπάνη	440.000	10,35%	6,15%
Ιδιωτική Συμμετοχή	0	0,0%	0,0%
Περιοχή Εφαρμογής			
Περιοχή εφαρμογής τοπικού προγράμματος CLLD/LEADER/ΕΓΤΑΑ Π.Ε. Χανίων, τμήμα Π.Ε. Ρεθύμνης.			
Δικαιούχοι			
• Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης και τα νομικά τους πρόσωπα			

- Συλλογικοί και λοιποί φορείς μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, στο καταστατικό των οποίων προβλέπεται η υλοποίηση σχετικών ενεργειών
- Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Σαμαριάς
- Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης
- Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Συλλογικού και Παραγωγικού Σκοπού (Ν. 4019/2011 «Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα και άλλες διατάξεις»).

Κριτήρια Επιλογής				
A/A	ΚΡΙΤΗΡΙΟ	ΑΝΑΛΥΣΗ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ	ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)
1	Σαφήνεια και πληρότητα της πρότασης	Σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης και πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	100	10%
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης αλλά πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	50	
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης και ελλείψεις ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	0	
2	Σκοπιμότητα της πρότασης (Ειδικοί ή στρατηγικοί στόχοι του τοπικού προγράμματος που εξυπηρετούνται με την υλοποίηση της πρότασης)	Συσχέτιση με το σύνολο των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	100	10%
		Συσχέτιση με το 70% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	70	
		Συσχέτιση με το 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	30	
		Συσχέτιση με ποσοστό μικρότερο του 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	0	
3	Προτεραιότητες υπο-δράσης	Το έργο εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης	100	20%
		το έργο δεν εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης	0	
4	Ρεαλιστικότητα - αξιοπιστία κόστους	$100 * (\text{αιτούμενο} - \text{εγκεκριμένο}) / \text{εγκεκριμένο} \leq 5$	100	5%
		$5 < 100 * (\text{αιτούμενο} - \text{εγκεκριμένο}) / \text{εγκεκριμένο}$	60	

		≤ 10	30	
		$10 < 100^*$ (αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 30		
		100^* (αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο > 30		
5	Ρεαλιστικότητα χρονοδιαγράμματος υλοποίησης επένδυσης	Χρονοδιάγραμμα σύμφωνο με το είδος και το μέγεθος του έργου	50	5%
		Ορθολογικός προσδιορισμός των επιμέρους φάσεων υλοποίησης του έργου	50	
6	Ετοιμότητα έναρξης υλοποίησης της πρότασης	Εξασφάλιση του συνόλου των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών	100	20%
		Εξασφάλιση μέρους των απαιτούμενων γνωμοδοτήσεων/εγκρίσεων / αδειών	60	
		Υποβολή αιτήσεων στις αρμόδιες αρχές για απαραίτητες γνωμοδοτήσεις/εγκρίσεις / άδειες.	30	
7	Προστασία περιβάλλοντος	Ποσοστό δαπανών σχετικών με την προστασία του περιβάλλοντος μεγαλύτερο ή ίσο του 5%	100	10%
		Ποσοστό δαπανών σχετικών με την προστασία του περιβάλλοντος μικρότερο του 5%	0	
8	Συσχέτιση της πρότασης με Έξυπνη Εξειδίκευση (RIS)	Ναι	100	2%
		Όχι	0	
9	Καινοτόμος χαρακτήρας της πρότασης	Οργανωτική καινοτομία/καινοτομία στο προϊόν ή στην διαχείριση και λειτουργία	100	5%

10	Συμβατότητα με την τοπική αρχιτεκτονική (σημ. δεν αφορά αθλητικές εγκαταστάσεις και παιδικές χαρές)	Διατηρητέο ή παραδοσιακό κτίριο	100	8%
		Παραδοσιακός οικισμός	50	
11	Δυνατότητα διάθεσης ιδίων κεφαλαίων για την έναρξη υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου (εφ' όσον απαιτούνται)	(βαθμολογείται ο λόγος διαθέσιμων ιδίων κεφαλαίων / το σύνολο της ιδιωτικής συμμετοχής)		5%
ΕΛΑΧΙΣΤΗ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ ΠΟΥ ΟΦΕΙΛΕΙ ΝΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΙ Ο ΕΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ (% της μέγιστης βαθμολογίας)				40
ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ = ΒΑΡΥΤΗΤΑ Χ ΜΟΡΙΟΔΟΤΗΣΗ				
Συνέργεια / συμπληρωματικότητα με άλλες δράσεις του τοπικού προγράμματος				
Η Υποδράση έχει συμπληρωματικότητα με τις Υποδράσεις 19.2.3.3, 19.2.4.3 & 19.2.4.4 και την Υποδράση 2.β, Μέτρο 4.2 (ΕΠΑΛΘ).				
Συνέργεια / συμπληρωματικότητα με λοιπές αναπτυξιακές δράσεις στην ευρύτερη περιοχή				
Διαπιστώνεται συμπληρωματικότητα σε σχέση με το περιφερειακό και το εθνικό σκέλος του ΕΣΠΑ (Α.Π. 2 & 5 του ΠΕΠ Κρήτης, Α.Π. 3 του ΕΠΑνΕΚ, Α.Π. 12 & 14 του ΕΠ Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη) και τα Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας (Ελλάδα-Κύπρος, Balkan-Med, Med, InterregEurope, MEDENICBC, ADRION).				

Τίτλος Δράσης	Συνεργασία μεταξύ διαφορετικών παραγόντων
Κωδικός Δράσης	19.2.7
Τίτλος υπο-δράσης	Ανάπτυξη νέων προϊόντων, πρακτικών, διεργασιών και τεχνολογιών στον τομέα των τροφίμων και της δασοπονίας
Κωδικός υπο-δράσης	19.2.7.2
Νομική βάση	Άρθρο 35 του Καν (ΕΕ) 1305/2013
Αναλυτική Περιγραφή Δράσης/υπο-δράσης	
<p>Η περιοχή εφαρμογής χαρακτηρίζεται από χαμηλό βαθμό συνεργασίας, συνέργειας και δικτύωσης καθώς και περιορισμένες επιδόσεις σε ότι αφορά τον τομέα της καινοτομίας. Όπως διαπιστώθηκε και από την διαδικασία της διαβούλευσης, η δημιουργία δικτύωσης θεωρείται μονόδρομος με πολλαπλά οφέλη για τους τοπικούς επιχειρηματίες όπως μείωση του κόστους παραγωγής, καλύτερη προώθηση των τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών και ενίσχυση του εξωστρεφή προσανατολισμού των τοπικών επιχειρήσεων.</p> <p>Ως ειδικοί στόχοι τοπικής στρατηγικής ορίζονται τα παρακάτω:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της τοπικής επιχειρηματικότητας για την ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας. • Διαφοροποίηση της οικονομικής βάσης και προώθηση της πολύ-λειτουργικότητας στο πλαίσιο της διασύνδεσης αγρο-διατροφής – πολιτισμού/περιβάλλοντος – τουρισμού. • Αναβάθμιση της ποιότητας ζωής στην ύπαιθρο με ζητούμενο τη διατήρηση και προσέλκυση πληθυσμού. • Διατήρηση και ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων της υπαίθρου. <p>Προτεραιότητα θα δοθεί στην ενίσχυση σχημάτων συνεργασίας του γεωργικού και μη γεωργικού τομέα με ερευνητικούς φορείς (ακαδημαϊκά ιδρύματα και ερευνητικά κέντρα-ινστιτούτα), με κύριους αποδέκτες τις επιχειρήσεις, με σκοπό την παραγωγή νέων προϊόντων, οργανωτικών και τεχνολογικών καινοτομιών στον τομέα των τροφίμων και ειδικότερα στις εξής ενδεικτικές κατηγορίες:</p> <p><i>παραδοσιακή ζαχαροπλαστική/προϊόντων ζύμης, τυποποιημένα/επεξεργασμένα προϊόντα μετά την πρώτη μεταποίηση, τελικά προϊόντα με συνδυασμό προϊόντων τύπου δίσκου / ποικιλίας, κέτσαπ, ορεκτικά με , παράγωγα τυροκομικών προϊόντων ως προϊόντα δεύτερης μεταποίησης, σάλτσες με αρωματικά φυτά, προϊόντα με βάση το μούστο / παραπροϊόντα εσπεριδοειδών, προϊόντα με συστατικά φυτοχημικές ουσίες άγριων εδώδιμων χόρτων, ψυχρά αφεψήματα, αναψυκτικά, συνδυαζόμενα προϊόντα όπως λαδόμελο κ.α.</i></p> <p>Για την υλοποίηση της υποδράσης θα τηρηθούν οι όροι και οι περιορισμοί του θεσμικού πλαισίου που διέπουν την εφαρμογή της, ενώ αντίστοιχα θα διαμορφωθούν και οι επιλέξιμες δαπάνες (Καν. (ΕΕ) 1305/2013)</p>	
Θεματική Κατεύθυνση που εξυπηρετείται	
Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της αλυσίδας αξίας του αγροδιατροφικού τομέα.	

Χρηματοδοτικά Στοιχεία				
	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο υπο-μέτρου	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος	
Συνολικός Προϋπολογισμός	100.000	1,41%	0,95%	
Δημόσια Δαπάνη	65.000	1,53%	0,91%	
Ιδιωτική Συμμετοχή	35.000	1,23%	1,02%	
Περιοχή Εφαρμογής				
Περιοχή εφαρμογής τοπικού προγράμματος CLLD/LEADER/ΕΓΤΑΑ Π.Ε. Χανίων, τμήμα Π.Ε. Ρεθύμνης.				
Δικαιούχοι				
Συνεργατικά σχήματα του γεωργικού και μη γεωργικού τομέα (γεωργικές εκμεταλλεύσεις, οργανώσεις παραγωγών, συνεταιρισμοί, ΜΜΕ, Κοιν.Σ.Επ.) με ερευνητικούς φορείς (ακαδημαϊκά ιδρύματα και ερευνητικά κέντρα-ινστιτούτα).				
Κριτήρια Επιλογής				
A/A	ΚΡΙΤΗΡΙΟ	ΑΝΑΛΥΣΗ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ	ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)
1	Σαφήνεια και πληρότητα της πρότασης	Σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης και πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	100	10%
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης αλλά πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	50	
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης και ελλείψεις ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	0	
2	Σκοπιμότητα της πρότασης (Ειδικοί ή στρατηγικοί στόχοι του τοπικού προγράμματος που εξυπηρετούνται με την υλοποίηση της πρότασης)	Συσχέτιση με το σύνολο των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	100	10%
		Συσχέτιση με το 70% των των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	70	
		Συσχέτιση με το 30% των των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	30	

		Συσχέτιση με ποσοστό μικρότερο του 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	0	
3	Προτεραιότητες υπο-δράσης	Το έργο εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης	100	20%
		το έργο δεν εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης	0	
4	Ρεαλιστικότητα - αξιοπιστία κόστους	$100 * (\text{αιτούμενο} - \text{εγκεκριμένο}) / \text{εγκεκριμένο} \leq 5$	100	10%
		$5 < 100 * (\text{αιτούμενο} - \text{εγκεκριμένο}) / \text{εγκεκριμένο} \leq 10$	60	
		$10 < 100 * (\text{αιτούμενο} - \text{εγκεκριμένο}) / \text{εγκεκριμένο} \leq 30$	30	
		$100 * (\text{αιτούμενο} - \text{εγκεκριμένο}) / \text{εγκεκριμένο} > 30$	0	
5	Ρεαλιστικότητα χρονοδιαγράμματος υλοποίησης επένδυσης	Χρονοδιάγραμμα σύμφωνο με το είδος και το μέγεθος του έργου	50	10%
		Ορθολογικός προσδιορισμός των επιμέρους φάσεων υλοποίησης του έργου	50	
6	Καινοτόμος χαρακτήρας της πρότασης/ Χρήση καινοτομίας και νέων τεχνολογιών (τουρισμός / υπηρεσίες)	Οργανωτική καινοτομία / καινοτομία στο προϊόν ή στην διαχείριση και λειτουργία	100	5%
7	Συσχέτιση της πρότασης με Έξυπνη Εξειδίκευση (RIS)	Ναι	100	5%
		Όχι	0	
8	Εμπειρία του υπευθύνου στην εκτέλεση και συντονισμό έργου συνεργασίας (ο υπεύθυνος έχει συμμετάσχει τουλάχιστον σε ένα έργο συνεργασίας)	Ναι	100	10%
		Όχι	0	
9	Ικανότητα, εμπειρία και αξιοπιστία των μελών του δικτύου	Ποσοστό $>50\%$ των μελών της συνεργασίας έχει συμμετάσχει σε άλλο σχήμα συνεργασίας	100	10%
		Ποσοστό $<50\%$ των μελών της συνεργασίας έχει	0	

		συμμετάσχει σε άλλο σχήμα συνεργασίας		
10	Δυνατότητα διάθεσης ιδίων κεφαλαίων για την έναρξη υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου (εφ' όσον απαιτούνται)	(βαθμολογείται ο λόγος διαθέσιμων ιδίων κεφαλαίων / το σύνολο της ιδιωτικής συμμετοχής	100	10%
ΕΛΑΧΙΣΤΗ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ ΠΟΥ ΟΦΕΙΛΕΙ ΝΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΙ Ο ΕΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ (% της μέγιστης βαθμολογίας) ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ = ΒΑΡΥΤΗΤΑ Χ ΜΟΡΙΟΔΟΤΗΣΗ				40
Συνέργεια / συμπληρωματικότητα με άλλες δράσεις του τοπικού προγράμματος				
Η Υποδράση έχει συμπληρωματικότητα με τις Υποδράσεις 19.2.3.1, 19.2.3.2 & 19.2.3.4.				
Συνέργεια / συμπληρωματικότητα με λοιπές αναπτυξιακές δράσεις στην ευρύτερη περιοχή				
Διαπιστώνεται συμπληρωματικότητα σε σχέση με το περιφερειακό και το εθνικό σκέλος του ΕΣΠΑ (Α.Π. 2 & 5 του ΠΕΠ Κρήτης, Α.Π. 3 του ΕΠΑΝΕΚ, Α.Π. 12 & 14 του ΕΠ Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη) και τα Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας (Ελλάδα-Κύπρος, Balkan-Med, Med, InterregEurope, MEDENICBC, ADRION).				

Τίτλος Δράσης	Συνεργασία μεταξύ διαφορετικών παραγόντων
Κωδικός Δράσης	19.2.7
Τίτλος υπο-δράσης	Συνεργασία μεταξύ μικρών επιχειρήσεων για διοργάνωση κοινών μεθόδων εργασίας και την κοινή χρήση εγκαταστάσεων και πόρων καθώς και για την ανάπτυξη και/ή την εμπορία τουριστικών υπηρεσιών που συνδέονται με τον αγροτουρισμό
Κωδικός υπο-δράσης	19.2.7.3
Νομική βάση	Άρθρο 35 του Καν (ΕΕ) 1305/2013
Αναλυτική Περιγραφή Δράσης/υπο-δράσης	
<p>Στην περιοχή εφαρμογής δραστηριοποιείται ένας μεγάλος αριθμός επιχειρήσεων που συνδέονται με την πρώτη και δεύτερη μεταποίηση αγροτικών προϊόντων όπως ελαιοτριβεία, τυποποιητήρια ελαιοκομικού τομέα, οινοποιεία, επιχειρήσεις στον τομέα των εσπεριδοειδών, μεταποιητικές μονάδες αλιευμάτων, επιχειρήσεις στον τομέα μελιού, μονάδες επεξεργασίας γάλακτος και παραγωγής γαλακτοκομικών προϊόντων και μονάδες επεξεργασίας και παραγωγής με βάση το κρέας. Επίσης, ο αγροτουρισμός αποτελεί μια ιδιαίτερα δημοφιλή οικονομική δραστηριότητα στην περιοχή με πλήθος καταλυμάτων που λειτουργούν όλο το χρόνο προσφέροντας παραδοσιακή κουζίνα ή φυσιολατρικές δραστηριότητες (ορειβασία, πεζοπορία, ποδηλατικές διαδρομές κ.α.). Ωστόσο, ο βαθμός συνεργασίας, συνέργειας και δικτύωσης είναι ιδιαίτερα χαμηλός και οι επιδόσεις σε ότι αφορά τον τομέα της καινοτομίας περιορισμένες.</p> <p>Όπως διαπιστώθηκε και από τη διαδικασία της διαβούλευσης, η δημιουργία δικτύωσης στην περιοχή θεωρείται μονόδρομος με πολλαπλά οφέλη για τους τοπικούς επιχειρηματίες, όπως μείωση του κόστους παραγωγής, καλύτερη προώθηση των τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών και ενίσχυση του εξωστρεφή προσανατολισμού των τοπικών επιχειρήσεων.</p> <p>Στόχος της Δράσης είναι η ενίσχυση της τοπικής ανταγωνιστικότητας μέσα από νέα και καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες στους παραγωγικούς τομείς και στο σύμπλεγμα «Μεταποίηση-Τουρισμός-Πολιτισμός-Περιβάλλον» που προκύπτουν από συμπράξεις μεταξύ επιχειρήσεων και τη διασύνδεση επιχειρήσεων με φορείς παραγωγής έρευνας και γνώσης, κατ' εφαρμογή της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Κρήτης (RISCrete). Ευρύτερος στόχος είναι η εμπέδωση κουλτούρας καινοτομίας, η ενίσχυση της εξωστρέφειας και η ανάπτυξη νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων με βιώσιμες προοπτικές.</p> <p>Ως ειδικοί στόχοι τοπικής στρατηγικής ορίζονται τα παρακάτω:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της τοπικής επιχειρηματικότητας για την ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας. • Διαφοροποίηση της οικονομικής βάσης και προώθηση της πολύ-λειτουργικότητας στο πλαίσιο της διασύνδεσης αγρο-διατροφής – πολιτισμού/περιβάλλοντος – τουρισμού. • Αναβάθμιση της ποιότητας ζωής στην ύπαιθρο με ζητούμενο τη διατήρηση και προσέλκυση πληθυσμού. • Διατήρηση και ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων της υπαίθρου. <p>Προτεραιότητα θα δοθεί σε δικτυώσεις (clusters) μεταξύ μικρών επιχειρήσεων (ομοειδών και αλληλοσυμπληρούμενων) σε τομείς όπου η περιοχή εφαρμογής διαθέτει συγκριτικό πλεονέκτημα, με έμφαση στην ενίσχυση της προστιθέμενης αξίας των παραγόμενων προϊόντων του αγροδιατροφικού τομέα και στη διαφοροποίηση και εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος της περιοχής εφαρμογής στην</p>	

κατεύθυνση των εναλλακτικών και ειδικών μορφών τουρισμού.

Μεταξύ άλλων θα ενισχυθούν δίκτυα συσκευασίας, εξαγωγέων, οριζόντια cluster συνεταιρισμών, ομάδων παραγωγών, τουριστικών επιχειρήσεων, μεταποιητικών μονάδων, γεωγραφικό cluster ορεινών ή πεδινών ζωνών, cluster τουρισμού υπαίθρου ήτοι καταλυμάτων, επιχειρήσεων extremesports, γραφείων trekking, επιχειρήσεων εστίασης, ορειβατικών συλλόγων.

Ενδεικτικά θα χρηματοδοτηθούν κοινές δράσεις για: τη διοργάνωση κοινών μεθόδων εργασίας και την κοινή πρόσβαση και χρήση εγκαταστάσεων, υποδομών και πόρων, τη διάχυση πληροφοριών, γνώσεων και καλών πρακτικών μεταξύ των μελών, τη βελτίωση της ποιότητας των τελικών προϊόντων/υπηρεσιών μέσω κοινών υποδομών, την προβολή, ανάδειξη και προώθηση προϊόντων/υπηρεσιών μέσω της ανάπτυξης τοπικής ταυτότητας, την εξωστρέφεια και πρόσβαση σε νέες αγορές, την έρευνα και ανάπτυξη κ.α.

Για την υλοποίηση της υποδράσης θα τηρηθούν οι όροι και οι περιορισμοί του θεσμικού πλαισίου που διέπουν την εφαρμογή της, ενώ αντίστοιχα θα διαμορφωθούν και οι επιλέξιμες δαπάνες (Καν. (ΕΕ) 1305/2013).

Ένταση Ενίσχυσης	Η παρεχόμενη στήριξη διέπεται από τον Κανονισμό του γενικού DeMinimis (ΕΕ) 1407/2013, με ένταση ενίσχυσης 100% για λειτουργικές δαπάνεςκαι 65% για επενδυτικά σχέδια.		
Θεματική Κατεύθυνση που εξυπηρετείται			
Διαφοροποίηση και ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας			
Χρηματοδοτικά Στοιχεία			
	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο υπο-μέτρου	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Τοπικού Προγράμματος
Συνολικός Προϋπολογισμός	100.000	1,41%	0,95%
Δημόσια Δαπάνη	65.000	1,53%	0,91%
Ιδιωτική Συμμετοχή	35.000	1,23%	1,02%
Περιοχή Εφαρμογής			
Περιοχή εφαρμογής τοπικού προγράμματος CLLD/LEADER/ΕΓΤΑΑ Π.Ε. Χανίων, τμήμα Π.Ε. Ρεθύμνης.			
	Δικαιούχοι		
<ul style="list-style-type: none"> Πολύ μικρές, μικρές, μεσαίες επιχειρήσεις κατά την έννοια της σύστασης 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής Επιχειρήσεις του Ν. 4019/2011 «Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα και άλλες διατάξεις» Οργανώσεις παραγωγών, συνεταιρισμοί, Αστικές μη κερδοσκοπικές εταιρείες.			

Κριτήρια Επιλογής				
A/A	ΚΡΙΤΗΡΙΟ	ΑΝΑΛΥΣΗ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ	ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)
1	Σαφήνεια και πληρότητα της πρότασης	Σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης και πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	100	10%
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης αλλά πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	50	
		Ασαφής περιγραφή της πρότασης και ελλείψεις ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	0	
2	Σκοπιμότητα της πρότασης (Ειδικοί ή στρατηγικοί στόχοι του τοπικού προγράμματος που εξυπηρετούνται με την υλοποίηση της πρότασης)	Συσχέτιση με το σύνολο των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	100	10%
		Συσχέτιση με το 70% των των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	70	
		Συσχέτιση με το 30% των των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	30	
		Συσχέτιση με ποσοστό μικρότερο του 30% των στόχων που αφορούν στην υπο-δράση	0	
3	Προτεραιότητες υπο-δράσης	Το έργο εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης	100	10%
		το έργο δεν εντάσσεται στις προτεραιότητες της υποδράσης	0	
4	Αξιολόγηση συνεργατικού σχηματισμού	(για κάθε μέλος δίδονται 10 βαθμοί - μέγιστος αριθμός βαθμολογούμενων μελών 10)		10%
5	Εμπειρία του υπευθύνου στην εκτέλεση και συντονισμό έργου συνεργασίας (ο υπεύθυνος έχει συμμετάσχει τουλάχιστον σε ένα έργο συνεργασίας)	Ναι	100	10%
		Όχι	0	
6	Ικανότητα, εμπειρία και αξιοπιστία των μελών του δικτύου	Ποσοστό >50% των μελών της συνεργασίας έχει συμμετάσχει σε άλλο σχήμα συνεργασίας	100	10%
		Ποσοστό <50% των μελών της συνεργασίας έχει συμμετάσχει σε άλλο σχήμα συνεργασίας	0	

7	Καινοτόμος χαρακτήρας της πρότασης/ Χρήση καινοτομίας και νέων τεχνολογιών (τουρισμός / υπηρεσίες)	Οργανωτική καινοτομία / καινοτομία στο προϊόν ή στην διαχείριση και λειτουργία	100	5%
8	Ρεαλιστικότητα χρονοδιαγράμματος υλοποίησης επένδυσης	Χρονοδιάγραμμα σύμφωνο με το είδος και το μέγεθος του έργου	50	5%
		Ορθολογικός προσδιορισμός των επιμέρους φάσεων υλοποίησης του έργου	50	
9	Ρεαλιστικότητα και αξιοπιστία του κόστους	$100 * (\text{αιτούμενο} - \text{εγκεκριμένο}) / \text{εγκεκριμένο} \leq 5$	100	10%
		$5 < 100 * (\text{αιτούμενο} - \text{εγκεκριμένο}) / \text{εγκεκριμένο} \leq 10$	60	
		$10 < 100 * (\text{αιτούμενο} - \text{εγκεκριμένο}) / \text{εγκεκριμένο} \leq 30$	30	
		$100 * (\text{αιτούμενο} - \text{εγκεκριμένο}) / \text{εγκεκριμένο} > 30$	0	
10	Συσχέτιση της πρότασης με Έξυπνη Εξειδίκευση (RIS)	Ναι	100	10%
		Όχι	0	
11	Πρόβλεψη ενεργειών δράσεων προβολής	Ναι	100	10%
		Όχι	0	
ΕΛΑΧΙΣΤΗ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ ΠΟΥ ΟΦΕΙΛΕΙ ΝΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΙ Ο ΕΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ (% της μέγιστης βαθμολογίας) ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ = ΒΑΡΥΤΗΤΑ Χ ΜΟΡΙΟΔΟΤΗΣΗ				40
Συνέργεια / συμπληρωματικότητα με άλλες δράσεις του τοπικού προγράμματος				
Η Υποδράση έχει συμπληρωματικότητα με τις Υποδράσεις 19.2.3.1, 19.2.3.2, 19.2.3.3 & 19.2.3.4.				
Συνέργεια / συμπληρωματικότητα με λοιπές αναπτυξιακές δράσεις στην ευρύτερη περιοχή				
Διαπιστώνεται συμπληρωματικότητα σε σχέση με το περιφερειακό και το εθνικό σκέλος του ΕΣΠΑ (Α.Π. 2 & 5 του ΠΕΠ Κρήτης, Α.Π. 3 του ΕΠΑνΕΚ, Α.Π. 12 & 14 του ΕΠ Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη) και τα Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας (Ελλάδα-Κύπρος, Balkan-Med, Med, InterregEurope, MEDENICBC, ADRION).				

4.1.2 Δράσεις στο πλαίσιο εφαρμογής του υπο-μέτρου 19.3

Τίτλος Δράσης	ΝΗΣΩΝ ΠΕΡΙΠΛΟΥΣ
Κωδικός Δράσης	19.3.1
ΕΔΕΤ	ΕΓΤΑΑ
Νομική βάση	Άρθρο 35 του Καν (ΕΕ) 1305/2013
Αναλυτική περιγραφή Δράσης	
<p>Αντικείμενο και στόχοι της συνεργασίας</p> <p>Το σχέδιο «ΝΗΣΩΝ ΠΕΡΙΠΛΟΥΣ» αφορά τη διαπεριφερειακή συνεργασία των νησιωτικών ΟΤΑ της χώρας με θέμα τον πολιτισμό και την ανάπτυξη. Το έργο είναι συνεχιζόμενο και θα υλοποιηθεί για τρίτη προγραμματική περίοδο με τη συμμετοχή των ΟΤΑ που έχουν την έδρα τους στη νησιωτική Ελλάδα, με ενσωμάτωση εμπειρίας προηγούμενων ΟΤΑ και διεύρυνση νέων εταίρων.</p> <p>Το σχέδιο έχει ως κύριο στόχο την ανάπτυξη του υπόβαθρου για την εγκαθίδρυση της έννοιας πολιτιστικής - δημιουργικής βιομηχανίας και τη διασύνδεσή της με το νησιωτικό χαρακτήρα, το περιβάλλον και τον πολιτισμό των νησιών.</p> <p>Ειδικότεροι στόχοι είναι οι εξής:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Ανάδειξη και διάδοση ποικίλων μορφών πολιτιστικής δημιουργικής βιομηχανίας στη νησιωτική Ελλάδα για την ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας. ✓ Διασύνδεση και ενσωμάτωση της ψηφιακής τεχνολογίας σε όλες τις εκφάνσεις του πολιτισμού και των τεχνών. ✓ Ενσωμάτωση και αξιοποίηση της τεχνολογίας στα μνημεία (αρχιτεκτονικά, ιστορικά, περιβαλλοντικά και πολιτιστικά). ✓ Ενσωμάτωση του πολιτισμού στην εκπαιδευτική διαδικασία και υιοθέτηση νέων μεθόδων εμφύχωσης και ενδυνάμωσης νέων που ασχολούνται με τον πολιτισμό. ✓ Προβολή και προώθηση της νησιωτικής πολιτιστικής ταυτότητας με απώτερο σκοπό την ανάδειξη των νησιών ως «τόπους πολιτισμών και τεχνών». <p>Συντονιστής σχεδίου: Αναπτυξιακή Ηρακλείου ΑΑΕ ΟΤΑ</p> <p>Ενδεικτικές δράσεις / θέματα:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Προπαρασκευαστική φάση 2. Συντονισμός και υλοποίηση σχεδίου συνεργασίας 3. Μορφές πολιτιστικής δημιουργικής βιομηχανίας και διασύνδεση με την τοπική οικονομία 4. Αξιοποίηση νέων τεχνολογιών στον πολιτισμό:<ul style="list-style-type: none"> • Πολιτιστικά μνημεία: χρήση και ενσωμάτωση της ψηφιακής τεχνολογίας για την αναβίωση και παρουσίαση ιστορικών γεγονότων, φωτισμός, μουσική, δρώμενα κλπ • Τεχνολογία και σύγχρονες τέχνες (μουσική, θέατρο, ζωγραφική, εικαστικά, γλυπτική, κλπ) • Διαδραστικά γεγονότα χρήσης νέων τεχνολογιών στον πολιτισμό 5. Δικτύωση και ενεργοποίηση ομάδων, φορέων και επιχειρήσεων με στόχο την αξιοποίηση τεχνολογιών στην ανάδειξη των τεχνών και τη δημιουργία νέων προϊόντων 6. Τεχνολογία και δραστηριότητες στη φύση της νησιωτικής Ελλάδας<ul style="list-style-type: none"> • Διαδραστικά και Ψηφιακά πολιτιστικά / περιβαλλοντικά μονοπάτια και τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους • Ψηφιακή τεχνολογία και δραστηριότητες στη φυσική κληρονομιά που συνδέεται με την πολιτιστική κληρονομιά (καταδύσεις, ορειβασία, ανεμοπτερισμός, θαλάσσια σπορ κλπ) 7. Τεχνολογία, εκπαίδευση και πολιτισμός<ul style="list-style-type: none"> • εκπαιδευτικές βιωματικές δράσεις στη φύση, στα μνημεία, και στις τέχνες για νέους και	

παιδιά

- εμψύχωση και ενδυνάμωση ομάδων νέων που ασχολούνται με τον πολιτισμό
8. Εκδόσεις και προβολή της πολιτιστικής ταυτότητας των νησιών
- Αρχιτεκτονικά και ιστορικά μνημεία (κάστρα, μύλοι, πατητήρια, κλπ)
  - Τέχνες και παραδοσιακά επαγγέλματα, κλπ
  - Πολιτιστικά δρώμενα (ήθη, έθιμα, παραδόσεις, τοπικές συλλογές ή και ανάδειξη καλλιτεχνικών έργων σημαντικών προσωπικοτήτων των νησιωτικών περιοχών κλπ)
9. Οργάνωση και συμμετοχή σε πολιτιστικά δρώμενα και δραστηριότητες στη φύση με τη χρήση τεχνολογιών αιχμής
- Συμμετοχή σε εκθέσεις προβολής του πολιτισμού
  - Οργάνωση πολιτιστικών γεγονότων και δραστηριοτήτων
10. Προβολή - δημοσιότητα του σχεδίου και των αποτελεσμάτων του
- Ενημέρωση ιστοσελίδας
  - Έντυπη και ηλεκτρονική έκδοση αποτελεσμάτων
  - Εκδηλώσεις / ημερίδες κλπ.

Οι ενδεικτικές δράσεις / θέματα αποτελούν τη συμβατική αποτύπωση της θεματολογίας που θα εξειδικευθεί στο σχέδιο δράσης που θα προκύψει ενσωματώνοντας την εμπειρία και νέες πρωτότυπες καινοτόμες λύσεις και εκροές.

Αναζήτηση εν δυνάμει εταίρων (κριτήρια επιλογής, χαρακτηριστικά των εταίρων κτλ)

Οι εταίροι του σχεδίου θα είναι εταίροι που έχουν συνεργαστεί στο αντίστοιχο έργο στις προηγούμενες προγραμματικές περιόδους, έχουν την έδρα τους στη νησιωτική Ελλάδα και έχουν την ικανότητα να υλοποιήσουν δράσεις του σχεδίου. Μετά την έγκριση των προγραμμάτων των ΟΤΔ θα υπάρξει προπαρασκευαστική φάση για την οριστικοποίηση του εταιρικού σχήματος με τη δυνατότητα ένταξης και άλλων εταίρων.

Τα κριτήρια επιλογής των εταίρων που θα συμμετέχουν στο σχέδιο θα είναι:

- ✓ Η ΟΤΔ να δραστηριοποιείται στη νησιωτική χώρα.
- ✓ Η στρατηγική τους να συνδέεται με το σχέδιο συνεργασίας.
- ✓ Η περιοχή τους να διαθέτει πολιτιστικούς πόρους και δυνατότητες σύνδεσης με τον τουρισμό.
- ✓ Η ΟΤΔ να μπορεί να αναλάβει δράσεις στο πλαίσιο του σχεδίου.

Η ΟΤΔ Αναπτυξιακής Ηρακλείου ως συντονιστής εταίρος έχει ορίσει δύο άτομα υπεύθυνα των διατοπικών – διακρατικών προγραμμάτων της, με πολυετή εμπειρία στη δικτύωση, στις συνεργασίες και στο συντονισμό αντίστοιχων προγραμμάτων. Αντίστοιχα, και κάθε εταίρος - ΟΤΔ του σχεδίου, έχει ορίσει εκπρόσωπό του που θα συμμετέχει ενεργά στην υλοποίηση των δράσεων. Παράλληλα, θα υπάρξουν συνεργασίες με εξειδικευμένα άτομα στις επιμέρους δράσεις.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα (βραχυπρόθεσμα – μακροπρόθεσμα)

Βραχυπρόθεσμα, τα προσδοκώμενα αποτελέσματα είναι η περαιτέρω ανάπτυξη, προώθηση και διάδοση της πολιτιστικής ταυτότητας των νησιών, και η διασύνδεσή της με την επιχειρηματικότητα και την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων της πολιτιστικής δημιουργικής βιομηχανίας. Σε μακροπρόθεσμο χρόνο, το αποτέλεσμα θα είναι η ενθάρρυνση δραστηριοτήτων αναβάθμισης και προώθησης της πολιτιστικής ταυτότητας των περιοχών μέσα από τις εφαρμογές νέων καινοτόμων τεχνολογιών και η διασύνδεσή της με τον τουρισμό. Επιπλέον, βραχυπρόθεσμα θα επιτευχθεί και η ανάπτυξη εκπαιδευτικής πολιτιστικής κουλτούρας στα σχολεία της ενδοχώρας και η υιοθέτηση πολιτιστικού κοινωνικού διαλόγου από ομάδες νέων, ως εργαλείο τοπικής και διαπεριφερειακής συνεργασίας.

Ενέργειες που έχουν ήδη αναληφθεί για την συγκρότηση της συνεργασίας

Οι ενέργειες που έχουν ήδη αναληφθεί για την συγκρότηση της συνεργασίας είναι:

- ✓ Ο συντονιστής εταίρος ήρθε σε επαφή με κάθε ένα ξεχωριστά από τους υποψήφιους ΟΤΑ - εταίρους του σχήματος και συζήτησαν θέματα όπως: εταιρικό σχήμα, κριτήρια επιλογής εταίρων, δράσεις του σχεδίου, πόροι του σχεδίου και δυνατότητες ανάληψης δράσεων από τον κάθε ένα.
- ✓ Μετά τις πρώτες επαφές διαμορφώθηκε ένα πρώτο σχέδιο δράσεων και εταιρικού σχήματος, όπου τέθηκε σε διαβούλευση και υπήρξαν παρατηρήσεις και προτάσεις από τους εταίρους.
- ✓ Οριστικοποιήθηκε το εταιρικό σχήμα, το σχέδιο δράσεων, ο προϋπολογισμός του σχεδίου και έγινε το αντίστοιχο τεχνικό δελτίο για υποβολή από τις ΟΤΔ
- ✓ Εκφράστηκε εγγράφως η σύμφωνη γνώμη των ΟΤΔ – εταίρων προς το συντονιστή εταίρο

Στο πλαίσιο της διαβούλευσης αποφασίστηκε:

Α) το κυρίως θέμα να είναι ο πολιτισμός και τα νησιά,

Β) το εταιρικό σχήμα να περιοριστεί μόνο στις ΟΤΔ που έχουν έδρα τη νησιωτική Ελλάδα και

Γ) να υπάρχει προπαρασκευαστική φάση όπου: θα διερευνηθεί η δυνατότητα συμμετοχής στο εταιρικό σχήμα και από ομάδες που δεν έχουν την έδρα τους σε νησί, αλλά αναπτύσσουν δράσεις από το πρόγραμμά τους σε νησιά της Ελλάδας, θα οριστικοποιηθούν οι δράσεις, ο προϋπολογισμός του σχεδίου και η ομάδα έργου.

Προβλεπόμενος τρόπος εφαρμογής του σχεδίου συνεργασίας

Το σχέδιο συνεργασίας προβλέπεται να εφαρμοστεί σε όλες τις περιοχές παρέμβασης και για την καλύτερη υλοποίησή του προβλέπονται τα εξής:

- ✓ Να υπάρχει προπαρασκευαστική φάση όπου θα εξαντληθεί η συζήτηση και θα υπάρχουν σχετικές αποφάσεις για τα παρακάτω:
  - Εταιρικό σχήμα και προϋπολογισμός συμμετοχής της κάθε ΟΤΔ
  - Δράσεις σχεδίου και ο προϋπολογισμός τους
  - Ρόλος του κάθε εταίρου και δράσεις που θα υλοποιήσουν
  - Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης δράσεων
  - Δημιουργία ομάδας έργου και τρόπου παρακολούθησης και υλοποίησης σχεδίου.
  - Υπογραφή σύμφωνου συνεργασίας
- ✓ Υποβολή ολοκληρωμένου σχεδίου και έγκριση από το ΥΠΑΑΤ και την αρμόδια διαχειριστική αρχή της κάθε Περιφέρειας
- ✓ Τακτικές συναντήσεις σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο για την οργάνωση των δράσεων, με ευθύνη του συντονιστή
- ✓ Δράσεις δημοσιότητας – ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης με απώτερο στόχο την εμπλοκή του τοπικού πληθυσμού και φορέων της περιοχής.

Θεματική Κατεύθυνση

Προώθηση της συμμετοχής, της συνεργασίας, της δικτύωσης και της ανταλλαγής τεχνογνωσίας μεταξύ διαφορετικών περιοχών, εταίρων και κρατών

Χρηματοδοτικά στοιχεία

	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο υπο-μέτρου	Ποσοστό (%) σε επίπεδο μέτρου
Συνολικός Προϋπολογισμός	60.000	26,09%	0,57%
Δημόσια Δαπάνη	60.000	26,09%	0,84%
Κοινοτική Συμμετοχή			
Εθνική Συμμετοχή			

Ιδιωτική Συμμετοχή	0	0%	0%
Ποσοστό ενίσχυσης 100% (Καν. 1305/2013 – Άρθρο 44).			
Περιοχή Εφαρμογής			
Οι περιοχές παρέμβασης των ΟΤΔ που συμμετέχουν στο σχέδιο συνεργασίας.			
Εν δυνάμει δικαιούχοι			
Δικαιούχοι θα είναι οι ΟΤΔ που θα εγκριθούν για να υλοποιήσουν στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης στο πλαίσιο του Μέτρου 19 του ΠΑΑ 2014-2020.			
Συνέργεια / συμπληρωματικότητα με άλλες δράσεις του τοπικού προγράμματος			
Η Δράση ενεργεί συμπληρωματικά με τις Δράσεις 19.3.2, 19.3.3, 19.3.4 και τη δράση 4.3.1, Μέτρο 4.3 (ΕΠΑΛΘ).			
Συνέργεια / συμπληρωματικότητα με λοιπές αναπτυξιακές δράσεις στην ευρύτερη περιοχή			
Το Σχέδιο λειτουργεί συνεργατικά και συμπληρωματικά με τις δράσεις του Περιφερειακού Επιχειρησιακού προγράμματος που αναφέρονται στον πολιτισμό και τον τουρισμό, αλλά και μέσω συνεργειών και συνεργασιών με τοπικούς φορείς, όπως τις κατά τόπους Εφορίες Αρχαιοτήτων, Μουσεία, Πολιτιστικούς Συλλόγους και φορείς καλλιτεχνικής και πολιτιστικής έκφρασης. Επιπλέον ενισχύει και μεγεθύνει Τομεακές Προσπάθειες του ΕΣΠΑ μέσω των Προγραμμάτων που το αποτελούν και εισφέρει στην στοχοθέτηση ο Πολιτισμός να αποτελεί αναπτυξιακό εργαλείο των περιοχών. Συνολικά θα αποτελέσει σύμφωνα με τα αναμενόμενα αποτελέσματά του σημαντικό εργαλείο ανάδειξης στόχων συλλογικής δράσης σε Εθνικό Επίπεδο σε σχέση με την σύγχρονη παραγωγή πολιτισμού.			

Τίτλος Δράσης	Ενώνοντας τους Δυναμικούς των Τοπικών Κοινοτήτων - Σχέδιο Διατοπικής Συνεργασίας
Κωδικός Δράσης	19.3.2
ΕΔΕΤ	ΕΓΤΑΑ
Νομική βάση	Άρθρο 44 & 61 καν. (ΕΕ) 1305/2013 και Άρθρο 65 καν. (ΕΕ) 1303/2013
Αναλυτική περιγραφή Δράσης	
<p>Αντικείμενο και στόχοι της συνεργασίας</p> <p>Αντικείμενο του Σχεδίου "Ενώνοντας τους Δυναμικούς των Τοπικών Κοινοτήτων" είναι η ολοκληρωμένη, ομοιογενής και επίκαιρη κατάρτιση των "Δυναμικών Μονάδων" με σύγχρονες αρχές και μέσα αγροτικής επιχειρηματικότητας και καινοτομίας καθώς και η άρση όλων των επιμέρους εμποδίων που αντιμετωπίζουν οι "Δυναμικές Μονάδες" των τοπικών κοινοτήτων στα πεδία της επιχειρηματικής ψυχολογίας, των γνώσεων και της δικτύωσης. Βασικοί στόχοι του Σχεδίου είναι: Ενεργοποίηση αναπτυξιακής ψυχολογίας των Δυναμικών Ομάδων, μόχλευση επενδυτικών πρωτοβουλιών, θωράκιση των Δυναμικών Μονάδων με τις ενδεδειγμένες γνώσεις, τεχνικές, δεξιότητες και εργαλεία.</p>	
ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΕΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΕΤΑΙΡΩΝ	
<p>Λόγω του οριζόντιου χαρακτήρα των αναγκών που καλύπτει το Σχέδιο, οι εταίροι μπορούν δυνητικά να προέρχονται από το σύνολο της επικράτειας, εφόσον αξιολογούν και αυτοί με την σειρά τους ως και δικές τους προτεραιότητες τους στόχους του Σχεδίου.</p>	
ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΠΟΥ ΘΑ ΔΙΕΞΑΧΘΟΥΝ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ	
<p>➤ ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΦΑΣΗ</p> <p>Ενέργειες σχεδιασμού, συντονισμού και υποστήριξης του Σχεδίου και διατοπικές συναντήσεις</p> <p>➤ ΚΥΡΙΩΣ ΦΑΣΗ</p> <p>Εκπόνηση σχεδίου δράσης για την υλοποίηση ετήσιων προ-συνεδρίων και ετήσιου πανελλήνιου συνεδρίου Αγροτικής Επιχειρηματικότητας</p> <p>Διοργάνωση και υλοποίηση δράσεων: 2.1 Υλοποίηση 3 ετήσιων προ-συνεδρίων Αγροτικής Επιχειρηματικότητας σε κάθε περιοχή εταιρίου (ένα ανά έτος σε κάθε ΟΤΔ). 2.2 Υλοποίηση 4 ετήσιων συνεδρίων Αγροτικής Επιχειρηματικότητας. 2.3 Σχεδιασμός, δημιουργία και υποστήριξη ιστοσελίδας για τη δικτύωση των "Δυναμικών Μονάδων".</p> <p>Δίκτυο "Εμψυχωτών Τοπικών Ομάδων": 3.1 Σχεδιασμός του Δικτύου "Εμψυχωτών Τοπικών Ομάδων". 3.2 Ανάπτυξη δράσεων του Δικτύου "Εμψυχωτών Τοπικών Ομάδων".</p> <p>Δράσεις προβολής και εξωστρέφειας: 4.1 Σχεδιασμός επικοινωνιακού portfolio. 4.2 Εκδηλώσεις παρουσίασης και διάχυσης των δράσεων και των αποτελεσμάτων του Σχεδίου. 4.3 Επικοινωνία και προώθηση του έργου σε Μέσα Ενημέρωσης και κοινωνικής δικτύωσης.</p> <p>Δαπάνες συντονιστικών ενεργειών: 5.1 Δαπάνες συντονισμού του Σχεδίου. 5.2 Υπηρεσίες Συμβούλου για την υποστήριξη και τον συντονισμό του Σχεδίου.</p>	
ΠΟΡΟΙ ΠΟΥ ΘΑ ΔΙΑΤΕΘΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ	
<p>➤ Ανθρώπινο δυναμικό: Στελέχη από το μόνιμο προσωπικό των εταιριών, με πλήρη ή μερική απασχόληση, σταθεροί εξωτερικοί συνεργάτες, με εμπειρία σε συγκεκριμένα έργα, εξειδικευμένοι εξωτερικοί Σύμβουλοι, όπου απαιτηθεί κατά την υλοποίηση των δράσεων.</p> <p>➤ Χρηματοοικονομικοί πόροι: Συνολικός εκτιμώμενος προϋπολογισμός Σχεδίου: 400.000,00 € (ΟΤΔ Πάρνωνας: 40.000,00 €).</p> <p>Α. Προπαρασκευαστική Φάση: 40.000,00 €</p> <p>Β. Κυρίως Φάση: 360.000,00 € (Εκπόνηση σχεδίου δράσης για την υλοποίηση ετήσιων προ-συνεδρίων και ετήσιου: 15.000,00 €, Διοργάνωση και υλοποίηση δράσεων: 183.000,00 €, Δίκτυο "Εμψυχωτών Τοπικών Ομάδων": 18.000,00 €, Δράσεις προβολής και εξωστρέφειας: 84.000,00 €, Συντονισμός - υποστήριξη:</p>	

60.000,00 €).

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ: ενεργοποίηση της αναπτυξιακής ψυχολογίας των εν δυνάμει εταιρών καθε Ο.Τ.Δ., μοχλευση επενδυτικών πρωτοβουλιών, θωρακισή των επενδυτών με τις ενδεδειγμένες γνώσεις, τεχνικές, δεξιότητες και εργαλεία, αύξηση της παραγωγικότητας και της αποτελεσματικότητας των επιχειρήσεων των επενδυτών, δημιουργία ευκαιριών και προϋποθέσεων συνεργασιών μεταξύ των επενδυτών των οτδ.

ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΗΔΗ ΑΝΑΛΗΦΘΕΙ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ: Μελέτη σχεδίου και σύνταξη διατοπικής πρότασης συνεργασίας, δημιουργία και αποστολή πρότασης και ενημερωτικού εντύπου σε υποψήφιους εταίρους και παρακολούθηση ανταπόκρισης.

ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ: Ορισμός ομάδας συντονισμού, αναζήτηση, αξιολόγηση και συμφωνίες συνεργασίας με εξωτερικούς εξειδικευμένους συνεργάτες και φορείς για την υλοποίηση διαφόρων δράσεων του σχεδίου, διατοπικές συναντήσεις και επικοινωνία των εταίρων και ομάδας συντονισμού, δια ζώσης ή ηλεκτρονικά, για αξιολόγηση της πορείας υλοποίησης και λήψη αναγκαίων αποφάσεων, αξιολόγηση παραδοτέων και λήψη διορθωτικών ενεργειών όπου απαιτηθεί.

Η στήριξη δε καθιστά κρατική ενίσχυση, δεν αποφέρει κέρδος και το ανώτατο ποσοστό ενίσχυσης ανέρχεται σε ποσοστό 100% των επιλέξιμων δαπανών.

Θεματική Κατεύθυνση που εξυπηρετείται

Προώθηση της συμμετοχής, της συνεργασίας, της δικτύωσης και της ανταλλαγής τεχνογνωσίας μεταξύ διαφορετικών περιοχών, εταίρων και κρατών.

Χρηματοδοτικά στοιχεία

	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο υπο-μέτρου	Ποσοστό (%) σε επίπεδο μέτρου
Συνολικός Προϋπολογισμός	30.000	13,04%	0,28%
Δημόσια Δαπάνη	30.000	13,04%	0,42%
Κοινοτική Συμμετοχή			
Εθνική Συμμετοχή			
Ιδιωτική Συμμετοχή	0	0%	0%

Ποσοστό ενίσχυσης 100% (Καν. 1305/2013 – Άρθρο 44).

Περιοχή Εφαρμογής

Οι περιοχές παρέμβασης των ΟΤΔ που συμμετέχουν στο σχέδιο συνεργασίας.

Εν δυνάμει δικαιούχοι

ΟΤΔ που έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον συνεργασίας: Αναπτυξιακή Πάρωννα (Συντονίστρια), Τρικάλων, Μεσσηνίας, Πηλίου, Τριχωνίδας, Δράμας, Ηπείρου, Φλώρινας, Νοτίου Ηπείρου – Αμβρακικού, ΑΚΟΜΜ-Ψηλορείτης, Δημοσυνεταιριστική Έβρος, Οργανισμός Ανάπτυξης Κρήτης, Δίκτυο Νήσων ΠΕ Νήσων Αττικής

Συνέργεια / συμπληρωματικότητα με άλλες δράσεις του τοπικού προγράμματος

Η Δράση ενεργεί συμπληρωματικά με τις Δράσεις 19.3.1, 19.3.3, 19.3.4 και τη δράση 4.3.1, Μέτρο 4.3 (ΕΠΑΛΘ).

Συνέργεια / συμπληρωματικότητα με λοιπές αναπτυξιακές δράσεις στην ευρύτερη περιοχή

Διαπιστώνεται συμπληρωματικότητα σε σχέση με το περιφερειακό και το εθνικό σκέλος του ΕΣΠΑ (ΠΕΠ Κρήτης, ΕΠ Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση, ΕΠΑνΕΚ) και με τα Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας (Ελλάδα-Κύπρος, Balkan-Med, Med, Interreg Europe, MED ENI CBC, ADRION).

Τίτλος Δράσης	ΟΡΕΑ ΚΡΗΤΗ
Κωδικός Δράσης	19.3.3
ΕΔΕΤ	ΕΓΤΑΑ
Νομική βάση	Καν. 1305/2013 – Άρθρο 44
Αναλυτική περιγραφή Δράσης	
<p>Αντικείμενο και στόχοι της συνεργασίας</p> <p>Το σχέδιο «ΟΡΕΑ ΚΡΗΤΗ» αφορά την διατοπική συνεργασία των ΟΤΑ που δραστηριοποιούνται στην Περιφέρεια Κρήτης. Στόχος του σχεδίου είναι η διασύνδεση της κτηνοτροφίας με τον τουρισμό και η ανάπτυξη δικτύου επισκέψιμων διδακτικών κτηνοτροφικών μονάδων στην Κρήτη. Το έργο είναι συνεχιζόμενο από την προηγούμενη προγραμματική περίοδο και ειδικότερος στόχος του είναι η ανάπτυξη του θεματικού τουρισμού στην Κρήτη, αναδεικνύοντας ταυτόχρονα τα ιδιαίτερα και μοναδικά στοιχεία της ορεινής ενδοχώρας του νησιού, τα οποία θα συμβάλλουν στην ανάδειξη της Κρήτης ως προορισμός που επιφυλάσσει μοναδικές εμπειρίες στον επισκέπτη και δίνει τη δυνατότητα ανάπτυξης εναλλακτικών και ποικίλων δραστηριοτήτων.</p> <p>Το αντικείμενο συνεργασίας είναι η δημιουργία ενός ολοκληρωμένου δικτύου διδακτικών διαδρομών που θα καλύπτει το σύνολο των περιοχών δράσης των ΟΤΑ, θα οργανώνεται σε επιμέρους θεματικές διαδρομές ανάλογα με τα ιδιαίτερα γνωρίσματα της κάθε περιοχής, ενώ ταυτόχρονα θα λειτουργεί συμπληρωματικά με υφιστάμενα έργα (π.χ. Ευρωπαϊκό Ορειβατικό Μονοπάτι Ε4, τοπικές φυσιολατρικές διαδρομές, Δρόμοι του Κρασιού, Θρησκευτικές Διαδρομές κλπ). Επιπλέον, ειδικός στόχος είναι μέσα από το δίκτυο αυτό να αναπτυχθούν και να λειτουργήσουν πιλοτικά επισκέψιμες διδακτικές κτηνοτροφικές μονάδες που θα λειτουργήσουν ως νέα τουριστικά και εκπαιδευτικά προϊόντα.</p> <p>Συντονιστής εταίρος: Αναπτυξιακή Ηρακλείου ΑΑΕ ΟΤΑ</p> <p>Ενδεικτικές δράσεις:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Προπαρασκευαστική φάση 2. Συντονισμός και υλοποίηση σχεδίου συνεργασίας 3. Σήμανση δικτύου διαδρομών κτηνοτροφικών επισκέψιμων μονάδων και προβολή τους<ul style="list-style-type: none"> • Πινακίδες γενικές και ειδικές, πληροφοριακές κτλ • Ηλεκτρονική εφαρμογή σήμανσης διαδρομών και ενημέρωσης επισκεπτών περιοχής • Θεματικές διαδρομές κλπ 4. Προγράμματα επιμόρφωσης και εξειδίκευσης των κτηνοτρόφων σε θέματα υποδοχής και φιλοξενίας, οργάνωσης επισκέψιμης μονάδας κλπ<ul style="list-style-type: none"> • Επιμόρφωση κτηνοτρόφων και μελών της οικογένειάς τους για τις δυνατότητες ανάπτυξης των δραστηριοτήτων της μονάδας • Επιμόρφωση σχετικών φορέων, ομάδων και συλλόγων 5. Δράσεις ανάπτυξης διαδρομών και διασύνδεση κτηνοτροφικών μονάδων με τουριστικούς πράκτορες κλπ.<ul style="list-style-type: none"> • Τουριστικό πακέτο κτηνοτροφικών επισκέψιμων / διδακτικών μονάδων και διαδρομών • Εκπαιδευτική επίσκεψη σχολείων και ομάδων νέων στις διαδρομές / μονάδες • Δρώμενα και εκδηλώσεις στις κτηνοτροφικές μονάδες • Πιλοτική εκπαιδευτική επισκέψιμη κτηνοτροφική μονάδα 6. Μεταφορά τεχνογνωσίας από Ιταλία και άλλες χώρες<ul style="list-style-type: none"> • Επιδεικτική επίσκεψη στην Ιταλία ή/και σε άλλη χώρα • Σεμινάρια – workshop – ομάδες εργασίας • Καλές επιχειρηματικές πρακτικές στο εξωτερικό 7. Δημιουργία δικτύου επισκέψιμων / εκπαιδευτικών κτηνοτροφικών μονάδων 8. Προβολή – δημοσιότητα σχεδίου	

- Ενημέρωση ιστοσελίδας
- Έντυπη και ηλεκτρονική έκδοση αποτελεσμάτων
- Εκδηλώσεις / ημερίδες κλπ.

Αναζήτηση εν δυνάμει εταίρων (κριτήρια επιλογής, χαρακτηριστικά των εταίρων κτλ) και

Οι εταίροι του σχεδίου είναι οι ΟΤΔ που έχουν επιλεγεί από την Α' Φάση στην Περιφέρεια Κρήτης.

Τα κριτήρια επιλογής τους ήταν:

1. Η ΟΤΔ να δραστηριοποιείται στην Κρήτη
2. Η στρατηγική τους να συνδέεται με το σχέδιο συνεργασίας
3. Η περιοχή τους να διαθέτει κτηνοτροφική παράδοση και δραστηριότητα, δυνατότητες δημιουργία κτηνοτροφικών διαδρομών και σύνδεσή τους με τον τουρισμό.
4. Η ΟΤΔ να μπορεί να αναλάβει δράσεις στο πλαίσιο του σχεδίου

Οι εταίροι που συμμετέχουν στο σχέδιο συνεργασίας είναι εταίροι που έχουν συνεργαστεί στην προηγούμενη προγραμματική περίοδο, έχουν αναπτύξει το δίκτυο των κτηνοτροφικών διαδρομών στις περιοχές εφαρμογής τους και έχουν επιλέξει να συμμετέχουν στο σχέδιο αυτό βάση και την τοπική τους στρατηγική.

Η ΟΤΔ Αναπτυξιακής Ηρακλείου ως συντονιστής εταίρος έχει ορίσει δύο άτομα υπεύθυνα των διατοπικών – διακρατικών προγραμμάτων της, με πολυετή εμπειρία στη δικτύωση, τις συνεργασίες και το συντονισμό αντίστοιχων προγραμμάτων. Αντίστοιχα, και κάθε εταίρος - ΟΤΔ του σχεδίου, έχει ορίσει εκπρόσωπό της που θα συμμετέχει ενεργά στην υλοποίηση των δράσεων. Παράλληλα, θα υπάρξουν συνεργασίες με εξειδικευμένα άτομα στις επιμέρους δράσεις.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα (βραχυπρόθεσμα – μακροπρόθεσμα)

Βραχυπρόθεσμα, τα προσδοκώμενα αποτελέσματα είναι η περαιτέρω ανάπτυξη και προώθηση των κτηνοτροφικών διαδρομών ορεινής Κρήτης, η διάχυσή τους στον τοπικό πληθυσμό και η αποδοχή και ενσωμάτωσή τους από τον επιχειρηματικό κόσμο της περιοχής εφαρμογής. Σε μακροπρόθεσμο χρόνο τα αποτελέσματα θα είναι η διασύνδεση της τοπικής κτηνοτροφικής παράδοσης, των τοπικών κτηνοτροφικών προϊόντων και της πολιτιστικής ταυτότητας των περιοχών με τον τουρισμό καθώς και η ανάπτυξη εκπαιδευτικής «ύλης» στο θέμα της κτηνοτροφίας στα σχολεία της ενδοχώρας.

Ενέργειες που έχουν ήδη αναληφθεί για την συγκρότηση της συνεργασίας

Οι ενέργειες που έχουν ήδη αναληφθεί για την συγκρότηση της συνεργασίας είναι:

1. Ο συντονιστής εταίρος ήρθε σε επαφή με κάθε ένα ξεχωριστά από τους υποψήφιους ΟΤΔ - εταίρους του σχήματος και συζητήσαν θέματα όπως: εταιρικό σχήμα, κριτήρια επιλογής εταίρων, δράσεις του σχεδίου, πόροι του σχεδίου και δυνατότητες ανάληψης δράσεων από τον κάθε ένα.
2. Μετά τις πρώτες επαφές διαμορφώθηκε ένα πρώτο σχέδιο δράσεων και εταιρικού σχήματος, όπου τέθηκε σε διαβούλευση και υπήρξαν παρατηρήσεις και προτάσεις από τους εταίρους.
3. Οριστικοποιήθηκε το εταιρικό σχήμα, το σχέδιο δράσεων, ο προϋπολογισμός του σχεδίου και έγινε το αντίστοιχο τεχνικό δελτίο για υποβολή από τις ΟΤΔ
4. Εκφράστηκε εγγράφως η σύμφωνη γνώμη των ΟΤΔ – εταίρων προς το συντονιστή εταίρο

Στο πλαίσιο της διαβούλευσης αποφασίστηκε:

- Α) το κυρίως θέμα να είναι η κτηνοτροφία και η διασύνδεσή της με τον τουρισμό,
- Β) το εταιρικό σχήμα να περιοριστεί μόνο στις ΟΤΔ που έχουν έδρα την Κρήτη και
- Γ) να υπάρχει προπαρασκευαστική φάση όπου θα οριστικοποιηθούν οι δράσεις, ο προϋπολογισμός του σχεδίου και η ομάδα έργου.

Προβλεπόμενος τρόπος εφαρμογής του σχεδίου συνεργασίας

Το σχέδιο συνεργασίας προβλέπεται να εφαρμοστεί σε όλες τις περιοχές παρέμβασης και για την καλύτερη υλοποίησή του προβλέπονται τα εξής:

1. Να υπάρχει προπαρασκευαστική φάση όπου θα εξαντληθεί η συζήτηση και θα υπάρχουν σχετικές αποφάσεις για τα παρακάτω:
  - Εταιρικό σχήμα και του προϋπολογισμού συμμετοχής κάθε ΟΤΔ

<ul style="list-style-type: none"> Δράσεις σχεδίου και ο προϋπολογισμός τους Ρόλος του κάθε εταίρου και δράσεις που θα υλοποιήσουν Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης δράσεων Δημιουργία ομάδας έργου και τρόπου παρακολούθησης και υλοποίησης σχεδίου. 			
2. Υπογραφή σύμφωνου συνεργασίας			
3. Υποβολή ολοκληρωμένου σχεδίου και έγκριση από το ΥΠΑΑΤ και την αρμόδια διαχειριστική αρχή της κάθε Περιφέρειας			
4. Τακτικές συναντήσεις σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο για την οργάνωση των δράσεων, με ευθύνη του συντονιστή			
5. Δράσεις δημοσιότητας – ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης με απώτερο στόχο την εμπλοκή του τοπικού πληθυσμού και φορέων της περιοχής.			
Θεματική Κατεύθυνση που εξυπηρετείται (απαιτείται αιτιολόγηση βάσει των στοιχείων SWOT ανάλυσης, περιγραφής υφιστάμενης κατάστασης, καθώς και η σύνδεση αυτής με τη στρατηγική τοπικής ανάπτυξης και αυτής στόχους αυτής)			
Προώθηση της συμμετοχής, της συνεργασίας, της δικτύωσης και της ανταλλαγής τεχνογνωσίας μεταξύ διαφορετικών περιοχών, εταίρων και κρατών.			
Χρηματοδοτικά στοιχεία			
	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο υπο-μέτρου	Ποσοστό (%) σε επίπεδο μέτρου
Συνολικός Προϋπολογισμός	80.000	34,78%	0,76%
Δημόσια Δαπάνη	80.000	34,78%	1,12%
Κοινοτική Συμμετοχή			
Εθνική Συμμετοχή			
Ιδιωτική Συμμετοχή	0	0%	0%
Ποσοστό ενίσχυσης 100% (Καν. 1305/2013 – Άρθρο 44).			
Περιοχή Εφαρμογής			
Οι περιοχές παρέμβασης των ΟΤΔ που συμμετέχουν στο σχέδιο συνεργασίας.			
Εν δυνάμει δικαιούχοι			
Δικαιούχοι θα είναι οι ΟΤΔ που θα εγκριθούν για να υλοποιήσουν στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης στο πλαίσιο του Μέτρου 19 του ΠΑΑ 2014-2020. Οι ΟΤΔ που έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον συνεργασίας στο πλαίσιο σύνταξης του παρόντος σχεδίου είναι οι 4 ΟΤΔ που αναφέρονται παραπάνω. Το εταιρικό σχήμα θα οριστικοποιηθεί μετά τις εγκρίσεις των Τοπικών Προγραμμάτων σε εθνικό και διακρατικό επίπεδο.			
Συνέργεια / συμπληρωματικότητα με άλλες δράσεις του τοπικού προγράμματος			
Η Δράση ενεργεί συμπληρωματικά με τις Δράσεις 19.3.1, 19.3.2, 19.3.4 και τη δράση 4.3.1, Μέτρο 4.3 (ΕΠΑΛΘ).			
Συνέργεια / συμπληρωματικότητα με λοιπές αναπτυξιακές δράσεις στην ευρύτερη περιοχή			
Το Σχέδιο λειτουργεί συνεργατικά και συμπληρωματικά με τις δράσεις του Περιφερειακού Επιχειρησιακού προγράμματος που αναφέρονται στον αγροδιατροφικό τομέα, με έμφαση στη κτηνοτροφία και τον τουρισμό. Επιπλέον ενισχύει και μεγεθύνει Τομεακές Προσπάθειες των προγραμμάτων του ΕΣΠΑ και εισφέρει στην στοχοθέτηση ανάδειξης και αξιοποίησης της προστιθέμενης αξίας των τοπικών – παραδοσιακών προϊόντων και στην δημιουργία νέων εναλλακτικών πακέτων τουρισμού.			

Τίτλος Δράσης	Γαστρονομικές Περιπλανήσεις και ο πολιτισμός των γεύσεων – MEDEAT
Κωδικός Δράσης	19.3.4
ΕΔΕΤ	ΕΓΤΑΑ
Νομική βάση	Καν. 1305/2013 – Άρθρο 44
Αναλυτική περιγραφή Δράσης	
<p>Αντικείμενο και στόχοι της συνεργασίας</p> <p>Το σχέδιο «Medeat – Γαστρονομικές Περιπλανήσεις και ο πολιτισμός των γεύσεων» αφορά την διακρατική συνεργασία μεταξύ Ιταλίας, Ελλάδας, Πορτογαλίας και Κύπρου, με συντονιστή την ΟΤΔ CoGAL Monte Poro από την Περιφέρεια της Καλαβρίας στην Ιταλία και εθνικό συντονιστή στην Ελλάδα την Αναπτυξιακή Ηρακλείου. Το έργο είναι συνεχιζόμενο από την προηγούμενη προγραμματική περίοδο.</p> <p>Το αντικείμενο της συνεργασίας είναι η διασύνδεση του αγροδιατροφικού τομέα των περιοχών παρέμβασης με τον τουρισμό και τον πολιτισμό προωθώντας παράλληλα δράσεις προστασίας και ανάδειξης του περιβάλλοντος και την κοινωνική συνοχή στις εμπλεκόμενες περιοχές.</p> <p>Στόχοι του σχεδίου είναι: α) η ανάδειξη της γαστρονομίας ως ιδιαίτερο τουριστικό προϊόν στις περιοχές παρέμβασης, β) η δικτύωση των τοπικών και περιφερειακών φορέων για τη δημιουργία και προώθηση τουριστικών γαστρονομικών προϊόντων, γ) η χρήση και η αξιοποίηση τεχνολογίας την ανάδειξη των περιοχών και δ) η δημιουργία γαστρονομικής παιδείας και ανταλλαγή εμπειριών.</p> <p>Συντονιστής εταίρος: CoGAL Monte Poro και Αναπτυξιακή Ηρακλείου ως εθνικός συντονιστής</p> <p>Ενδεικτικές δράσεις:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Προπαρασκευαστική φάση 2. Συντονισμός και υλοποίηση σχεδίου συνεργασίας 3. Ηλεκτρονικός οδηγός γαστρονομικών περιπλανήσεων (ήδη υπαρχόντων και νέων) <ol style="list-style-type: none"> a. Μεταφορά μεθοδολογίας δημιουργίας γαστρονομικών περιπλανήσεων b. Νέες και συμπληρωματικές διαδρομές c. Προδιαγραφές διαδραστικού ηλεκτρονικού οδηγού περιήγησης διαδρομών d. Διάδοση και διάχυση του οδηγού σε διακρατικό επίπεδο 4. Δικτύωση συμπληρωματικών / ομοειδών επιχειρήσεων στις γαστρονομικές διαδρομές <ol style="list-style-type: none"> a. Εμφύχωση, ενημέρωση και μεταφορά τεχνογνωσίας στις επιχειρήσεις τοπικής γαστρονομίας και τουρισμού b. Δράσεις διαβούλευσης με τοπικούς φορείς και επιχειρήσεις και κοινωνικός διάλογος c. Δημιουργία δικτύου 5. Γαστρονομία και Τοπικότητα μέσα από τη διακρατικότητα <ol style="list-style-type: none"> a. Οργάνωση τοπικών πολιτιστικών εκδηλώσεων με τη συμμετοχή των διακρατικών εταίρων και άλλων φορέων που θα αναδεικνύουν τα στοιχεία του πολιτισμού και της γαστρονομίας των περιοχών b. Ήθη έθιμα και παραδόσεις της γαστρονομίας c. Συλλογές και «εκθέσεις – παρουσιάσεις» τοπικών και διακρατικών συνταγών 6. Εκπαιδευτικές δράσεις για τον αγροδιατροφικό τομέα και τις γαστρονομικές περιπλανήσεις <ol style="list-style-type: none"> a. Μεταφορά μεθοδολογίας εκπαιδευτικού πακέτου και ανατροφοδότησή του με νέο – συμπληρωματικό υλικό b. Νέο εκπαιδευτικό πακέτο c. Βιωματικές δράσεις στα σχολεία και σε ομάδες παιδιών – σχολικές εκδρομές στις γαστρονομικές διαδρομές και διαδραστική ηλεκτρονική πλατφόρμα για τα σχολεία d. Εκπαίδευση επαγγελματιών γαστρονομίας και τουρισμού 7. Δράσεις προώθησης του κινήματος “Slow Food” <ol style="list-style-type: none"> a. Ενημερωτικές εκδηλώσεις για τα πλεονεκτήματα του κινήματος για την περιοχή 	

- b. Συμμετοχή σε συνέδρια – εκθέσεις – σεμινάρια και εκθέσεις
- c. Ανταλλαγή εμπειριών και μεταφορά γνώσεων

8. Δημοσιότητα – Προβολή – διάδοση αποτελεσμάτων

- a. Marketing plan του σχεδίου
- b. Ενημέρωση ιστοσελίδας
- c. Έντυπη και ηλεκτρονική έκδοση αποτελεσμάτων
- d. Βίντεο παρουσίασης διαδρομών
- e. Εκδηλώσεις / ημερίδες κλπ.

Αναζήτηση εν δυνάμει εταίρων (κριτήρια επιλογής, χαρακτηριστικά των εταίρων κτλ)

Οι εταίροι του σχεδίου είναι εταίροι που έχουμε συνεργαστεί στις προηγούμενες προγραμματικές περιόδους και έχουν την ικανότητα να υλοποιήσουν δράσεις του σχεδίου. Μετά την έγκριση των προγραμμάτων των ΟΤΔ θα υπάρξει προπαρασκευαστική φάση για την οριστικοποίηση του εταιρικού σχήματος με τη δυνατότητα ένταξης και άλλων εταίρων.

Τα κριτήρια επιλογής των εταίρων που θα συμμετέχουν στο σχέδιο θα είναι:

- ✓ Η στρατηγική τους να συνδέεται με το σχέδιο συνεργασίας
- ✓ Η περιοχή τους να διαθέτει ιδιαίτερα γαστρονομικά χαρακτηριστικά
- ✓ Η ΟΤΔ να μπορεί να αναλάβει δράσεις στο πλαίσιο του σχεδίου

Η ΟΤΔ Αναπτυξιακής Ηρακλείου ως συντονιστής εταίρος έχει ορίσει δύο άτομα υπεύθυνα των διατοπικών – διακρατικών προγραμμάτων της, με πολυετή εμπειρία στη δικτύωση, τις συνεργασίες και το συντονισμό αντίστοιχων προγραμμάτων. Αντίστοιχα, και κάθε εταίρος - ΟΤΔ του σχεδίου, έχει ορίσει εκπρόσωπό της που θα συμμετέχει ενεργά στην υλοποίηση των δράσεων. Παράλληλα, θα υπάρξουν συνεργασίες με εξειδικευμένα άτομα στις επιμέρους δράσεις.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα (βραχυπρόθεσμα – μακροπρόθεσμα)

Τα βραχυπρόθεσμα προσδοκώμενα αποτελέσματα είναι η περαιτέρω ανάπτυξη και προώθηση των τοπικών και διατοπικών – διακρατικών γαστρονομικών διαδρομών και σε νέες περιοχές, η διάχυσή τους στον τοπικό πληθυσμό και η αποδοχή και ενσωμάτωσή τους από τον επιχειρηματικό κόσμο της περιοχής εφαρμογής. Σε μακροπρόθεσμο χρόνο το αποτέλεσμα θα είναι η διασύνδεση της τοπικής γαστρονομίας, των τοπικών παραδοσιακών προϊόντων και της πολιτιστικής ταυτότητας των περιοχών με τον τουρισμό και η ανάπτυξη εκπαιδευτικής γαστρονομικής κουλτούρας στα σχολεία της ενδοχώρας.

Ενέργειες που έχουν ήδη αναληφθεί για την συγκρότηση της συνεργασίας

Οι ενέργειες που έχουν ήδη αναληφθεί για την συγκρότηση της συνεργασίας έχουν ως εξής:

- ✓ σε διακρατικό επίπεδο: στις 23/05/2015 στο Vibo Valentia, Calabria, Ιταλίας υπογράφηκε Σύμφωνο διακρατικής συνεργασίας μεταξύ των επικεφαλής εθνικών συντονιστών ανά χώρα (Ιταλία, Ελλάδα, Κύπρος, Πορτογαλία)
- ✓ σε εθνικό επίπεδο: Ο συντονιστής εταίρος ήρθε σε επαφή με κάθε ένα ξεχωριστά από τους υποψήφιους ΟΤΔ - εταίρους του σχήματος και συζήτησαν θέματα όπως: εταιρικό σχήμα, κριτήρια επιλογής εταίρων, δράσεις του σχεδίου, πόροι του σχεδίου και δυνατότητες ανάληψης δράσεων από τον κάθε ένα.
- ✓ Μετά τις πρώτες επαφές διαμορφώθηκε ένα πρώτο σχέδιο δράσεων και εταιρικού σχήματος, όπου τέθηκε σε διαβούλευση και υπήρξαν παρατηρήσεις και προτάσεις από τους εταίρους.
- ✓ Οριστικοποιήθηκε το εταιρικό σχήμα, το σχέδιο δράσεων, ο προϋπολογισμός του σχεδίου και έγινε το αντίστοιχο τεχνικό δελτίο για υποβολή από τις ΟΤΔ
- ✓ Εκφράστηκε εγγράφως η σύμφωνη γνώμη των ΟΤΔ – εταίρων προς το συντονιστή εταίρο

Στο πλαίσιο της διαβούλευσης αποφασίστηκε:

A) το κυρίως θέμα να η γαστρονομία, τα τοπικά προϊόντα και η διασύνδεση με τον τουρισμό

B) το εταιρικό σχήμα να αναπτυχθεί σε εθνικό επίπεδο και να προστεθούν και άλλες ομάδες με πλούσια γαστρονομική ταυτότητα και πληθώρα παραδοσιακών προϊόντων

Γ) να υπάρχει προπαρασκευαστική φάση όπου: θα διερευνηθεί η δυνατότητα συμμετοχής στο εταιρικό σχήμα και από άλλες ομάδες, θα οριστικοποιηθούν οι δράσεις, ο προϋπολογισμός του σχεδίου και η ομάδα έργου.

Προβλεπόμενος τρόπος εφαρμογής του σχεδίου συνεργασίας

Το σχέδιο συνεργασίας προβλέπεται να εφαρμοστεί σε όλες τις περιοχές παρέμβασης και για την καλύτερη υλοποίησή του προβλέπονται τα εξής:

- ✓ Να υπάρχει προπαρασκευαστική φάση όπου θα εξαντληθεί η συζήτηση και θα υπάρχουν σχετικές αποφάσεις για τα παρακάτω:
  - Εταιρικό σχήμα και του προϋπολογισμού συμμετοχής κάθε ΟΤΔ
  - Δράσεις σχεδίου και ο προϋπολογισμός τους
  - Ρόλος του κάθε εταίρου και δράσεις που θα υλοποιήσουν
  - Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης δράσεων
  - Δημιουργία ομάδας έργου και τρόπου παρακολούθησης και υλοποίησης σχεδίου.
  - Υπογραφή σύμφωνου συνεργασίας
- ✓ Υποβολή ολοκληρωμένου σχεδίου και έγκριση από το ΥΠΑΑΤ και την αρμόδια διαχειριστική αρχή της κάθε Περιφέρειας
- ✓ Τακτικές συναντήσεις σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο για την οργάνωση των δράσεων, με ευθύνη του συντονιστή
- ✓ Δράσεις δημοσιότητας – ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης με απώτερο στόχο την εμπλοκή του τοπικού πληθυσμού και φορέων της περιοχής.

Θεματική Κατεύθυνση που εξυπηρετείται (απαιτείται αιτιολόγηση βάσει των στοιχείων SWOT ανάλυσης, περιγραφής υφιστάμενης κατάστασης, καθώς και η σύνδεση αυτής με τη στρατηγική τοπικής ανάπτυξης και αυτής στόχους αυτής)

Προώθηση της συμμετοχής, της συνεργασίας, της δικτύωσης και της ανταλλαγής τεχνογνωσίας μεταξύ διαφορετικών περιοχών, εταίρων και κρατών.

Χρηματοδοτικά στοιχεία

	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο υπο-μέτρου	Ποσοστό (%) σε επίπεδο μέτρου
Συνολικός Προϋπολογισμός	60.000	26,09%	0,57%
Δημόσια Δαπάνη	60.000	26,09%	0,84%
Κοινοτική Συμμετοχή			
Εθνική Συμμετοχή			
Ιδιωτική Συμμετοχή	0	0%	0%

Ποσοστό ενίσχυσης 100% (Καν. 1305/2013).

Περιοχή Εφαρμογής

Οι περιοχές παρέμβασης των ΟΤΔ που συμμετέχουν στο σχέδιο συνεργασίας.

Εν δυνάμει δικαιούχοι

Δικαιούχοι θα είναι οι ΟΤΔ που θα εγκριθούν για να υλοποιήσουν στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης στο πλαίσιο του Μέτρου 19 του ΠΑΑ 2014-2020.

Οι ΟΤΔ που έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον συνεργασίας στο πλαίσιο σύνταξης του παρόντος σχεδίου είναι οι 14 ΟΤΔ που αναφέρονται παραπάνω. Το εταιρικό σχήμα θα οριστικοποιηθεί μετά τις εγκρίσεις των Τοπικών Προγραμμάτων σε εθνικό και διακρατικό επίπεδο.

Συνέργεια / συμπληρωματικότητα με άλλες δράσεις του τοπικού προγράμματος

Η Δράση ενεργεί συμπληρωματικά με τις Δράσεις 19.3.1, 19.3.2, 19.3.3 και τη δράση 4.3.1, Μέτρο 4.3 (ΕΠΑΛΘ).

Συνέργεια / συμπληρωματικότητα με λοιπές αναπτυξιακές δράσεις στην ευρύτερη περιοχή

Το Σχέδιο λειτουργεί συνεργατικά και συμπληρωματικά με τις δράσεις του ΠΕΠ Κρήτης που αναφέρονται στον αγροδιατροφικό τομέα, με έμφαση στη κτηνοτροφία και τον τουρισμό. Επιπλέον ενισχύει και μεγεθύνει Τομεακές Προσπάθειες των προγραμμάτων του ΕΣΠΑ και εισφέρει στην στοχοθέτηση ανάδειξης και αξιοποίησης της προστιθέμενης αξίας των τοπικών – παραδοσιακών προϊόντων και στην δημιουργία νέων εναλλακτικών πακέτων τουρισμού.

4.1.3 Δράσεις στο πλαίσιο εφαρμογής του υπο-μέτρου 19.4

Τίτλος Δράσης	Στήριξη για τις λειτουργικές δαπάνες και την εμφύχωση
Κωδικός Δράσης	19.4
ΕΔΕΤ	ΕΓΤΑΑ
Νομική βάση	Άρθρα 32, 35 & 65 ΚΑΝ. (ΕΕ) 1303/2013 Άρθρα 41, 42, 44 και 61 του Κανονισμού (ΕΕ) 1305/2013
Αναλυτική περιγραφή Δράσης	
<p>Η Ο.Τ.Δ. ΟΑΚ Α.Ε. λειτουργεί από το 1990 και διαθέτει υπηρεσιακό πυρήνα με εμπειρία στη διαχείριση προγραμμάτων και έργων. Η υπηρεσιακή της δομή, κατά την ημερομηνία υποβολής της πρότασης, αποτελεί μέρος της Δ/σης Διεύθυνσης Στρατηγικού Σχεδιασμού & Ανάπτυξης. Αποτελείται από έξι (6) στελέχη ΠΕ μόνιμης απασχόλησης με αντικείμενο την υλοποίηση του τοπικού προγράμματος. Για την υλοποίηση και εφαρμογή του προγράμματος υπάρχει δέσμευση των νομίμων εκπροσώπων της εταιρείας να απασχοληθεί τμήμα αυτού του προσωπικού, ενώ παράλληλα θα απαιτηθεί η στελέχωση της εταιρείας και με επιπλέον προσωπικό υπό τη μορφή συμβάσεων εργασίας και με βάση το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο.</p> <p>Στο πλαίσιο του υπο-μέτρου 19.4 περιλαμβάνονται οι απαιτούμενες ενέργειες και διαδικασίες που στοχεύουν στην στήριξη της Ομάδας Τοπικής Δράσης, ενώ προβλέπονται οι παρακάτω κατηγορίες δαπανών : 1. Δαπάνες για τη λειτουργία της ΟΤΔ που περιλαμβάνουν : α) Αμοιβές προσωπικού και εξωτερικών συμβούλων, β) Λειτουργικές δαπάνες, γ) Πάγια και λοιπός εξοπλισμός, και 2. Δαπάνες υποστηρικτικών ενεργειών και εμφύχωσης που περιλαμβάνουν : α) Ενέργειες εμφύχωσης, β) Υποστηρικτικές ενέργειες (εκπόνησης μελετών, ενέργειες επιμόρφωσης, αυτό-αξιολόγηση) και γ) Διοργάνωση εκδηλώσεων προβολής – δημοσιότητας.</p> <p>Ειδικότερα οι δαπάνες για τη λειτουργία της ΟΤΔ αφορούν κυρίως στις αμοιβές του προσωπικού, στις μετακινήσεις του, στα λειτουργικά έξοδα της ΟΤΔ (αναλώσιμα, ΔΕΚΟ, έξοδα τραπεζών, κτλ), στην προμήθεια του απαραίτητου εξοπλισμού κλπ. Επιπλέον, για την καλύτερη υλοποίηση του τοπικού προγράμματος απαιτούνται υποστηρικτικές ενέργειες, όπως η παροχή τεχνικής υποστήριξης, η αναβάθμιση δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού που εμπλέκεται στην εφαρμογή και διαχείριση του προγράμματος, η εκπόνηση μελετών, η τεχνική υποστήριξη για την αυτό-αξιολόγηση της ΟΤΔ και του τοπικού προγράμματος, αλλά και η πληροφόρηση του τοπικού πληθυσμού, η υποστήριξη και η εμφύχωση των εν δυνάμει δικαιούχων. Για την πληρέστερη πληροφόρηση, εκτός από τις υποχρεωτικές ενέργειες δημοσιότητας των προκηρύξεων και προσέλευσης ενδιαφερομένων, οι πλέον ενδεδειγμένοι τρόποι πληροφόρησης που θα ακολουθηθούν (όπως έχει αποδειχθεί κατά τις προηγούμενες υλοποιήσεις αντίστοιχων προγραμμάτων) είναι: το διαδίκτυο, όπου έχει ήδη διαμορφωθεί ειδική ιστοσελίδα στην πύλη του οργανισμού (http://oakae.gr/index.php/leader-clld), οι ημερίδες και συναντήσεις εργασίας, οι στοχευμένες δημοσιεύσεις - ανακοινώσεις σε εφημερίδες, η συμμετοχή σε ραδιοφωνικές εκπομπές, η σύνταξη/ανατύπωση υλικού δημοσιότητας (σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή), η παραγωγή και αναμετάδοση ραδιοφωνικού μηνύματος, η ενημέρωση - επικοινωνία και εμφύχωση των ενδιαφερομένων, η διοργάνωση εκδηλώσεων προβολής του τοπικού προγράμματος κ.α.</p> <p>Ως προς τις μελέτες που προτείνεται να εκπονηθούν αυτές κρίνεται σκόπιμο να αφορούν σε:</p>	

- Μελέτη Διασύνδεσης των εμπλεκόμενων μερών για την αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της ενδοχώρας και του ορεινού όγκου της περιοχής παρέμβασης.
- Μελέτη αξιοποίησης τεχνολογικών εργαλείων για την ενίσχυση και διασύνδεση των οικονομικών τομέων της ευρύτερης περιοχής.

Το 5% του υπομέτρου θα αφορά σε δραστηριότητες εμπύχωσης του τοπικού πληθυσμού. Για τις ενέργειες εμπύχωσης και τις ενέργειες αυτό-αξιολόγησης θα καταρτιστεί ολοκληρωμένο και πλήρες σχέδιο δράσης, στο οποίο θα περιγράφονται αναλυτικά οι ενέργειες δημοσιότητας – πληροφόρησης του τοπικού πληθυσμού, αλλά και οι ενέργειες που θα απαιτηθούν για την αυτό-αξιολόγηση.

Η ένταση ενίσχυσης είναι 100% επί των επιλέξιμων δαπανών.

Θεματική Κατεύθυνση που εξυπηρετείται

Μέσω του υπομέτρου εξυπηρετούνται όλες οι θεματικές κατευθύνσεις του προγράμματος

Χρηματοδοτικά στοιχεία

	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο συνολικού προγράμματος	Ποσοστό (%) σε επίπεδο Υπο - μέτρου
Συνολικός Προϋπολογισμός	1.120.000	20,00%	100%
Δημόσια Δαπάνη	1.120.000	20,00%	100%
Κοινοτική Συμμετοχή			
Εθνική Συμμετοχή			
Ιδιωτική Συμμετοχή	0,00	0%	0%

Ποσοστό ενίσχυσης 100% (Καν. 1305/2013).

Περιοχή Εφαρμογής

Όλη η περιοχή εφαρμογής του Τοπικού Προγράμματος.

Εν δυνάμει δικαιούχοι

Η Ομάδα Τοπικής Δράσης Οργανισμού Ανάπτυξης Κρήτης ΟΑΚ Α.Ε.

Αρχές κριτηρίων επιλογής

Όπως καθορίζονται στη με Α.Π. 1435/14.06.2016 Πρόσκληση του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων

Συνέργεια / συμπληρωματικότητα με άλλες δράσεις του τοπικού προγράμματος

Η δράση έχει συνέργεια και δρα συμπληρωματικά και υποστηρικτικά σε όλες τις λοιπές δράσεις του Τοπικού Προγράμματος.

Συνέργεια / συμπληρωματικότητα με λοιπές αναπτυξιακές δράσεις στην ευρύτερη περιοχή

Ως προς τις ενέργειες πληροφόρησης, στα πλαίσια και με τις σχετικές δράσεις που υλοποιούνται στην ευρύτερη περιοχή, είναι δεδομένη η ανάγκη για ευρεία πληροφόρηση του κοινού για τις δράσεις του τοπικού προγράμματος, για την προώθηση της φιλοσοφίας του συγκεκριμένου προγράμματος, καθώς και την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων.

Ως προς τις εκδηλώσεις προβολής αποτελεί στόχευση η διαπίστωση από το ευρύ κοινό της περιοχής να αναγνωρισθεί η συνεισφορά του στην αναπτυξιακή διαδικασία του τόπου, καθώς και η συνδρομή τόσο της Ε.Ε αλλά και του Υ.Π.Α.Τ σε αυτήν.

Ως προς τις μελέτες, με βάση και τα προαναφερόμενα, αποτελεί ζητούμενο η περαιτέρω αξιοποίηση των φυσικών και ανθρωπογενών πόρων για τη διασύνδεση των επιχειρηματιών και των φορέων καθώς και για τη διασύνδεση του τουρισμού με τους φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους της περιοχής.

Ως προς τις ενέργειες επιμόρφωσης, αυτές σχετίζονται με την καλύτερη δυνατή αξιοποίηση των ανθρώπινων

πόρων καθώς και τη βελτίωση των δεξιοτήτων των στελεχών της Ο.Τ.Δ προκειμένου να υλοποιηθεί με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα το τοπικό πρόγραμμα.

4.2 ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕ ΛΟΙΠΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ

Το Τοπικό Πρόγραμμα συνδέεται τόσο με δράσεις που σχεδιάζονται και προγραμματίζονται από τοπικούς και περιφερειακούς φορείς, όσο και με δράσεις και έργα που υλοποιήθηκαν κατά την προηγούμενη προγραμματική περίοδο στη βάση αναγκών και προτεραιοτήτων και με στόχο να λειτουργήσουν αθροιστικά και πολλαπλασιαστικά.

Παράλληλα, το Τοπικό Πρόγραμμα σχεδιάστηκε στη λογική του συνεχούς και σε βάθος χρόνου σχεδιασμού που δεν αποκόπτεται από προσπάθειες του παρελθόντος αντίθετα, επιδιώκει να τις αξιοποιήσει, να συνδράμει στη μακροχρόνια βιωσιμότητά τους και εν ολίγης να δράσει προσθετικά και συνδυαστικά.

Ειδικότερα, το Τοπικό Πρόγραμμα λειτουργεί συμπληρωματικά με τα κάτωθι προγράμματα και δράσεις της προγραμματικής περιόδου 2007-2013 :

ΤΟ ΕΙΔΙΚΟ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΚΡΗΤΗ - ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ"

Το πρόγραμμα στόχευε στην ενίσχυση των ορεινών και μειονεκτικών κοινοτήτων της Περιφέρειας Κρήτης μέσω ολοκληρωμένων αναπτυξιακών παρεμβάσεων επιδιώκοντας την επίτευξη της περιβαλλοντικής ισορροπίας, τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και την ισόρροπη ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας. Οι άξονες προτεραιότητας του προγράμματος αφορούσαν :

- ✓ στην ενίσχυση της τοπικής οικονομίας,
- ✓ στην ανάπτυξη υποδομών για την προστασία του περιβάλλοντος,
- ✓ στην ανάδειξη και αξιοποίηση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς και
- ✓ στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων.

ΤΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΑ ΣΧΕΔΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΥΠΑΙΘΡΟΥ (ΟΣΑΠΥ)

Στο πλαίσιο του Άξονα 7 "Αειφόρος Ανάπτυξη και Ποιότητα Ζωής στην περιφέρεια Κρήτης" του ΕΠ Κρήτης και Νήσων Αιγαίου 2007-2013 χρηματοδοτήθηκαν τα **Ολοκληρωμένα Σχέδια Ανάπτυξης Περιοχών Υπαίθρου (ΟΣΑΠΥ)**. Σκοπό είχαν τη βιώσιμη ανάπτυξη της υπαίθρου, τη βελτίωση της ελκυστικότητας των περιοχών της ενδοχώρας, καθώς και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, μέσω της αξιοποίησης των συγκριτικών τους πλεονεκτημάτων. Μέσα από το συγκεκριμένο πρόγραμμα υλοποιήθηκαν δράσεις σε πολλούς τομείς όπως : αναβάθμιση - ανάπτυξη οικισμών, ανάδειξη φυσικού περιβάλλοντος, διαχείριση - προστασία - ανάδειξη πολιτιστικών υποδομών, δημιουργία υποδομών τουριστικής ανάπτυξης, δίκτυα προβολής τοπικών προϊόντων και γαστρονομίας, υποδομές πληροφόρησης και εξυπηρέτησης επισκεπτών κλπ.

ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ LEADER 2007-2013

Κεντρικός στόχος του Τοπικού Προγράμματος ήταν η διατήρηση ζωντανών και βιώσιμων αγροτικών κοινωνιών με ανταγωνιστική οικονομική ανάπτυξη, κοινωνική συνοχή, ποιότητα ζωής και αειφόρο χρήση φυσικών και πολιτιστικών πόρων. Στην κατεύθυνση αυτή το Τοπικό Πρόγραμμα προώθησε δράσεις αναφορικά με τη δημιουργία και ανάπτυξη πολύ μικρών επιχειρήσεων, την ενθάρρυνση τουριστικών δραστηριοτήτων, την αύξηση

της προστιθέμενης αξίας γεωργικών και δασοκομικών προϊόντων, την ανάδειξη της αγροτικής κληρονομιάς, την ανάπλαση - αναμόρφωση οικισμών, τη δικτύωση - συνεργασίες κ.λ.π.

Το ΕΣΠΑ και το νέο Τοπικό Πρόγραμμα καλείται να λειτουργήσει αθροιστικά με τον προηγούμενο σχεδιασμό.

ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΣΤΟΧΟΥ ΕΔΑΦΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ 2007-2013

Στην προηγούμενη προγραμματική περίοδο και στο πλαίσιο του **Στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία»** υλοποιήθηκαν έργα που αφορούσαν στη διαφύλαξη και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος, στην προώθηση του θεματικού τουρισμού, στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, στην προώθηση των τοπικών προϊόντων κλπ. Ενδεικτικά αναφέρονται τα κάτωθι έργα :

- **«HYDROFLIES»** ΟΡΘΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΒΙΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΒΙΟΤΙΚΩΝ ΠΑΡΑΜΕΤΡΩΝ ΣΕ ΥΔΡΟΠΟΝΙΚΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΟΜΑΤΑΣ ΚΑΙ ΜΑΡΟΥΛΙΟΥ. Στόχος του έργου ήταν η δημιουργία πιλοτικών θερμοκηπίων για την εκπαίδευση και εφαρμογή υδροπονικών καλλιεργειών στην Κρήτη και την Κύπρο εφαρμόζοντας και προσαρμόζοντας τεχνικές και βελτιώσεις τόσο σε υπάρχοντα συστήματα, αλλά και εισαγωγή σε νέα συστήματα.
- **«ΓΕΥΣΙΣ ΤΟΥΡ»** που υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του Προγράμματος Ελλάδα - Κύπρος με στόχο την ανάπτυξη του γαστρονομικού και οινικού τουρισμού με σημαντικές θετικές συνέπειες στην ενίσχυση της τοπικής παραγωγής, στον εμπλουτισμό και την ανταγωνιστικότητα της τουριστικής προσφοράς, στην ενίσχυση της τοπικής ταυτότητας και την ανάδειξη της γεύσης σε πόλο έλξης και ανάπτυξης. Στο πλαίσιο του έργου υλοποιήθηκαν δράσεις που αφορούσαν στην πιστοποίηση της ποιότητας της τοπικής κουζίνας, στη δημιουργία γαστρονομικών πακέτων και υποδομών όπως το Κέντρο Κρητικής Γαστρονομίας στην Αργυρούπολη Ρεθύμνου.
- **ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ - ΔΙΑ.ΠΕΡ.ΕΚ.**, ενταγμένο στο Πρόγραμμα Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδα – Κύπρος στο οποίο συμμετείχαν ως εταίροι μεταξύ άλλων οι Δήμοι Πλατανιά και Κισσάμου. Βασικός στόχος του έργου ήταν η αναβάθμιση των δυνατοτήτων για περιβαλλοντική εκπαίδευση και στις δύο νησιώτικές περιοχές. Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου έργου υλοποιήθηκαν δύο σημαντικές δράσεις : 1) Η δημιουργία μιας περιπατητικής διαδρομής ενσωματωμένης στο σχεδιασμό του Δήμου Κισσάμου για δημιουργία δικτύου διαδρομών σε περιοχή του δικτύου Natura 2000 (Έλος - Τοπόλια - Σάσαλος - Άγιος Δίκαιος) και 2) η ψηφιοποίηση του Μουσείου Ελιάς Βουβών με τη δημιουργία εικονικής διαδραστικής περιήγησης στο Δήμο Πλατανιά.
- **ΑΝΑΒΘΑΜΙΣΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ**, ενταγμένο στο Πρόγραμμα Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδα – Κύπρος με περιοχή εφαρμογής όλη την Κρήτη. Στόχος του έργου ήταν η αναβάθμιση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της ελαιοκαλλιέργειας μέσα από τη βελτίωση της ποιότητας του ελαιολάδου, την προώθηση της τυποποίησης και εμπορίας του, την προστασία της γνησιότητας των ελαιοκομικών προϊόντων, την προώθηση της χρήσης του ελαιολάδου σε επιχειρήσεις μαζικής εστίασης και της οικιακής χρήσης και τη μείωση της ψαλίδας μεταξύ τιμών παραγωγού και καταναλωτή.
- **ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΟΙΝΗΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ – ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΚΡΗΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΥΠΡΙΑΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ / ΣΥ-ΝΕΡΓΩ.** Το έργο υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του Προγράμματος Ελλάδα - Κύπρος με τη συμμετοχή όλων των Επιμελητηρίων της Κρήτης. Στόχος του ήταν η εφαρμογή καινοτόμων δράσεων υποστήριξης και προώθησης των τοπικών προϊόντων της Κρήτης και της Κύπρου, η ανάπτυξη των υφιστάμενων ΜΜΕ και η ενίσχυση του εξαγωγικού προσανατολισμού τους, η ενθάρρυνση νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, κ.α.
- **ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΥΛΛΟΓΗΣ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΕΛΑΙΟΠΥΡΗΝΑ ΓΙΑ ΣΚΟΠΟΥΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ.** Υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του Προγράμματος Ελλάδα – Κύπρος με στόχο τη δημιουργία και λειτουργία ενός κέντρου συλλογής, διαχείρισης και διάθεσης του ελαιοπυρήνα για

σκοπούς ενεργειακής αξιοποίησης και χρήση ως εναλλακτικού καυσίμου κυρίως για θέρμανση. Ζητούμενο αποτέλεσε επίσης η πρόληψη και η μείωση της ρύπανσης του περιβάλλοντος, αλλά και η αειφόρος ανάπτυξη της υπαίθρου, καθώς η δημιουργία του κέντρου διαχείρισης ελαιοπυρήνα δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας και ενισχύει την τοπική απασχόληση και οικονομία.

- **ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΜΙΚΡΩΝ ΚΑΙ ΕΛΑΦΡΙΩΝ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ-SMILIES.** Το έργο συγχρηματοδοτήθηκε από το Πρόγραμμα MED και είχε ως στόχο την ανάπτυξη καινοτόμων επιχειρηματικών ιδεών μέσα από την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών, τη βελτίωση της παραγωγικότητας και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των υφιστάμενων επιχειρήσεων και τη δημιουργία δικτύων και συνεργασιών.
- **SYLVAMED.** Στο έργο συμμετείχε το Μ.Α.Ι.Χ ως εταίρος, ενώ συνεργαζόμενοι φορείς ήταν ο Δήμος Σφακιών, η Δ/νση Δασών Χανίων, ο Φορέας Διαχείρισης του Εθνικού Δρυμού Σαμαριάς. Συγχρηματοδοτήθηκε από το πρόγραμμα MED και αφορούσε στη βελτίωση του πλαισίου διαχείρισης των Μεσογειακών δασών και στην ανάδειξη και αξιοποίηση διαφόρων υπηρεσιών και προϊόντων που αναπτύσσονται σε σχέση με αυτά. Βασικοί στόχοι ήταν η συμμετοχή των τοπικών αρχών στις διαδικασίες αειφορικής διαχείρισης των δασών, ο σχεδιασμός και η εφαρμογή μηχανισμών πληρωμής δασικών υπηρεσιών και η δημιουργία πολλαπλασιαστικών ωφελειών από μη εμπορεύσιμες δασικές υπηρεσίες.
- **ECOPLANTMED.** Επικεφαλής εταίρος του έργου ήταν το Μεσογειακό Αγρονομικό Ινστιτούτο Χανίων και το έργο υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος ENPINBCMED. Στόχος του ήταν να συμβάλει στην ανάλυση της απώλειας της βιοποικιλότητας και να προάγει ένα αειφορικό μοντέλο ανάπτυξης στην περιοχή της Μεσογείου ενισχύοντας τη διατήρηση ιθαγενών φυτών και προάγοντας τη χρήση τους στην αποκατάσταση οικοτόπων και στον τομέα της φυτικής παραγωγής.
- **MEET** - Mediterranean Experience of Ecotourism - ΜεσογειακήΕμπειρίαΟικοτουρισμού. Το έργο συγχρηματοδοτήθηκε από το ENPIMed με στόχο την κατάρτιση μιας ενοποιημένης στρατηγικής για την ανάπτυξη ενός οικοτουριστικού μοντέλου για τις Μεσογειακές Προστατευόμενες Περιοχές που θα προωθεί καλύτερα την εποχιακή κατανομή της τουριστικής ροής. Περιοχή εφαρμογής στην Κρήτη ήταν ο Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς.

ΤΑ ΕΡΓΑ ΠΟΥ ΥΛΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ LIFE

Το πρόγραμμα LIFE χρηματοδοτεί έργα που συμβάλλουν στην ανάπτυξη και την εφαρμογή της πολιτικής και της νομοθεσίας στον τομέα του περιβάλλοντος, διευκολύνει κυρίως την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών θεμάτων σε άλλες πολιτικές, και γενικότερα, συμβάλλει στη βιώσιμη ανάπτυξη. Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου προγράμματος υλοποιήθηκαν έργα στις Περιφερειακές Ενότητες Ρεθύμνης και Χανίων.

Ενδεικτικά αναφέρονται:

1. Το έργο «Προσδιορισμός και διατήρηση της υψηλής φυσικής αξίας των αιωνόβιων ελαιώνων στην περιοχή της Μεσογείου – **CENT.OLIMED**». Είχε ως περιοχή εφαρμογής την Κρήτη και συγκεκριμένα δράσεις υλοποιήθηκαν στην περιοχή των Χανίων στους ελαιώνες Βουκολιών. Στόχος του ήταν να συνδράμει στην αναγνώριση, διατήρηση, ανάδειξη και διαχείριση αγροτικών εκμεταλλεύσεων υψηλής φυσικής αξίας μέσα από δράσεις που συνδράμουν στην αναχαίτιση της απώλειας της βιοποικιλότητας.
2. Το Πρόγραμμα «**CRETAPLANT**: Πιλοτικό Δίκτυο Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών στη Δυτική Κρήτη».Αποτέλεσε την πρώτη προσπάθεια εφαρμογής στην Ελλάδα της καινούριας ιδέας των Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών για την προστασία απειλούμενων και σπάνιων ειδών της ελληνικής χλωρίδας. Πέρα από το στόχο της συμβολής στην προστασία της φυσικής κληρονομιάς της Δυτικής Κρήτης, το πρόγραμμα αποτέλεσε χρήσιμο εργαλείο και πρακτικό οδηγό για έναν ολοκληρωμένο και βιώσιμο αναπτυξιακό σχεδιασμό στον τομέα της διατήρησης της βιοποικιλότητας.

3. Το έργο **JUNICOAST** που αφορούσε στην προστασία των παράκτιων αμμοθινών με είδη κέδρων στην Κρήτη και το Νότιο Αιγαίο και επιλέχθηκε ως ένα από τα δεκατρία καλύτερα έργα σε ολόκληρη την Ευρώπη. Το πρόγραμμα ασχολήθηκε με όλες τις περιοχές της Κρήτης που συναντάται ο οικότοπος εντός του δικτύου NATURA 2000 και οι οποίες για την ΠΕ Χανίων ήταν : στα Φαλάσσαρνα, στο Κεδρόδασος στο Ελαφονήσι, στο Σαρακήνικο, στον Άγιο Ιωάννη και στο Λαυρακά στη Γαύδο. Μεταξύ των δράσεων που αναπτύχθηκαν ήταν ενημέρωση και περιβαλλοντική εκπαίδευση με στόχο την ευαισθητοποίηση του κοινού, ήπιες παρεμβάσεις όπως υποδομές διαχείρισης επισκεπτών, υποδομές σήμανσης, κ.α.
4. Το έργο «Στρατηγικές για τη βελτίωση και προστασία του εδάφους από τη διάθεση αποβλήτων ελαιοτριβείων στις Μεσογειακές χώρες – **PROSODOL**». Στόχος του ήταν η ανάπτυξη και εφαρμογή τεχνολογιών προστασίας/αποκατάστασης, οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την απομάκρυνση ή τον περιορισμό ρύπων ή και άλλων παραγόντων που προέρχονται από τη διάθεση αποβλήτων ελαιοτριβείων και επιβαρύνουν την ποιότητα των εδαφών και των υδατικών πόρων. Κύρια περιοχή εφαρμογής των περισσότερων δράσεων του έργου ήταν στο Δήμο Νικηφόρου Φωκά της ΠΕ Ρεθύμνης.

Το Τοπικό Πρόγραμμα θα λειτουργήσει συμπληρωματικά και τούτο τεκμηριώνεται από τη φιλοσοφία της στρατηγικής, τη στοχοθεσία και το περιεχόμενό του με δράσεις και πρωτοβουλίες που σχεδιάζονται και πραγματοποιούνται στο πλαίσιο της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου :

1. Τις Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ)

Σκοπός του νέου αυτού χρηματοδοτικού εργαλείου που έχει το χαρακτήρα ολοκληρωμένης στρατηγικής είναι η ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη των περιοχών όπου απευθύνονται, περιλαμβάνοντας τομείς όπως η τοπική οικονομία, η απασχόληση, η βελτίωση της καθημερινής ζωής των δημοτών, καθώς επίσης και η προστασία και διατήρηση του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος. Χαρακτηριστικά στοιχεία των ΟΧΕ αποτελούν η ολοκληρωμένη προσέγγιση, η πολυταμειακότητα και η μεγαλύτερη εμπλοκή της επιχειρηματικής κοινότητας και της κοινωνίας των πολιτών. Στην παρούσα φάση οι Δημοτικές Αρχές της ΠΕ Χανίων και Ρεθύμνου βρίσκονται σε επίπεδο προετοιμασίας προκειμένου να καταρτίσουν Σχέδια Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης τα οποία εκ των πραγμάτων θα λειτουργήσουν αθροιστικά με το παρόν Τοπικό Πρόγραμμα προς χάριν ενός ολοκληρωμένου αναπτυξιακού σχεδιασμού.

2. Το στρατηγικό σχεδιασμό για την ανάπτυξη και αναβάθμιση του Αγροδιατροφικού τομέα στην Κρήτη

Την υλοποίηση του σχεδιασμού για την ανάπτυξη και αναβάθμιση του Αγροδιατροφικού τομέα στην Κρήτη έχει αναλάβει η ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΗ ΣΥΜΠΡΑΞΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ η οποία έχει ως μέλη της ενενήντα (90) και πλέον επιχειρήσεις και φορείς του νησιού και με τη δράση της επιδιώκει την επίτευξη των εξής στόχων : σύνδεση προϊόντων με διεθνείς αγορές, διασύνδεση αγροτικής παραγωγής με τουρισμό και προώθηση του τουριστικού προϊόντος στο χαρτοφυλάκιο του γαστρονομικού και οινικού τουρισμού, δικτύωση παραγωγών και επιχειρήσεων, προβολή και προώθηση αγροτικών ποιοτικών προϊόντων, κ.α.

3. Τα προγράμματα του Στόχου Εδαφικής Συνεργασίας για την περίοδο 2014-2020

Στη νέα προγραμματική περίοδο συνεχίζεται η υλοποίηση προγραμμάτων του Στόχου Εδαφικής Συνεργασίας και η περιοχή παρέμβασης μπορεί να επωφεληθεί και να υλοποιήσει αναπτυξιακές παρεμβάσεις στις θεματικές κατευθύνσεις που ορίζει το Τοπικό Πρόγραμμα αντλώντας χρηματοδοτικούς πόρους από τα κάτωθι προγράμματα :

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΤΟΧΟΥ ΕΔΑΦΙΚΗΣ ΣΥΣΝΕΡΓΑΣΙΑΣ 2014-2020	ΣΤΟΧΟΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ANDRION	Στόχος του προγράμματος είναι η προώθηση της βιώσιμης οικονομικής και κοινωνικής ευημερίας της Αδριατικής και του Ιονίου μέσω της ανάπτυξης θέσεων εργασίας, της βελτίωσης της ελκυστικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της συνδεσιμότητάς τους, της διατήρησης του περιβάλλοντος και της εξασφάλισης υγιών και ισορροπημένων θαλάσσιων και παράκτιων οικοσυστημάτων.
MED	Στρατηγικός στόχος του MED είναι η προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης της περιοχής της Μεσογείου χρησιμοποιώντας καινοτόμες ιδέες και πρακτικές, προάγοντας την ορθολογική χρήση των πόρων της επιλέξιμης περιοχής και στηρίζοντας την κοινωνική ενσωμάτωση μέσω ολοκληρωμένης εδαφικής συνεργασίας.
Ελλάδα –Κύπρος	<p>Το πρόγραμμα συνεργασίας InterregV-A Ελλάδα-Κύπρος επιδιώκει:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Την αύξηση της ανταγωνιστικότητας της επιλέξιμης περιοχής με τη στήριξη της επιχειρηματικότητας και τη χρήση των τεχνολογιών της πληροφορίας και των επικοινωνιών. ▪ Την κάλυψη πεδίων ενέργειας, κλιματικής αλλαγής και μεταφορών, μέσω της προώθησης μιας οικονομίας με χαμηλά επίπεδα εκπομπών άνθρακα. ▪ Την πρόληψη καταστροφών, την προώθηση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς και των τεχνολογιών για την προστασία των φυσικών πόρων.
Balkan-Med	<p>Ο γενικός στόχος του Προγράμματος εστιάζει στην προώθηση της ολοκληρωμένης εδαφικής ανάπτυξης και συνεργασίας για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της αειφορίας της επιλέξιμης περιοχής. Ειδικοί στόχοι αποτελούν :</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Η τόνωση της επιχειρηματικής απόδοσης και εξωστρέφειας μέσω διακρατικών διασυνδέσεων, συμπλεγμάτων και δικτύων. ▪ Η βελτίωση σε διακρατικό επίπεδο της ικανότητας για καινοτομία του επιχειρηματικού τομέα. ▪ Η επιχειρηματική μάθηση και μεταφορά γνώσεων για βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ. ▪ Η προώθηση της οικολογικής συνοχής και της διακρατικής ολοκλήρωσης των οικοσυστημάτων. ▪ Η προώθηση της διακρατικής συνεργασίας για την αποδοτικότερη χρήση των πόρων και την ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή. ▪ Η βελτίωση των ικανοτήτων της διακυβέρνησης σε διακρατικό επίπεδο.
Interreg Europe	<p>Ο κύριος στόχος του προγράμματος αποσκοπεί στη βελτίωση της εφαρμογής των πολιτικών και των προγραμμάτων περιφερειακής ανάπτυξης, κυρίως των προγραμμάτων για επένδυση στην ανάπτυξη και την απασχόληση. Θεματικοί στόχοι του Προγράμματος είναι :</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Η ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας. ▪ Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ. ▪ Η στήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς. ▪ Η διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και η προαγωγή της

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΤΟΧΟΥ
ΕΔΑΦΙΚΗΣ ΣΥΣΝΕΡΓΑΣΙΑΣ
2014-2020

ΣΤΟΧΟΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

αποδοτικής χρήσης των πόρων.

Σημειώνεται ότι έχουν ήδη υποβληθεί προτάσεις στο πλαίσιο της πρώτης πρόσκλησης ενδιαφέροντος των Προγραμμάτων Ελλάδα – Κύπρος 2014-2020 και Balkan-Mediterranean.

Ενδεικτικά αναφέρονται:

1) Το έργο «Ανάπτυξη ικανοτήτων για αειφόρο επιχειρηματικότητα σε περιοχές NATURA 2000 μέσω δικτύωσης/CLUSTERS - **Natur@SMEs**» που αποσκοπεί στην εμπύχωση και ενίσχυση της εξωστρέφειας των μικρών επιχειρήσεων παραγωγών που δραστηριοποιούνται εντός προστατευόμενων περιοχών, προκειμένου να αξιοποιήσουν το συγκριτικό πλεονέκτημα της χωροθέτησης/γεινιάσής τους σε/με περιοχές NATURA προς όφελος της τοπικής κοινωνίας.

2) Ενίσχυση της μεταπαραγωγικής προστιθέμενης αξίας και των εξαγωγών οπωροκηπευτικών – **ΑΓΡΟΣΥΚ** στο οποίο συμμετέχουν μεταξύ άλλων ως εταίροι το Πολυτεχνείο Κρήτης και η Αναπτυξιακή Εταιρεία Χανίων. Στόχος του έργου είναι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της επιχειρηματικότητας και ειδικότερα η αύξηση του όγκου και της αξίας των εξαγωγών οπωροκηπευτικών, η μεγέθυνση της τεχνικής και εμπορικής γνώσης των ανθρώπων που διοικούν και διευθύνουν οργανώσεις παραγωγών και μονάδες συσκευασίας, η αύξηση της διεισδυτικότητας στις διεθνείς αγορές με εμβληματικές «προτάσεις» συσκευασμένων προϊόντων και η ενίσχυση των εξαγωγών.

3) Το έργο «**ΑΓΟΡΑ**» στο οποίο συμμετέχουν ως εταίροι ο Δήμος Χανίων και το ΜΑΙΧ. Στόχος του έργου είναι η ανάδειξη των δημοτικών αγορών σε κέντρα πώλησης τοπικών παραδοσιακών προϊόντων. Μεταξύ των προτεινόμενων δράσεων είναι η δημιουργία χώρου επίδειξης παραγωγής παραδοσιακών προϊόντων στην Αγορά Χανίων και η δημιουργία πλατφόρμας ηλεκτρονικού εμπορίου για παραδοσιακά προϊόντα της Πόλεως Χρυσοχούς (Κύπρος) και των Χανίων.

4) Το έργο **SENIORROUTES** με επικεφαλής εταίρο την Πόλη Χρυσοχούς από την Κύπρο και εταίρους το Δήμο Πλατανιά, το Δήμο Θήρας, το ΕΒΕ Πάφου και το Ερευνητικό Κέντρο Άνδρου. Στόχο έχει την ανάπτυξη δικτύου πιστοποιημένων μονοπατιών για τη μέση ηλικία, με άξονα το φυσικό περιβάλλον και τις ανάγκες της τοπικής υπαίθρου.

5) Το έργο **AccessibleTourism** – Προσβάσιμος Τουρισμός το οποίο υποβλήθηκε στην 1η πρόσκληση του Προγράμματος «Balkan-Mediterranean» και στο οποίο μεταξύ άλλων συμμετείχε και ο Δήμος Ρεθύμνου ως εταίρος. Ζητούμενο του έργου είναι η βελτίωση του τουριστικού προϊόντος και των υπηρεσιών και η προσαρμογή τους στις ανάγκες των ατόμων που ανήκουν στις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες.

4. Τις Επενδύσεις και δράσεις που θα χρηματοδοτηθούν μέσω ΕΣΠΑ και άλλων χρηματοδοτικών εργαλείων

Το Τοπικό Πρόγραμμα θα λειτουργήσει συμπληρωματικά επίσης με τον επιχειρησιακό σχεδιασμό των Δήμων της περιοχής παρέμβασης, των αναγκών και των σχεδιαζόμενων δράσεων προς την ικανοποίησή αυτών με τη

χρηματοδότησή τους μέσω του ΕΣΠΑ 2014-2020 (ΠΕΠ Κρήτης, ΕΠ Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευσης και Δια Βίου Μάθησης, ΕΠΑνΕΚ, ΕΠ Υποδομές, Μεταφορές Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη, Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας).

Ενδεικτικά αναφέρονται οι παρακάτω επενδύσεις με τις οποίες το Τοπικό Πρόγραμμα λειτουργεί συμπληρωματικά:

- Η ίδρυση Δημοσίου Ινστιτούτου Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΔΙΕΚ) στο Δήμο Αποκορώνου Χανίων το οποίο θα λειτουργήσει στο πρώην δημαρχείο Γεωργιούπολης στον Καβρό και θα παρέχει γνώσεις μεταξύ άλλων, στους τομείς του τουρισμού, της κτηνοτροφίας, της τυροκομίας, καθώς και της ζωικής παραγωγής.
- Η ίδρυση και λειτουργία του Επιχειρηματικού Πάρκου στην περιοχή της Μαλάξας (Δημοτική Ενότητα Κεραμειών) του Δήμου Χανίων, με έκταση 515 στρέμματα περίπου, στην οποία πρόκειται να κατασκευαστούν όλα τα απαραίτητα έργα υποδομής με σκοπό την εγκατάσταση μεταποιητικών επιχειρήσεων μέσης και χαμηλής όχλησης, αλλά και επιχειρήσεων χονδρεμπορίου, εφοδιαστικής αλυσίδας, υπηρεσιών κ.λπ., που όλες μαζί και από κοινού συνθέτουν ένα ολοκληρωμένο επιχειρηματικό – οικονομικό πλαίσιο δραστηριοτήτων. Το νέο επιχειρηματικό πάρκο αναμένεται να συμβάλει καθοριστικά στην ανάπτυξη του επιχειρηματικού γίνεσθαι και της τοπικής οικονομίας. Συγχρηματοδοτείται από πόρους του χρηματοδοτικού εργαλείου Jessica, καθώς και από πόρους των δύο Συνεταιριστικών Τραπεζών της Κρήτης, της Παγκρήτιας Συνεταιριστικής Τράπεζας και της Συνεταιριστικής Τράπεζας Χανίων.
- Τα έργα στο Λιμάνι της Σούδας που αφορούν στην κατασκευή λιμενικών υποδομών για την ανάπτυξη της κρουαζιέρας και στην ολοκλήρωση των χερσαίων έργων του πολυχρηστικού τμήματος του λιμένα. Οι εν λόγω παρεμβάσεις θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη της ΠΕ Χανίων και της Κρήτης γενικότερα.

ΚΕΦ.5

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΠΛΑΝΟ

5.1 ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΥΠΟΜΕΤΡΟΥ	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΣΥΝ. ΚΟΣΤΟΣ	ΔΗΜ. ΔΑΠ.	ΚΟΙΝ. ΣΥΜΜ.	ΕΘΝ. ΣΥΜΜ.	ΙΔΙΩΤ. ΣΥΜΜ.
ΜΕΤΡΟ 19 «ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΕ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (CLLD) – LEADER» ΠΑΑ 2014 - 2020						
Στήριξη για την προετοιμασία στρατηγικής της τοπικής ανάπτυξης	19.1					
Στήριξη υλοποίησης δράσεων των στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων (CLLD/LEADER)	19.2	7.022.000	4.250.000			2.850.000
Στήριξη για την προπαρασκευή και την υλοποίηση της συνεργασίας (διακρατική και διατοπική)	19.3	230.000	230.000			0
Στήριξη για τις λειτουργικές δαπάνες και την εμψύχωση	19.4	1.120.000	1.120.000			0
ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤΡΟΥ 19 ΠΑΑ 2014 -2020		8.372.000	5.600.000			2.850.000
ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 4 «ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΔΑΦΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ» ΕΠΑΛΘ 2014 - 2020						
Στήριξη για Προπαρασκευή	4.1					
Εφαρμογή Τοπικής Ανάπτυξης με την Πρωτοβουλία των Τοπικών Κοινοτήτων	4.2	1.668.000	1.103.000			565.000
Δραστηριότητες Συνεργασίας	4.3	60.000	60.000			0
Δαπάνες Λειτουργίας και Συντονισμός	4.4	387.000	387.000			0
ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΑΛΘ 2014 -2020		2.115.000	1.550.000			565.000
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ		10.565.000	7.150.000			3.415.000

5.2 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΒΑΡΥΤΗΤΑ

	ΚΩΔΙΚΟΣ			
ΜΕΤΡΟ 19 ΠΑΑ 2014 -2020*	19.1	19.2	19.3	19.4
Συνολικό κόστος Υπομέτρου		7.022.000	230.000	1.120.000
Ποσοστό % συν. κόστους Υπομέτρου επί του συν. κόστους της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης		83,87	2,75	13,38
Δημόσια Δαπάνη Υπομέτρου		4.250.000	230.000	1.120.000
Ποσοστό % δημόσιας δαπάνης υπομέτρου επί της δημόσιας δαπάνης της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης		75,89	4,11	20,00
Κοινοτική Συμμετοχή Υπομέτρου				
Ποσοστό % Κοινοτικής Συμμετοχής Υπομέτρου επί της Κοινοτικής Συμμετοχής της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης				
ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 4 ΕΠΑΛΘ 2014 – 2020**	4.1	4.2	4.3	4.4
Συνολικό κόστος Μέτρου		1.668.000	60.000	
Ποσοστό % συν. κόστους Υπομέτρου επί του συν. κόστους της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης		78,87	2,84	
Δημόσια Δαπάνη Μέτρου		1.103.000	60.000	
Ποσοστό % δημόσιας δαπάνης υπομέτρου επί της δημόσιας δαπάνης της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης		71,16	3,87	
Κοινοτική Συμμετοχή Μέτρου				
Ποσοστό % Κοινοτικής Συμμετοχής Υπομέτρου επί της Κοινοτικής Συμμετοχής της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης				

5.3 ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΝΑ ΕΤΟΣ (ΕΤΗΣΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ)

ΤΙΤΛΟΣ ΥΠΟΜΕΤΡΟΥ	ΚΩΔΙΚΟΣ	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ΜΕΤΡΟ 19 ΠΑΑ 2014 - 2020										
Στήριξη για την προετοιμασία στρατηγικής της τοπικής ανάπτυξης	19.1									
Στήριξη υλοποίησης δράσεων των στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων (CLLD/LEADER)	19.2				430.000	780.000	780.000	780.000	780.000	700.000
Στήριξη για την προπαρασκευή και την υλοποίηση της συνεργασίας (διακρατική και διατοπική)	19.3					46.000	46.000	46.000	46.000	46.000
Στήριξη για τις λειτουργικές δαπάνες και την εμπύχωση	19.4			160.000	160.000	160.000	160.000	160.000	160.000	160.000
ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 4 ΕΠΑΛΘ 2014 - 2020										
Στήριξη για Προπαρασκευή	4.1									
Εφαρμογή Τοπικής Ανάπτυξης με την Πρωτοβουλία των Τοπικών Κοινοτήτων	4.2				152.500	190.000	190.000	190.000	190.000	190.000
Δραστηριότητες Συνεργασίας	4.3					12.000	12.000	12.000	12.000	12.000
Δαπάνες Λειτουργίας και Συντονισμός	4.4			55.000	55.000	55.000	55.000	55.000	55.000	57.500
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ				215.000	797.500	1.243.000	1.243.000	1.243.000	1.243.000	1.165.500

5.4 ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΝΑ ΥΠΟΜΕΤΡΟ ΚΑΙ ΔΡΑΣΗ (ΕΓΤΑΑ)

ΔΡΑΣΕΙΣ		ΥΠΟ-ΔΡΑΣΕΙΣ		Συνολικό Κόστος	Δημόσια Δαπάνη	Ποσοστό (%)	Ιδιωτική Δαπάνη	Ποσοστό (%)
Υπομέτρο 19.2								
				7.022.000	4.250.000	60,52%	2.772.000	39,48%
19.2.2	Ανάπτυξη/βελτίωση της επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας της περιοχής εφαρμογής σε εξειδικευμένους τομείς περιοχές ή δικαιούχους	19.2.2.2	Μεταποίηση, εμπορία και/ή ανάπτυξη γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα μη γεωργικό προϊόν για την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής	702.000	351.000	50,00%	351.000	50,00%
		19.2.2.4	Ενίσχυση επενδύσεων στους τομείς της βιοτεχνίας, χειροτεχνίας, παραγωγής ειδών μετά την 1η μεταποίηση, και του εμπορίου με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής	400.000	260.000	65,00%	140.000	35,00%
		19.2.2.6	Ενίσχυση επενδύσεων οικοτεχνίας και πολυλειτουργικών αγροκτημάτων με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής	500.000	325.000	65,00%	175.000	35,00%
19.2.3	Οριζόντια ενίσχυση στην ανάπτυξη / βελτίωση της επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας της περιοχής εφαρμογής	19.2.3.1	Οριζόντια εφαρμογή μεταποίησης, εμπορίας και/ή ανάπτυξης γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα γεωργικό προϊόν με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής.	1.050.000	525.000	50,00%	525.000	50,00%
		19.2.3.3	Οριζόντια εφαρμογή ενίσχυσης επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής.	1.100.000	495.000	45,00%	605.000	55,00%
		19.2.3.4	Οριζόντια εφαρμογή ενίσχυσης επενδύσεων στους τομείς της βιοτεχνίας, χειροτεχνίας, παραγωγής ειδών μετά την 1η μεταποίηση, και του εμπορίου με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής.	800.000	360.000	45,00%	440.000	55,00%

		19.2.3.5	Οριζόντια εφαρμογή ενίσχυσης επενδύσεων παροχής υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του αγροτικού πληθυσμού (παιδικοί σταθμοί, χώροι αθλητισμού, πολιτιστικά κέντρα κλπ) με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής.	800.000	360.000	45,00%	440.000	55,00%
19.2.4	Βασικές υπηρεσίες & ανάπτυξη χωριών σε αγροτικές περιοχές	19.2.4.2	Στήριξη για τη δημιουργία, βελτίωση ή επέκταση τοπικών βασικών υπηρεσιών για τον αγροτικό πληθυσμό, καθώς και των σχετικών υποδομών (πχ. παιδικοί σταθμοί, αγροτικά ιατρεία, κ.λπ.)	400.000	400.000	100,00%	0	0,00%
		19.2.4.3	Στήριξη για επενδύσεις για δημόσια χρήση σε υπηρεσίες και υποδομές αναψυχής, ανάπλασης χώρων εντός οικισμών, τουριστικές πληροφορίες και τουριστικές υποδομές μικρής κλίμακας (π.χ. σημάνσεις, κοινόχρηστοι χώροι, προβολή προώθηση περιοχών, ποδηλατικές διαδρομές κλπ)	500.000	500.000	100,00%	0	0,00%
		19.2.4.4	Ενίσχυση πολιτιστικών εκδηλώσεων	130.000	104.000	80,00%	26.000	20,00%
		19.2.4.5	Στήριξη για μελέτες και επενδύσεις, που συνδέονται με τη διατήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς των χωριών, των αγροτικών τοπίων και των τόπων με υψηλή φυσική αξία, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών κοινωνικο-οικονομικών πτυχών, καθώς και δράσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης (συμπεριλαμβανομένων πολιτιστικών, συνεδριακών κέντρων, μουσείων, πολιτιστικών χαρακτηριστικών της υπαίθρου-μύλοι, γεφύρια κλπ)	440.000	440.000	100,00%	0	0,00%
		19.2.7.2	Ανάπτυξη νέων προϊόντων, πρακτικών, διεργασιών και τεχνολογιών στον τομέα των τροφίμων και της δασοπονίας	100.000	65.000	65,00%	35.000	35,00%
19.2.7	Συνεργασία διαφορετικών παραγόντων	19.2.7.3	Συνεργασία μεταξύ μικρών επιχειρήσεων για διοργάνωση κοινών μεθόδων εργασίας και την κοινή χρήση εγκαταστάσεων και πόρων καθώς και για την ανάπτυξη και/ή την εμπορία τουριστικών υπηρεσιών που συνδέονται με τον αγροτουρισμό	100.000	65.000	65,00%	35.000	35,00%
Υπομέτρο 19.3: Διακρατική και Διατοπική Συνεργασία								
Κωδικός Δράσεων	Δράσεις			Συνολικό Κόστος	Δημόσια Δαπάνη	Ποσοστό (%)	Ιδιωτική Δαπάνη	Ποσοστό (%)

		230.000	230.000	100,00%	0	0,00%
19.3.1	Διατοπική συνεργασία "Νήσων Περίπλους"	60.000	60.000	100,00%	0	0,00%
19.3.2	Διατοπική συνεργασία "Ενώνοντας τους Δυναμικούς των Τοπικών Κοινοτήτων"	30.000	30.000	100,00%	0	0,00%
19.3.3	Διατοπική συνεργασία "Ορέα Κρήτη"	80.000	80.000	100,00%	0	0,00%
19.3.4	Διακρατική συνεργασία "Medeat"	60.000	60.000	100,00%	0	0,00%
Υπομέτρο 19.4: Λειτουργικές Δαπάνες και Εμφύχωση						
		1.120.000	1.120.000	100,00%	0	0,00%
19.4.1	Λειτουργικές Δαπάνες και εμφύχωση	825.000	825.000	100,00%	0	0,00%
19.4.2	Λειτουργικές Δαπάνες	100.000	100.000	100,00%	0	0,00%
19.4.3	Πάγια και λοιπός εξοπλισμός	30.000	30.000	100,00%	0	0,00%
19.4.4	Ενέργειες Εμφύχωσης	80.000	80.000	100,00%	0	0,00%
19.4.5	Υποστηρικτικές Ενέργειες (εκπονήσης μελετών, ενέργειες επιμόρφωσης, αυτό - αξιολόγηση)	85.000	85.000	100,00%	0	0,00%

5.5 ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΝΑ ΥΠΟΜΕΤΡΟ ΚΑΙ ΔΡΑΣΗ (ΕΤΘΑ)

ΚΩΔ.	ΜΕΤΡΟ - ΔΡΑΣΗ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ		ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ		ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ		ΙΔΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	
			Ποσό	%	Ποσό	%	Ποσό	%	Ποσό	%
4.2	ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΜΕ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ	1.668.000	1.103.000	66,13%					565.000	33,87%
1	Ιδιωτικές επενδύσεις για την αειφόρο ανάπτυξη των αλιευτικών περιοχών	1.230.000	665.000	54,07%					565.000	45,93%
2	Δημόσιες επενδύσεις για την αειφόρο ανάπτυξη των αλιευτικών περιοχών	438.000	438.000	100,00%						0,00%
4.3	ΔΙΑΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΚΑΙ ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ	60.000	60.000	100,00%						0,00%
4.3.1	Διατοπική συνεργασία "Θαλάσσιο περιβάλλον, παράκτιες απειλές και αλιεία"	60.000	60.000	100,00%						0,00%
4.4	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	387.000	387.000	100,00%						0,00%
4.4.1	Λειτουργικά Έξοδα	387.000	387.000	100,00%						0,00%

5.6 ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΑ, ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ (ΕΓΤΑΑ)

ΚΩΔ.	ΥΠΟΔΡΑΣΗ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ		ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ		ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ		ΙΔΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	
			Ποσό	%	Ποσό	%	Ποσό	%	Ποσό	%
19.2	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΜΕ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ	926.000	569.700	55,00%					456.300	45,71
19.2.2.2	Μεταποίηση, εμπορία και/ή ανάπτυξη γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα μη γεωργικό προϊόν για την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής	220.000	110.000	50%					110.000	55%
19.2.2.6	Ενίσχυση επενδύσεων οικοτεχνίας και πολυλειτουργικών αγροκτημάτων με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής	50.000	32.500	65%					17.500	35%
19.2.3.1	Οριζόντια εφαρμογή μεταποίησης, εμπορίας και/ή ανάπτυξης γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα γεωργικό προϊόν με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής.	240.000	120.000	50%					120.000	50%
19.2.3.2	Οριζόντια εφαρμογή μεταποίησης, εμπορίας και/ή ανάπτυξης γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα μη γεωργικό προϊόν με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής.	156.000	70.200	45%					85.800	55%
19.2.3.5	Οριζόντια εφαρμογή ενίσχυσης επενδύσεων παροχής υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του αγροτικού πληθυσμού (παιδικοί σταθμοί, χώροι αθλητισμού, πολιτιστικά κέντρα κλπ) με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής.	160.000	72.000	45%					88.000	55%

ΚΩΔ.	ΥΠΟΔΡΑΣΗ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ		ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ		ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ		ΙΔΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	
			Ποσό	%	Ποσό	%	Ποσό	%	Ποσό	%
19.2.7.2	Ανάπτυξη νέων προϊόντων, πρακτικών, διεργασιών και τεχνολογιών στον τομέα των τροφίμων και της δασοπονίας	100.000	65.000	65%					35.000	35%
19.2.7.3	Συνεργασία μεταξύ μικρών επιχειρήσεων για διοργάνωση κοινών μεθόδων εργασίας και την κοινή χρήση εγκαταστάσεων και πόρων καθώς και για την ανάπτυξη και/ή την εμπορία τουριστικών υπηρεσιών που συνδέονται με τον αγροτουρισμό	100.000	65.000	65%					35.000	35%

